Pr. DAN BĂDULESCU

ORTODOXIE ŞI EREZIE

Studii şi articole 1993-2003

Ediţie electronică

APOLOGETICUM
2005

Culegere: Pr. Dan Bădulescu
Corectură şi tehnoredactare : Apologeticum
Digitalizare pdf : Apologeticum

Notă. Am avut la dispoziție doar textul găsit în arhiva www.resurse-ortodoxe.ro

http://apologeticum.net
http://www.angelfire.com/space2/carti/
apologeticum2003@yahoo.com

CUPRINS

ROMÂNIA, NOUL IOV[1]

Timpuri de grele încercări.

După căderea comunismului sentimentele de deprimare şi deznădejde sunt inundate de şuvoaie de umor „mizerabilist" - opiul necesar supravieţuirii. Prognozele triste refuzate chiar şi de cei mai pesimişti se pare că se adeveresc. Nici măcar după 10 ani nu vom deveni o parte demnă a Europei, nu ne vom ocupa locul dorit între civilizaţiile lumii. Tonul mohorât este acoperit de o ciudată bună dispoziţie ce acoperă ca o turlă falsă, o bisericuţă proiectată din sărăcie, cu acoperişul scund şi plat. Cuvântul trist ce exprimă adevărul este justificat în mare măsură de realităţile de zi cu zi din ţară: inflaţie galopantă, paralizarea economiei, înflorirea delicvenţei de toate calibrele, corupţie, incompetenţă, haos politic şi economic. Desigur că s-au făcut analize pertinente, s-au dezvăluit curajos culise şi intrigi diabolice ale masoneriei, ale marii finanţe evreieşti, ale KGB-ului, revizionismului maghiar, CIA etc. Caracteristicul nostru „haz de necaz" este proiectat a juca rolul unui autovaccin, sau a însoţi ca o peliculă dulce amarele pilule pe care trebuie să le înghiţim.

Călăuze în restrişte să ne fie însă cele duhovniceşti, decelarea situaţiei pentru a ajunge la o lămurire, chiar după model modern - analiza sufletească, sau postmodern – deconstrucţia, să ne fie întărite cu duh ortodox.

Dacă ne întoarcem în trecut vedem că ţara noastră asemeni occidentului de astăzi, timp de cel puţin 1000 de ani a fost o ţară de imigraţie, o ţară bogată şi liberă, „democrată", lăsând loc oricui să poposească şi să sălăşluiască paşnic. Aici şi-au găsit adăpost imigranţi de toate categoriile: păgâni ca goţi, avari, huni, gepizi, slavi, apoi colonişti secui, saşi, şvabi, emigranţi din Balcani, ortodocşi persecutaţi de turci, iar mai târziu, după 1700 fanarioţi, evrei şi ţigani în număr tot mai mare.

Cu îngăduinţa sfântului şi dreptului Iov care s-a născut drept credincios, şi cu frica lui Dumnezeu, putem spune că şi noi ne-am născut asemenea. Similitudinile le-am găsi apoi cu uşurinţă: satana cere Domnului permisiunea de a-l încerca pe Iov – pe drept credincioşii români, ca aceştia loviţi fiind să se lepede şi să hulească pe Dumnezeu. De aceea am fost ocupaţi de unguri şi de turci mai multe sute de ani pierzându-ne independenţa politică şi economică, dar am stat neclintiţi în credinţa strămoşească, rămânând în esenţă ortodocşi, apostaziile fiind doar nişte excepţii.

Despre Iov cel din Biblie aflăm că avea 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 perechi de boi, 500 de asini. Munţii românilor aur poartă, dar nu numai aceştia vin în discuţie. Un „recensământ" asemănător răbdătorului Iov îl putem găsi prin istoria noastră atunci când se amintea despre tatăl Sfântului Constantin Brâncoveanu care avea 12 000 de iepe, 30 000 de oi, 4000 de boi, 1000 de bivoli, 4000 de porci; invidia celor din jur este uşor de imaginat. Tăria şi cumplitul martiriu al lui Iov Brâncoveanu au dat peste veacuri demnităţi noi generaţiilor de azi. Sărmanul, drept credinciosul Iov, ne-a fost călăuză neştiută în sufletul neamului.

Satana perseverând, în veac nemulţumit, ca şi cum ar fi spus: „Lasă-mă să le atac credinţa şi Biserica, atunci cu siguranţă se vor sminti şi vor ajunge hulitori de Dumnezeu." …

[1] Apărut în *„Vestitorul Ortodoxiei"* anul V, nr. 104, 1 nov. 1993

pare că ar fi auzit răspunsul din capitolul II, 6: „Îl dau în puterea ta. Numai nu te atinge de viața lui.”

Şi iată lucrarea diavolului începând acum 150 de ani prin infiltrarea din Apusul otrăvit a ideilor masonice, „revoluționare”, „democratice”, „libertate, egalitate, fraternitate”, sub care se ascundeau săgețile aducătoare de moarte sufletească. Idei progresiste în aparență, cel mai înalt spirit social-ideologic la vremea aceea, au dus în eroare pe mulți intelectuali care, în mod inconştient, deschideau porțile socialismului la început de veac XX. Lovitura de grație s-a dat, cum ştim, în 1944 dar era fructul deja otrăvit al acestei mandragore, materialismul de stânga importat din apus, via U.R.S.S.

Oroarea care a urmat este iarăşi binecunoscută. Țara e dată pe mâna unor indivizi fără de Dumnezeu şi fără de neam care introduc fățiş prigoana ateist-comunistă. Aceştia erau slujitorii lui Baal, demonul dictaturilor de orice fel. Am trăit apoi cumplita domnie a celui ce s-a dorit a fi urmaş al marilor voievozi, dar fără de Dumnezeu fiind, şi nebuneşte prigonind Biserica, l-a slujit pe Baal aducând asupra țării urgie de inundații, cutremure, sărăcie, emigrație. Nu este oare aceasta starea lui Iov? Răbdător în necaz, cotind printre spinii şcolilor de import, sau chiar rănindu-şi inima cu frumusețea străină a himerelor, neamul românesc a stat în răscruce. În decembrie 1989 un tiran este răsturnat de pe tron. Urmează însă alt păcat strigător la cer: întinarea zilei de Crăciun prin execuția nefirească a celor ce s-ar fi putut numi Ahab şi Izabela. Baal este pentru un moment învins, dar cel ce îşi face perfid apariția pe locul rămas gol este Mamona, demonul banului care ne flutură iluziile capitalismului, economiei de piață, aducând de fapt haosul şi hoția, vițelul de aur pe care nu avem posibilitatea să-l hrănim, nici măcar cu spiritul lui Ilf sau al lui Petrov.

Azi bietul Iov român se zbate cum ştim în brațele mizeriei şi desigur se tânguie şi se întreabă de ce atâta urgie pe capul său. Iar altora le merge de minune îmbogățindu-se peste noapte şi râzându-şi de noul Iov. Unii dintre aceştia, până mai ieri „culegeau ierburi de prin mărăcini şi pâinea lor era rădăcina de ienupăr. Erau goniți din mijlocul oamenilor şi după ei lumea urla ca după nişte hoți. Drept aceea au ajuns să se aciuieze pe marginea şuvoaielor, prin găurile pământului şi prin văgăunile stâncilor. Zbiară prin hăţişuri, stau grămadă pe sub scaieți. Neam de oameni ticăloşi, neam de oameni fără nume, ei erau gunoaiele pe care le arunci din țară. Şi astăzi iată că sunt cântecul lor, am ajuns basmul lor… şi pentru obrazul meu n-au făcut economie cu scuipatul lor. Cel ce şi-a deznodat ştreangul robiei (oare a ştiut bardul de la Mirceşti…) asupreşte şi tot aşa cel ce şi-a scos zăbala din gură. În dreapta mea se ridică martori potrivnici mie, în cursa lor au prins picioarele mele şi şi-au croit drumuri împotrivă-mi.” (Iov XXX, 4-12) Ce poate fi mai umilitor? „Dumnezeu mă dă pe mâna unui păgân, el mă aruncă pradă celor răi” (Iov XVI, 11) „Şi cu toate acestea în mâinile mele nu este nici o silnicie şi rugăciunea mea este curată” (Iov XVI, 17). Vai, silnicia în mâinile noastre am vestit-o Domnului, şi ne îngrijim pentru păcatul nostru, ca David.

Şi iată: mulți români a căror credință s-a împuținat se întreabă: „Dacă noi suntem aşa de drept credincioşi, de ce ne merge aşa de rău în timp ce americanii, occidentalii, arabii şi japonezii o duc îmbelşugat?” Răspunsul îl aflăm tot la Iov, XII, 6: „Foarte liniştite stau şi sunt corturile jefuitorilor şi cei ce mânie pe Dumnezeu sunt plini de încredere, ca unii care au făcut din pumnul lor un dumnezeu.” Şi mai departe: „Pentru ce ticăloşii au viața, ajung la adânci bătrâneţe şi sporesc în putere? Urmaşii lor se ridică voinic în fața lor şi odraslele lor dăinuiesc sub ochii lor. Casele lor stau nevătămate, fără teamă şi varga lui Dumnezeu nu stă deasupra lor… Ei cântă din tobă şi din harfă şi se desfată la sunetele flautului… Şi tocmai ei ziceau lui Dumnezeu: „În lături de la noi! Nu vrem deloc să cunoaştem căile Tale!” (Iov XXI, 7-14). Aşa cugeta Iov în necazul său, aşa cugetă şi astăzi mulți.

Cuvintele Bibliei depăşesc însă granițele timpului şi spațiului. De aceea momente ale Vechiului Testament pot fi aplicate cu atâta uşurință situației noastre actuale.

Analizele social economice devin total deficitare când nu vor să țină seama de realitățile duhovniceşti şi par a se ocupa de fleacuri şi interese meschine. Aceia dintre noi care vor să contribuie şi la mântuirea națională vor vedea deşertăciunea tuturor ideologiilor fără de miez ortodox, ce par a copia în cel mai bun caz genialele piese ale lui Caragiale. Aceste „vorbe lungi, sărăcia omului", ce vor „progresul cu orice preț", au fost odată pentru totdeauna țintuite de nenea Iancu la adevărata lor valoare. Ce sunt ele altceva decât nişte efemere momente…

O altă soluție a veacului acestuia este refugiul în cultura umanistă, sau într-o calofilie dezosată a unei intelectualități ce nu renunță uşor la valorile secularizate. Aceştia continuă glorios mentalitatea iluminismului ateist, a unei gândiri importate din apus pe la 1848. Noii anticomunişti a la Coriolan Drăgănescu, se sprijină pe indiferentismul religios sau cel mult pe o oarecare atitudine deistă care nu e decât duşmanul lui Dumnezeu, al Bisericii şi a neamului nostru ortodox. Neamul romanesc s-a născut ortodox, aşa a rezistat în fața hunilor, a turcilor, a tătarilor, ungurilor, austriecilor, polonezilor, şi mai nou a fasciştilor şi bolşevicilor. Pe cel pe care-l iubeşte Domnul, îl încearcă. Atunci când străbunii s-au închinat idolilor străini (umanism, reformă, iluminism, feudalism, capitalism, democrație burgheză, naționalism, fascism, comunism, revoluție, iar acum economie de piață) am avut noi o scurtă perioadă de euforie după care ne-am dat seama că ne-am depărtat de Dumnezeu şi de iubirea Lui. Români fiind şi cumva isteți de felul nostru, nu putem fi păcăliți multă vreme. Mulți îşi dau seama de ce hram poartă corifeii globalizării, euro-atlantizării sau europenizării, termeni manipulați după studii serioase. Spre deosebire de Faust-ul german, Dănilă Prepeleac aplică proverbul „fă-te frate cu dracu' până treci lacu'…" sau altfel spus, încearcă să-l păcălească într-o târguială provizorie în care să-şi păstreze sufletul după ce şi-a văzut interesul. Cât de ineficientă este această mentalitate! Nimic bun nu poate veni de la satana, ci numai de la Domnul. Uităm că El ştie foamea fiecăruia şi are grijă şi de păsările cerului. Atitudinea cu care trecem de aceste greutăți uluitoare nu poate fi numai una de hedonistă zeflemea.

Urmarea celor trei tineri este şi urmarea lui Hristos. Strânsoarea economică nu se rezolvă în final cu ajutorul zeului ban. Să ne strângem în biserica străbună ortodoxă, *participând*. Decelând situația tragică, să cerem ceea ce trebuie, şi toate celelalte se vor da nouă. Abordarea social-culturală fără adevărata dăruire nu va dăinui. Ce ne va uni oare? Vreun partid, front, alianță politică, bunăstarea materială, arta? Deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciuni. Hristos este singurul numitor comun. Părtăşia cu Sfânta Liturghie face să se țină în mintea noastră o sintagmă: „Pe noi înşine şi unii pe alții, şi toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm." Răspunsul îl cunoaştem, să nu pregetăm a-l înfăptui, doar această experiere merită!

ŞI NOI SĂ NE RUGĂM PENTRU POPORUL ROMÂN[2]

Cuvintele Sfintei Scripturi fiind inspirate de Duhul Sfânt depăşesc graniţele timpului şi spaţiului actual, tridimensional şi istoric, plasându-se în eternitatea eshatonului. De aceea momente ale Vechiului Testament ca de exemplu cel cu Iov sau cel cu cei trei tineri din cuptor pot constitui cu uşurinţă modele de analogie cu situaţia noastră (a românilor) actuală. După 4 ani de la revoluţia din decembrie '89, situaţia se prezintă aşa cum o cunoaştem, departe de visele pe care şi le făceau cei tineri şi mai puţin tineri, cei de acasă şi cei de peste hotare.

Nu vom intra, pentru economia articolului în detaliile istoriei cu cei trei tineri, cei ce nu o cunosc încă o pot găsi în Sfânta Scriptură la proorocul Daniel. În treacăt fie spus, nădăjduim că la ora asta nici o familie de român demnă de acest nume nu duce lipsă în casă de Cartea Cărţilor, pe lângă care se cuvine a nu lipsi cărticica de rugăciuni, Psaltirea şi dacă e posibil şi Ceaslovul. Ele nu constituie un lux, nici ca preţ, iar analfabetismul biblic reprezintă o tară veche care ar trebui vindecată imediat pentru cei ce au studii medii dacă nu chiar superioare. Am ales cu bună ştiinţă pe cei trei tineri, întrucât este o situaţie tipică a exilului, cei trei fiind evrei aflaţi în robia babiloneană. (Anania, Misael şi Azaria)

Sursa de inspiraţie pentru rândurile de faţă este Cântarea a 7-a a Canonului Utreniei din Postul Mare şi se găseşte tipărită la sfârşitul Psaltirii sub numele de Cântările lui Moise:

„1. Binecuvântat eşti, Doamne Dumnezeul părinţilor noştri, şi lăudat şi preamărit este numele Tău în veci.
2. Că drept eşti Tu în toate câte ne-ai făcut nouă.
3. Şi toate lucrurile Tale sunt adevărate, şi drepte căile Tale, şi toate judecăţile Tale adevărate.
4. Tu ai dat hotărâri drepte în toate relele ce ai făcut să vină asupra noastră şi asupra celei sfinte a părinţilor noştri, Ierusalimul;
5. Că în adevăr şi dreptate ai adus acestea peste noi din pricina păcatelor noastre;
6. Că am greşit şi fărădelege am făcut, îndepărtându-ne de la Tine.
………………………………………………
9. Tu ne-ai dat în mâinile vrăjmaşilor noştri, oameni fără lege şi cei mai răi dintre nelegiuiţi, unui rege nedrept, cel mai rău care este pe pământ.
………………………………………………
13. Căci, Doamne, ne-am împuţinat mai mult decât toate popoarele, şi suntem umiliţi astăzi în tot pământul, pentru păcatele noastre.
………………………………………………
15. Ci cu suflet zdrobit şi cu duh umilit să fim primiţi de Tine.
………………………………………………
17. Şi acum urmăm Ţie cu toată inima, şi ne temem de tine, şi căutăm faţa Ta.
18. Să nu ne ruşinezi pe noi ci fă cu noi după mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale.
………………………………………………
19. Izbăveşte-ne pe noi cu puterea minunilor Tale şi dă slavă numelui Tău Doamne!
20. Să se ruşineze toţi cei ce fac rău robilor Tăi; să se ruşineze de toată puterea Ta, şi tăria lor să se sfarme!

[2] Apărut în *„Vestitorul Ortodoxiei”* 15 febr. 1994.

21. Să ştie că Tu eşti Domn, Dumnezeu singur şi slăvit peste toată lumea!"

Urmarea a fost scoaterea minunată a celor trei tineri din cuptor şi arderea călăilor lor. Similitudinea este la fel de frapantă ca şi în cazul Iov.

În opoziţie cu adevăratul diagnostic şi terapia prescrisă pe temei scripturistic, se aşteaptă ca aceste leacuri la bolile cronicizate în ultimii 7 ani ai organismului românesc să vină mai întâi din zona politicului, aşa cum se prezintă el astăzi în preajma alegerilor. În acest sens, tare ne temem că cerem din nou imposibilul acestor oameni, doctori incapabili de a se conduce şi vindeca pe ei înşişi, cu atât mai puţin să-i conducă şi pe alţii, fiind cel mai adesea acele călăuze oarbe ce îi târăsc în prăpastie şi pe ceilalţi. Perspectiva lor în care sunt formaţi şi, în mod inevitabil încadraţi, nu poate niciodată să ducă la o viziune **catolică,** adică unitară, deplină.[3] Dimpotrivă, ea duce în mod necesar la o percepţie parţială, adică sectară, la diviziune şi dezbinare. Este exact ceea ce se opune tendinţei unificatoare a Bisericii, ce nu a ţinut de la început seama de clase sociale şi ideologii, mesajul evangheliei adresându-se deopotrivă tuturor, „de la vlădică până la opincă".

O altă încercare, cel puţin la fel de păguboasă, dacă nu chiar mai dăunătoare prin efectele ei mai subtile, este aceea de a se găsi un liant al unirii ce trece dincolo de credinţă, şi anume cultura umanistă cu „binele, frumosul şi adevărul (dreptatea)", continuare contemporană a iluminismului deist, importată din apus odată cu revoluţia din 1848. O parte a intelectualilor ce se reclamă, cu bună-credinţă sau din oportunism, de la caz la caz, anti-comunişti, demască neo- şi cripto-comunismul cu faţă mai mult sau mai puţin umană, dar nu observă pe ce se sprijină atacul lor.

Păcatele poporului nostru pentru care suferă consecinţele resimţite în prezent ar putea fi socotite, lenea, visarea, invidia, hoţia. Nu zicem nu, dar dincolo de acestea cu caracter prea general uman, îndrăznim a atrage atenţia asupra unora ce decurg din acestea, păcate ale ultimilor 200 de ani, aderarea la sisteme ideologice specifice apusului, fără darul deosebirii duhurilor. Acestea au fost pe rând: iluminism, naţionalism democratic burghez paşoptist, franc-masonerie şi liberă cugetare, secularism, liberalism parlamentar, socialism, fascism, comunism iar în zilele noastre **globalism**. După prima perioadă de euforie în care lucrurile păreau a merge bine, au urmat fel de fel de reculuri, puse de obicei pe seama unor conjuncturi defavorabile.[4]

Revenind la „oile noastre", să aducem la lumină două atitudini reflectate în cele două proverbe tipice şi arhicunoscute: „Capul plecat, sabia nu-l taie" şi „Fă-te frate cu dracul până treci lacul". Proverbele în general fac parte din fondul sapienţial al fiecărui neam, dar la o cercetare mai atentă, parcă nu toate zicătorile au statut şi valoare egală. Prima, credem că exprimă, contrar acuzaţiei de laşitate mioritică, o atitudine eminamente creştină, având chiar temei scripturistic: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toţi cei ce scot sabia, de sabie vor pieri." (Matei XXVI, 52) Atitudinea opusă laşităţii este aici smerenia creştină, spre care îndeamnă pe cei ce au urechi de auzit, acest binecuvântat proverb.

Nu acelaşi lucru poate fi spus despre celălalt. Tactica aceasta pierzătoare este condamnată în Scriptură de însuşi Mântuitorul: 25. Că cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde; iar cine îşi va pierde sufletul pentru Mine îl va afla." (Matei XVI, 25) Înţelesul duhovnicesc este tocmai zădărnicia supravieţuirii (biologice) cu orice preţ, chiar al înfrăţirii

---

[3] Din grecescul *kat'olou*, universal, dar şi deplin! A **nu se confunda** cu romano-catolicismul, o ideologie printre altele. Catolicitatea este un atribut *sine qua non* al Bisericii. Nu există creştinism fără Biserică, Biserică fără catolicitate, catolicitate fără ortodoxie! Lanţul acesta simbolic (gr. *sim-bolon,* împreunare) este întrerupt doar de către vrăjmaşul lui Dumnezeu (*Satana-el*), diavolul (gr. *dia-bolon*, dezbinare, ca opus al simbolului).

[4] Românii fiind de felul lor un neam isteţ nu pot fi păcăliţi multă vreme. Mulţi îşi dau seama de pe acum ce „hram" poartă „binefăcătorii" euro-atlantici. Şi cum ar putea fi altfel, când încă avem proaspăt în urechi vuietul alarmelor aeriene şi al bombelor cu care au fost „firitisiţi" fraţii noştri sârbi? Pe această temă a curs destulă cerneală şi mai ales sânge, nu vom relua decât prin a spune că acela a fost un minunat prilej pentru arătarea unor caractere ce păreau campionii drepturilor omului. Măştile au căzut şi în spatele mormintelor frumos văruite pe dinafară au apărut viermii şi putregaiurile.

cu ne-fârtatul. Biserica nu a învăţat nicicând aşa ceva, dimpotrivă începând cu Sfântul Botez, au loc diferite exorcizări, întreita lepădare de Satana.

Un alt lucru gingaş ce se aude printre cei plecaţi în Occident, în special la cei mai în vârstă: sublinierea mulţumirii faţă de avantajele oferite pe aici ca ajutor social, pensie, ajutor de şomaj etc. Recunoştinţa este o virtute, ea trebuie desigur cultivată şi încurajată. Dar aici vicleanul Satana poate strecura ispita lui Esau: vânzarea dreptului de întâi născut pe un blid de linte. Sigur că foamea trebuie astâmpărată, dar păcatul l-a costat pe Esau scump de tot. Dar poate veţi întreba: „Care este acest drept de întâi născut pe care-l vindem noi (şi cui)?” Răspunsul e acesta: ortodoxia pe care o lepădăm noi, unii de dragul uşurelei credinţe protestante şi a vieţii comode! Ne facem astfel un dublu păcat: lepădarea treptată a credinţei străbune faţă de noi şi în al doilea rând păcat şi faţă de gazdele noastre! Cum aşa? veţi întreba poate din nou. Iată cum: oamenii de bun simţ din Occident (că slavă Domnului mai există şi aici) îşi dau seama de nimicnicia lor sufletească şi rătăcirea în care ajung orbii conduşi de alţi orbi şi caută disperaţi leacuri ca secte, new age şi altele. Important este sentimentul difuz ce se manifestă mai timid sau mai pregnant (mai ales în America de Nord) că adevărata credinţă creştină este cea ortodoxă. Aceasta implică pentru noi toţi ortodocşii din diaspora responsabilitatea de a ne comporta ortodox, fără a transforma aceasta în prozelitism de tip apusean, ci doar de a îndemna pe ceilalţi la întoarcerea la dreapta credinţă. Pentru aceasta avem modelul exemplar, de adevărată misiune ortodoxă al diasporei ruse din secolul XX, cu nume ca Sf. Ioan Maximovici, preoţi Arhimandritul Sofronie, Alexander Schmemann, laici ca Valdimir Lossky, şi mulţi alţii, ce au dus la convertirea unor occidenatali îmbunătăţiţi cum sunt Episcopul Kallistos Ware şi Ierom. Serafim Rose.

Cum vom putea însă noi să facem aceasta dacă în rândurile noastre mai auzim vorbindu-se de ideea că „toţi ne închinăm la acelaşi Dumnezeu”, de „tradiţionala sală de cafea”, de a începe slujba mai târziu şi de a o scurta după modelul de aici, şi altele. Nu de asemenea nimicuri au nevoie cei din Apus! La Faptele Apostolilor se spune despre ologul care cerea de pomană şi a fost miluit de Sf. Apostol Petru astfel: „Argint şi aur nu am; dar ceea ce am aceea îţi dau. În numele lui Iisus Nazarineanul, scoală-te şi umblă!” (Fapte III, 6). Aşa ne vom manifesta recunoştinţa, dând din prinosul nostru celui olog în cele duhovniceşti, cât am fi noi de amărâţi material.

Să ne rugăm deci la Dumnezeu să ne întărească în a duce la îndeplinire poruncile Lui ca să putem da o mână de ajutor şi celor ce se îneacă. Totodată să ne silim a umple marile lacune din catehizarea ce lasă mult de dorit chiar şi la cei cu părul alb, ce să mai vorbim de tineret! Secularizarea a început cu 100 de ani înainte de comunişti, aceştia doar au finalizat în mod logic acest proces. Să luăm aminte, şi Dumnezeu să ne ajute!

UN EŞEC PEDAGOGIC: ŞCOALA WALDORF[5]

Sistemul de educaţie şi învăţământ alternativ Waldorf este o creaţie a părintelui antroposofiei, Rudolf Steiner. Pentru a înţelege bazele teoretice şi practice ale acestei pedagogii alternative trebuie să urmărim mai întâi succint personalitatea şi concepţiile lui Steiner.

Acesta s-a născut în 1862 la Kralievec în Austro-Ungaria ca fiu al unui funcţionar la căile ferate. În 1879 s-a înscris la Viena la Şcoala tehnică şi apoi a intrat în contact cu teosoful Friedrich Eckstein care l-a introdus în teosofie şi misticism. Steiner a fost angajat activ şi în politică, iar în 1890 a lucrat la Weimar la arhiva Goethe ocupându-se de latura ştiinţifică a acestuia. În 1891 şi-a luat doctoratul în filosofie la universitatea din Rostock.

În 1907 Steiner a fost numit secretar general al secţiei germane a Societăţii teosofice. El a introdus în teosofie ideile ocultismului „creştin" rozicrucian. În 1906 a înfiinţat loja ocultă *Mysteria Mystica Aeterna*, ramură a ordinului O.T.O. – *Ordo Templi Orientalis*. În 1913 s-a produs ruptura cu Annie Besant, conducătoarea Societăţii teosofice, cauzată de prezentarea pe care aceasta o făcea tânărului Krishnamurti ca fiind noul Mesia pe pământ. Urmarea acestei rupturi a fost crearea societăţii antroposofice.

Concepţiile lui Steiner au un caracter neognostic sincretist, înglobând într-o sinteză originală vechi erezii, gnoze, mistere păgâne, cu filosofii contemporane, teorii şi metode ştiinţifice combinate cu misticism oriental. Acestea sunt câteva din temele de bază ale antroposofiei.

Preluând din hinduism teoria universurilor reîncarnate, Steiner vorbeşte despre 7 reîncarnări ale pământului la intervale de 15.120 de ani, actuala fiind a patra. El a preluat din Pseudo Dionisie Areopagitul identic ierarhia cerească, adăugând sub categoria umană regnul animal, respectiv astral, apoi pe cel vegetal, respectiv eteric, şi pe cel mineral, respectiv fizic. La nivelul omului întâlnim tripartiţia neo-platonică: spirit-eu, suflet (germ: Seele) şi corp, care la rândul lor se împart în trei: eul cuprinde Manas, Buddhi şi Atma, sufletul cuprinde sufletul conştienţei, sufletul raţiunii şi sufletul senzaţiei, respectiv voinţă, gândire şi sentiment, iar corpul cuprinde corpul astral, eteric şi fizic. Dezvoltarea culturală a omenirii s-ar produce în perioade de câte 2100 de ani, stabilite după mersul regresiv al soarelui din punctul echinocţiului de primăvară. Astfel, după perioadele „lemuriană" şi „atlanteană", conform lui Steiner ar urma 7 perioade post-atlanteene legate zodiacal astfel: perioada indiană (7000 - 4900 î.d.Hr.) - guvernată de rac; perioda persană (4900 - 2800 î.d.Hr.) - gemeni; perioada egipteană (2800 - 700 î.d.Hr) - taur; perioada greco-romană (700 î.d.Hr. - 1400) berbec, perioada actuală anglo - saxonă (1400 - 3500) - peştii, urmând apoi perioada americană (3500 - 5600) - vărsător (sic!), culminând cu cea rusă (5600 - 7700) - capricorn .

Istoria pedagogiei Waldorf începe în anul 1919 şi este legată în mod surprinzător pentru neofitul român, de o fabrică de ţigări. Funcţionând datorită profitului scos de pe tutun, fabrica „Waldorf-Astoria" din Stuttgart aparţinea industriaşului Emil Molt, membru al societăţii antroposofice. Denumirea de Waldorf s-a scindat ulterior de cealaltă, permiţând sensibilităţii publicului modern disocierea de toate implicaţiile negative ale noţiunilor legate de tutun şi de industria respectivă, nu mai puţin şi de concluziile la care s-au ajuns astăzi în studiul cancerului. Pedagogia era destinată la început copiilor funcţionarilor şi muncitorilor fabricii. Profesorii veneau din toate domeniile, dar trebuiau să fie familiarizaţi cu principiile

[5] Apărut în *„Icoana din adânc"* an 1 nr. 1, 1-30 noiembrie 1997.

antroposofiei.

În 1923 Steiner a ținut un curs pedagogic la Ilkley, un oraş industrial din nordul Angliei. Iată câteva aspecte esențiale ale acestui curs:

Pentru început este criticată denumirea de „pedagog" deoarece în traducere exactă ar însemna „conducătorul băiatului", ceea ce ar exclude fetele din învățământ, conform concepției platonice exprimată în dialogul Statul. Criticând punctul de vedere platonic, Steiner acuză pedagogia de până la el de necunoaşterea omului ca întreg, de contradicțiile masculin-feminin cu implicațiile ulterioare ale structuralismului lui L. Strauss, care urmau să fie anulate în şcoala Waldorf, atât în ceea ce priveşte elevii, cât şi profesorii.

Mai departe Steiner remarcă stadiul actual al civilizației cu cele patru domenii: ştiință, artă, religie şi morală, afirmând că la început acestea erau una. Se poate constata şi acum rădăcina comună a ştiinței şi artei şi în stadiul actual, în care ştiința trebuie să fie obiectivă şi imparțială iar arta subiectivă şi arbitrară. Putem adăuga astfel că acesta e punctul de vedere scientist, dar mai nou, sub presiunea noii fizici şi a psihologiei transpersonale, ştiința a renunțat la pretenția obiectivității. Această observație pare în aparență pertinentă şi la obiect, dar nu este decât pe jumătate adevărată. Ideea unui sincretism originar nu este nouă şi nici nu aparține exclusiv lui Steiner. Ea se bazează însă pe conflictul apărut în Europa apuseană între religie, filosofie, ştiință şi artă după epoca Renaşterii. Conflictul acesta este rezultatul secularizării şi tendinței de autonomie, de emancipare a domeniilor respective de sub tutela bisericii (în cazul concret, al bisericii romano-catolice cu monarhia ei severă şi cu presiunea inchiziției şi a teologiei scolastice).

Părintele profesor I. V. Felea a demonstrat clar că aceste contradicții nu sunt implicite, ci dimpotrivă, starea inițială a cestor relații reciproce era acea de armonie. Putem aşadar afirma inexistența acelui sincretism, armonia dintre componentele ce-şi păstrau identitatea şi specificul respectiv.

Ca şi înaintaşii săi eretici sau protestanți, Steiner încearcă să emită o critică lucidă, clară a aspectelor negative culturale ale mediului şi timpului său: Europa centrală şi apuseană la granița secolelor XIX şi XX. Remediul lui Steiner era în principal imaginația. Aceasta nu trebuia să fie pentru cei ce o practicau o lume fantastică, ci una reală, obiectivă. Imaginația la Steiner este gândirea în imagini care în opinia sa a dat naştere cultului religios.

În copilăria sa la Kralievec (Croația) Steiner a participat activ la slujbele catolice, fiind copil în cor (ministrant). Ulterior el a părăsit acest mediu plecând în Austria şi apoi cum am mai arătat în Germania la Berlin, Weimar, Rostock, iar în ultima parte a vieții s-a stabilit în Elveția la Dornach lângă Basel. Din punct de vedere confesional, aceasta înseamnă treptat o rupere de mediul catolic şi trecerea în spațiul protestant şi reformat. Contactele lui Steiner cu biserica romano-catolică s-au înrăutățit, după cum era de aşteptat în urma teoriilor sale, iar apoi s-au întrerupt total. Ori ceea ce a caracterizat din totdeauna spațiul protestanto-reformat a fost iconoclasmul, dus la extrem în cadrul sectant neo-protestant. De aici a decurs un sentiment difuz dar pregnant de recuperare a acestui handicap, o nevoie de compensare a cultului uscat şi văduvit de această componentă esențială. Rudolf Steiner a încercat chiar un anume tip de pictură specific, uşor de recunoscut de către cunoscători, cu anumite acuarele speciale şi trăsături originale. Această „iconografie" alternativă a rămas exclusiv în cadrul antroposofic.

Steiner critică din nou, pe bună dreptate, modul materialist ateist de concepție scientistă a apariției universului, a omului considerat animal superior, ruptura dintre ştiință şi religie.

Un alt termen folosit de Steiner este inspirația. Inspirația ca revelație divină ce stă la baza religiei îşi are sorgintea în imaginație. La începutul secolului XX religia se baza pe tradiție şi Steiner cere redobândirea stadiului de inspirație. El nu foloseşte noțiunea de profeție, ci introduce noțiunea de „impuls cristic" venit din lumile spirituale pentru trezirea „conştienței". Să nu uităm însă că la Steiner, Cristos nu înseamnă acelaşi lucru ca în teologia creştină, ci desemnează un principiu solar gnostic.

Consecvent principiului tripartit enunţat la început, principiu ordonat şi ierarhic, după cum există corp fizic, eteric şi astral, Steiner plasează după imaginaţie şi inspiraţie un al treilea mod de iluminare spirituală, cel mai înalt: intuiţia, singura capabilă să-l pună pe om pe calea adevăratei cunoştinţe spirituale şi morale. Este iarăşi de prisos a aminti comentariul părintelui Stăniloaie asupra termenului de „intuiţie". După cum se observă, avem de-a face cu un element de donatism, antiluteran, combătut deja la vremea sa de Fericitul Augustin, dar în acest caz putem observa efectul contrar al predestinării, reluat după cum se ştie de Calvin. Curentul **new age** îl citează adesea pe Steiner printre precursorii săi, iar concepţiile sale se regăsesc în mod previzibil împletite şi cu celelalte surse de inspiraţie ale mişcării.

Natura simbolică a harului în protestantism şi absenţa tainelor îl duc pe Steiner la ignorarea lor completă; harul Duhului Sfânt este înlocuit cu un „impuls cristic", iar tainele cu imaginaţie, inspiraţie şi intuiţie. Ce e drept, în „biserica" alternativă antroposofică înfiinţată de Fr. Rittelmayer şi E. Block sub numele de Christen Gemeinshaft se practică un soi de „sacramente", dar ele sunt atât de departe de tainele Bisericii, încât nu sunt recunoscute ca valide nici măcar de bisericile protestante.

Morala este creată de omul individual, iar cunoaşterea este soluţia mântuirii. Armonia dintre ştiinţă, artă şi religie şi morală, topite însă într-un mod sincretist în afara cadrului eclezial creştin constituie pecetea gnosticismului de tip postmodern contemporan. Să nu uităm că Steiner a fost o vreme redactorul unei reviste ce se intitula sugestiv *Lucifer gnosis*.

Cu privire la imaginaţie trebuie amintită observaţia Sf. Nicodim Aghioritul: „… după concepţia marelui teolog Sf. Maxim, Adam a fost creat fără imaginaţie. De aceea nu-şi închipuia nimic, nici nu se robea simţurilor, nici formelor şi lucrurilor ce decad sub simţuri… Omul (prin imaginaţie) a umplut cu diferite amăgiri etica filosofică, fizica a umplut-o cu multe opinii neadevărate (ψευδ), iar teologia cu dogme false. Răul cel mare este că au îmbrăţişat această minciună şi o ţin de adevăr. În loc de teologi apar nişte fantasmagorişti, care se bazează pe iscusinţa minţii, cum zice Apostolul. Sârguieşte-te, deci, a-ţi păstra mintea curată şi fără forme, culori, distanţe şi orice fantezie, cum a creat-o Dumnezeu."[6] Părerea Sf. Nicodim Aghioritul credem că este suficient de reprezentativă şi clarificatoare pentru a sintetiza punctul ortodox de vedere în privinţa metodei imaginative steineriene.

Un alt principiu de bază în teoria educaţională Waldorf este cifra mistică 7. Astfel întâlnim împărţirea în perioadele de vârstă 0-7, 7-14, 14-21. Aceşti ani corespund dezvoltării respective a corpurilor fizic, eteric şi astral. Este cunoscută desigur vârsta de 7 ani ca vârstă la care până nu demult începea şcoala, perioadă numită în popor şi „cei 7 ani de-acasă". Pentru Steiner însă, 7 ani e vârsta schimbării danturii „de lapte" cu dinţii permanenţi, fenomen fiziologic real. Acesta ar fi semnul exterior al activităţii corpului eteric personal. Aici întâlnim o altă mare eroare a autorului nostru: dezvoltarea scindată a diferitelor componente (reale sau imaginare) ale organismului uman, ceea ce trădează influenţa unei mentalităţi şi formaţii scolastice şi carteziene, lucru care, odată descoperit, ar fi de fapt respins cu tărie de antroposofi şi adepţii lor din ziua de azi. Astfel, Steiner demonstrează că efectul unirii spiritului, sufletului şi trupului ar fi o prelungită copilărie, concluzia logică fiind astfel dobândirea de dinţi de lapte în fiecare an. Apariţia sexualităţii în jurul vârstei de 14 ani – în perioada pubertăţii – este văzută ca prezenţă a activităţii corpului astral personal.

Educaţia Waldorf se întemeiază pe aceste teorii pretinse a fi adevăruri incontestabile, deci, cu alte cuvinte, dogme, o nouă noţiune respinsă cu vehemenţă de antroposofi şi new ageri. Antroposofia îmbină preexistenţa sufletelor pe filiera Pitagora –Platon - neo-platonici – Origen, cu reîncarnarea hinduistă preluată din teosofie. Să amintim încă o dată că Steiner a fost o perioadă secretarul secţiei germane a Societăţii teosofice. Încarnarea fiind valabilă numai pentru fiinţa umană, acesta urmează o alternanţă „karmică" de compensare, alternând sexele, popoarele sau rasele.

Ca bază de plecare în pedagogie se ia atitudinea justă a grecilor antici. Steiner recunoaşte în mod realist că idealul pedagogic al acestora: „să păstrăm copilul din noi" nu

[6] În *Războiul nevăzut*, Arta Grafică, 1991, pp. 67-68.

poate fi atins astăzi. În primul rând pentru că această atitudine se adresa unei elite şi presupunea sclavia. În al doilea rând era vorba de poziția izolată a femeilor, iar în al treilea de prezența unei înțelepciuni a misterelor păgâne pe care noi nu o mai posedăm. Aici se face simțită alunecarea tipică mediului materialist-naturalist european la granița dintre cele două secole.

Dacă ar fi fost un creştin adevărat, după cum susținea, Steiner ar fi putut vedea că înțelepciunea Scripturilor întrece cu mult pe cea tulbure şi păgână a grecilor. Cât despre perioada Bizanțului, vom căuta în zadar vreo cât de mică aluzie în întreaga operă a lui Steiner care oscila între materialism, păgânism şi gnosticism de nuanțe ezoterice neo-masonice ce nu puteau conduce decât la erori.

În secțiunea ce descrie antrenarea memoriei ca fiind tipică evului mediu apusean şi fiind exercitată de către clerul legat de tradiție se vădeşte ignorarea datelor privitoare la metodele şcolilor iudaice din Ierusalim şi Babilon contemporane cu învățământul elenistic. Cercetători ca Arthur Rowe au descris clar metodele de memorizare orală ca: repetiția continuă, începerea fiecărei propoziții sau rând cu următoarea literă din alfabet, povestirea evenimentelor, folosirea predaniei în forma poetică a versurior, metode utilizate în aceste şcoli. În paranteză fie spus, Steiner se referă la o pedagogie „greacă” nedistingând între spartani, atenieni şi eleno-macedoneni, o dovadă clară a unor gafe în elementare informații, lucruri datorate diletantismului în materie de cultură, istorie şi pedagogie a unui amator autodidact ale cărui calificări erau şcoala tehnică, un doctorat în filosofie obținut în condiții neclare la Rostock şi „ochii suprasensibili ai clar-văzătorului” de sorginte spiritist-teosofică.

Sistemul aberant de gândire antroposofică dă naştere unor afirmații ca de pildă: „Copilul îşi dezvoltă dinții săi – şi oricât de paradoxal ar suna aceasta în zilele noastre, afirmația continuă: – pentru funcția gândirii.” Simpla enunțare a acestei afirmații, şi nu este singura, ne dă o idee asupra autorului şi nivelul publicului său, format în marea majoritate din doamnele înaltei societăți din vremea sa, preocupate din plictiseală de spiritism, magie, ghicit, ocultism, dornice de a intra în loji masonice mai mult sau mai puțin „acceptate”.

În domeniul matematicilor pedagogia Waldorf porneşte la adunări şi scăderi de la rezultat la ipoteză, respectiv de la sumă la termeni, de exemplu: „dacă ai 7 cât trebuie să scoți ca să facă 3? în loc de: cât face 7-4?”. La înmulțire şi împărțire este recomandat să nu se întrebe: „cât face 10:2? ci: cu cât trebuie împărțit 10 ca să dea 5?”. Motivațiile acestor inversări de procese aritmetice sunt întâi de ordin moral – se combate tendința de acumulare egoistă (prin însumare). Se recomandă de asemenea şi predarea operațiunilor aritmetice într-o ordine deosebită, şi anume începând cu împărțirea, tot din aceeaşi cauză morală. Este fără îndoială firesc pentru situația „tânărului bogat”, cel ce moşteneşte o mare avere să poată gândi începând de la o anumită sumă, mai mare sau mai mică. Ne întrebăm însă cum pot înțelege sau primi copii cei săraci, din România zilelor noastre, sau cei ai emigranților din Germania sau Europa de vest acest mod de gândire care nu le este accesibil. Ei nu pot porni de la o „sumă”, şi nu au nimic de împărțit, pentru că nu au conştiința averii, a acumulării deja existente. Împărțirea lui „zero” este absurdă, ea nu poate face pe un copil de şcoală primară să „înțeleagă” nimic concret, nu mai vorbim şi de sensul moral.

Această derulare inversă a gândirii este un punct de sprijin în concepțiile didactice ale lui Rudolf Steiner. El a recomandat ca să se practice în mod constant seara înainte de culcare (retrospectiva zilei) şi chiar retrospective săptămânale, lunare, etc. Până aici un gând sănătos, Sfinții Părinți recomandau cercetarea atentă a cugetului şi a păcatelor în scopul cunoaşterii de sine şi a metanoiei. Dar iată că la Steiner trebuie procedat cronologic în sens invers, ca şi cum s-ar derula un film. Motivația ar fi faptul că la ieşirea sufletului din corp, prin fața ochilor se perindă întreaga viață în timp de o treime din timpul real trăit în sensul recurent, de la moarte la naştere. Este foarte puțin cunoscut faptul că la punerea pietrei de temelie a Goetheanumului (clădirea sediu a Şcolii libere de ştiință spirituală de la Dornach, Elveția), Steiner a rostit rugăciunea „Tatăl nostru” de la sfârşit la început, procedeu tipic de magie întâlnit şi în satanism. Aceste gânduri şi altele de acelaşi fel sunt rodul inițierilor oculte din lojile

rozicruciene şi teosofice, la care se adaugă şi contribuţiile creatoare ale celui ce se considera a fi noua călăuză spirituală a omenirii, şi căruia colegii teosofi îi garantaseră o ascendenţă de avatari (reîncarnări) redutabilă: proorocul Ilie, Ioan Botezătorul, pictorul Rafael, poetul Novalis. Aplicarea consecventă a acestor procese de gândire combinată cu metodele de meditaţie antroposofică sunt menite să producă nişte mutaţii în conexiunile şi modul de gândire a creierului uman, o parodie a metanoiei, lucru evident periculos pentru buna funcţionare a psihicului.

Nu mai puţin gravă este invocarea Evangheliei Sf. Ioan cu prologul: „La început a fost Cuvântul (Logosul)". Pentru Steiner şi cei din cercul său, Logosul înseamnă cu totul altceva decât pentru creştini, şi anume un principiu solar. Cauza acestei deosebiri este de găsit şi în ritualurile masonice de rit suedez în ale căror loji se iniţiază ucenici „ioaniţi" în faţa unui altar pe care se află o Biblie deschisă la Evanghelia lui Ioan.

În conferinţa a XI-a din 15 august, predarea religiei este prezentată astfel: „o şcoală (Waldorf) nu trebuie să fie o şcoală cu o amprentă religioasă şi filosofică anume." Predarea religiei urmează apartenenţa confesională a elevilor. Antroposofia nu trebuie predată în şcoală la nici un nivel, ea fiind apanajul adulţilor care o pot alege şi înţelege la maturitate. Acest lucru rămâne un simplu deziderat utopic înşelător deoarece, în realitate, o pedagogie creată de R. Steiner, părintele antroposofiei, cu profesori antroposofi activi, formaţi în seminariile Waldorf, sau cel puţin simpatizanţi, cu un anumit plan şcolar şi metode specifice, nu poate să rămână „neutrală" din punct de vedere moral-religios. Chiar dacă se evită noţiunile directe, elementele acestei atitudini se impregnează în sufletele copiilor începând cu grădiniţa (există şi un învăţământ preşcolar Waldorf de care nu ne-am ocupat în studiul prezent), şi putând continua timp de 12 ani. „Libertatea" elevilor de care se face atâta caz este desigur ştirbită, şi anume chiar la nivelul subconştientului. Au loc desigur şi fenomene de respingere a acestei pedagogii, dar ea poate lăsa urme negative, un fel de a gândi specific, ce este mai greu de remediat.

Cât priveşte predarea creştinismului, Steiner atrage atenţia asupra pericolului predării lui înainte de 9-10 ani. Până atunci ar trebui să fie făcută o educaţie religioasă panteistă. Nu vedem la ce ar mai ajuta atunci atmosfera de slujbă religioasă ce se recomandă însă profesorilor, sau chiar aşa numitele „înlocuiri de cult" din zilele de duminică. Majoritatea elevilor primei şcoli Waldorf erau copii de liber-cugetători şi de atei rupţi total de biserică. Aceste substitute păgâno-gnostice nu pot nicidecum înlocui harul adevărat ce izvorăşte în biserici, în cadrul adevăratelor slujbe, taine şi ierurgii. Pentru aceasta constatăm încă o dată deosebirile şi incompatibilităţile pedagogiei alternative faţă de învăţământul tradiţional şi de metodele kerigmatice şi catehetice ale Bisericii.

Inspirându-se în continuare din lumea fantasmelor, Steiner a creat împreună cu a doua sa soţie, Marie von Sievers, euritmia modernă, care se doreşte a fi vizualizarea sunetelor consonantice şi vocalice, sau a intervalelor muzicale (terţă, cvintă etc.) prin anumite gesturi şi mişcări ce pretind a fi întocmai cu cele făcute de Dumnezeu[7] în momentul creaţiei. Această nouă artă fiind fantasmagorică şi nebazată pe nici o tradiţie, sursa invocată fiind ocultismul şi suprasensibilul, ambele deopotrivă de neverificabile, putem însuma încă o componentă himerică aflată la baza pedagogiei Waldorf.

O altă trăsătură specifică planului de curs al acestei pedagogii alternative este împărţirea în aşa numitele „perioade". Aceasta înseamnă renunţarea la orarul normal, de ex.: 8-9 aritmetică, 9-10 istorie, 10-11 religie etc., şi înlocuirea lui cu un obiect principal care se predă 2 ore dimineaţa timp de 3-5 săptămâni. Urmează apoi alte 5-6 săptămâni cu un alt obiect principal în acelaşi moment al dimineţii.

La întrebarea îndreptăţită: ce se întâmplă în cazul uitării cunoştinţelor? Steiner răspunde că procesul se continuă în zonele subconştiente în timpul somnului. Aceste concepţii

[7] Sau mai bine zis *dumnezei*, întrucât Steiner se prevalează de pluralul ebraic *Elohim*, pe care îl interpretează a însemna *exousiai*, fiinţe îngereşti din triada a doua a Sf. Pseudo Dionisie Areopagitul, împotrivindu-se astfel revelaţiei vetero şi neo testamentare, şi punând creaţia pe seama unor creaturi. n.n.

sunt tipice pentru spiritul locului şi epocii în care au apărut: Austria şi Germania începutului de secol XX, când înflorea şcoala psihanalitică a lui S. Freud, continuată de discipolii săi Adler şi Jung, creatorii psihologiei moderne. Astfel se pun bazele învăţământului de tip nou – **new age** – în care apar meditaţiile, concentrările şi relaxările de tip asiatic yoga, meditaţie transcendentală etc. Steiner s-a arătat în principiu adversar al practicilor orientale, etichetate de el ca „luciferice", dar propriile sale concepţii ocultiste pornind din sursa comună – teosofia, gnoza indianistă – nu se deosebesc esenţial de acelea.

În aprilie 1924, la cinci ani după apariţia primei şcoli Waldorf, R. Steiner a ţinut cinci conferinţe la Stuttgart în faţa a 1700 de auditori pe tema „Învăţământ şi educaţie". În linii mari se repetă cele afirmate în cursurile precedente. În cea de-a doua conferinţă (9 aprilie) aflăm cu oarecare surprindere, chiar din mărturisirea personală a autorului, o caracterizare pertinentă şi la obiect făcută lui Steiner de către M. Maeterlink în cartea sa *La grande énigme*: „El (Maeterlink n.n.) a citit multe cărţi de ale mele (Steiner n.n.) şi spune următoarele: Când cineva începe să citească vreo carte de-a mea, eu apar ca o persoană echilibrată, logică, precaută. Cu cât avansează lectura, până la sfârşit se pare că mi-am pierdut minţile." Din păcate Steiner nu a luat în serios această afirmaţie îndreptăţită şi a continuat netulburat în eroare.

Să privim acum pentru o mai clară aplicaţie concretă la 80 de ani de la debut, cum se prezintă situaţia şcolilor Waldorf într-o ţară unde acestea au funcţionat o lungă perioadă, cu însemnate contribuţii în acest domeniu: Suedia. Desigur că în acest domeniu supremaţia este deţinută în continuare de Germania, ţara de origine a acestei pedagogii. În anul 1949 s-a înfiinţat la Stockholm Kristofferskolan, în 1960 Järna Wldorfskola. În 1976 existau 3 şcoli, în 1995 s-a ajuns la 23. În toată lumea existau în 1977 150 de şcoli, actualmente sunt peste 450. Aceste date sunt luate din cartea lui G. Wilson *Jag trodde på Waldorfskolan* (Am crezut în şcoala Waldorf), în care sunt descrise aprecierile critice ale unui părinte ce a avut un copil la Johannaskolan din oraşul Örebro. Cartea este instructivă cu toate că, din păcate, autorul se situează pe poziţii umanist ateiste, însă aşa cum am observat şi în cazul lui Steiner, Wilson emite o unele critici ce se dovedesc a fi fondate şi argumentate.

Explicaţiile succesului şcolilor Waldorf sunt mai întâi imaginea negativă (şi în cea mai mare parte îndreptăţită) pe care o au mulţi părinţi despre învăţământul de stat, iar în al doilea rând abilitatea reclamei (în limba spaniolă propaganda, termen sugestiv!) şi prezentării acestei „pedagogii a viitorului", liberă şi superioară celei vechi. În reclamele lor se promite:

ÎNVĂŢĂMÂNT RELIGIOS LA ALEGERE,
NONCONFESIONALITATE,
O ŞCOALĂ LIBERĂ ŞI DESCHISĂ,
LIBERTATE INTERIOARĂ ŞI INTEGRITATE.

Cum se prezintă în realitate aceste deziderate?

Trebuie reamintit că la baza planului de învăţământ Waldorf se află sistemul antroposofic pe care această pedagogie stă sau cade. În legătură cu aceasta este foarte nimerit a cita comentariul lui F. Vicedom făcut în cadrul secţiunii cultice de inspiraţie antroposofică intitulată *Die Christen Gemeinshaft* (Comunitatea creştină): *„Aceasta ne duce înapoi spre India. Această imagine cosmogonică, percepţia mistică a unităţii cosmice, învăţătura karmică, eliberarea din lanţurile materiei, preschimbarea materiei prin sângele lui Cristos, până şi accentul pus pe etică, mijloc al mântuirii, totul vine din India prin intermediul teosofiei. Ideile creştine trebuiesc interpretate prin prisma înţelepciunii indiene. Ele se contopesc în gnoza indiană. Omul devine astfel măsura tuturor lucrurilor. El trebuie să se auto mântuiască şi să se străduiască pentru a se elibera de cele pământeşti."*

Aducem în continuare şi opinia unui cercetător suedez al religiilor, Hjalmar Sundén: *„O influenţă puternică exercită şcolile Waldorf care se numără printre cele mai selecte din Germania şi formează un fel de elită. În aceste şcoli principalul obiectiv nu este învăţământul*

profan obişnuit, ci introducerea gândurilor antroposofice care produc schimbări în personalitate de o natură neîntâlnită în cazul şcolilor particulare (confesionale n. n.) creştine.”

Acest lucru este constatat şi de alţi autori cum ar fi C. Cumbey şi C. Matrisciana în lucrările lor critice la adresa fenomenului sincretist new age. Autoarele menţionate (şi nu numai ele) încadrează antroposofia şi pedagogia Waldorf în cadrul fenomenelor new age. În replică poate fi adus contraargumentul că antroposofii înşişi pot respinge vehement această încadrare, fiind la rândul lor critici la adresa mişcării din care nu se socotesc a fi parte. Dacă antroposofia şi pedagogia Waldorf nu s-au declarat niciodată explicit a fi fenomene new age, nu este mai puţin adevărat că au multe identităţi ideologice, iar apropierea lor nu este nicidecum forţată.

În anumite cazuri, ca de exemplu la noi în ţară, s-a încercat introducerea unor procedee Waldorf în învăţământul comun. După părerea lui F. Calgren, autoritate incontestabilă în domeniu, modalitatea aceasta nu poate da rezultatele scontate deoarece specificul pedagogiei Waldorf nu constă în procedee noi şi inedite, ci în însăşi atitudinea de viaţă a profesorilor educatori. Atunci s-a încercat compromisul de a avea clase speciale de tip Waldorf în cadrul unei şcoli generale. Oricum ar sta lucrurile, datele de bază nu se schimbă, iar eventualele influenţe pozitive ce s-ar putea prelua din această pedagogie sunt atât de diluate homeopatic, ca să folosim un limbaj specific medicinei antroposofice, ca şi diluţia D 30 – adică practic nule. Învăţământul de stat are multe carenţe, multe elemente chiar de structură ce pot fi perfectibile, dar nu orice soluţii sunt folositoare.

„MĂRTURISIRILE" FERICITULUI AUGUSTIN – ZIDIRE SUFLETEASCĂ PENTRU SUFLETELE TINERE DIN ZILELE NOASTRE[8]

Personalitatea şi opera Fericitului Augustin continuă să exercite şi astăzi o influenţă covârşitoare în lumea creştină. El s-a născut la Tagaste în Numidia (astăzi Algeria) în anul 354. Tatăl, un funcţionar, era păgân iar mama sa Monica a rămas vestită în istoria creştinismului, model pentru mamele şi văduvele creştine din toate timpurile. Lacrimile şi stăruinţa ei în rugăciune au contribuit la botezarea lui Augustin în 387 la vârsta de 33 de ani de către Sfântul Ambrozie al Mediolanului. Perioada la care ne referim, mai precis din fragedа tinereţe şi până la botez, este descrisă de autor în lucrarea autobiografică *Mărturisiri*. Am ales în mod deosebit această lucrare deoarece ca descriere a frământărilor unui suflet tânăr aflat în căutarea adevărului şi a lui Dumnezeu şi supus tuturor ispitelor, ea rămâne actuală în orice vreme. Din acest motiv vom încerca să facem paralele şi legături concrete cu situaţiile din zilele noastre, dovedind astfel afirmaţia anterioară şi - sperăm - aducând întărire tinerilor de azi aflaţi în situaţii duhovniceşti similare.

În anul 391 Augustin a fost silit să primească hirotonia preoţească în oraşul port Hippo unde ajunge episcop în 396. Până la sfârşitul vieţii el a fost mărturisitor, duhovnic, judecător şi învăţător, organizator al carităţii creştine, apărător neobosit al credinţei, autor al unei opere imense depăşită doar de Origen. Creştinii catolici din Hippo pe jumătate păgâni, cât şi îndărătnicii donatişti l-au făcut pe Augustin să treacă de la atitudinea optimistă de tip neo-platonic la un sentiment mai circumspect. Roadele acestei atitudini sunt *Mărturisiri* – lucrare de tinereţe şi *De Civitate Dei* – la maturitate. În această din urmă lucrare el face o distincţie radicală între organizarea divină desăvârşită şi cea omenească imperfectă şi nedreaptă.

În opoziţie cu maniheismul raţionalist, Fericitul descoperă celebrul principiu „Credo ut intellegam", stabilind clar cu 1200 de ani înaintea lui Descartes raportul dintre credinţă, gândire şi existenţă. Contribuţia personală a filosofului francez, „Dubito ergo cogito, cogito ergo sum" nu a constituit nicidecum un pas înainte în clarificarea acestor întrebări esenţiale, ci dimpotrivă a deschis drumul umanismului raţionalist al Renaşterii.

Augustin moare la Hippo în 430 în timpul asediului făcut de vandalii arieni. În această perioadă în care puterea Romei se destrăma continuu, Fericitul Augustin îi învăţa pe creştini să întoarcă spatele lumii în care răul domneşte nestingherit şi să caute pacea împărăţiei cereşti. Gândirea lui va domina atât evul mediu apusean catolic, cât şi protestantismul de după 1500.

În privinţa doctrinei, în învăţăturile Fericitului Augustin s-au strecurat trei erori eterodoxe. Astfel în lucrarea *De Trinitate* se afirmă purcederea Duhului şi din Fiul (*filioque*), idee reluată şi de Fericitul Ieronim. Acest adaos inexact a fost introdus în crezul atanasian (şi apoi în cel niceean) în Galia de sud pentru a contracara modalismul (sabelianismul) care reînviase în Galia şi Spania în secolul al IV-lea sub forma priscillianismului. Mai târziu această erezie a constituit după cum se ştie unul din punctele fierbinţi ce a dus la despărţirea de la 1054. Ea vine din accentul pus în mod eronat şi filosofic pe **relaţiile** intertrinitare: „Aceşti termeni (Tată, Fiu şi Sfânt Duh) sunt utilizaţi în reciprocitatea lor şi în relaţiile lor reciproce" (*De trinitate* IV, 5, 6).

[8] Apărut în *„Studii Teologice"* nr. 3-4 iulie-decembrie 1999.

A doua eroare s-a produs în lupta contra pelagianismului care nega ereditatea păcatului originar. Împotriva acestei erezii, Fericitul Augustin a introdus ideea absolutei predestinări, reluată 1200 de ani mai târziu de către Calvin. Aici întâlnim însă tot o erezie, cu toate că ea reprezintă extrema cealaltă, inversul pelagianismului. Consecinţele ei pentru teologia ulterioară au fost din păcate surse de sminteală pentru credincioşi şi dispute aprige între teologi. Dintre aceştia Sf. Ioan Cassianul, Sf. Vincenţiu de Lerini, Sf. Faust de Riez şi alţii[9] au combătut aceste erori. În tratatele *Despre darul perseverării, Despre predestinarea sfinţilor* şi *Despre corupţiune şi har*, Fericitul Augustin introduce categoria justiţiară a „păcatului originar" ca ofensă adusă lui Dumnezeu. Umanitatea devine prin aceasta o *massa damnata, masa perditionis*: „Nu printr-o nedreptate, ci printr-o sentinţă dreaptă păcatul unuia a atras osânda tuturor" (*Despre darul perseverării* VIII, 6), păcatul originar devenind astfel şi ereditar. După cum se ştie osânda aceasta este moartea care „nu poate fi o pedeapsă legitimă decât în măsura în care este consecinţa păcatului" (*Opus imperfectum contra Julianum*). Temeiul scripturistic al acestei transmiteri ereditare este găsit de Fericitul Augustin la Romani V, 12: „Aşa precum printr-un singur om a intrat păcatul în lume şi prin păcat moartea, tot aşa şi moartea a trecut la toţi oamenii prin acela în care toţi au păcătuit". După Augustin, mijlocul prin care se transmite păcatul originar este actul sexual, dar fără ca acesta să fie identificat cu însuşi păcatul. Să ne recunoaştem aici nedumeririle ridicate şi în sufletele cele mai evlavioase cu privire la această învăţătură primită chiar şi în Biserică! Cum putem fi traşi la răspundere pentru un păcat pe care nu l-am comis, şi nici nu puteam să-l evităm? La aceste întrebări mistuitoare se dau de obicei răspunsuri legate de unitatea ontologică a neamului omenesc şi de ştergerea păcatului originar prin botez. La capitolul antropologic despre transmiterea păcatului originar legat de momentul concepţiei trupului şi al sufletului răspunsurile atât de precise şi de nezdruncinat ce ne dau de obicei tăria cunoştinţei în dogmatică fac loc unor ipoteze nesatisfăcătoare (traducianismul şi altele). Pe acest fond de nesiguranţă (şi nu de taină, antinomie, paradox!) s-au infiltrat concepţii eretice teosofice şi astrologice introducând noţiunile hinduiste ale karmei şi reîncarnării ce dau soluţii logice, raţionale dar **false**. După Sf. Grigore de Nazianz noi moştenim de la Adam moartea şi nu greşeala (*Marele cuvânt catehetic*, cuvântarea 33, 9). Sau altfel spus, moştenim natura *şi nu păcatul*! Suntem uniţi prin natura căzută şi nu prin păcatul strămoşesc. O posibilă traducere ne este indicată de Sf. Fotie: „Printr-un om moartea a intrat în lume şi prin păcat moartea, *pentru că* (gr. *εφ` ω*) toţi au păcătuit (*παντεσ ημαρτον*)" (al 8-lea răspuns către Amfilohie)[10]. Dar ştim că Scriptura nu se poate contrazice flagrant: „Sufletul care va păcătui, acela va muri" (Deuteronom XXIV, 16, Ezechiel XVIII, 20). Consecinţele logice ale acestei abordări l-au dus pe Fericitul Augustin aşa cum am mai arătat la ideea predestinării. Vedem în această mare eroare rădăcinile unor afirmaţii aberante milenariste de tipul „celor 144 000 de aleşi" ai Martorilor lui Jehova. Iar dacă s-ar obiecta că e vorba totuşi de o sectă, sau de o confesiune (biserica reformată) cu dreptul inofensiv al libertăţii de conştiinţă şi o concepţie religioasă proprie, să cercetăm mai îndeaproape dacă aşa stau lucrurile.

În lucrarea sa *Capitalismul şi etica protestantă* M. Weber a arătat cu argumente greu de combătut legătura dintre „orânduirea", „modul de producţie capitalist" (după terminologia marxistă) şi concepţia calvină a predestinării, moştenită de la Fericitul Augustin. Efectele acestei concepţii au fost tocmai cele incriminate *pe bună dreptate* de marxişti şi socialişti: exploatare, colonialism, imperialism, (astăzi transnaţional), şi nu numai atât. Bazându-se pe augustinism, teologia franco-germană a episcopilor carolingieni din sec. al IX-lea a pus bazele

---

9 Cei trei Sfinţi Părinţi apărătorii *semipelagianismului,* o doctrină antiaugustiniană din sudul Franţei între 429 şi 529. Ei se plasează între poziţiile extremiste ale lui Pelagius (liberul arbitru) şi a Fericitului Augustin (predestinarea şi concupiscenţa absolută). În ciuda *ortodoxiei* lor al doilea sinod local de la Orange (529) condus de Caesarius de Arles la instigarea papei Felix IV (526-530) a condamnat semi-pelagianismul. Condamnarea a fost aprobată de papa Bonifaciu II, succesorul papei Felix. De la această dată semi-pelagianismul a fost declarat erezie în biserica romano catolică. Să reţinem că acest sinod local nu a fost *niciodată* recunoscut în răsărit, iar termenul însuşi de „semi-pelagianism" este cel puţin neinspirat.

10 P.S. Fotios, Noul catehism catolic contra credinţei Sfinţilor Părinţi, Deisis, 1994 p. 83.

unui nou popor ales, unei rase: cea germană (apoi ariană). Dacă mai adăugăm şi mentalitatea talmudică, distorsiune a poporului ales din Vechiul Testament, cu mitologii indo-iraniene prelucrate de teosofie şi antroposofie, avem rezultatul: ideologia național socialistă. Consecințele sunt cunoscute, astăzi se manifestă o recrudescență a mişcărilor neo-naziste (skin heads, WAR, ş.a.), ceea ce ne demonstrează cât de periculoase pot fi aceste concepții ce ajung din teologie în politic şi economic.

A treia greşeală dogmatică a fost aceea exprimată astfel: „Omne bonum meritum nostru in nobis faciat, nisi gratia". Prin aceasta se respinge sinergia, colaborarea personală la lucrarea harului dumnezeiesc în vederea mântuirii, eroare reluată mai târziu de Luther în polemica sa contra scolasticii tomiste. Pe lângă aceste mari erori suntem nevoiți să mai semnalăm şi pe aceea de a fi crezut (împreună cu Fericitul Ieronim) că Dumnezeu este vizibil spiritual în esența Lui, greşeală reluată printre alții şi de Varlaam calabrezul în disputa cu Sf. Grigorie Palama.

Aceste erori sunt desigur consecința formației speculativ filosofice neoplatonice de care Fericitul nu s-a putut dezbăra pe deplin (pentru aprofundarea acestor aspecte vezi studiile regretatului părinte francez ortodox Patric Ranson). Iată încă un avertisment serios pentru acei intelectuali de azi înclinați spre căutări şi fabulații de tip gnostic, dar neavând nici o zecime din sfințenia lui Augustin. Raționalismul filosofic al lui Augustin a dus din păcate şi la juridismul de tip roman, pe care l-a putut abandona Sf. Ambrozie al Mediolanului. De aici doctrinele „păcatului originar", „predestinației", „indulgențelor", „purgatoriului" şi „infernului creat" ca loc de penitență – erori ce au marcat şi continuă să marcheze teologia romano-catolică, fiind şi obstacole de netrecut în unirea bisericilor.

De pe această poziție de cel mai mare filosof creştin, Fericitul Augustin a rămas străin de energiile necreate, încercând încreştinarea tezelor platonice, printre care şi „arhetipul", cel dezvoltat în secolul nostru de C. G. Jung şi Mircea Eliade. Pericolul formației filosofice gnostice este foarte mare, în trecut căzându-i pradă unii ca Origen, Arie, Nestorie, iar în secolul nostru V. Soloviev, S. Bulgakov sau N. Berdiaev. În toiul luptei contra ereziilor maniheiste şi pelagianiste s-a pus şi problema distincției între liberul arbitru şi grație care a dus la doctrina catolică despre „donum superaditum" De aici şi conflictul nerezolvat dintre libertate şi har. Încheiem aici acest expozeu critic, nu fără a aminti de atitudinea lăudabilă a Fericitului de a recunoaşte şi a retracta în scris, pe cât i-a stat în putință, o parte din erori.

În ultima vreme însă, în cadrul dezbaterilor teologice s-au ivit păreri destul de contradictorii legate de personalitatea şi învățătura Fericitului Augustin, mergându-se până la contestarea fățişă a sfințeniei sale, ba chiar propuneri de a-l declara eretic. Una din cele mai echilibrate poziții în această privință ni se pare a fi cea exprimată de către Ierom. Serafim Rose. Astfel, potrivit acestuia: „Învățătura Fericitului Augustin despre Sfânta Treime, la fel ca învățătura lui despre har, şi-a greşit ținta nu atât pentru că ar fi fost greşită într-un punct anume; dacă el ar fi cunoscut învățătura răsăriteană despre Sfânta Treime, probabil că nu ar fi învățat că Duhul „purcede şi de la Fiul". Mai curând el a abordat întreaga dogmă dintr-un punct de vedere diferit – unul „psihologic" -, ce nu era la fel de potrivit ca abordarea răsăriteană în înfățişarea adevărului despre cunoaşterea noastră de Dumnezeu; aici, ca şi în cazul harului şi al altor învățături de credință, îngusta abordare latină nu e atât „greşită", cât „limitată." "[11]

Revenind la *Mărturisiri*, putem afirma fără teamă că actualitatea acestora dincolo de timp şi spațiu este mai presus de orice îndoială. Procesul prin care trecea un tânăr intelectual frământat şi scindat între plăcerile lumeşti, ereziile de tot felul şi căutarea sinceră de Dumnezeu, poate fi surprins de mulți dintre noi chiar azi, după 1500 de ani. Înlocuind maniheismul cu ereziile actuale: secte, yoga, new age, vom vedea paralelismul şi mai ales drumul, soluția, nădejdea ieşirii din acest hățiş. Aceasta însă cu condiția – pe care a aplicat-o Augustin! – sinergiei, conlucrării personale cu harul divin. În cele ce urmează vom căuta să scoatem în evidență unele aspecte legate de actualitatea ziditoare a *Mărturisirilor*.

[11] Serafim Rose, *Locul Fericitului Augustin în Biserica Ortodoxă*, Σοφια, Bucureşti, 2002, p. 80.

La 17 ani tânărul Augustin ajunge în Cartagina, capitala Africii de nord. Iată deci pe adolescentul din orăşelul de provincie ajuns în metropola cea plină de ispite, un moment prea bine cunoscut celor ce vin şi astăzi la studii în capitală. „Non dum amabam, et amore amabam... Quaerebam quid amarem, amans amare... Amare et amari dulce mihi erat, magis, si et amantis corpore fuerer.” (Nu iubeam, dar îmi plăcea să iubesc... A iubi şi a fi iubit îmi era mai ales plăcut dacă mă bucuram şi de trupul fiinţei iubite), III 2(1). Metropola i-a mai oferit tânărului şi distracţiile irezistibile ale teatrului (III 2, 2-3). Ce lesne putem înţelege aceasta azi când oferta de spectacole s-a înzecit! Teatre, stadioane, săli de sport, meciuri, spectacole rock, festivaluri de muzică uşoară, şi ca şi când toate aceste evenimente „live” (pe viu) nu ar fi fost de ajuns, iată noutăţile electronice: cinematograful, televizorul, video, radio-casetofonul, CD, cyber space cu virtual reality pe internet. Cantitatea de destine imaginare de astăzi este imensă. Mii de filme, seriale TV şi jocuri pe calculator îi dau prin mass media omului contemporan aceeaşi „hrană” iluzorie, îndeplinesc aceeaşi funcţiune ca şi teatrele de odinioară.

Semnalul de trezire spirituală a tânărului Augustin a fost dialogul *Hortensius* de Cicero (azi pierdut): „Illo vero liber mutavit affectum meum” (Într-adevăr acea carte a schimbat simţirea mea). Totuşi, simpla pornire către cele spirituale, chiar dezinteresată fiind, nu este suficientă pentru găsirea căii adevărate. Chiar depăşind faza materialismului cras, lumea „spirituală” este la rândul ei plină de fantasme, „basme şi eresuri”. „Eresurile” sunt erezii, iar acestea s-au înmulţit de-a lungul veacurilor ca neghina din parabolă. Fericitul a fost atras de maniheeni aşa cum astăzi unul se duce la yoga sau la vreo sectă neo-protestantă, ori la meditaţia transcendentală, MISA, sau poate baha’i. Întocmai ca în situaţia fericitului, cei 40 de ani de comunism ateist au creat un teren sufletesc uscat, hrănit cu deşertăciunile materialiste: ideologii şi distracţii, „panem et circenses”, determinând o foame a sufletului după cele duhovniceşti. În anii ‘80 această foame a început să fie satisfăcută pe ici pe colo cu elemente de **new age**, fenomen ce a luat amploare după revoluţie, perioadă ce se poate compara cu cei 9 ani în care Augustin a rămas în cadrul maniheiştilor „deţinători ai adevărului”.

O motivaţie a atracţiei către maniheism ni se dă în cartea III 7, 12-14 în felul materialist păgân în care Îl concepea Fericitul Augustin pe Dumnezeu. Astăzi, sub influenţa materialismului scientist ateu întâlnim tinerii studenţi care Îl concep pe Dumnezeu ca pe o „putere”, o „cuantă”, o „energie” şi altele de acelaşi fel.

Concepţia maniheistă acţiona ca un anestezic sufletesc care îl absolvă pe om de responsabilitatea păcatelor. Libertatea de care se face atâta caz în „lumea civilizată” nu este decât o camuflare stângace a înclinaţiei spre păcat, a concupiscenţei ce este investită prin fel de fel de doctrine hedoniste cu rangul de necesitate, ba chiar de virtute şi de ideal!

După câtiva ani Augustin devine profesor de retorică în oraşul natal Tagaste unde ajunge acea călăuză oarbă ce-i duce în prăpastie pe alţi orbi. Unul din aceştia a fost prietenul care s-a îndepărtat de la dreapta credinţă. Vedem cum lucrurile se agravează când cel ce s-a smintit îndeajuns începe să-i smintească şi pe alţii, adesea în necunoştinţă de cauză, devenind propagandist zelos (şi uneori plătit bine) al unor rătăciri de tot felul. Sminteala trebuie să vină, dar vai de cel prin care vine, căci, după cum a spus Mântuitorul, mai bine i-ar fi fost aceluia să-şi lege de gât o piatră şi să se arunce în mare.

În cartea IV 3, 4-5 se atinge un nou subiect de mare actualitate: astrologia. Augustin a luat contact cu alcătuitorii de horoscoape şi ar fi rămas în eroare dacă nu ar fi dat de un bătrân onest care i-a dezvăluit deşertăciunea acestei pseudo-ştiinţe. La întrebarea: dar cum se face că uneori se adeveresc nişte preziceri, acela le-a pus pe seama întâmplării. Într-adevăr studiind să zicem caracterul unei persoane născute sub semnul berbecului recunoaştem datele descrise în manuale la nativii acestei zodii. Dar iarăşi întâlnim aceleaşi trăsături la cineva născut în septembrie. Pentru a lămuri această contradicţie astrologii au recurs la o portiţă de scăpare şi anume la aşa numitul „ascendent” - adică poziţia soarelui în momentul naşterii. Însă şi aici domneşte confuzia: cei mai mulţi oameni nu-şi cunosc ora exactă a naşterii, gemenii născuţi

la o mică diferență se manifestă diferit. Se mai fac şi preziceri sociale, evenimente globale, diagnostice şi compatibilități în dragoste şi profesiune. Toată **mişcarea new age** ce ia o tot mai mare amploare se bazează pe prezumția astrologică. „Erele" la care se referă aceşti prooroci de sorginte ocultă francmasonică şi teosofică, se delimitează după criteriile astrologice potrivit cărora soarele parcurge în chip regresiv timp de aproximativ 2160 de ani un sector celest din cele 12 numite zodii. Acest parcurs are consecințe majore ce determină schimbări cu un caracter evolutiv ciclic în mentalitatea, cultura şi chiar spiritualitatea omenirii. În momentul de față suntem martorii trecerii de la era Peştilor la cea a Vărsătorului sub semnul căruia se va instala noua eră. Se poate constata cum procesul de *precesie* (mişcare) astronomică inversă devine o utopie de tip dublu milenarist (2000 de ani de fericire în Vărsător). Privind presa vom observa vulgarizarea şi răspândirea în masă a acestor „horoscoape pentru toți". Dacă la acestea adăugăm şi zodiacele chinezesc şi indian lucrurile se complică şi zăpăceala creşte. Singurele lucruri demne de păstrat sunt realitățile astronomice, pozițiile şi mişcările astrelor ce pot fi studiate ştiințific. Planetelor nu li s-a dat putere peste oameni iar destinul şi predestinația decursă din astrograma natală - fie ea şi întocmită cu exactitate - nu sunt altceva decât superstiții păgâne într-o formă mondenă şi ştiințifică. Vedem că Augustin era greu de convins de absurditatea astrologiei, aşa cum în zilele de azi este greu de a lămuri pe cei creduli de falsitatea ei.

Profesorul de retorică din Tagaste primeşte post în Cartagina continuând să profeseze falsa asceză maniheistă. În cadrul unor secte şi mişcări new age întâlnim vegetarianismul, abstinența alcoolică, refuzul de a fuma şi alte virtuți cu care aceştia îi impresionează pe creştinii uşuratici ce găsesc că prin comparație cu traiul sectanților cel al preoților de mir este plin de căderi. Dar izvorul acestor înfrânări ale sectanților rigorişti - donatişti, catari şi „veganii",[12] *greenpeace* ecologişti ai zilelor noastre - este mândria şi lăudăroşenia şi nicidecum dorința de a-L slăvi pe Dumnezeu, lucru pe care ar trebui aceştia să-l aibă în primul rând în vedere.

Totuşi căutarea sinceră şi rugăciunile mamei nu trec neauzite şi Fericitul ajunge la Milano în preajma acelui om providențial - Sfântul Ambrozie - pe care începe să-l iubească „cum amare coepi", mai întâi ca persoană, apoi primindu-i învățătura. În viața tuturor rătăciților care strigă după Domnul apar semne: oameni, cărți, poate vreo biserică sau câteodată toate acestea împreună. Căci pronia divină lucrează în chip nevăzut prin mijlocitori potriviți. Desigur că prin comparație cu învățătura Sfântului deşertăciunile maniheiste au pălit cu totul. Astfel se destramă ereziile în momentul întâlnirii unui duhovnic iscusit ce poate readuce sufletul pe drumul cel bun.

În planul familial însă lucrurile nu se lămureau tot atât de lesne. Silit să rupă legătura cu femeia iubită, Augustin cere în căsătorie - la sugestia mamei - o fată minoră, iar răgazul de doi ani până la majorat este umplut cu o a treia femeie, tot nelegitimă. Iată cât este de greu a repara răul început cu uşurătatea tinereții.

La Milano se produce contactul cu filosofii neo-platonicieni Plotin şi Porfir ce completează orizontul cultural şi intelectual al fericitului. Anul 386 este legat de momentul culminant din grădina din Milan în care o voce de copil îi spune: „tolle, lege" - ia, citeşte. Dând ascultare glasului, Augustin a deschis la întâmplare Scriptura la Romani XIII, 13-14, pasaj ce i-a deschis lui ochii şi i-a spulberat toate îndoielile şi şovăielile prin tăria cu care exprimă mesajul adevăratei atitudini creştineşti: „nu în desfrânări… Ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos iar grija de trup să nu o faceți spre pofte." Desigur că astfel de vedenii şi auziri trebuiesc primite cu prudență duhovnicească, la fel ca şi obiceiul „deschiderii cărții" - cunoscută superstiție păgână din rândul credincioşilor creduli. Doar o bună „igienă" duhovnicească sub îndrumarea Bisericii şi a duhovnicului poate garanta autenticitatea acestor semne de care atât de uşor putem fi înşelați.

Momentul botezului a fost înălțătoarea noapte de Paşte, 24 aprilie 387 în compania fiului Adeodatus şi a prietenului Alypius. În primele veacuri botezarea maturilor era praxis

[12] Strict vegetarieni, fără ouă şi lactate

curent, însuşi Sfântul Ambrozie primind astfel botezul, ca şi Sfântul Constantin cel Mare şi cei trei dascăli şi ierarhi Vasile, Grigorie şi Ioan. Dar de aici şi până la practicile anabaptiştilor şi baptiştilor de astăzi este o cale lungă şi încheiată.

Bucuria botezului i-a fost umbrită de moartea mamei sale. Sfânta Monica a avut fericirea de a vedea în timpul vieții convertirea rând pe rând a soțului, fiului şi a nepotului, câştigați de creştinism din păgânătate, desigur că şi prin rugăciunile evlavia şi râvna ei. Aici se opreşte cronologic firul *Mărturisirilor* scrise între 397-401.

Revenind la afirmația ce dă titlu acestui mic studiu, vom găsi temeiul ei în cartea II, 3-5, şi anume: cartea a fost scrisă nu pentru Dumnezeu Care citeşte inimile şi cugetele şi Care ştie după număr perii capului nostru, ci spre zidirea sufletească a aproapelui, a celor ce, în situații asemănătoare pot găsi aici un sprijin şi o îndrumare. Este cazul din plin şi în zilele noastre în care deruta sufletească a fost deja semănată în cei ce au dus sau mai duc o viață necreştină inundată de ateism şi înclinată spre o religiozitate păgână.

Introducerea cărții I, 1 (1) prezintă raportul unanim valabil în timp şi spațiu: „Quia fecisti nos ad te et inquietum est cor nostrum, donec requiscat in te" - Căci ne-ai făcut pe noi după Tine şi neliniştit este sufletul nostru până ce se va odihni în Tine."

Cartea II, 8 (15) ne pune în față problema actualizată de Consiliul Europei şi alte instituții de acest gen, a drepturilor „minorităților sexuale": „Aşadar faptele urâte care sunt contra firii *în orice loc şi totdeauna trebuie mustrate şi pedepsite* (subl. ns.), aşa cum au fost cele ale sodomiților, fapte care dacă ar fi făcute de toate neamurile, ar fi puse de legea dumnezeiască sub învinuirea aceluiaşi păcat. În adevăr este călcată însăşi societatea care pentru noi trebuie să existe cu Dumnezeu, atunci când aceeaşi natură, al cărei autor este El se pângăreşte prin destrăbălare." Păcatul acesta este păcat strigător la cer şi nici un liberalism sau vreo „toleranță" nu vor putea nega caracterul antisocial şi antinatural al sodomiei. Înfierarea ei la toate nivelele îşi găseşte justificarea scripturistică şi patristică.

Tot în partea a I-a, cartea III, 12 (21) vedem disperarea cu care apelează mama Monica la preoți şi episcop pentru îndreptarea fiului său. Cu tact bisericesc arhiereul recomandă răbdarea şi stăruința în rugăciuni. Mamele din zilele noastre au de făcut asemenea Monicăi: să nu-şi piardă nădejdea şi să stăruie la rugăciune, post şi milostenii. În anumite momente dialogul direct nu dă roadele aşteptate, tânărul(a) se încăpățânează în rătăcire şi răzvrătire neascultând nici de părinții trupeşti, nici de cei duhovniceşti. Dar până în sfârşit lacrimile mamei au biruit.

Altă problemă comună a timpului de atunci şi de acum, cu mici adaptări la contextul social-istoric concret, este cea a ereziilor. Curentele care de-a lungul istoriei s-au intitulat „noi" sau „neo", cum avem astăzi neo-protestantismul sau noua eră (new age) se dovedesc la o examinare mai atentă reluarea unor erezii condamnate cu multe secole în urmă. De fapt o dată cu cele 7 sinoade ecumenice (la care unii teologi ortodocşi adaugă şi un **al 8-lea**, cel din Constantinopol 879) s-au dat anatemei **toate** ereziile trecute şi *viitoare*! „Nimic nu e nou sub soare" fără de numai Învierea Domnului. Aceste erezii fiind stârpite pe moment şi dispărând un timp, apar ca neghina din pildă şi trec drept noutăți în ochii celor ignoranți. Astăzi dinspre focarul ereziilor de tot felul, spațiul *euro-atlantic*, se lansează la modă dragostea pentru natură, apărarea dreptului animalelor şi exagerările naturiste. Se aude tot mai des de „mama natură", sau „mama pământul" şi nu Tatăl cel ceresc, adică se adoră creatura în locul Creatorului. Organizații paramasonice ca *Greenpeace* şi partidele „verzi" ecologiste violează bunul simț şi contestă stăpânirea omului asupra naturii. Rădăcinile acestei atitudini se găsesc în panteismul de tip hindus şi în învățăturile metempsihozei şi metemsomatozei, şi iată în cartea III, 10 (18) efectele acestor învățături asiatice asupra tânărului Augustin: „Şi am crezut sărmanul că o mai mare milă trebuie acordată fructelor pământului decât oamenilor pentru care se produceau." Atitudinea anticreştină sau cel puțin eretică a ecologiştilor iese la iveală fără tăgadă.

Învățăturile ziditoare ale *Mărturisirilor* nu se limitează doar la aspectele social-morale arătate până acum, ci ele dau răspunsuri şi în domenii cum ar fi acela al esteticii, şi anume

raportul dintre formă şi fond. Ne amintim de discuţiile de la sfârşitul secolului trecut şi ne mirăm de sterilitatea şi inutilitatea lor, de acei intelectuali şi esteticieni „culţi” care au omis cu siguranţă pasajul din V, 6 (10): „Eu învăţasem chiar de la Tine că ceva nu trebuie numit adevăr prin faptul că se exprimă cu elocinţă, nici fals, fiindcă semnele buzelor sunt fără artă; nici nu este adevărat prin faptul că se exprimă în stil neşlefuit, dar nici fals, prin faptul că vorbirea este strălucită…”. Iată cât de limpede este exprimată independenţa celor două categorii” Dacă ne amintim acum de dictonul antic „mens sana in corpore sano” să nu uităm că era vorba de un deziderat. În termeni creştini duhul sănătos poate sălăşlui în trupul vătămat (vezi Sf. Apostol Pavel, Sf. Vasile cel Mare şi alţii) şi să-l mântuiască, *dar invers nu se poate nicidecum*. Căci Mântuitorul a spus că mai bine în rai plin de beteşuguri trupeşti - care vor fi împlinite la învierea cea de obşte - decât cu trupul întreg, sănătos şi voinic în focul iadului. Prin urmare fondul (conţinutul) sfinţeşte forma şi nu vice-versa.

Cartea VI, 5 (7) ne oferă credincioşilor şi preoţilor de astăzi argumente sănătoase şi de bun simţ pentru combaterea necredinţei în Dumnezeu a semenilor noştri secularizaţi, agnostici sau chiar atei. La acuzaţiile lor asupra credinţei „oarbe” sau a afirmaţiei „crede şi nu cerceta” (lăsând la o parte faptul că această afirmaţie nu se găseşte în Scriptură cum se afirmă de obicei după „învăţământul politic cetire”, ci la Sf. Ioan Gură de Aur: „Aceasta o credem dar cum e, nu iscodim.”), replica o găsim la Fericitul Augustin: „… când mă gândesc cât de multe lucruri credeam pe care nu le văzusem şi nici nu fusesem martor când se petreceau… care, dacă nu ar fi crezute nu am face chiar nimic în această viaţă… m-ai convins că nu aceia care cred în Cărţile Tale, ci cei care nu cred trebuie învinuiţi.”. „Aşadar cum eram neputincioşi să aflăm cu raţiunea limpede adevărul, şi de aceea aveam nevoie de autoritatea Sfintelor Scripturi, începusem deja să cred că Tu nu ai fi acordat în nici un mod o autoritate atât de mare acelei Scripturi pe toate regiunile pământului dacă nu ai fi voit ca prin ea să Ţi se creadă Ţie şi prin ea să fii căutat.”

La VI, 12 (22) se revine la aspectul de „rob al plăcerii” - *libidinis servus* - pe care îl mărturiseşte posterităţii fericitul. Prea bine îl înţelegem în vremile de azi supra-saturate de mesaje erotice din toate părţile: filme, teatre, ziare, reviste şi casete porno, reclame, discoteci, muzică, ba chiar în ultima vreme computerul personal (prin internet) şi telefonul (liniile erotice)! Toate acestea sunt mijloacele prin care acţionează „statul magic”[13].

„…legat de boala trupului, cu o distrugătoare dulceaţă îmi târam lanţul şi mă ţineam să-l dezleg, ca şi când aş fi fost lovit de o rană respingeam vorbele celui care mă sfătuia de bine ca şi mâna celui ce voia să mă deslege… dar „Sfatul Tău rămâne în veac”. Din acest sfat Tu luai în râs ale noastre şi ne pregăteai pe ale Tale, având să ne dai nouă „hrană la vreme” şi să deschizi mâna şi să saturi sufletele noastre de binecuvântare.”

Scăparea din robia cărnii este o viaţă trăită după învăţăturile creştine.

Una din învăţăturile rătăcite ce se răspândeşte prin materialele editate de fundaţia *Silva Mind Control* şi anume *Teachers of God*, este negarea pocăinţei şi a mâniei asupra sinelui, susţinându-se autoiertarea, căci se zice cu vicleşug: „Dacă pe tine nu te poţi ierta, cum îi vei ierta oare pe ceilalţi?”. Noţiunea de păcat, fie el de moarte, împotriva Duhului Sfânt sau strigător la cer nu este primită de aceşti psihologi, falşi „învăţători” ce resping dogmele Bisericii ortodoxe (care este *totodată şi catolică şi ecumenică*) despre pocăinţă, mântuire, viaţă veşnică în rai sau în iad (chiar dacă acestea sunt privite ca nişte stări!). Acestora li s-a răspuns deja în cartea IX, 4 (10): *„… fiindcă nu altă natură a neamului întunericului păcătuia în mine, cum zic aceia care nu se mânie pe ei înşişi şi „adună pentru ei înşişi mânie în ziua mâniei şi descoperirii dreptei Tale judecăţi!”.”*

În cartea IX la 7 (15) găsim şi o preţioasă mărturie a priorităţii cântărilor psaltice în părţile orientale ale imperiului. Sfântul Ambrozie este cunoscut ca fiind creatorul cântărilor psaltice antifonale în apus. Dar iată mărturia ucenicului său şi Părinte bisericesc latin: *„Atunci s-a instituit obiceiul ca să se cânte imnuri şi psalmi după obiceiul părţilor din Răsărit… iar*

[13] I.P. Culianu, *Eros şi magie în Renaştere,* Nemira, 1994.

de atunci au fost păstrate până astăzi de multe şi de aproape toate comunităţile Tale din celelalte părţi ale pământului.”

În ceea ce priveşte viaţa de familie cu raporturile dintre soţi, sau dintre soacră şi noră, lucruri aparent neînsemnate din punct de vedere teologic, dar extrem de importante în întreţinerea armoniei „celulei societăţii” ce este totodată prin taina cununiei o *micro biserică*, Fericitul Augustin ne prezintă în cartea IX, 9 (19-20) portretul cu adevărat model al Sfintei Monica, mamă soţie şi noră exemplară: *„Dar ea ştia să nu se opună soţului ei când era mânios, nu numai cu fapta, dar nici cu vorba… A învins pe soacra sa - care la început era mâniată contra ei de şoaptele unor sclave rele - a învins-o prin gesturi respectuoase, stăruind în îngăduinţă şi blândeţe.”*

Iată într-adevăr atitudinea vrednică de urmat şi pentru soţiile şi mamele creştine de astăzi. Şi iarăşi să luăm aminte la rugăciunea plină de recunoştinţă pe care o înalţă fericitul la sfârşitul cărţii IX pentru părinţii săi: *„… să-şi amintească la altarul Tău Doamne de Monica, serva Ta, cu Patricius, odinioară soţul ei, prin al căror trup m-ai adus pe mine în această viaţă, în ce mod, nu ştiu.”* Aceste cuvinte pătrunse de o mare dragoste filială vin să contrazică opinia după care Augustin a considerat păcatul originar ca fiind de natură sexuală, antrenând după el acea viziune negativă asupra relaţiilor trupeşti preluată de biserica apuseană. Poporul român păstrează cu sfinţenie rânduiala parastaselor ce s-au făcut, se fac şi se vor face întru pomenirea sufletelor părinţilor şi fraţilor noştri adormiţi ce odihnesc aici şi pretutindeni.

Partea a II-a, cartea X, 6 (9) ne dă o admirabilă definiţie de teologie negativă a lui Dumnezeu. Orice urmă de materialism sau panteism este spulberată cu tărie: *„Am întrebat adierile care suflă şi a zis tot aerul cu locuitori săi: «Se înşeală Anaximenes, eu nu sunt Dumnezeu»… Am întrebat toată zidirea lumii despre Dumnezeul meu şi mi-a răspuns: «Nu sunt eu, ci El m-a făcut».”* Dar iată că această zdrobitoare mărturisire pe care s-a clădit teologia apuseană timp de secole a ajuns să fie contestată tot acolo, mai întâi prin tezele şcolii de la Chartres care identificau pe Duhul Sfânt cu sufletul lumii, trecând prin panteismul Renaşterii şi al lui Spinoza la cel al romanticilor, pentru ca să eşueze lamentabil în materialismul empiric al lui Feuerbach sau cel „ştiinţific” al lui Marx. Consecinţele nenorocite ale acestor speculaţii le-am trăit timp de 40 de ani cu sechelele lor ce se mai simt ici şi colo în reflexe îmbătrânite, uneori chiar şi la cei tineri.

Privirea fericitului se ascute cu fiecare capitol pătrunzând - în căutarea lui Dumnezeu - în tainiţele sufletului omenesc. Şi aici ne putem recunoaşte, cel puţin în anumite momente, ca fiind vizaţi de următoarele rânduri: *„Dar de ce «adevărul produce ură» (Ioan I, 5; XII, 35)?… duşman li s-a făcut oamenilor omul Tău care predică adevărul… (Ei) Iubesc adevărul când luminează, dar îl urăsc când acuză. Căci, deoarece nu vor să fie înşelaţi, dar vor să înşele, îl iubesc când se arată el însuşi dar îl urăsc când îi arată pe ei înşişi.”*

Cele scrise la capitolul 31 (46) ne sunt de mare întărire sufletească în perioadele de post. Slăbiciunile noastre pot fi mai mari sau mai mici, dar în nici un caz nu se poate invoca „Nu ceea ce intră în gură strică pe om” aşa cum se obişnuieşte, scos din context. Fericitul Augustin mărturiseşte - aşa cum a făcut-o pe parcursul acestei exemplare lucrări - : *„Eu nu mă tem de necurăţia mâncării, ci de necurăţia poftei.”* Şi mai departe (47): *„Pus în faţa acestor ispitiri, eu zilnic port luptă contra dorinţei de a mânca şi a bea. Căci nu pot să o tai odată şi pe urmă să nu mă mai ating, aşa cum am putut cu privire la împreunarea trupească.”*

Ispitele ne vin după cum se ştie prin cele cinci simţuri. În privinţa auzului găsim la capitolul 23 (50) o referire foarte importantă cu privire la muzica bisericească: „… şi mi se pare mai sigur ceea ce mi s-a spus de Atanasie, episcopul Alexandriei, care făcea ca cititorul psalmului să cânte cu o moderată mlădiere a vocii, încât să pară că mai mult citeşte decât cântă… sunt înclinat - *fără să exprim o părere asupra căreia nu se poate reveni* (subl. ns.) - să aprob obiceiul de a se cânta în Biserică, pentru ca, prin desfătarea urechilor, sufletul, prea slab încă, să se ridice la simţământul evlaviei. Totuşi, când mi se întâmplă ca să mă mişte mai mult cântecul decât ceea ce se cântă, mărturisesc că păcătuiesc, meritând pedeapsă, şi atunci

aş prefera să nu aud pe cel care cântă." Este şi ceea ce a preferat Jean Calvin (fr. *Chauvin*, de unde vine şi *şovinismul*, lucru prea puţin cunoscut!), scoţând drept urmare muzica din cultul reformat. Este o atitudine „muzicoclastă", tipică de altfel pentru iconoclasmul protestant şi reformat din secolul al XVII-lea. În zilele noastre însă se petrece în apus un fenomen de reintroducere a icoanelor ortodoxe (de obicei ruseşti), un prim pas necesar dar nu şi suficient de întoarcere la Biserica cea „una sfântă, catolicească (*καθολικη*) şi apostolească".

În anii '90 a apărut pe standurile de cărţi o adevărată avalanşă de cărţi ezoterice şi oculte, de neimaginat în ani de dinainte. Nici cei mai îndrăzneţi si optimişti „căutători" nu aveau acces (fie şi prin copiile xerox pirat, samisdat) la ceea ce se poate procura azi în materie de yoga, astrologie, tantra, numerologie, magie, divinaţie, teosofie, antroposofie, SF, paranormal, parapsihologie, franc-masonerie, gnosticism, într-un cuvânt acel „ghiveci" spiritualist numit **new age**. Paragraful (50) tratează problema acestui fel de rătăciri: *„Aici se adaugă altă formă a ispitirii, cu mult mai periculoasă. Căci… mai există în suflet o altă plăcere deşartă şi curioasă îmbrăcată cu numele de cunoaştere şi de ştiinţă, o plăcere nu a desfătării în trup, ci a experimentării prin trup. Aceasta fiindcă se află în dorinţa de a cunoaşte, iar ochii sunt cei dintâi în a cunoaşte prin simţuri, a fost numită pe drept cuvânt «pofta ochilor» (Ioan II, 16) căci în chip natural, ochilor le revine vederea."*

Această atitudine se întâlneşte printre alţii la gnosticul modern Rudolf Steiner[14], creatorul antroposofiei, exprimată în 1890 la Weimar. Luând contact cu activitatea lui Nietsche, Steiner a dezvoltat ideea potrivit căreia drumul omenirii către cele spirituale trebuie să treacă prin observarea şi experimentarea lor, ca şi cum acestea ar fi ceva ce se află *în* lumea sensibilă şi nu *în spatele* ei. Ce-i drept Steiner a descris în lucrarea sa *Cum dobândim cunoaşterea lumilor superioare* dezvoltarea şi antrenarea unor organe de simţ suprasensibile numite *chakre*[15] cu ajutorul cărora se puteau percepe în planurile eteric şi astral. Această concepţie cade (chiar şi fără să vrea) în pericolul monismului panteist. Teologul protestant suedez Hjalmar Sundén a surprins în mod clar eroarea lui Steiner şi a celor ca el, eroare tipică de manifestare a „poftei ochilor": „El (Steiner) a crezut că a scrutat cu ajutorul organelor sale oculte «memoria ancestrală cosmică» sau că a citit în cronica Akasha,[16] ceea ce este acelaşi lucru. Dar ceea ce el «a scrutat» şi «a citit» erau sinteze curioase din ceea ce el însuşi a citit în cărţi accesibile tuturora."[17] Prin aceşti „ochi" de călăuză oarbă ce-i duce şi pe alţii în prăpastie au venit toate inepţiile şi himerele cu care suntem (şi vom fi în mod progresiv) inundaţi ca o alternativă modernă a ereziilor din vechime. Deşertăciunea lor este evidentă, însă ea trebuieşte revelată şi celor mulţi naivi, neştiutori, curioşi şi uşuratici ce se amăgesc cu uşurinţă.

Afirmaţiile lui Ioan P. Culianu (ce a practicat la rândul său ocultismul, magia şi chiar drogurile!) cu privire la „statul magic", reprezentat la maximum de S.U.A. cu acea „uzină de vise" - Hollywood (ce fel de „holly" este această pădure se vede lesne după ce te afunzi şi rătăceşti în ea!) - se adeveresc patristic în capitolul 35 (55): „Din acest morb al poftei de spectacole se pun în lumină anumite miracole. De aici se purcede la scrutarea lucrurilor

---

[14] Născut la 27 febr. 1861, la Kraljevec, Austria, mort la 30 martie 1925 la Dornach, Elveţia. Savant de origine austriacă, editor şi fondator al antroposofiei, o mişcare bazată pe premiza existenţei unei lumi spirituale comprehensibilă gândirii pure, dar accesibilă numai celor mai înalte facultăţi ale cunoaşterii mentale. cf *Enciclopedia Britannica CD 98.*

[15] Cu toate că Steiner a descris în repetate rânduri hinduismul şi în general ocultismul asiatic ca fiind „luciferice", antroposofia sa este o sinteză de hinduism teosofic combinat cu scientism rozicrucianist rezultând un soi de evoluţionism spiritualist.

[16] *Cronica Akasha*, în ocultism, un compendiu de înregistrări picturale, sau „memorii" a tuturor evenimentelor, acţiunilor, gândurilor şi sentimentelor care au avut loc de la începutul timpurilor. Se afirmă că acestea sunt înregistrate în Akasha, lumina astrală, ce este descrisă de către spiritişti ca un eter fluid ce se află dincolo de domeniul accesibil simţurilor omeneşti. Înregistrările akashice sunt totuşi accesibile anumitor indivizi aleşi, de ex. un medium spiritist ce conduce o şedinţă de spiritism. Se susţine că Akasha transmite unde de voinţă şi putere omenească, gândire, sentimente şi imaginaţie şi este un rezervor de putere ocultă, un ocean de inconştienţă la care sunt legate toate cele existente, făcând prin aceasta posibilă profeţia şi clairvoaianţa. cf *Enciclopedia Britannica CD 98.*

[17] Hjalmar Sundén, *Rudolf Steiner, om antroposofi* Stockholm 1962, p. 231.

ascunse ale naturii care este exterioară nouă, a căror cunoaştere nu foloseşte la nimic, şi oamenii nu doresc altceva decât faptul de a şti. De aici purcede ceea ce se caută din acelaşi scop al ştiinţei perverse prin artele magice." Cum acţionează „statul magic"? Simplu, bazându-se chiar pe acel morb arătat de Fericitul Augustin şi satisfăcând variatele înclinaţii de la ocultism, ştiinţă, SF, aventuri, thriller, erotism până la pornografie. Dar oare de s-ar nimici Hollywood-ul din temelii s-ar rezolva situaţia? Desigur că ar dispărea un mare focar de infecţie sufletească, dar cauza nu acolo rezidă ci în voinţa liberă înclinată spre păcat. Nimicindu-se Hollywood-ul ar apărea în mod sigur peste un timp altceva poate chiar mai îndrăcit, continuând lucrarea magică. Hollywood-ul trebuie nimicit mai întâi *în noi înşine* prin despătimire cu ajutorul lui Dumnezeu şi a dreptei învăţături creştine. Este exact ceea ce a făcut Fericitul după cum relatează în (56).

Cărţile XI-XII ne prezintă o adevărată filosofie creştină adâncă în care se abordează problemele covârşitoare ale Sfintei Treimi, ale creaţiei, ale spaţiului şi timpului. Printr-o logică impecabilă, prin analogii şi comparaţii cu reprezentările temporale omeneşti, Fericitul Augustin ne convinge că la Dumnezeu nu există trecut, prezent şi viitor, ci că acestea coexistă şi sunt create de Dumnezeu din nimic. Întrucât mintea noastră nu poate concepe nimic atemporal şi aspaţial, adică nemărginitul şi veşnicul, vom înţelege aceste noţiuni numai prin credinţă.

Concepţiile materialiste antice (cât şi cele moderne, în fapt o reactualizare a lor) sunt dărâmate şi în XII, 29 (40) luându-se cu un fin simţ didactic (să ne amintim că înainte de a fi episcop Fericitul Augustin fusese un strălucit profesor de retorică) un exemplu din lumea sonoră a muzicii: „Dar la cântec lucrurile nu se petrec aşa, căci atunci când se cântă se aude sunetul cântecului, dar nu sună mai întâi inform şi pe urmă se formează un cântec… căci nu sunetul este făcătorul cântecului, ci stă la baza sufletului care cântă din corp, din care se face cântecul… căci sunetul nu este mai presus de cântec, deoarece cântecul nu este numai sunet, ci sunet înzestrat cu o formă… pentru că nu se formează cântecul ca să fie sunetul, ci sunetul se formează ca să fie cântecul." Rezultă implicit prin analogie că materia informă precede cele formate, dar că ea însăşi a fost făcută de Creatorul etern din nimic.

Eventualele încercări de panteism sunt pulverizate în cartea XIII 4 (5) când se reia versetul din Cartea Facerii I, 2: „căci Duhul Tău cel bun se purta peste ape, dar nu se purta peste ele ca şi când S-ar fi odihnit în ele." Orice identificare de tip monist panteist, hindus, romantic sau modern (new age) este exclusă. Duhul Sfânt era *deasupra* apelor şi nicidecum *deofiinţă* cu ele. De asemenea iudaismul împietrit în monoteismul antitrinitar este zdrobit în însăşi temelia sa (Cartea întâi a lui Moise – Facerea) de felul în care Fericitul Augustin surprinde prezenţa Sfintei Treimi chiar în primele versete: „Şi înţelegem deja pe Tatăl în cuvântul *Dumnezeu*[18], Care le-a făcut pe acestea, şi pe Fiul în cuvântul *început* în Care a făcut acestea... şi iată «Duhul Tău Se purta peste ape»"

Între concepţiile aşa-zisei „ere noi" (new age) s-a strecurat o tendinţă panteistă în doctrinele ecologice ale organizaţiilor internaţionale sub egida „Greenpeace". Precum am mai subliniat înainte la cartea III, 10 (18) acestea neagă omului valoarea de cunună a creaţiei după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, socotindu-l una cu natura, în rând cu animalele sau chiar cu vegetalele. Este potrivit să le aducem în replică cele spuse în cartea XIII, 23 (33): „Iar faptul că le judecă pe toate, aceasta înseamnă că are putere asupra peştilor mării şi zburătoarelor cerului şi asupra tuturor turmelor şi fiarelor şi asupra întregului pământ şi tuturor târâtoarelor de pe pământ. Căci acest lucru îl face prin puterea minţii, prin care înţelege cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu (1 Corinteni II, 14). În alt fel, „omul în cinste fiind pus, nu a priceput şi a fost comparat cu animalele de povară, care nu au simţ şi s-a făcut asemenea lor."

Evidenţierea aspectelor ziditoare din această capodoperă rămâne desigur deschisă după cum va rezona fiecare suflet credincios, cleric sau mirean. Precum s-a văzut, procedeul

[18] Fericitul Augustin are în vedere versiunea latină *Vulgata.* Deja în originalul ebraic întâlnim pluralul *Elohim.* Interpretarea rabinică consideră că prin *Elohim* se înţeleg îngerii.

aducerii în actualitate a diferitelor situații se dovedeşte a fi cursiv şi firesc, la îndemâna fiecăruia. Şi anume a celor dispuşi spre scrutarea hotărâtă a propriului suflet, fără menajamente şi justificări. Fericitul Augustin este venerat şi în Biserica Ortodoxă, iar scăderile şi ereziile sale se datorează în mare măsură structurii sale speculative. În filosofia autonomă *hairesis* nu înseamnă decât opinie, preferință, părere şi nu are nici o conotație negativă, ba am putea spune că dimpotrivă, este semnul originalității creatoare. În teologia *teonomă* însă, erezia este doar negativă şi periculoasă. De aceea cei ce s-au hazardat în speculații şi au raționalizat tainele au căzut în erezii condamnate de Biserică. Fericitul a riscat în acest fel, conjuncturile istorice şi culturale i-au fost prielnice, el nefiind condamnat de vreun sinod, excepție făcând, întrucâtva părinții ortodocşi semipelagieni. Ceea ce îl înalță pe Fericitul Augustin deasupra restului filosofilor este tocmai capacitatea sa de a se mărturisi (*Confessiones*) şi de a retracta *(Retractationes)* erorile, atât cât i-a stat cu putință. „În concluzia sa la cartea sa *Despre Treime*, el scria: „Doamne, Unule Dumnezeu, Dumnezeu Treime, orice aş fi spus în aceste cărți care este de la Tine, fie încuviințat de către cei ce sunt ai Tăi; iar de este ceva de la mine, fie-mi iertat atât de Tine, cât şi de cei ce sunt ai Tăi."[19]

Bibliografie:

Fer. Augustin *Confessiones (Mărturisiri)*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1994
P.S. Fotios, *Noul catehism catolic contra credinței Sfinților Părinți*, Deisis, 1994
Rose, Serafim *Locul Fericitului Augustin în Biserica Ortodoxă*, Σοφια, Bucureşti, 2002
Pavel, Constantin *Problema răului la Fericitul Augustin,* Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1994
Culianu, I.P. *Eros şi magie în Renaştere,* Nemira, 1994
Sundén, Hjalmar *Rudolf Steiner, om antroposofi,* Stockholm 1962

[19] Serafim Rose, *Locul Fericitului Augustin...*, p. 81.

NEW AGE – O PSEUDO RELIGIE „MONDIALĂ”[20]

„Nu combaterea falsei religii, ci descoperirea adevăratei minciuni”
Vl. Soloviov

Luând ca punct de plecare următoarea întrebare: este new age o religie ? (alternativ: o nouă religie, actuala religie, sau chiar religia viitorului?) vom vedea în continuare cât de controversată este această problemă, ce nu şi-a găsit încă nici pe departe un răspuns concludent şi unanim satisfăcător. Dacă această întrebare ar fi pusă direct adepţilor mişcării, este mai mult ca sigur că răspunsul ar fi: nu.

Autorul american Jonathan Adolph în *The 1988 Guide to New Age Living*, editată de revista americană *New Age* s-a întrebat mai simplu: „În ce constă noua eră?” şi tot el a răspuns că ar fi un fel de utopie.

Potrivit unei alte autorităţi în materie, scriitoarea Marilyn Ferguson, ceea ce apare acum sub numele de mişcarea new age nu este un nou sistem religios, ci o nouă conştiinţă, un nou *weltanschauung*,[21] ce cuprinde anumite gânduri noi şi revoluţionare în ştiinţă cât şi o parte de concepţii străvechi. De aici rezultă concluzia lui Jonathan Adolph că mişcarea new age nu este o religie, chiar dacă mulţi gânditori new age susţin că o conştiinţă spirituală este necesară[22] dacă vrem să realizăm schimbări pozitive în noi înşine şi în societate. Această conştiinţă spirituală presupune în stadiul incipient sentimentul comuniunii cu totul, prin aceasta arătând caracterul monismului panteist. David Spangler introduce o viziune a sacralităţii (*heiligtum*) integrale ca un nou fel de a privi lumea.

New age, „era nouă”, este tot mai insistent propovăduită de noii „prooroci mincinoşi” (Matei XXIV, 11; Marcu XIII, 6) apăruţi mai întâi în spaţiul denumit astăzi „euro-atlantic”, cu alte cuvinte S.U.A. şi Europa de nord-vest anglo-saxonă, stăpânii lumeşti temporari ai acestui veac. Pentru că se cheamă „nouă” presupunem desigur că trebuie să ia locul celei vechi în virtutea evoluţiei dialectice de tip hegelian optimist spre progresul Spiritului lumii.

„Erele” la care se referă aceşti prooroci de sorginte ocultă francmasonică şi teosofică, se delimitează după criteriile astrologice potrivit cărora soarele parcurge în chip regresiv timp de aproximativ 2160 de ani un sector celest din cele 12 numite zodii. Acest parcurs are consecinţe majore ce determină schimbări cu un caracter evolutiv ciclic în mentalitatea, cultura şi chiar spiritualitatea omenirii. În momentul de faţă suntem „martorii trecerii” de la era Peştilor la cea a Vărsătorului sub semnul căruia se va instala noua eră. Se poate constata cum procesul de precesie (mişcare astronomică inversă) devine o utopie de tip dublu milenist (2000 de ani de fericire în Vărsător). În filmul muzical (operă rock) hippy al anilor ‘60 *Hair* (Broadway 1968) una din temele cheie este piesa programatică *The Age of Aquarius*:

Când Luna va fi în casa a şasea / Şi Jupiter aliniat cu Marte / Atunci pacea va călăuzi planetele / Şi dragostea va mâna stelele / Sunt zorii erei Vărsătorului[23]

Iar în alt loc:

---

[20] Apărut în *„Studii Teologice”* nr. 1-2 ianuarie-iunie 2000.

[21] welt.an.schau.ung subst., *pl* weltanschauungs sau welt.an.schau.ung.en din germ *Welt* lume + *Anschauung* viziune] (1868): o concepţie comprehensivă sau aprehensiune pentru explicarea lumii dintr-un punct de vedere specific. Copyright (c) 1994 Merriam-Webster, Inc. All Rights Reserved

[22] Această observaţie are nuanţa tipică a neo gnosticismului.

[23] When the moon is in the seventh house/ And Jupiter aligns with Mars/ Then peace will guide the planets/ And love will guide the stars/ This is the dawning of the Age of Aquarius.

Armonie, justiţie şi claritate / Simpatie, lumină şi adevăr / Nimeni nu va pune căluş libertăţii / Nimeni nu va îngreuia spiritul / Mistica ne va da cunoaştere / Omul va învăţa din nou să gândească / Datorită Vărsătorului, Vărsătorului.

Din punct de vedere astronomic observaţiile astrologilor new age suferă de grave fisuri ce fac să apară o multitudine de cronologii diferite cu privire la momentul acestei treceri. Ceea ce ne interesează pe noi în acest studiu sunt însă implicaţiile teologice prezente în aceste concepţii şi efectul lor asupra credinţei şi învăţăturii creştine. Căci, departe de a fi o simplă aberaţie astronomică şi măruntă superstiţie, mişcarea new age se conturează ca un periculos adversar al creştinismului la scară mondială.

Era Peştilor a fost identificată forţat cu era creştină plecând de la binecunoscutul semn întrebuinţat alături de cruce de vechii creştini, semn preluat din anagrama *ΙΧΘΥΟΣ* (***Ι****ησους* ***Χ****ριστος* ***Θ****εου* ***Υ****ιος* ***Σ****ωτηρ*). Adepţii new age presupun că această eră, la sfârşitul său, va antrena totodată şi dispariţia creştinismului, în orice caz cel tradiţional aşa cum îl propovăduieşte cea „una, sfântă, catolicească (*καθολικη*) şi apostolească Biserică". Este uşor de presupus ce se prevede a apărea în locul erei creştine, în viziune *necreştină*.

Binecunoscuta frază a lui André Malraux: *„Secolul XXI va fi spiritual sau nu va fi"*[24], revine ca un leit-motiv în preocupările elitei culturale postmoderne, şi ca un ecou, în preocupările maselor. Ea este, după părerea noastră, citată mult prea des în mass-media, şi chiar în studiile teologice. Abordată din punct de vedere al teologiei ortodoxe, poate fi considerată o butadă de efect, cu valoare cultural-sociologică, dar în fond o „pseudo-profeţie" (asemeni celor ale lui Nostradamus) ce nu lămureşte nimic serios din punct de vedere duhovnicesc. Ceva adevăr este totuşi conţinut aici, şi anume faptul că ne aşteaptă o reinstaurare a atitudinii religioase ce a fost zdruncinată în secolele XIX-XX prin secularizare şi descreştinare în masă, marea apostazie pe care am şi trăit-o din plin. Ceea ce se propune este însă o re-păgânizare a omenirii, şi anume sub forma unei religii mondiale unitare de tip păgân sincretist. Acest avertisment foarte serios a fost lansat mai întâi de acei care au întâmpinat nemijlocit fenomenul la faţa locului: creştinii din teritoriile aşa numite euro-atlantice. Din S.U.A. s-au ridicat vocile din zona „fundamentalistă", urmând apoi reacţiile luterane şi romano-catolice. Vom cita ca exemple numele lui Constance Cumbey, Caryl Matrisciana şi Dave Hunt reprezentanţi ai neoprotestantismului evanghelic harismatic, Lothar Gassmann şi Holger Nilsson ai luteranismului, cardinalul Godfried Danneels, reprezentant al romano-catolicismului. Toţi aceştia (şi desigur încă mulţi alţii) sunt unanimi în a semnala pericolul unei religii mondiale instaurată de un guvern mondial, ambele fiind încununarea acţiunii de secole a lojilor francmasonice. Aceste loji sunt înfăţişate ca nişte înaintemergători ai lui Antihrist, lucru ce nu poate fi cu nimic exagerat dacă avem în vedere adevăratele proorocii ale Sfintei Scripturi[25]. În cartea apologetului suedez Holger Nilsson: *New age banar väg för antikrist* (New age pregăteşte cărările antihristului) se află capitolul intitulat *O nouă religie mondială*[26]; cardinalul Danneels ne vorbeşte despre *O „religie" la dimensiunile universului întreg*[27]; cunoscutul autor catolic Jean Vernette, vicarul general al diocezei de Montauban tratează subiectul: „Il ritorno del Cristo, il «New age» e la nuova religione mondiale".[28] Avertismentele legate de instaurarea unei religii mondiale sunt continuate şi de

---

[24] Michèle Ressi: *Dictionnaire des citations de l'histoire de France*, editions du Rocher, 1990, p. 640: „Să sfârşim prin profeţia acestui om născut o dată cu secolul (1901) şi care l-a parcurs atât în calitate de actor cât şi în calitate de martor al Istoriei, fiind pe rând în ofensivă şi în retragere, tovarăş de drum şi ministru al generalului de Gaulle. Această frază, adesea citată, este citată greşit: Malraux ţinea la cuvântul «spiritual » - şi nu «religios», a se citi «mistic». Dacă aceasta nu figurează în nici una din operele sale publicate până acum, el a pronunţat aceasta efectiv, cu precădere în 1971 în serialul televizat *La legende du Siècle (Claude Santelli şi Françoise Verny)* iar Tadao Takemoto în mod precis face aluzie la acest lucru în eseul său – *André Malraux şi cascada de la Nashi, 1989.*"

[25] Vezi şi Διμιτριου Κ. Σκαπτσιουνη, *Profeţii despre Antihrist*, Atena, 1991

[26] Holger Nilsson, *New age banar väg för antikrist*, Evangelipress, 1992, p. 30

[27] Cardinalul Gotfried Danneels, *Cristos sau Vărsătorul?*, Bucureşti, 1992, p. 13

[28] Jean Vernette, *Il New age*, Pauline, 1992, p. 64

către Alexander Brooks care scrie: „Această religie mondială ne va oferi "Înțelepciunea străveche" şi "Adevărul ascuns" care stă la baza tuturor formelor religioase ale istoriei. În realitate, nu va fi însă vorba de nici un fel de adevăr, ci de o minciună.”[29] Potrivit acestui autor, religia mondială a viitorului va avea următoarele caracteristici:

- Negarea realității blestemului morții;
- Negarea adevărului proclamat de Dumnezeu;
- Negarea dragostei lui Dumnezeu;
- Promisiunea înțelepciunii;
- Promisiunea de a dobândi o natură divină;
- Promisiunea puterii.

Reacția ortodoxă a venit în primul rând tot din spațiul „fierbinte” american de la ieromonahul Serafim Rose care atrage atenția asupra proiectatei „religii a viitorului”[30]. Aflat în misiune ortodoxă în Occident ca paroh al parohiei ortodoxe române din Roma, ieromonahul doctorand Juvenalie Ionaşcu a scris pe această temă articole pertinente în paginile *Telegrafului român* de la Sibiu[31]. Pe coperta a patra a revistei *Gazeta de vest*[32] stă scris cu litere de o şchioapă: „NEW AGE NOUA ERĂ CARE VREA SĂ SCHIMBE CREŞTINISMUL CU PĂGÂNISMUL!” În concluzie constatăm că acest pericol este real şi iminent, el trebuie luat în serios şi întâmpinat cum se cuvine acestui fel de ispită (*πιρασμον*, încercare, probă, test, experiență) ce se profilează cu tot mai multă pregnanță şi la orizontul nostru.

Definițiile mai noi ale religiilor au în vedere anumite trăsături care pot fi aplicate unui număr restrâns de credințe, crezuri şi concepții aşa numite religioase, din trecutul nu prea îndepărtat. Astfel, termenul de religie a fost aplicat creştinismului, iudaismului şi islamului, pe deplin, şi cu o anumită condescendență hinduismului, budismului şi şintoismului. Aceste definiții şi catalogări sunt rezultatul abordării ştiințifice (*religionwissenshaft*) începută în secolul trecut de Max Müller. În ce ne priveşte vom căuta să tratăm această temă din perspectiva teologiei creştine ortodoxe, perspectivă care diferă în puncte esențiale de abordările ştiințifice, sociologice, filosofice, istorice sau psihologice. Nu interesează aici nici perspectiva culturală, mult răspândită de altfel în mediile intelectuale. Aceasta nu înseamnă desigur renunțarea la criteriile respective, ci includerea lor în contextul ecleziologic.

Din cele peste 100 de definiții şi accepțiuni ale noțiunii de religie vom reține aspectul de *re-lație, re-legare, re-luarea* comuniunii omului cu Creatorul său. Astăzi este acceptat aproape în unanimitate faptul că oamenii din cele mai vechi timpuri şi din toate spațiile geografice au simțit imperios prezența divinității ca fiind altceva decât omul şi dincolo de natura văzută. Fie că adoptăm terminologia lui R. Otto – *numinosul* – fie că nu, primul sentiment în fața divinului al oamenilor căzuți în urma păcatului strămoşesc din harul comuniunii cu Dumnezeu a fost desigur, teama: „Am auzit glasul Tău în rai şi m-am temut, căci sunt gol şi m-am ascuns.” (Facere III, 10). Aşa mărturiseşte potrivit revelației divine a Sfintei Scripturi protopărintele nostru Adam, cel care vorbise fără teamă până atunci cu Dumnezeu. De aici însă drumurile se despart: partea „cea dreaptă” alege calea religiei, venerarea Ființei supreme cu teama sfântă („începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu”); „cei de-a stânga” aleg calea magiei, adică năzuința de a putea controla şi manipula forțele supranaturale şi chiar supraomeneşti în scopuri personale de dobândire a dominației asupra naturii şi semenilor. Am relatat aceste lucruri prea bine cunoscute cu scopul de a face o

[29] Alexander Brooks (sub pseudonimul Otto Zeit), *The Coming World Religion*, SCP, Berkley CA, citat în S. Pfeiffer, *Vindecarea cu orice preț?*, Ariel, 1996, p. 140

[30] Ieromonah Serafim Rose, *Ortodoxia şi religia viitorului*, Chişinău, 1995, p. 231

[31] În numerele 29-32/97 p. 5; 7-10/98 p. 3 şi 11-12/98 p. 2

[32] Numărul 30 (94), febr. 1994

distincţie esenţială, recunoscută de altfel în zona teologică, dar amestecată în câmpul culturii şi ştiinţei profane (secularizate): anume distincţia clară între vrăjitorie, magie şi religie.[33]

Astfel, aserţiuni ca „sentimentul magico-religios” devin inoperante în acest context. Dacă însă vrem să continuăm a căuta zone comune magiei vom afla ocultismul, ezoterismul, divinaţia, vrăjitoria şi spiritismul. În Sfânta Scriptură şi în Sfânta Tradiţie, cu un cuvânt în Biserică, distincţia enunţată era pusă cu tărie şi claritate, fără confuzie, echivoc sau amestecare. Începând însă cu secolul „luminilor” francmasonice, al XVIII-lea, critica raţionalistă a pus la stâlpul infamiei amestecând laolaltă fără discernământ (dreapta judecată *διακρισις*) creştinătatea, religia, mistica, superstiţia, magia, divinaţia etc., instalând în locul lor societatea secularizată, fenomen ale cărei urmări se manifestă şi astăzi pe plan global. Lojile masoneriei de stânga au impus după 1848 ateismul în diferitele lui variante, marxiştii s-au desprins dând naştere aripii radicale a comuniştilor ce a fost continuată în secolul XX de Lenin, Stalin şi ceilalţi cu consecinţe prea bine cunoscute pentru a mai zăbovi asupra lor.

Religia era o componentă principală a societăţilor precreştine. „Nu am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc” (Matei V, 17) a zis şi a făcut Mântuitorul explicit, dar de aici decurge implicit: Nu am venit să stric religia mozaică, nici să întemeiez o religie nouă. Hristos este şi plinirea Legii, dar şi *plinirea religiei.* „Creştinismul nu era o nouă religie ci o cotitură în istoria lumii, apariţia Domnului în luptă cu cel ce Îi uzurpase autoritatea”[34]**.** „Creştinătatea este, orice s-ar spune, într-un sens mai profund, *sfârşitul tuturor religiilor***…** De fapt, nicăieri în Noul Testament, creştinătatea nu este prezentată ca un cult, ca o religie. Religia este necesară acolo unde există un zid de separare între Dumnezeu şi om. Dar Hristos fiind atât Dumnezeu cât şi om, a dărâmat zidul dintre Dumnezeu şi om. El a inaugurat o nouă viaţă, nu o nouă religie”.[35] În acest sens putem afirma cu îndreptăţire că trăirea creştină *se opune* celei „religioase”, caracteristică perioadei pre-creştine. Suntem cu totul de acord cu părintele Al. Schmemann în faptul că este vorba de o gravă degradare a socoti creştinismul ca *una* din religiile lumii, sau una din marile religii ale lumii (H. von Glasenapp), trecută în dicţionarul religiilor la litera „C” (Eliade-Culianu)[36]. De aceeaşi părere este şi părintele profesor doctor Ioan Sauca: „Creştinismul, în general, şi Ortodoxia, în special, nu a fost considerat la început ca fiind *«religie»*. Religia caută să pună omul în legătură cu Dumnezeu; Creştinismul este *viaţa în Dumnezeu*, prin Hristos în Sfântul Duh.”[37]

Nu este mai îndreptăţită nici încadrarea creştinismului la religii monoteiste alături de iudaism şi islam, cum afirmă de exemplu Papa Paul al VI-lea: „Evreii, mahomedanii şi creştinii sunt trei expresii ale aceluiaşi monoteism…”[38]. Dimpotrivă aşa cum afirmă Sfinţii Părinţi ai răsăritului, creştinismul este la egală distanţă atât de mono- cât şi de poli-teism[39]. Cele trei „mari religii” au mai fost grăbit încadrate la „religiile cărţii”, termen folosit în imperiul otoman cu referire la statutul special al creştinilor şi al iudeilor, statut ce-i deosebea de celelalte religii şi credinţe din imperiu. Dar creştinismul este locul unde „Cuvântul trup S-a făcut”, iar Sf. Scriptură este doar o componentă, excepţională e adevărat, dar nu exclusivă, a revelaţiei divine desăvârşite de Mântuitorul Hristos.

---

[33] Vrăjitoria, termen desemnând principalele mijloace prin care s-a considerat că oamenii au manipulat magicul, adică să provoace schimbări prin propria voinţă, folosind mijloace supranaturale. Magia trebuie separată de religie, în care oamenii sunt total dependenţi de zeitatea căreia îi aparţin, pentru a li se îndeplini dorinţele, şi de asemenea să fie deosebită şi de farmece, în care, puterea supranaturală este dobândită printr-un proces de studiu, ce presupune cărţi, şi ucenicie la un maestru.Vrăjitoria a fost privită pe de o parte ca o putere înnăscută, şi pe de altă parte ca un lucru lăsat moştenire, prin tradiţie mai mult sau mai puţin nescrisă. cf. *Encarta Encyclopedia 98.*

[34] Al. Schmemann, *Historical Road of Eastern Orthodoxy*, New York 1977, p. 35.

[35] Al. Schmemann, *For the Life of the World*, New York, 1988, p.19.

[36] Eliade, Culianu, *Dicţionar al religiilor*, Humanitas, 1992, p. 98.

[37] În *Vestitorul Ortodoxiei* 1 august 2000, p.5. Credem totuşi că aserţiunea „Creştinismul, în general, şi Ortodoxia, în special...” au sens doar în planul cultural sociologic. Teologic şi ecleziologic vorbind nu poate exista „creştinism în general”, ci doar **un singur** creştinism: cel ce este în acelaşi timp catolic şi ortodox.

[38] *La Croix*, aug. 11, 1970

[39] Henry Corbin, *Paradoxul monoteismului*, Apostrof, 1997, p. 10.

În acest domeniu ne atrag atenţia lucrările unor specialişti europeni în istoria religiilor trecuţi la sufism sau cel puţin abordând fenomenul din perspectiva sufistă: René Guénon (1886-1951), Fritjof Schuon, Julius Evola (1898-1974) şi Henri Corbin. La nivelul iniţiatului sufist (ne referim aici la mistica islamică a secolului XX, şi nu la perioada medievală a lui Ibn-Arabi), în planul ezoteric, există „o unitate transcendentă a religiilor”, cel puţin a celor trei religii „abraamice” sau monoteiste.[40] Nici această categorie nu rezistă, deoarece iudaismul actual şi islamul nu sunt nicidecum o continuare organică a credinţei lui Avraam, ci dimpotrivă constituie abateri grave de la aceasta. Originea lor rămâne exclusiv în spaţiul ereditar semit (la evrei) şi semito-hamit la arabi (Agar egipteanca cf. Facere XVI, 1, iar la Facere X, 6 pentru fiii lui Ham… Miţraim, adică Egiptul). În această privinţă nu ar trebui acceptată această categorisire a istoriei religiilor (Ioan VIII, 39-40): „Dac-aţi fi fiii lui Avraam, aţi face faptele lui Avraam.” (vezi şi Matei III, 9). „Faptele” de care vorbeşte aici Iisus Hristos sunt faptele credinţei, deci este vorba de a fi urmaş al lui Avraam după credinţă, *în duh*, nu după ereditate biologică. De altfel chiar şi din acest punct de vedere Scriptura prooroceşte: „vei fi tată a mulţime de popoare…” (Facere XVII, 4-6), însă ceea ce contează este cum s-a mai spus continuitatea duhovnicească.

Odată ce am adoptat punctul de vedere enunţat şi argumentat mai sus, consecinţa logică este aceea că religia a apărut în mod necesar mântuirii oamenilor, după căderea în păcat. Momentul Turnului Babel a însemnat cu siguranţă nu numai diversificarea umanităţii pe etnii şi etosuri diferite, ci şi într-o multiplicitate de religii şi credinţe diferite, uneori chiar contrare unele altora. Dintre toate etniile, a fost aleasă de Dumnezeu aceea întemeiată de Avraam. Poporul ales a avut astfel parte de cea mai aleasă şi desăvârşită dintre religii: Vechiul Legământ, Legea şi Proorocii, numită în Sfânta Scriptură „pedagog către Hristos”. Rolul tuturor religiilor încetează odată cu întruparea lui Dumnezeu Cuvântul şi unirea omului cu Dumnezeu.

Preocupările pentru studiul religiilor (istoria religiilor, ştiinţa religiilor, filosofia religiilor, psihologia religiilor, sociologia religiilor, fenomenologia religiilor, antropologia religioasă, etc.) au apărut aşa cum am arătat în Occident la sfârşitul sec. XIX. Ele au avut diverse motivaţii, unele practice de interes colonial, altele misionare, sau chiar teologic-culturale. În ceea ce priveşte acestea din urmă, putem încerca o analogie cu evoluţionismul darwinist. Darwinismul a căzut în imensa eroare de a-l socoti pe om în rând cu animalele, el fiind doar „cea mai evoluată specie”. În mod analog, teologia apuseană, atât cea romano-catolică, dar şi cele protestante, au avut tendinţa de a se preocupa de „studiul religiilor”, fapt ce a readus creştinismul în rând cu celelalte religii, aş cum era considerat în Imperiul roman la 313 (o *religio licita*). Dar, ca şi în cazul darwinismului, s-a căzut în extrema de a se socoti creştinismul ca fiind pur şi simplu **una** din marile religii, eventual cea mai bună dintre ele. Acest lucru se bazează, ca şi în evoluţionism, pe nişte elemente comune religiilor şi creştinismului, cum ar fi: preoţie, jertfă, altar, cult, etc. Dar şi oamenii au elemente comune cu maimuţele, ceea ce nu înseamnă că omul s-ar trage din ele ca cea mai evoluată specie dintre maimuţele antropoide.

Atitudinea religioasă, atât de naturală omului şi societăţii a fost contestată nu numai de pe poziţiile creştinismului, ci şi ale copilului său degenerat, *secularismul* de tip iluminist al Occidentului secolului al XVIII-lea. Astfel în viziunea specialistului suedez în istoria religiilor Nathan Söderblom[41], în religie *sacrul* e mai esenţial ca Dumnezeu, religia fiind nu numai re-legarea omului cu Dumnezeu, ci şi cu orice este considerat a fi sacru. Această trăsătură specifică secularizării duce la consecinţa logică (deşi aberantă) că, prin extensie, pot fi şi religii atee. Nu se poate accepta aşa ceva, deoarece conceptul de religie se diluează până la extrem, putând astfel include orice manifestări, cum ar fi, să zicem, fotbalul. Se observă evident confuzia făcută între religie ca relaţie cu divinul şi manifestarea

[40] Vezi Frithjof Schuon, *Despre unitatea transcendentă a religiilor*, Humanitas, 1994, cap. „Aspectul ternar al monoteismului”

[41] Personalitate marcantă în istoria mişcării ecumenice (n.n.).

psihologică a sentimentului religios. Împotriva abordării antropologico-psihologice a religiei vom adopta punctul de vedere după care o religie trebuie să conțină *sine qua non* următoarele elemente:

1. Relația omului cu o Ființă divină infinit superioară, adorarea ei şi căutarea unei mântuiri; 2. Credința în divinitate şi într-o lume de „dincolo"; 3. Un cult organizat ce cuprinde rugăciune, sacrificii (jertfe), clasă sacerdotală ce operează sacrificiile la altar şi conduce rugăciunea de obşte, distincţie între sacru şi profan; 4. Existența unui locaş sacru (templu), a unor locuri sacre cu eventuale pelerinaje şi perioade sacre de timp; 5. Revelații naturale sau supranaturale făcute de clarvăzători, de prooroci, o structură mai mult sau mai puțin dogmatică a doctrinei, consemnată în cărți sacre, fiind prezentă totodată şi o tradiție orală; 6. Caracter vădit social, comunitar, presupunând existența unui cod moral închegat.

1. Relația omului cu o Ființă divină.

Potrivit etimologiilor de filieră latină ale lui Cicero şi Lactanțiu, fie că e vorba de *re-ligere* sau de *re-legare*, recunoaştem acea legătură, acea re-lație ce se doreşte a se restabili între omul-creatură şi Ființa Supremă, indiferent cum ar fi aceasta reprezentată (în chip teist personalist, mono- sau politeist, henoteist sau kathenoteist[42]). Sensul acestei relații este dat de aspirația general umană de salvare din condiția actuală, percepută a fi o „cădere" şi dorința de „mântuire", de întoarcere la starea cea dintâi. Această dorință presupune şi nădejdea (ελπις), care alături de credință (πιστις) şi dragoste (*αγαπη*) alcătuiesc cele trei virtuți teologice, cea de-a treia virtute, dragostea, fiind cu adevărat caracteristică doar creştinismului.

2. Credința în divinitate şi într-o lume de „dincolo".

Aici intervin categoriile exprimate în filosofie prin noțiunile de transcendent şi imanent. Omul are conştiința că dincolo de lumea „văzută" se mai află şi alte lumi, desigur populate cu ființe supra- şi sub-naturale. Ființa Supremă nu Îşi are sălaşul în această lume fizică, iar legătura omului cu Ea (în cazul cel mai înalt unirea *ενοσις*) se va face în *acea* lume.

3. Încercarea impunerii unui cult organizat:

a) Locaş sacru (templu).
b) Pelerinaje şi perioade speciale.
c) Clarvăzători şi „profeți",revelații naturale sau supranaturale.
d) Cărți sacre şi tradiții orale.
e) Alte situații.

Cultul este un element de nelipsit în orice religie. Dacă acceptăm faptul că sentimentul religios primordial este teama de Dumnezeu, urmează în mod coerent acțiunea de „îmbunare" a divinității de către oameni prin intermediul rugăciunilor şi jertfelor (sacrificiilor, ofrandelor). Prin aceasta se recunoaşte explicit atotputernicia divinității şi dependența omului față de ea. În cartea Facerea IV, 4-5 este descrisă apariția primelor jertfe: „După un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului. Şi a adus şi Abel din cele întâi-născute ale oilor sale şi din grăsimea lor". Jertfele pot fi de mai multe feluri: vegetale, animale, pietre şi metale prețioase, ba chiar şi oameni. Menționăm aici că în cazul canibalismului avem de a face cu un act cultic (ritual), ce nu are o justificare trofică, deoarece nu constituie pur şi simplu o hrană, ci este urmarea credinței deviate după care, prin asimilarea directă trupească se pot moşteni calitățile celui consumat. În acest caz avem o religie decăzută la starea de

[42] *henoteism*: adorarea unui zeu suprem fără negarea existenței altor zeități subordonate; *kathenoteism*: literalmente credința momentană într-un singur zeu. (termenii de dicționar sunt adaptați după *Merriam-Webster Dictionary* 1994).

magie. În mod general, existenţa jertfelor reclamă existenţa unui altar, de obicei din piatră şi situat pe o înălţime sau într-un loc deosebit. Cu timpul jertfele şi rugăciunile, într-un cuvânt cultul, au început să fie oficiate de anumiţi oameni special aleşi din rândurile obştei, alcătuindu-se astfel o clasă sacerdotală, preoţii, ce s-au ordonat mai târziu în chip ierarhic (desigur în cadrul religios superior).

Prin cult şi sentiment religios, oamenii au putut face distincţia între sacru şi profan, delimitându-şi astfel acţiunile. Aici desigur s-ar putea aduce obiecţia că, în vremurile străvechi această distincţie nu exista şi că toate acţiunile omeneşti erau desfăşurate în zona sacrului. Dar la această obiecţie se răspunde prin aceea că în această situaţie ideală jertfele, cultul şi religia nu-şi mai au rostul enunţat. Este punctul de vedere vehiculat în ultima vreme mai ales de către antropologii orientaţi spre viaţa idilică a indienilor nord-americani, ce trăiau în „perfectă" armonie cu natura, cu Mama Pământ, armonie tulburată de agresiunea şi imixtiunea brutală a omului alb creştin. Acest caz tipic de neo-rousseauism nu se poate susţine în faţa necesităţii evidente a cultului cu distincţiile între sacru şi profan. Chiar şi în cadrul magiei, cercul magic de protecţie faţă de duhurile rele arată clar o delimitare spaţială, a sacrului şi a profanului.

a) Locaş sacru (templu).

Cultul, aşa cum l-am descris mai sus are nevoie în faza cristalizată de un cadru deosebit de desfăşurare. Altarele erau la început sub cerul liber, pe dealuri sau în pădure, la un loc înalt (*altus*), dar cu timpul s-a ivit şi necesitatea plasării lor interioare din nevoia mai clară de delimitare a spaţiului sacru. Aşa au apărut corturi şi colibe sfinte, culminând cu construcţiile mai ample de piatră, templele. De altfel chiar termenul profan vine din grecescul *προφανω*, ce s-ar traduce „în faţa (înaintea) templului". Arhitectura deosebită din punct de vedere tehnic şi artistic (în greceşte artă = *τεχνη*) ne introduce în domeniul artei sacre. Aici intră muzica, imnurile, imaginile, sculptura şi obiectele de cult. Momentul apariţiei cultului sub forma de slujbă religioasă este relatat în cartea Facerea IV, 26: „Atunci au început oamenii a chema numele Domnului Dumnezeu. …"

b) Pelerinaje şi perioade speciale.

Delimitarea sacrului de profan nu este numai o operaţie omenească. Aceasta capătă o mult mai mare autoritate atunci când se face prin intervenţie supranaturală. Este cazul aşa numitelor *cratofanii* (manifestarea forţei divine) şi chiar *teofanii*, în care locurile capătă un caracter unic şi pot deveni loc periodic de pelerinaj.

Desigur că nu numai coordonata spaţială se supune delimitării sacru-profan, ci şi cealaltă dimensiune esenţială a cosmosului fizic: timpul. Chiar dacă el este conceput ciclic şi nu liniar, măsurătoarea şi ritmul astronomic sunt completate de periodizarea calendaristică cu distincţia sacru-profan. În acest fel cultul capătă un contur tot mai deplin, desfăşurându-se după o rânduială precisă, un tipíc cu anumite rugăciuni, anumite jertfe, în anumite locuri şi în anumite perioade.

c) Clarvăzători şi „profeţi", revelaţii naturale sau supranaturale.

O religie în adevăratul sens al cuvântului nu se poate întemeia la întâmplare, spontan şi de către oricine. Este adevărat faptul că revelaţia naturală - descoperirea lui Dumnezeu din contemplarea şi observarea fenomenelor naturii - este deschisă mai mult sau mai puţin tuturor oamenilor. Dar pentru expunerea unui mesaj coerent care să ducă mai departe la structurarea unei învăţături (doctrine) este nevoie de revelaţii deosebite primite de aleşi, clar-văzători, prooroci, şamani, oameni cu vocaţie specială ce comunică obştei aceste mesaje şi învăţături. În cazul cel mai înalt ei devin întemeietori de religii precum au fost Buddha, Zoroastru, Mani, Moise, Mahomed şi alţii.

d) Cărţi sacre şi tradiţii orale.

Mesajele menţionate sunt comunicate oral şi se transmit spre însuşire şi spre păstrare fie pe cale orală, fie prin cărţi sacre adunate într-un canon. Are loc astfel închegarea unei doctrine revelate, ce îşi revendică o autoritate supraomenească, şi are un caracter mai degrabă conservator, în unele cazuri chiar dogmatic, devenind cu timpul normă şi tradiţie.

Atragem atenţia că în rândul acestor întemeietori s-a obişnuit a se trece şi numele lui Iisus Hristos, ceea ce constituie în fond o gravă eroare. Aşa cum am arătat mai sus, Mântuitorul nu este un simplu prooroc, nici întemeietor de religie, ci este Însuşi Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu-Omul, Cel ce *a împlinit* religiile şi l-a unit pe om cu Dumnezeu, mai întâi în persoana Sa cea cu două naturi (divino-umană), urmând ca omul să continue acest proces de îndumnezeire (*θεοσις*).

e) Alte situaţii.

Astăzi se vehiculează conceptul de religie privată sau individuală, ca fiind caracteristic perioadei postmoderniste. Unii oameni întrebaţi fiind asupra credinţei lor afirmă: „Cred, dar în felul meu.” Acesta este un principiu al statului laic secularizat ce „tolerează” credinţa şi garantează constituţional libertatea religioasă şi de conştiinţă, însă în mod tacit caută pe cât posibil să alunge cultul din viaţa publică izolându-l în sfera privată. Ori, se constată în mod evident că religia are, spre deosebire de magie, un caracter social, ea fiind îmbrăţişată de membrii unei comunităţi umane şi practicată în grup. Cazurile speciale de pustnici şi sihaştri nu fac decât să confirme această regulă.

Caracterul comunitar al cultului religios implică totodată şi aplicarea în viaţa practică de zi cu zi a învăţăturii (doctrinei) şi anume morala. Codul moral cu prescripţiile sale precise se bazează pe legea morală naturală înscrisă în inimile tuturor oamenilor: „Ceea ce arată fapta legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conştiinţei lor şi prin judecăţile lor, care îi învinovăţesc sau îi şi apără.” (Romani II, 15). De aici vin criteriile binelui şi răului, codurile de onoare, tabuurile religioase. Desigur aceste legi pot fi scrise sau nescrise, important este că ele există şi trebuiesc respectate de toţi.

La o primă evaluare a acestor criterii observăm că religia care a corespuns la cel mai înalt nivel acestor criterii a fost religia mozaică a Vechiului Testament. Celelalte „mari religii” suferă în anumite privinţe diferite imperfecţiuni şi scăderi ce elimină mai mult sau mai puţin conţinutul termenului *religie*. Astfel *hinduismul* se prezintă ca un conglomerat religios ce nu poate oferi un corp dogmatic unitar, un cult sau o morală unanimă. *Budismul*, cel puţin în versiunea originală, se prezintă ca a fi o religie atee, Fiinţa divină fiind un concept pe care Buddha a evitat consecvent să-l clarifice. Este adevărat că în dezvoltarea ulterioară petrecută mai ales în Indochina (în ţara de origine, India, budiştii numără aproximativ 1% din populaţie), Buddha este venerat în temple ca un zeu. *Monahismul budist* a existat de la bun început şi joacă până astăzi un rol decisiv, dar despre o clasă sacerdotală ce aduce jertfe la altar cu greu poate fi vorba. La fel se prezintă lucrurile în cea mai recentă mare religie mondială, *Islamul*, unde absenţa preoţilor, a jertfelor şi altarului ridică serioase semne de întrebare. Am menţionat desigur marile religii contemporane. Cercetătorul suedez în sociologia religiilor Olav Hammar[43] face o analiză „apofatică” a mişcării arătându-ne ceea ce, după opinia sa *nu este* new age:

- new age *nu este o religie „privată” pentru acasă, ci una socială.*

Observaţia de mai sus nu-şi are sens decât în cadrul concepţiei secularist-iluministe prezentă în special în S.U.A., după care religia sau credinţa în general, aparţine domeniului privat, domeniul public, statul şi societatea declarându-se neutrale din punct de vedere religios şi „laice” din punct de vedere confesional. Iată cum termenul bisericesc *λαος* capătă un sens cu totul diferit de cel iniţial, acela de „poporul lui Dumnezeu” devenind poporul secularizat de tip francmasonic, adică *poporul fără Dumnezeu* (şi chiar împotriva Lui). Astfel biserica trebuie separată de stat, nu mai există în această viziune nici *biserica de stat* protestantă, nici

[43] Olav Hammar, *På spaning efter helheten*, W&W, 1997.

biserica stat romano-catolică şi se anulează şi „vulturul bicefal bizantin”, simfonia ortodoxă a trupului cu două capete: Biserica şi Statul. Separaţia de care am...[44] sacramental, sacerdoţiul) şi credincioşii, între cler şi popor *κληρος* şi *λαος*. De aceea şi astăzi în mod curent prin Biserică se înţelege *clerul*, iar prin societatea (instituţia, mentalitatea) *laică* se înţelege o grupare secularizată quasi atee. Conform punctului 6) de mai sus religia are însă în mod *obligatoriu* o componentă comunitară, socială.

- nu este ocultismul secolului al XIX-lea.

Ocultismul şi ezoterismul secolului trecut pot fi considerate izvoare, gestaţii hibernale ale fenomenului ce va ieşi la lumină peste 100 de ani. Prin desfăşurarea publică „la arătare”, se pierde caracterul arcan, de iniţiere elitistă. Fenomenul se exteriorizează, se vulgarizează, şi, potrivit lui René Guénon[45] se depreciază catastrofal. New-age are ca elemente comune cu „spiritualismul” secolelor XVII-XIX: spiritele, ocultismul, maeştrii spirituali, societăţile esoterice, lumile paralele, evoluţia spirituală, puterile supranaturale, filosofii şi concepţiile orientale. De altfel trebuie menţionat că două din conceptele de temelie ale new age, karma şi reîncarnarea, sunt luate din teosofia Occidentală, nu direct din hinduism sau budism.

Să observăm acum succint cum se prezintă mişcarea new age în raport cu criteriile mai sus menţionate.

1. Relaţia omului cu o Fiinţă divină.

În această privinţă lucrurile se prezintă destul de confuz, deoarece trebuie să ţinem seama de orientarea iniţială a adepţilor new age. Cel mai răspândit şi tipic concept new age în această privinţă este „holismul” (engl. *whole*, grecescul *το ολον*) de inspiraţie hinduistă. Cunoaştem însă că astfel se cade în monismul panteist, acest tot unitar fiind străbătut de o *energie* care uneşte, energie ce este oarecum un dumnezeu imanent, deosebit de Dumnezeul creştin. Autorul new age-ist J. B. Priestley se referă la religie ca „la existenţa reintegrată în totalitatea monistă a holosului universal, refăcând sistemul şi totalitatea unei paradigme”[46]. Alice Bailey (1880-1949) descrie la rândul ei religia new age ca fiind „exprimabilă printr-o punte, un curcubeu, *antakharana*,[47] sub deviza "totalitate" şi "iniţiere" ”.[48] Remarcăm astfel că simbolul cheie al mişcării este *curcubeul*, dar nu cu semnificaţia revelată din Facere cap. IX, ci cu o interpretare ezoterică bazată pe tradiţii orientale păgâne. La Nathan Söderblom[49] întâlnim conceptul de religiozitate mistică. Acesta este caracterizat prin monism, unirea cu Absolutul, individualism, ezoterism, toleranţă, toate fiind binecunoscute trăsături ale religiozităţii de tip new age care au influenţat probabil pe teologul protestant.

O energie omniprezentă nu poate fi temută şi adorată, divinitatea ba chiar şi omul în new age pierzând caracterul de *persoană*, - o altă caracteristică a religiozităţii orientale. Fiinţa divină infinit superioară se evaporă în acest fel, iar mântuirea capătă în consecinţă alte dimensiuni. Fundamentul în new age se regăseşte în mântuirea de tip hinduist. Văzută ca iluminare şi realizare - intuitivă la început - a unităţii pan-cosmice între Brahman şi Atman, revelaţia devine: *tat twam asi*, - „tu eşti acela”, destrămarea iluziei (*maya*), ce acoperea adevărul. Drept urmare mântuirea capătă aici o conotaţie gnosticistă, nefiind însă şi unica. În sensul de salvare (engl. *save,* franc. *sauver*), mântuirea e văzută prin ecologie, prin terapie, alimentaţie naturistă, termenul extrapolându-se apoi chiar şi asupra animalelor, într-o viziune practică, terestră. Această mântuire aşa cum o descrie de pildă Alice Bailey, este de fapt o *automântuire* cu forţele proprii prin trezirea unor puteri supraomeneşti ce se găsesc latent în om, trezire ce se realizează prin diferite tehnici de meditaţie de tip oriental, sau terapii

---

[44] Lacună în text.

[45] René Guénon, *Domnia cantităţii şi semnele vremurilor*, Humanitas, 1995.

[46] J. B. Priestley, *Literature and Western Man*, 1990, cf. Bruno Würtz în *New Age*,Timişoara, 1992, p. 23.

[47] Din sanscrită *antar* (lăuntric) şi *karana* (organ de simţ).

[48] B. Würtz, *New age* p. 131

[49] A fost implicat în promovarea mişcării ecumenice şi oriectarea acţiunilor creştine către socialism (n.n.).

alternative de sorginte psihologică transpersonală ce modifică funcţiunile creierului (lucru ce se obţine uneori şi prin folosirea drogurilor de tip LSD sau ecstasy). Această cale a fost propovăduită mai ales de către psihologii Alpert şi Timothy Leary (m. 1996): „Ei (Leary si Alpert) au ales această carte sfântă (*Cartea morţilor tibetană*), deoarece socoteau că LSD era un "sacrament chimic" care ar putea declanşa trăiri spirituale... Leary şi Alpert voiau să lege imprevizibila escapadă LSD cu un sistem de gândire asemănător ramurilor oculte ale catolicismului şi islamului... Leary l-a intâlnit pe Aldous Huxley (un alt favorit al lui John Lennon) în 1960 şi a fost frapat de profeţia acestuia ca drogul va face experienţele oculte accesibile maselor şi să declanşeze o trăire religioasă ce va fi o revoluţie” [50].

Aldous Huxley (1894-1963), este binecunoscutul autor de proză englez. Ceea ce este însă mai puţin cunoscut despre el este faptul că, după ce a fost un observator intelectual şi agnostic, Huxley a avut preocupări legate de mistică, elaborând chiar în 1945 o „filosofie perenă” bazată aşa cum vom vedea pe concepte de filosofie hindusă. Potrivit acestei filosofii esenţa lucrurilor este o realitate divină, în viaţă şi în suflete. Sufletul este ceva similar realităţii divine, sau pur şi simplu identic cu ea. În acest punct constatăm greşeala fundamentală, atât a lui Huxley, cât şi a hinduismului: neînţelegerea doctrinei de la Calcedon şi a energiilor necreate. Neînţelegerea este aproape cert bazată pe necunoaşterea lor. De aici vine şi o formulă de genul: „Dumnezeu, fundamentul lumii, este esenţa tuturor. Ceea ce e în adâncul meu este şi în adâncul tău. Tu eşti eu însumi într-o altă formă.” Temeiul acestei forme de filosofie vedantică este indicat a fi în intuiţie, nu în gândirea raţională. Putem accepta acest lucru, notând onestitatea lui Huxley ce nu invocă revelaţia, mistică sau de altă natură. Religia are la bază tocmai revelaţia, raţiunea şi chiar intuiţia fiind incapabile a se ridica la nivelul cunoaşterii revelate. Din păcate, aşa cum am văzut, Huxley şi ceilalţi nu s-au mărginit la intuiţii, ci au mers mai departe, căutând şi găsind confirmarea acestora în trăirile produse de drogul mescalină, trăiri descrise în cartea *O poartă către cealaltă lume* (1954). În această privinţă Aldous Huxley a adoptat concepţiile celorlalţi „indieni”, cei central-americani, după care mescalina extrasă din cactusul peyote şi alte câteva droguri, erau considerate nişte sacramente religioase. Peste un deceniu antropologul hispano-american Carlos Castaneda a abordat aceeaşi temă sub forma ficţiunii literare a mai multor romane ce-l aveau în centru pe vrăjitorul indian Don Juan. În Aldous Huxley vedem cu îndreptăţire un precursor ideologic al hippy-lor, mai puţin ţinuta exterioară: barba, blugii, pletele, amorul liber, hainele largi şi florile.

În altă lucrare pe aceeaşi temă[51] se afirmă că drogurile sunt religia secolului XX. Printre efectele acestor practici nesănătoase putem cita una din cele mai obişnuite „stări modificate” obţinute prin LSD: pierderea personalităţii. Cel în cauză nu-şi mai percepe eul ca o entitate proprie, ci se pierde în ceea ce Jung numea „conştiinţa oceanică”: senzaţia că totul e una iar conştiinţa individuală e o iluzie.

Aceşti autori sunt departe de a fi singurii ce susţin folosirea drogurilor în vederea obţinerii unor stări de conştiinţă modificate (alterate). În lucrarea sa *Ştiinţă şi magie*[52] parapsiholoaga britanică Serena Roney-Dougal enumără la sfârşitul „tehnicilor de a deveni conştient de pshicul subliminal” *plantele psihotrope.* „Şamanii siberieni folosesc alcoolul şi *Amanita muscaria*, vrăjitoarele europene foloseau belladona, ciumăfaia, măsălariţa şi mandragora; Indienii nord-americani folosesc tutunul, peyote şi psilocininul; americanii din sud folsesc harmalinele (yaga, ayahuasca etc.) ş.a.m.d. În misterele eleusine pâinea, dată din mână în mână participanţilor, conţinea, probabil, ergotină.”[53]

Potrivit adepţilor new age mântuirea creştină din era Peştilor şi-a ratat rezultatele şi menirea, drept care este de aşteptat o mult mai mare eficienţă de la zodia Vărsătorului, aceasta

---

[50] I. McDonald, *The Beatles - Inspelningar och 60-talet - A Revolution in the Head*, Bo Eneby forlag, 1995, p.157.
[51] *The Politics of Extasy.*
[52] Editura Elit, nu are anul apariţiei.
[53] Op. cit. p. 42

fiind varianta astrologică a utopiilor mileniste. De la sine înțeles este că în acest sistem optimist Judecata de apoi, raiul şi iadul nu au nici un loc, eventual (deoarece nu este acceptată nici doctrina păcatului originar) fiind acceptată apocatastaza. Pentru că în creştinism scopul ultim al mântuirii este îndumnezeirea, unirea cu Dumnezeu *θεοσις*, vedem că diferența față de new-age este dată de dualismul Creator-creație cu discontinuitate de natură, unire liberă de persoane după definiția Calcedonului „fără amestecarea firilor (*ασινκιτος*), fără schimbarea lor (*ατρεπτος*)", desigur că nu şi în modul ipostatic al lui Iisus Hristos.

În acest punct trebuie să facem următoarea observație importantă. Analiza de mai sus trebuie relatată la un anumit tip de new-age, cel *mărturisit şi afirmat deschis*. Căci alături şi în paralel cu acesta s-au dezvoltat o serie de religii neo-păgâne ce tind într-adevăr să aibă într-o măsură aproape completă datele necesare. Avem în vedere cultele neoceltice, druizii şi Wicca unde putem întâlni zeități ale naturii, politeism chiar, se adoră zeițe ca Gaia, Demeter, Shing-Moo, Cybele, Astarte, Isis, Diana, Frigga etc. Observăm prin urmare legăturile neo-păgânismului cu magia rituală şi cu vrăjitoria modernă. Rădăcinile neo-păgânismului se pot găsi în romantismul secolului XIX, cu asociații de genul *The British Order of Druids*. În secolul XX, maniera postmodernistă cu eclectismul şi reconstrucționismul ei a înlocuit treptat modernismul anterior, începând ca din anii '60 să se dezvolte sub influența ideilor lui C. Jung (psiholog arhetipal neo-gnostic) şi ale scriitorului Robert Graves. Aria de răspândire a acestor mişcări cuprinde în special S.U.A., Anglia şi Scandinavia. Cităm în continuare după *Enciclopedia CD Encarta 98* unele din cele mai importante grupuri neo-păgâne: *The Church of All Worlds*, cea mai numeroasă dintre toate mişcările păgâne, care se centrează pe adorarea zeiței mame a pământului; *Feraferia*, bazată pe vechea religie greacă şi de asemenea centrată pe adorarea zeiței; *Pagan Way*, o religie naturistă centrată pe adorarea zeiței şi a anotimpurilor; *The Reformed Druids of North America*; *The Church of the Eternal Source*, care a reînviat vechea religie egipteană şi *The Viking Brotherhood*, care celebrează rituri nordice.

Despre planul mondial Wicca se vorbeşte şi în lucrarea lui Robert D. Doyle *Witches and Witchcraft*. *Wicca* este un termen paleo-englez ce înseamna *vrăjitor*. Rădăcinile indo-europene ale cuvântului *wic* sau *weik* duc la noțiunea de „a se apleca, a se îndoi, a se întoarce, a se suci." Aici putem face o referire la termenul bisericesc latin *curbatus*[54] pe care Martin Luther l-a descris pe bună dreptate ca desemnând **orice** aplecare (îndoire, curbare) spre cele materiale, nu numai în sensul sexual, cel folosit îndeobşte. Wicca sau cultul vrăjitoresc contemporan se bazează pe cărțile din anii '20 ale scriitoarei americane Margaret Murray, care a redactat în 1921 articolul intitulat *Witchcraft*, publicat ulterior în a 14-a ediție a *Enciclopediei Britannica* (1929). Teoria ei susține în linii mari ideea că vrăjitoarele Europei apusene erau aderentele unei religii generale păgâne antice care a fost înlocuită, deşi nu complet, de creştinism. Această ipoteză n-a putut fi demonstrată în nici un chip şi căzut în desuetudine chiar în cercurile academice unde a fost expusă. Cu toate acestea ea a fost continuată de englezii Gerald Bosseau Gardiner (1884-1964), Alex Sanders (1926-1988) şi Aleister Crowley. Gerald Gardner a proclamat în 1951 existența unei religii păgâne înviate bazată pe feminism şi cultul naturii numită wicca pe care el pretindea a fi aceeaşi credință, reapărută în lumea modernă. Aleister Crowley a scris în anii '50 cărțile *Witchcraft Today* şi *The Book of Shadows* în care a creat o religie numită *Thelema*. Aceste ramuri enunțate mai sus nu se revendică a face parte din new age, ba chiar în anumite circumstanțe se delimiteză deschis de mişcare. Motivul (cel puțin cel declarat) ar fi tocmai absența elementelor propriu-zis religioase. S-ar mai putea ca new age aşa cum a fost descris, datorită carențelor respective, să nu corespundă unor persoane, mai ales femei, dotate cu o sensibilitate religioasă pentru rit şi cult, fie ea şi de tip păgân, moştenire a trecutului creştin. Se ştie că prin creştinarea treptată a popoarelor europene componenta păgână din străfundul sufletelor acestora n-a fost niciodată extirpată din rădăcină. Chiar Mântuitorul a arătat în parabola grâului şi neghinei cum se va petrece acest fenomen, evoluția sa şi finalitatea eshatologică. Această „neghină", păgânismul,

[54] Ce a dat la noi *curvar*, termen folosit şi în vechile texte bisericeşti

creşte astăzi cu o vitalitate impresionantă înlăturând din calea sa „pleava" credinței creştine căldicele şi secularizate lipsită de orice vlagă ce a caracterizat spațiul european în ultimele două secole. Vom analiza aşadar în continuare când vom vorbi despre elementele religiei în new age şi situația din cadrul cultelor de tip wicca. Aici se adoră Marea Zeiță şi Zeul cornut (identificat uneori cu Pan, alteori cu însuşi satana). Diferitele grupări de tip wicca nu au o învățătură omogenă sau un cult stabil, drept care vom întâlni oarecari variațiuni în funcție de sursa de inspirație folosită. Astfel în wicca se mai întâlnesc numele de zeiță *Aradia* şi *Cerriwen*, în timp ce în druidism se preferă numele *Mireasa*. S-a mers până într-acolo încât unele grupuri au refuzat s-o numească pe „Ea", spunându-i simplu „Zeița" sau „Cea-al-cărei-nume-nu-poate-fi-rostit"[55], parodie evidentă a interdicției vetero-testamentare. Neo-păgânismul este mult îmbrățişat de femei, iar în cea mai dezvoltată țară a lumii, S.U.A., teologia feministă este susținută în mod deosebit de o personalitate remarcantă în domeniu, Zsuzsana Budapest, auto-intitulată vrăjitoare, într-o ramură a societății wicca, adoratoare a „Zeiței-mamă", şi care exclude bărbații din societate.

Ajunşi în acest moment putem trece succint la apropierea de o altă ramură specifică a neo-păgânismului contemporan: satanismul. Publicistul român stabilit în S.U.A. Traian Golea ne informează într-un material apologetic ce dezvăluie pericolele new age: „Tot lui Satana Lucifer i se închină adepții "religiei pământului", cum îşi zic cei ce cred şi practică vrăjitoria, înregimentați într-o multitudine de "biserici": *Biserica Wiccan Nouă, Păgânii pentru Pace, Copiii Pământului Verde, Biserica Copacului Rowan, Biserica Întregii Lumi, Oul Verde, Universitatea Pomilor, Alianța Femeilor, Centrul pentru Resursele Comunității, Seminarul Seax-Wicca, Convenția Zeiței, Biserica Georgiană, Biserica Izvorului etern, Druizii Reformați şi ne-reformați, Fundația pentru Studiile Şamanilor.* Un asfel de adept al vrăjitoriei, Matthew Fox, a reuşit să convingă sute de preoți şi călugărițe catolice să i se alăture în credința lui panteistă grupați în culte ca de exemplu: *Colegiul Sfintelor Nume, Centrul pentru Spiritualitatea în jurul Creației şi Prietenii Spiritualității Creației…* există şi sinagogi ale Noii Ere, ca *Makom Ohr Shalom* din Woodland Hills, California, care se roagă şi Mumei Pământului (*Mother Earth*) alături de Yehova."[56]

Trebuie subliniat că în sursele citate de tipul *Enciclopediei Encarta*, materialele respective sunt alcătuite de antropologi, etnologi, sociologi, şi nu au nici o relevanță teologică. De aceea tonul lor este dacă nu binevoitor, cel puțin neutral, imparțial, neangajând vreo opinie duhovnicească sau măcar morală din partea autorilor respectivi.

2. Credința în divinitate şi într-o lume de „dincolo".

În concepția noii paradigme holistice (aici în sensul de mai sus al monismului panteist) nu mai există o distincție clară între om şi divinitate, între Creator şi creație, între imanent şi transcendent. Mântuitorul a spus că împărăția Sa nu e din lumea aceasta. Dar noii „evanghelişti" nu se sfiesc să aducă revelațiile lor în totală contradicție cu Sf. Scriptură ca şi când nici n-ar fi auzit avertismentul Sfântului Apostol Pavel: „Mă mir că aşa degrabă treceți de la cel ce v-a chemat pe voi, prin harul lui Hristos, la altă Evanghelie. Care nu este alta, decât că sunt unii care vă tulbură şi voiesc să schimbe Evanghelia lui Hristos. Dar chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o - să fie anatema!" (Galateni I, 6-8). În „evanghelia new age" Hristos are doar numele în comun cu Domnul şi Dumnezeul creştinilor. El este considerat a fi un avatar, un maestru, un inițiat sau întemeietor de religii ca Moise, Hermes, Zaratustra, Manu, Ram, Budha şi alții, ce apare ciclic

[55] Cf. Enciclopedia CD *Encarta 98*, Mycrosoft

[56] Toate acestea şi încă multe altele sunt încadrate astăzi în termenul sociologiei religiilor ca NRM (New Religious Movements). Astfel lor li se conferă în Occident un statut „legal" de coexistență cu celelalte „denominațiuni" şi culte acceptate de stat. Întrucât asupra statului nostru se fac presiuni de aliniere a legislației la standardele euro-atlantice, tragem şi noi un serios semnal de alarmă asupra acestui pericol ce se anunță la orizont cu consecințe foarte grave pentru viața duhovnicească.

spre a duce mai departe progresul spiritual al lumii. Acest *Avatar* este aşteptat de mai multe religii sub numele de: *Maitreya* (budism), *Krishna* (hinduism), *Messia* (iudaism), Imamul *Madhi* (islamul sunit), *Bodhisattva*… În acest context putem aminti şi de ne-chematul şi non-apostolul Peter Lemesurier care ameninţă omenirea, că, dacă refuză să accepte un fel de nou Mesia, un nou arhetip, nu vor face, se înţelege, parte din el. Numai cei ce-l accepta vor plămădi Noul Om, Al doilea Adam sau Finalul Mesia, restul inevitabil, nu va avea aşadar accesul în jinduitul regat… Toţi cei ce vor pătrunde în Noul Regat vor fi, prin definiţie, parteneri la conducere… "hristosul colectiv" fiind "entitatea supremă". În acelaşi fel conglăsuieşte Alice Bailey, care a primit pe căi mediumnice de la spiritele *Koothumi* şi *Djawl* (sic!) *Kuhl* „revelaţiile” de tip nou şi care explică foarte binevoitor că, atunci când conştiinţa care este "hristos" (cel colectiv new age) a fost deşteptată în toţi oamenii, abia atunci va trebui să dobândim pacea pe pământ şi bunăvoirea între semeni, că expresia divinităţii noastre va pune capăt urii dezlănţuite asupra pământului şi va zdrobi toate zidurile despărţitoare care separă pe om de om, grup de grup, naţiune de naţiune, religie de religie.

3. Încercarea impunerii unui cult organizat:
a) Locaş sacru (templu).
b) Pelerinaje şi perioade speciale.
c) Clarvăzători şi „profeţi”, revelaţii naturale sau supranaturale.
d) Cărţi sacre şi tradiţii orale.
e) Alte situaţii.

Aici lucrurile se prezintă mai simplu. Mişcarea propriu-zisă new age nu prezintă, nici cel puţin în stadiu de embrion vreun cult specific, un ritual şi celelalte elemente ale punctului 3). În locul rugăciunii este prezentă meditaţia de tip oriental sub diferite forme: meditaţie transcendentală, meditaţii de tip yoga, zen, rozicruciene, antroposofice ş.a.m.d. Meditaţia se deosebeşte de rugăciune prin faptul că în vreme ce aceasta din urmă este dialogul omului cu Fiinţa supremă, meditaţia rămâne în ultimă instanţă un monolog al omului cu sinele său ce nu-l poate lega pe om de ceva superior lui. Sesizând această carenţă şi importanţa majoră a rugăciunii, Alice Bailey a alcătuit aşa numita „Marea Invocaţie” ce preia atribuţiunile rugăciunii „Tatăl nostru” pentru creştinism. „Nu trece zi fără ca însuşi Cristos să nu o recite.”[57] Stilul compunerii arată fără tăgadă sorgintea teosofică, simbioza de elemente creştine şi de ocultism francmasonic.

Din punct de vedere al ritualurilor, new age nu se prezintă deloc satisfăcător. Omul modern este refractar ideii de rit, pentru omul Occidental secularizat această noţiune a devenit cu timpul un termen cu încărcare negativă, gesturi fără sens, ambalaje goale. De aceea mişcarea new age nu arată vreo dorinţă de a trece la un ritual consacrat, chiar consacrarea şi instituţionalizarea fiind termeni oarecum anti-new age. Tradiţia, atitudinea de mulţumire mic-burgheză, dogmatismul, repugnă adepţilor noii ere, care se vrea dinamică şi înnoitoare. În anii ’60 au existat dincolo de „cortina de fier” o serie de curente contra-culturale în care s-a operat o distincţie între religie şi viaţa spirituală. Religia a fost acoperită de o conotaţie negativă, legată de tot ce putea fi mai lipsit de interes, în timp ce viaţa spirituală a devenit un termen ce cuprindea în primul rând o bucurie a eliberării de legile moral-religioase, iar în al doilea rând

[57] Alice Bailey *La grande invocation*, Bonne Volonté Mondiale, Genève pp. 7-8:

Din izvorul de Lumină al cugetului lui Dumnezeu/Lumina se va revărsa în cugetul oamenilor/Lumina va coborâ pe pământ.

Din izvorul de Iubire al inimii lui Dumnezeu/Iubirea se va revărsa în inimile oamenilor/Iar Cristos se va putea reîntoarce pe pământ.

Din centrul în care s-a născut voia lui Dumnezeu/Planul călăuzeşte slaba voire a oamenilor/Planul pe care îl cunosc înţelepţii.

Din centrul pe care îl numim neamul omenesc/Înmugureşte planul Iubirii şi al Luminii/Şi se poate încuia poarta locaşului răului

Lumina, Iubirea şi Puterea vor restaura/Planul pe pământ

un suflu personal, un aport sufletesc foarte nou în această sferă tânără. Această atitudine corespunde unei dezvoltări defectuoase a creştinismului de nuanţă neo-protestantă, izvor al secularizării actuale.

Spre deosebire de cele afirmate mai sus, în cadrul mişcărilor neo-păgâne amintite ritualurile îşi au un loc stabil, având funcţiunea de a marca diferitele faze ale ciclului vieţii individului. Pentru început vom sublinia faptul că, fiind vorba de *neo*-păgânism, aceste culte sunt improvizate prin parodierea cultului bisericesc (romano-catolic), având puţin în comun cu vreo tradiţie păgână de la care se revendică. Aceasta este explicabil prin faptul că aceste culte păgâne fie ele celtice, galice sau proto-germanice-scandinavice, au ieşit practic din istorie de cel puţin o mie de ani. Ceea ce se mai caută a se învia este mai degrabă duhul decât forma păgână. Aceasta nu face lucrurile mai puţin grave din punct de vedere duhovnicesc, ci reprezintă o apostazie chiar mai gravă decât cea a lui Iulian Apostatul din secolul IV. Atunci se putea spune că păgânismul era încă viabil, creştinismul având - oficial - în spate doar câteva decenii de afirmare publică. Acum, la aproape 2000 de ani situaţia este (în Europa desigur) cumva inversată. Revenind la ritualuri, începutul este imitat după Sfânta Taină a Botezului: există o ceremonie simplă de punere a numelui la naştere, făcută de mamă sau de către „preot”, în care copilul este uns cu ulei ca să fie asigurată protecţia zeităţilor familiei.

În ciuda variantelor locale, putem detecta un *„pattern”* (paradigmă, model) comun acestor mişcări.[58] Pe scara ierarhică a vrăjitoarelor există trei grade în ordine crescătoare: preot şi vrăjitoare a Marii Zeiţe; regină vrăjitoare sau - pentru bărbaţi – mag; mare preoteasă şi mare preot. Inutil a mai repeta că şi aceste grade parodiază cele trei trepte ale harului în sacerdoţiul creştin.

„La iniţierea în primul stadiu aspirantul este adus în cercul magic dezbrăcat, cu ochii legaţi şi cu mâinile legate la spate. După ce conducătorul grupului a bolborosit niscaiva cuvinte oculte viitorul membru primeşte «sărutul pentagramei» (pe picioare, genunchi, părţile sexuale, sâni şi buze) şi 40 de lovituri de bici, după care el sau ea trebuie să jure astfel: «În prezenţa Atotputernicului, jur solemn şi de bunăvoie ca totdeauna să păstrez secretele artei, exceptându-i pe cei vrednici şi pregătiţi într-un cerc ca acesta. Şi niciodată să refuz a-i arăta secretele artei unei astfel de persoane dacă un Frate sau o Soră a artei sunt garanţi pentru ea. Acestea toate le jur pe nădejdea vieţii viitoare, şi fie ca armele mele magice să se întoarcă asupra mea dacă voi călca acest jurământ solemn.» În acest caz, inspiraţia vine direct din jurămitele rituale de iniţiere francmasonică ce au fost puse la punct cu o sută-două de ani mai înainte.

După depunerea jurământului i se înmânează candidatului diverse ustensile şi este informat cum trebuiesc folosite. El primeşte un *athame*, un pumnal negru cu care poate forma toate cercurile magice, domina, înrobi şi pedepsi toate spiritele răzvrătite şi demonii şi intra în legătură cu îngeri şi spirite bune.

Înaintea stadiului următor candidatul este întrebat dacă e dispus să sufere chinuri pentru a învăţa, şi dacă răspunde că da primeşte 40 de lovituri de bici. După aceasta conducătorul grupului declară că «în wicca trebuie totdeauna să întorci întreit înapoi ceea ce ai primit», drept pentru care candidatul întoarce 120 de lovituri celui ce l-a biciuit. Legenda despre Marea Zeiţă se prezintă sub forma unui mister. La sfârşit aspirantul este plimbat în interiorul cercului şi se proclamă că s-a iniţiat un nou mag sau o regină vrăjitoare.

Al treilea stadiu se concentrează pe contactul sexual în interiorul cercului dintre candidat şi maestru, în vreme ce asistenţa stă întoarsă cu spatele. În multe grupuri aceasta se petrece sub o formă simbolică.[59] Apoi se cufundă ceremonios pumnalul magic athamen într-

[58] Informaţiile ce urmează se bazează pe lucrările lui F.X. King, *Häxkonst och Trolldom*, Hamlyn-Lettura, 1987; P. Fersling, *Naturligt Ővernaturligt*, Politikens Forlag, Kőpenhamn, 1986; *** *Transformations*, Ladumann, Malmő 1992.

[59] Aici „simbolic” este înţeles în sensul de „în loc de...”. Părintele Al. Schmemann a arătat pertinent deficienţa acestui mod de percepere a simbolului în lucrarea sa *Euharistia*

un pocal cu vin şi cei din cercul înconjurător sunt informaţi că «aşa cum e femeia pentru bărbat, la fel e pocalul pentru pumnal.»

Caracteristică cultului neo-păgân este şi *sacralizarea*: a spaţiului prin delimitarea unui Cerc magic protejat de cei Patru Păzitori ai celor Patru zări, stăpânii celor Patru elemente: aer, foc, apă şi pământ, a timpului prin ceremoniile din anumite perioade, apariţia unui calendar magic. Preoţia este destul de deschisă, femeile au acces egal în ierarhie. Vrăjitoarele moderne ţin opt sărbători sau *sabbaturi*. Ele sunt: Noaptea Valpurgiei (30 aprilie), Noaptea tuturor sfinţilor (31 octombrie), messa cimbrului (2 februarie), lammas (2 august), cele două echinocţii (21 martie şi 23 septembrie) şi cele două solstiţii (22 iunie şi 23 decembrie).

Ritualurile acestor sărbători variază destul de mult de la un grup la altul, dar următoarele caracteristici luate din sabatul messei cimbrului apar ca fiind tipice. Se merge la locul cu pricina în paşi de dans cu ramuri în mâini şi cu făclii aprinse, iar Marea preoteasă poartă o coadă de mătură formată ca un *fallos erectus*. Dansatorii formează cercul magic. Marele preot vine purtând în mâna dreaptă sabia magică iar în mâna stângă un fallos de lemn. Preotul şi preoteasa îşi dau sărutul pentagramei după care preoteasa invocă zeul din preot cu cuvintele: «Înfricoşatule domn al morţii şi al renaşterii, domnul vieţii, dătătorule de viaţă, tu al cărui nume este taina tainelor, dă-ne nouă curaj în inimile noastre! Fie ca lumina ta să se cristalizeze în sângele nostru şi să ne ducă la înviere. Căci nu este nici o parte din noi care să nu fie de la zei. Te rugăm: miluieşte pe preotul şi pe robul tău.» Acum se face eventual o iniţiere, urmată de ceremonialul pâinii şi al vinului, o serbare şi un dans.

Ceremonialul pâinii şi vinului începe cu un act sexual între preot şi preoteasă. Ceea ce urmează are o „asemănare” (parodie şi batjocură) cu euharistia creştină. Atât vinul (de obicei sherry dulce) cât şi pâinea se binecuvintează de către Marea preoteasă. Pâinea, făcută din sare, miere, vin, făină, untdelemn şi în anumite grupuri şi sânge, este de obicei în formă de semilună în cinstea Zeiţei lunii. Această pâine se foloseşte de asemeni într-o ceremonie magică care îmbină fel de fel de blasfemii legate de Zeiţa lunii cu o orgie sexuală în cinstea ei.

Cultul modern al vrăjitoarelor este o religie în dezvoltare, şi de la moartea lui Gardner (1964), ea s-a dezvoltat în mai multe direcţii. Tot mai mulţi încearcă să se „întoarcă” la cultul naturist păgân şi de aceea se dezic de ritualurile sado-masochiste ale lui Gardner. Unii duc aspectele cultice sexuale mai departe decât Gardner, iar alţii se dedau cu râvnă magiei, atât albe cât şi negre. Prin magie albă se înţelege în acest context producerea elixirelor dragostei sau a mixturilor de plante vindecătoare. În mai multe grupuri se folosesc ritualuri speciale în care se adună plante mai ales noaptea, întrucât se spune că puterea plantelor este concentrată în faze speciale ale lunii.[60] Magia neagră este adesea de tipul în care păpuşi ce simbolizează victima sunt înţepate cu ace, şi dacă întreg grupul de 13 persoane se concentrează pe obiect, se spune că victima va suferi aceleaşi chinuri (magie simpatică).”[61]

Dar nu numai cultul wicca, ci şi aşa numita biserică satanistă şi-a înjghebat un cult-parodie. „În Occident au apărut diverse secte sataniste, localizate în special în S.U.A. Cea mai mare biserică satanistă cu sediul la San Francisco a fost fondată în 1966 de Anton Szandor La Vey. Se crede că la ora actuală (anul 2001), biserica are în jur de 10 000 de membri în toată lumea. Această biserică satanistă se distinge de alte secte satanice din S.U.A. care leagă în principal cultul satanic de sex şi de droguri. Un englez care a participat la o messă neagră tipică acestor satanişti o descrie astfel: «Messa neagră a început la ora 23 ca să poată fi încheiată exact la miezul nopţii. Atmosfera din încăpere era aproape insuportabilă, respingătoare dar relaxantă (!?). Într-un fel ciudat te simţeai uşor după ce erai acolo un timp. Lumânarea neagră conţinea smoală şi puţea infect. Putoarea ei se amesteca cu aroma ce fumega dintr-o farfurioară ce era la stânga altarului. Aroma era întărită cu haşiş. Printre aceste miesme am simţit mirosul de trupuri goale. Toţi trebuiau să-şi lase toate hainele în antreu şi să-şi menţină doar o mască neagră pe faţă. Preotul... a început să citească messa. Era identică

[60] Vezi în legătură cu acesta cercetările „ştiinţifice” ale antroposoafei Lili Kolisko. Nu este de altfel singurul caz în care antroposofia se învecinează direct cu vrăjitoria şi ocultismul.

[61] Pasaj tradus şi adaptatat după P. Fersling *Naturligt Övernaturligt* pp. 212-213

celei catolice, doar că numele lui Dumnezeu era înlocuit cu cel al lui satan. După aceasta s-a împreunat în văzul tuturor cu o femeie întinsă pe altar şi în timpul acesta o biciuia la sânge. Aceasta făcea parte din ritual. Seara s-a încheiat cu dans extatic, grupsex, băutură şi droguri.» „[62]

Înfăţişem în continuare, ca termen de comparaţie iniţierea într-o lojă francmasonică. Aceste ritualuri au fost înconjurate pe cât s-a putut de o aură de secrete, fiind protejate de jurăminte înfricoşate. Dar, ca orice lucru omenesc, aceste „taine" n-au putut să scape dezvăluirilor, cum ar fi cea făcută în ziarul suedez *Expressen*[63], în care se scrie că „francmasonii cei mai importanţi din Suedia s-au dedat într-adevăr unor ritualuri ale sângelui. Aceştia se taie la degetul mare, picură sângele într-o cupă, îl amestecă cu vin, şi adaugă sânge de alţi «fraţi» deja introduşi. Apoi, cu toţii în jurul altarului beau amestecul de sânge cu vin."

Descrierea ritualurilor de iniţiere în masoneria suedeză

GRADUL I *Discipolul Sf. Ioan*

Acesta este primul grad, care are un ritual de debut, din care fac parte săbii, bastoane şi altele. Viitorul discipol este legat la ochi şi răspunde la unele întrebări. Are loc jurământul de tăcere, iar maestrul de ceremonie spune că acela care încalcă jurământul va fi înfăţişat unui tribunal competent... Discipolul trebuie să răspundă acum la întrebarea: «Eşti gata să-ţi amesteci sângele cu cel al confraţilor?» şi maestrul care face iniţierea bate de trei ori într-un compas îndreptat spre inima neofitului...

GRADUL III *Maeştrii Sf. Ioan*

Localul va fi o capelă mortuară întunecată. În mijlocul camerei se află un coşciug iar pe capacul acestuia se află un cap de mort. Pe altar se află o Biblie, un craniu şi două oase de mort încrucişate. Acum are loc o înmormântare rituală. Cel ce va deveni maestru al Sf. Ioan se întinde în coşciug şi este purtat în sunete de muzică mortuară. Se mai introduce şi o altă noţiune de către maestru: «Mac-Benac», ceea ce înseamnă «carnea se desprinde de pe oase», sau cu alte cuvinte «corpul a început să se descompună». Maestrul spune «memento mori». O mistrie atârnă de o panglică albastră pe şorţul maestrului Sf. Ioan.

GRADELE IV-V *Discipolii sau confraţii Sf. Andrei*

...Cel care va fi discipol sau confrate în loja Sf. Andrei este expus acum unei noi incursiuni simbolice pe tărâmul morţii. El merge singur printr-un coridor decorat cu capete de mort şi oase. În final, maestrul îndreaptă pumnalul ritual către ochiul drept al neofitului, apoi către gura acestuia.

GRADUL VI *Maeştrii Sf. Andrei*

Pe altar se află se află Biblia, o lampă, trei sfeşnice cu trei braţe şi un craniu de mort pe două oase încrucişate. Într-o cameră alăturată, pe podea, se află un coşciug. Discipolul devine aici maestru al Sf. Andrei. I se leagă o panglică la gât şi maestrul deputat spune: «Pe baza angajamentelor făcute de tine, te leg cu această panglică aurită legământului, astfel încât, după terminarea probei să devii o verigă din inseparabilul nostru lanţ frăţesc.»...

GRADUL VIII *Cavaler Templier*

Pentru acela care este numit cavaler templier se deschide o lume mult mai largă, care este necunoscută celor de grade inferioare. Ordinul are o capelă proprie. Pentru ritualul de grad VIII, în camera de pregătire se află o masă cu o Biblie deschisă. Acolo şade maestrul de ceremonii care deţine un formular cu 9 angajamente pe care aspirantul trebuie să le semneze... În marea sală a capelei, altarul este îmbrăcat în negru. Coşciugul este acoperit cu o pânză neagră cu margine de aur. Pe aceasta este cusută o cruce roşie. Cel ce va deveni Cavaler

[62] *Idem*, pp. 233-234
[63] Nr. din 11.01.1997 p. 12

Templier sau mai complet, «Mult Strălucitor Cavaler al Ordinului Templierilor al Domnului nostru Isus Cristos sfânt şi sărac» se va îmbrăca dinainte în armură de cavaler...

GRADUL IX *Gradul Luminii*

Pentru ritualul de gradul IX este nevoie de mai multe încăperi: camera de pregătire, camera capitoliului, camera albă şi camera de curățire. Toți cavalerii ordinului poartă haine albe şi pumnale...

GRADUL X:1 şi X:2. *Gradul Secret*

Gradul al zecelea este împărțit în două: unul deschis, cunoscut, X:1, şi altul care, până în prezent este strict secret, X:2, respectiv *Legământul intern*, care necesită ritualuri de sânge. Ceremonia pentru X:1, cuprinde angajamente şi proceduri simbolice, maestrul de ceremonii bate în altar şi toți cei de față pornesc în procesiune către capelă, iar acolo un preot conduce un ritual cu frângerea pâinii. Înaintea ceremonialului pentru gradul X:2 se aminteşte solicitantului jurământul făcut de acesta încă de la gradul I asupra amestecului de sânge, iar apoi acesta va trebui să-l exercite. Un preot ia cupa ordinului în care se află vin. Înainte, cel care voia să fie primit se tăia la degetul mare de la mâna dreaptă şi picura sânge în cupă. Astăzi, acest lucru se face doar simbolic. Conform ritualului, preotul ia şi aduce o cupă de cristal cu sânge vechi, al fraților deja primiți, şi lasă doar trei picături să se amestece cu vinul cel roşu din cupa Ordinului. Preotul citeşte ceva din Biblie şi invită pe aspirant să bea din amestecul de vin cu sânge. Apoi bea şi preotul însuşi şi trimite amestecul de vin cu sânge şi celorlalți confrați ce se află în jurul altarului.

GRADUL XI *Gradul de maestru Templier*

Acest grad este de fapt o funcție care decernează titlul de „Mult Iluminat Frate Cavaler” şi comandor al Crucii roşii. În timpul ceremoniei, coşciugul se află în mijlocul sălii înconjurat de 81 de lumânări aprinse. Maestrul cel mare deschide adunarea, un preot conduce rugăciunea şi cântări de psalmi. Cavalerul care va fi primit în noul grad este adus în sală îmbrăcat în mantie albă, iar ceremonialul are multe similitudini cu hirotonirea de preoți sau călugărirea din biserica romano-catolică...”[64]

Pe rețeaua internet se pot accesa mai multe documente legate de prezentarea unor figuri marcante ce au făcut sau fac parte din masonerie. Iată un extras de acest gen:

Lista Francmasonilor renumiți

PREŞEDINȚI S.U.A: George Washington, James Monroe, Andrew Jackson,… Theodore Roosevelt,… Franklin D. Roosevelt, Harry S. Truman, Lyndon B. Johnson, Gerald R. Ford.

LIDERI POLITICI: Winston Churchill, Simon Bolivar,… Benito Juarez, Edward VII, George VI,… Pandit Nehru, Lajos Kossuth,… Giuseppe Mazzini, Eduard Benes,… Regele Hussein al Iordaniei, Yasser Arafat, Francois Mitterand, Helmut Kohl, Gerhard Shroeder, Tony Blair, Yikzak Rabbin, Cecil Rhodes,… Benjamin Franklin,… Rev. Jesse Jackson,… Robert Dole,… Al Gore, Prințul Phillip, Zbigniew Brzezinski, Lordul Peter Carrington, Andrew Carnegie, W. Averell Harriman, Henry Kissinger,… Robert McNamara.

ARTIŞTI: W.A. Mozart, Leopold Mozart, Ludwig van Beethoven, Jean Sibelius, Franz Liszt, Josef Haydn,… Richard Wagner,… George Gershwin,… Count Basie, Louise Armstrong, Nat King Cole, Giacomo Meyerbeer,… John Wayne,… Clarke Gable,… Ernest Borgnine, Oliver Hardy,… Walt Disney, Duke Ellington, Douglas Fairbanks,

[64] Traducere din cotidianul suedez *Expressen* Nr. din 11.01.1997 p. 12

Leonardo da Vinci,… Bob Hope, Harry Houdini, Al Jolson,… Harold C. Lloyd,… Ronald Reagan,… Peter Sellers, William Shakespeare,… Cecil B. DeMille.

MAGNAȚI AI FILMULUI: Jack Warner, Louise B. Mayer (MGM), Darryl F. Zanuck (20th Century Fox)

INDUSTRIE, COMERȚ, FINANȚE: Henry Ford,… Walter P. Chrysler,… Pehr G. Gyllenhammar (Volvo), Percy Barnevik (ABB), André Citroën, Samuel Colt (Colt revolver),… familia Rockefeller, familia Rothschild, King C. Gillette (lame de ras), Charles C. Hilton (Hilton hotels), Sir Thomas Lipton (Tea),… Ransom E. Olds (Oldsmobile), David Sarnoff (părintele televiziunii),… Edgar Bronfman Jr. (Seagram Whiskey), Rich DeVos (Amway), Alan Greenspan (Fed. Reserve), Giovanni Agnelli (FIAT), Peter Wallenberg (SE-Bank Sweden)

AVENTURIERI: Charles A. Lindbergh,… Roald Amundsen, Amiralul Richard Byrd,… Casanova, William "Buffalo Bill" Cody, Davy Crockett,…

FILOSOFI: Johann Wolfgang von Goethe, Gotthold E. Lessing, Voltaire

ASTRONAUȚI: Buzz Aldrin, Neil Armstrong, Leroy Gordon Cooper,… Edgar D. Mitchell,… John Glenn

SCRIITORI: Mark Twain, Sir Walter Scott, Rudyard Kipling, Robert Burns,… Heinrich Heine,… Alexander Puşkin, Sir Arthur Conan Doyle, Jonathan Swift, Oscar Wilde, Jules Verne, H.G. Wells, Robert Burns, Carlo Collodi (Pinocchio), Edward Gibbon,… Rudyard Kipling,… Lewis Wallace (Ben Hur), Alexander Pope

ŞTIINȚĂ: Carl Sagan, Hans C. Orsted, J.J Frk. von Berzelius,… Albert Abraham Michelson (viteza luminii),… C.F.S. Hahnemann (homeopatia),… Alexandre Gustave Eiffel,… Joseph Ignance Guillotin (inventatorul ghilotinei),… Franz Anton Mesmer (hipnotismul), Albert Einstein, A.J. Sax (saxophone)

DIVERŞI: Frederic A. Bartholdi (Statuia Libertății), Daniel Carter Beard (fondatorul Boy Scouts),

EDUCAȚIE: Leland Stanford (Railroads & Stanford University)

LIDERI RELIGIOŞI: Billy Graham, Rev. Jesse Jackson,… Joseph Smith (fondatorul Mormonilor),… Brigham Young (al doilea lider Mormon),… Aleister Crowley (Satanist), Gerald B. Gardner (Wiccan), Wynn Westcott (Golden Dawn)

ORGANIZAȚII: Jean Henry Dunant (Crucea Roşie), Melvin Jones (Lions Int.), Giuseppe Mazzini (Iluminați Italiei), Albert Pike (Ku Klux Klan)

SERVICII SECRETE: Edgar Hoover.[65]

Lista de mai sus este desigur greu de verificat în totalitate, iar numele sunt înşiruite aleatoric. Totuşi am întâlnit pe parcursul ei nume familiare cu care am avut legătură pe parcursul acestei lucrări. Întrucât cei mai mulți din cei indicați nu mai sunt în viață, ei nu mai pot ieşi deschis la ampă ca să-şi declare, sau să-şi infirme apartenența la masonerie. Până la descoperirea lor, rămâne ca să fie judecați (în sensul de apreciați) în funcție de faptele şi gândurile lor.

*

Din cele expuse şi compararea lor se desprind următoarele concluzii preliminare: trăsătura lor comună de ocultism, păgânism şi satanism, multe parodieri ale cultului romano-

[65] Informații internet neverificate. Sursa:http://usa.nedstat.net/cgibin/viewstat?name=Countermason (Constructed 26 February 1999)

catolic. Nu vrem să afirmăm că francmasoneria, satanismul şi wicca sunt fenomene propriu-zis new-age, dar au servit de multe ori ca surse de inspirație pentru adepții mişcării. Teosoful new age Foster Bailey nu se sfieşte însă să facă o apropiere directă şi nemijlocită între new age şi masonerie:

„Vom avea nevoie de un nou limbaj masonic pentru New Age. Va dura mult şi va trebui să apară ca un mijloc de a face Masoneria mai reală într-o lume aflată în transformare."[66]

O altă caracteristică a vieții adepților new age este *ambianța muzicală adiacentă*. Noua religiozitate impune o exprimare muzicală foarte modernă, industrializată, făcând uz de materialele şi metodele cele mai noi ale domeniului. Atributele acestei muzici sunt faptul că este meditativă, fără contur, de atmosferă mistică, magnetizantă. Ca şi „scrierile sacre" ale mişcării, se pretinde ca fiind fără autor, dictată de anumite „entități divine" din lumea spiritelor, nescrisă de mână omenească[67]. Aceste producții artistice sunt în general caracterizate de specialişti ca fiind de domeniul kitschului sau foarte aproape de acesta. Părerea adepților mişcării este că muzica lor specifică este o armă împotriva stresului şi a încordării, iar o altă muzică fără caracteristicile respective are o „încărcătură negativă". Muzica aceasta mai este folosită şi ca suport pentru diverse *terapii* şi *meditații*, sau ca ghid în fanteziile „visării cu ochii deschişi" (*day dreaming*) practicate de tineri pentru a-şi exersa puterile viitoare. Unul din „compozitorii" recunoscuți totuşi în cadrul mişcării, se pronunță asupra lui Bach ca fiind cel ce pune bazele muzicii stresante, încordate, fiind în acelaşi timp convins că inspirația de sorginte asiatică este mult mai benefică, deoarece în culturile asiatice s-a păstrat ceea ce s-a pierdut în Occident: spiritul.

Nu încape îndoială că absența elementelor cultice din cadrul mişcării new age a fost sesizată şi din interiorul mişcării, chiar dacă acest lucru s-a petrecut la o scală redusă. Mişcarea având ca tendință acoperirea unui spectru total (holistic) trebuia să apară şi un corespondent ecleziologic, în cazul de față aşa numita *New Age Community Church*, ce se consideră a fi prima biserică new age capabilă să emită o teologie profundă comprehensivă, bazată istoriceşte. Datele următoare despre această comunitate sunt extrase de pe site-ul internet http://www.aznewage.com/

„Cartierul general al bisericii este în clădirea originală a bisericii, 6418 S. 39th Avenue în Phoenix la poalele lui South Mountain, aproape de minunatul Alvard City Park.

Scopul bisericii este de a propovădui adevărul în lumina conştiinței new age, să inspire şi să ghideze o omenire nou trezită. Intenția noastră este de a promova responsabilitatea personală, dragostea frățească, respect pentru mediu şi devoțiune pentru Dumnezeu.

The New Age Community Church a fost fondată la 26 februarie 1972 de un mic grup de studiu condus de Rev. Dr. John Rodgers.

O dată cu a treia publicitate poştală publicația grupului de rugăciune s-a numit The Omega Director şi este astăzi (1999) cea mai veche şi mai mare publicație metafizică de acest gen din S.U.A.

Unul din scopurile bisericii a fost acela de a promova armonie religioasă şi toleranță în noua eră, să prevină ridicarea zidurilor de suspiciune şi bigotism dintre diferitele biserici şi filosofii, şi să dărâme acele ziduri care există deja.

În 1987 biserica şi-a început programul său de seminar pentru pregătirea de preoți new age - ce vor propovădui toleranță şi înțelegere pentru toate credințele şi filosofiile."[68]

a) Locaş sacru (templu)

Specific mişcării, în Occident, sunt atelierele de lucru (*workshop*), cursurile de „dezvoltare personală" sau educația pe internet, care dobândesc anumite caracteristici în cadrul unor societăți secularizate deja. Interesul spontan al individului pentru cele sfinte fiind

66 Citat în Marc Dem, *Anticrist 666*... p. 179

67 Unele din aceste lucrări ca de exemplu: *Pharaoh, Spirit of Tibet, Medicine Woman*, *Drifting in a Calm Bay*, *Spirit of the Rain Forest*, *The Underwater World of Dolphins and Whales Misteries, Edge of Dreams* sunt bine cunoscute adepților mişcării.

68 Punct de vedere tipic masonic şi hinduist. (n.n), dar şi ecumenist (nota Apologeticum).

general uman, aceste mici „şcoli” devin un fel de locuri sacre pentru cei ce le caută. Dar statutul de loc sau obiect sacru a fost atins de anumite categorii renumite în mişcarea new age. Astfel, obiecte sacre devin cristalele care se folosesc la anumite terapii ca instrumente medicale sau amulete, anumite simboluri ca de exemplu micile bijuterii cu semne zodiacale, alte simboluri preluate din diferitele culte sau chiar mici obiecte investite direct de posesor cu o semnificaţie conştientizată doar de el însuşi (fetişuri).

b) Pelerinaje şi perioade speciale.

Aşa numitele locuri sacre ale mişcării pot fi considerate şi locurile de pelerinaj de la Findhorn din Anglia unde deşi nu s-au realizat chiar minuni, după cum s-ar fi dorit, (în domeniul agriculturii alternative) s-a ajuns totuşi la crearea unei şcoli în acest sens. Alte locuri de pelerinaj cu o aură oarecare de loc sacru pot fi considerate Sedona în S.U.A. unde se crede că există o fereastră deschisă spre cer, loc de aterizare a OZN-urilor şi al unor „spirale energetice” sau diferitele „ashramuri”, domenii ale unor secte care pretind că dăruiesc puteri deosebite celor ce se află în interiorul acestora. În ţara noastră, o încercare de a „sacraliza” în acest fel un anumit loc s-a făcut în legătură cu *platoul Bucegilor*, presupus loc de existenţă al altarelor păgâne din Dacia: „Or, vom vedea că acestea sunt bine cunoscute adepţilor mişcării, "vortex", acest *Polus geticus*, această "reprezentare" a Polului, există în România în Carpaţi (Munţii Riphei), pe Muntele "Omul", care este încă numit de popor "Osia Lumii", "Buricul Pământului"”[69]. După alte surse de aceeaşi factură,[70] muntele sfânt al dacilor *Kogaion* este identificat cu Ceahlăul.

Adepţii new age sunt implicaţi şi în mişcarea ecologică, având ca bază de plecare concepţia monist-panteistă. Pământul întreg este sacru. El nu trebuie agresat, iar energia divină care este un fluid universal, sacralizează totul, inclusiv omul şi animalele. Dar cu toate acestea, anumite animale, şi anume delfinii şi rudele acestora, balenele, au ajuns la un statut deosebit în concepţia new age. Delfinii au o poziţie aparte deoarece aceştia comunică prin „canalizare” cu oamenii fiind de multe ori socotiţi încarnarea unor entităţi de „dincolo”. Se poate considera în acest sens, că prin aceste pretenţii, mişcarea new age pune bazele creării de noi „mituri”, legende, care, în perspectivă istorică ar putea umbri pe cele deja existente.

c) Clarvăzători şi „profeţi”, revelaţii naturale sau supranaturale.

Alături de aceste scrieri, există în mişcarea new age, o serie de „mesaje” sacre, răspândite sub formă de mijloace audio, rezultatul aşa numitelor „canalizări”[71] şi care accentuează aceleaşi caracteristici ale atitudinii de new age: redescoperirea sacralităţii universale, exaltarea stării de pietate, redobândirea facultăţilor paranormale, acordarea de semnificaţii spirituale unor anumite întâmplări, încrederea în sine, nelimitarea energiei uman-universale, neutralizarea „răului” prin exerciţii spirituale, etc.

Scrierea care a dobândit deja statutul de scriere sacră este *Cursul Miracolelor*, care, cu toate că s-ar dori cât mai repede parcursă de cititorii din diverse locuri ale lumii, nu poate fi tradusă în mod oficial decât după o perioadă de „acomodare” de un an, timp în care se învaţă şi se studiază temeinic, traducătorul dobândind astfel o anumită stare de spirit. În cadrul mişcării există multe scrieri de specialitate, biblioteci sau librării cu produse de interes specific, dar nu toate au dobândit „sacralitate”. *Cursul miracolelor* pretinde că nu are autor uman ci este o carte inspirată de către entitatea Isus, „posesoare” a acesteia fiind psiholoaga americană Judith Skutch, cei cărora li s-a „dictat” textul, fiind de fapt alte persoane.

Bineînţeles că literatura de new age este mult mai abundentă şi mai dezvoltată, bazându-se pe scrieri şi surse mult mai vechi, fiecare din ele pretinzându-se a fi foarte

---

[69] V. Lovinescu, *Dacia hiperboreeană*, Rosmarin 1994, p. 21.

[70] P. Coruţ, I. Ţugui, C. Negureanu, dar şi alţii înaintea lor.

[71] *channeling* (engl.) = canalizare, dicteu automat sau scriere în transă, termen contemporan ce înlocuieşte mai vechiul „medium” al spiritismului secolului XIX.

importantă, însă noi ne-am limitat doar la aceste două tipuri de scrieri care sunt specifice pentru mişcare în general.

Judith Skutch este departe de fi unica voce autorizată în mişcare. Un alt „înainte mergător” este Benjamin Creme, cel care pregăteşte cărările lui Maitreya. Acest veritabil prooroc new age şi-a desfăşurat activitatea atât în paginile publicației *The Emergence March 1996 A Free Monthly New Age Publication* cât şi pe site-ul www. share international.com. Acolo putem afla că: *„Maitreya, de asemenea, este gata să ne arate drumul în viitor. El cunoaşte bine sarcinile uriaşe ce-i stau înainte dar, fără şovăială, are încredere că omul îşi va îndeplini rolul său.*

El ştie că ghidarea şi conducerea sa vor elibera ce e mai bun din omenire, şi hrănind această aspirație va trezi natura divină care este dreptul din naştere a tuturor oamenilor. Aceasta va fi. Astfel Marele Domn, Învățătorul şi Mântuitorul oamenilor îşi va începe misiunea Sa. Astfel omenirea va cunoaşte pacea şi dreptatea, libertatea şi dragostea şi se va privi ca pe o reflecție a divinului.”

Benjamin Creme este în contact telepatic constant cu acest Maestru Care îi dictează articolele. Citatele următoare sunt din *Share International Mai 94*:

Iminența unui Învățător Mondial – Pe Scurt:

„Toate marile religii cuprind ideea unei revelații ulterioare ce va fi dată de un viitor Învățător. Creştinii speră în a doua venire a lui Hristos, budiştii aşteaptă venirea unui alt Budha (Domnul Maitreya), în timp ce musulmanii îl aşteaptă pe Imamul Mahdi, hinduşii aşteaptă o reîncarnare a lui Krishna, şi evreii pe Messia. Discipolii tradiției ezoterice cunosc toate aceste numele diferite ale aceleiaşi individualități – Domnul Maitreya, Învățătorul lumii, conducătorul Ierarhiei spirituale de Maeştrii, şi ei aşteaptă acum întoarcerea Lui iminentă.”

În iulie 1977, Maitreya a ieşit din centrul din Himalaya, când nimeni nu-l aştepta, „ca furul în noapte”. Potrivit doctrinei ezoterice Maitreya s-a manifestat acum 2000 de ani în Palestina prin umbrirea ucenicului său Isus - acum Învățătorul Isus. De data aceasta Maitreya a venit el însuşi.

Doctrina spirituală a lui Maitreya.

„Maitreya nu intenționează să întemeieze o nouă religie în jurul său, nici să creeze adepți, ci vrea să învețe omenirea "arta auto-realizării". Primii paşi sunt "sinceritatea minții, sinceritatea spiritului şi detaşarea."

În Nairobi, Kenya pe 11 iunie 1988, el a apărut miraculos, "din ceruri", la o întâlnire în aer liber de rugăciune şi vindecare. A fost fotografiat adresându-se (în limba lor) miilor de oameni care l-au recunoscut pe loc a fi Cristos.

Maitreya va „umbri” mental toată omenirea simultan. Fiecare dintre noi va auzi lăuntric cuvintele sale, telepatic, în propria noastră limbă şi toți vom şti că învățătorul lumii se află printre noi”[72]

Urmează o listă a aparițiilor timpurii ale lui Maitreya printre care aflăm cu mare surprindere următoarele:

8 noiembrie ‘92: Belgrad, 27 decembrie ‘92: Bucureşti, 7 februarie 92: Bucureşti, (??) 8 august ‘93: Sofia, etc.”

La întrebarea firească, şi anume cum se face că aceste apariții atât de importante au trecut nebăgate de seamă până şi de presa de scandal B. Creme furnizează următorul răspuns, invocând opacitatea aşa numiților „fundamentalişti“ de toate nuanțele confesionale ce: *„variază mult dar au în comun factorul consistent că sunt toți extrem de dogmatici în credințele lor.*

Maitreya le apare ca să-i mai înmoaie. Acestea sunt grupurile din partea cărora, în toată lumea, El aşteaptă opoziție majoră şi respingere. Dacă El apare ca învățătorul lumii şi ei îşi aşteaptă învățătorul în proprii lor termeni – ca pe Hristos, Maitreya, Buddha, Krishna, Imamul Mahdi, Messiah – cu viziunile lor foarte fixate, ei vor fi înclinați să-l respingă.”

[72] O parodie a Rusaliilor. n.n.

„Cel mai important lucru este crearea apelor curative,[73] ce se face mai întâi. Când Maitreya a magnetizat apele [sic!], într-o perioadă de timp - ar putea fi câteva săptămâni – ... El nu spune: "Sunt Maitreya" "Sunt Cristosul" sau "Sunt imamul Mahdi".

El apare pur şi simplu din senin, dar într-o formă în care ei îl vor recunoaşte - aşa cum a fost în Nairobi în Kenya, pe 11 iunie 1988, o apariţie de la care ne-au rămas şi fotografii.

Maitreya lasă aceste grupuri, în forma de gândire în care le-a apărut, să-l recunoască sau nu.

Unii vor zice: "Feriţi-vă, poate fi anticristul: înainte de a doua venire a lui Cristos va veni anticristul."

„Fie că ei cred că este Cristos sau că este anticristul; sau sunt încurcaţi deoarece el nu a spus cine este. Probabil 80% din oameni cred că au experiat pe Cristos, sau pe Mahdi, sau pe Messia – oricine se întâmplă a fi – şi ei sunt cu totul mulţumiţi să accepte aceasta şi să aştepte ca să se întâmple ceva în legătură cu aceasta.

„Când ei se întâmplă să-l vadă pe Maitreya la televiziune, vor spune: "Acesta ce ne apare este (adevăratul) – poate că până la urmă este cine trebuie; probabil că nu este Anticrist."”

Următoarele extrase sunt din *Share International* mai 1994:

„Î.: Ai vreo părere despre măsurile curente de introducere a codului bar (EAN) pe toate bunurile şi pe toţi oamenii din lume în anticiparea unei societăţi fără bani gheaţă?

R.: Instinctiv, nu-mi place ideea codificării indivizilor – poţi codifica bunuri dacă vrei – dar vei afla că o nouă agenţie a Naţiunilor Unite (sub călăuzirea fie a unui Maestru sau cel puţin a unui iniţiat de gradul 3) va fi înfiinţată ca să supravegheze redistribuirea resurselor. Fie că aceasta va implica codificarea bar sau nu, nu depinde de noi, dar pe cât am înţeles, nu aceasta este metoda care a fost adoptată în diferitele planuri deja formulate.”

Am reţinut acest aspect deoarece este legat de o serie de afirmaţii ce vin din spaţiul elen (inclusiv Sf. Munte Athos). Astfel, la noi în ţară s-au publicat în 1993 broşura *Nu vă lepădaţi de Hristos; Nu vă însemnaţi cu 666* a autoarei Μαρια Ι. Αντωνοπουλου[74] şi lucrarea *Apocalipsa 13; Sfârşitul libertăţii umane* a ing. Mircea Vlad.[75] În Grecia discuţiile pe marginea acestei controversate probleme a codării buletinelor cu numărul 666 au început prin anii ’80. În acest sens Sfântul Sinod al Bisericii Elene a emis circulara nr. 2676 din 7 aprilie 1997 cu titlul: „Acordul Schengen şi legea pentru protecţia persoanei la prelucrarea datelor cu caracter personal.” Această circulară a fost citită în toate bisericile Greciei, în Duminica Ortodoxiei din 1997 şi apoi publicată în buletinul Biroului Tipografiei Sfântului Sinod *Pros ton lao* (Către Popor), nr. 21 din aprilie 1997. Printre recomandările adresate Guvernului spicuim:

A nu fi acceptat drept cod numeric al sistemelor electronice de stat pentru protecţia persoanei numărul 666....

Sub nici un motiv să nu se aplice drept cod numeric numărul 666 în noul sistem de identitate al ţări noastre...

La 8 septembrie 1997 Sfânta Sinaxă Dublă Extraordinară a Sfântului Munte s-a conformat recomandărilor Sfântului Sinod, îndemnând la rândul ei poporul să nu accepte noile buletine codificate.[76]

Revenind la Benjamin Creme aflăm că:

„În ziua de sâmbătă 26 martie (de sâmbăta lui Lazăr) 1994 am citit noul mesaj al Domnului Maitreya pe care El l-a dat la 5 membrii ai bisericii anglicane Sf. Ioan Botezătorul din Glastonbury (Anglia) la praznicul Rusaliilor 1993. Este de asemenea după părerea mea, foarte semnificativ faptul

[73] Aici o parodie la aghiasma mare. n.n.
[74] Apărută la Atena în 1987.
[75] Axioma Edit, Bucureşti, 1999.
[76] *Apocalipsa 13...* pp. 83, 86, 88.

că aceasta s-a petrecut la Glastonbury - locul tradiţional al Sfântului Graal - potirul ce simbolizează new age-ul."

e) Alte situaţii.

Mişcarea de new age s-a impus în faţa adepţilor săi cei mai interesaţi cu un nou stil de viaţă. Stilul de viaţă new age este condus de mai mulţi factori, dintre care cei mai răspândiţi sunt *vegetarianismul şi naturismul*. În istoria civilizaţiei creştine a vestului, traumatizat de felurite proteste religioase, întâlnim pentru prima dată o atitudine vegetariană în anul 1809 la un grup religios autointitulat *Bible Christian Church* din Anglia, nerecunoscut de statul englez. Aceştia au adoptat regimul vegetarian din considerente spirituale şi nu din simple motive de sănătate. Bineînţeles, stilul vegetarian este deja cunoscut în istorie ca fiind propriu credinţelor asiatice, de unde se presupune a fi fost inspirat. *Medicina ayur-vedică* recomandă vegetarianismul, de asemenea *macrobiotica*, propovăduieşte acelaşi lucru, în diferite stadii de curăţire interioară şi exterioară, în diferite boli sau pentru rezolvarea diferitelor probleme. În Occident există multe mişcări de grup ale vegetarienilor[77] care, pe lângă faptul că fac o propagandă specifică a dietei culinare pe diferite stadii, se dedau chiar şi la violente proteste ilegale, ca de exemplu atacarea armată a abatoarelor sau a fabricilor de mezeluri, eliberarea animalelor din crescătorii, etc.

Dintotdeauna vegetarianismul a avut la bază anumite filosofii de viaţă. În India mai ales atât hinduiştii cât şi budiştii nu mâncau carnea animalelor datorită credinţei în posibilitatea reîncarnării oamenilor şi în aceste forme inferioare de viaţă, a respectării principiului non-violenţei *ahimsa*, şi a recunoaşterii sfinţeniei vieţii.

În sens modern vegetarianismul s-a impus conştiinţei publice în sec. XIX, mai exact în 1847 când organizaţia britanică nonreligioasă *The Vegetarian Society* a popularizat termenul de vegetarian. În 1908 s-a fondat *The International Vegetarian Union*, uniunea care cuprinde toate societăţile vegetariene din toată lumea într-o serie de congrese şi funcţionează încă pe post de organizaţie nonprofit.

În cadrul new age există o serie întreagă de propagatori ai modului de hrănire vegetarian. Dintre aceştia ne-am oprit la exemplul Annei Wigmore (1909-1994), o pionieră pentru o nouă concepţie de sănătate şi fondatoare a institutului *Hippocrates Health Institute* din Boston, S.U.A.. „Filosofia" ei continuă pe urmele hinduismului şi ale teosofiei să susţină că alimentaţia cu carne duce la egoism şi materialism, în vreme ce evoluţia spirituală e garantată de aşa-numita „hrană vie", adică vegetale crude.

Tot din hinduism este preluată şi ideea new agerilor că animalele sunt prietenii noştri, ba chiar fraţii noştri, care împart cu noi darul vieţii, şi de aceea tebuiesc tratate bine. Iată în acest sens câteva aserţiuni new age:

- Un motiv pentru vegetarianism este mila de animale.
- Un altul este acela că această dietă favorizează evoluţia spirituală.
- Un al treilea este că putem hrăni mai multe guri dacă trăim vegetarian;
- Din punctul de vedere al sănătăţii vegetarianismul e net superior;
- Porunca de a nu ucide cuprinde bineînţeles toate fiinţele vii;
- De obicei oamenii care meditează îndelung au trecut spontan la vegetarianism.

În faţa acestor aserţiuni să vedem ce ne spune despre alimentaţie Sfânta Scriptură. La Facere I, 26, cu privire la relaţia omului cu animalele stă scris: *„Să facem om după chipul şi asemănarea Noastră, ca să stăpânească peştii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietăţile ce se târăsc pe pământ şi tot pământul!"*. Cât despre hrană se spune mai departe la versetul 29: *„Iată, vă dau toată iarba ce face sământă de pe toată faţa pământului şi tot pomul ce are rod cu sământă în el. Acestea vor fi hrana voastră."* Până aici ne apar clar atât poziţia superioară a omului relativ la animale, ca şi la tot restul creaţiei văzute. Într-

[77] Există şi noţiunea de vegan = strict vegetarian.

adevăr hrana inițială a primilor oameni era de natură vegetariană. Dar câteva capitole mai departe, la Capitolul IX, ni se relatează despre legământul lui Dumnezeu cu Noe, după retragerea apelor potopului. Să mai amintim new-agerilor că acest legământ este pecetluit până la sfârşitul veacurilor tocmai cu semnul lor preferat, curcubeul. Versetele 3 şi 4 spun: *„Tot ce se mişcă şi tot ce trăieşte să vă fie de mâncare; toate vi le-am dat ca şi iarba verde. Numai carne cu sângele ei, în care este viață să nu mâncați."* Momentul post deluvian constituie deci apariția nutriției complete aşa cum o cunoaştem în ziua de azi, ceea ce cu siguranță a cuprins la început şi pe hinduşi.

Cap. XVIII este subintitulat *Avraam primeşte pe Sfânta Treime la stejarul Mamvri*, capitol foarte important atât pentru o proto teofanie triadică, cât şi pentru suportul dogmatic scripturistic al singurei icoane cu adevărat ortodoxe a Sfintei Treimi. Versetul 8 descrie ospătarea celor trei „Oameni": „Şi a luat Avraam unt, lapte şi vițelul cel gătit şi le-a pus înaintea Lor...". Iată deja cum fundamentul spiritualist hinduso-new-ageist se năruie din temelii.

Dacă porunca: „Să nu ucizi" din decalog (Fac. XX, 13) ar include şi animalele, nu se mai poate cu nici un chip explica versetul 24 al aceluiaşi capitol: „Să-Mi faci jertfelnic de pământ şi să aduci pe el arderile de tot ale tale, jertfele de izbăvire, oile şi boii tăi." Împărțirea în mâncăruri „curate şi necurate" din Deutoronom Cap. XIV nu are nici o relevanță în acest context.

Trecând iarăşi peste câteva capitole şi veacuri, în Cartea III Regi, la Capitolul XVII, cel despre proorocul Ilie, versetul 6 ne spune că pe timpul secetei: „Corbii îi aduceau (lui Ilie) pâine şi carne dimineața, pâine şi carne seara; iar apă bea din pârâu." Dacă sfințenia proorocului Ilie nu se pune în mod normal în discuție, în rândul new-agerilor vom vedea că există credința că el s-a reîncarnat în Ioan Botezătorul şi contestația faptului că a fost luat la cer şi trăieşte şi în ziua de astăzi.

Ajungând în Noul Testament, Sfânta Evanghelie după Marcu ne spune despre Sfântul Ioan Botezătorul: „Şi Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, avea cingătoare de piele împrejurul mijlocului şi mânca lăcuste şi miere sălbatică." (Marcu I, 6). Se ştie că Înaintemergătorul Domnului a trăit aproape 30 de ani în pustie şi s-a hrănit desigur în acele condiții ieşite din comun. Pe cei din lume Mântuitorul i-a hrănit cu pâine şi peşte (Matei XV, 34). Şi, dacă acestea toate nu ar fi fost de ajuns, după înviere Domnul face dovada ucenicilor îngroziți la gândul că văd un duh cerând de mâncare: „Iar ei i-au dat o bucată de peşte fript şi dintr-un fagure de miere. Şi luând, a mâncat înaintea lor." (Luca XXIV, 42-43)

La toate acestea s-ar putea obiecta că totuşi, şi aici era vorba numai de peşte. De aceea vom trece cu exemplificările la Faptele Apostolilor, Cap. XI, unde Sf. Apostol Petru le povesteşte iudeilor circumcişi vedenia sa avută în extaz în cetatea Iope în timp ce se ruga: „Privind spre aceasta (fața de pânză), cu luare aminte, am văzut dobitoacele cele cu patru picioare ale pământului şi fiarele şi târâtoarele şi păsările cerului. Şi am auzit un glas, care-mi zicea: Sculându-te, Petre, junghie şi mănâncă." (versetele 6-7). Activiştii ecologişti şi prietenii animalelor trebuie să mediteze îndelung asupra acestui pasaj, pe care în mod curent, fie nu-l cunosc, fie îl sar, căci nu le convine.

Biserica Ortodoxă a orânduit în canoanele sale dreapta atitudine față de vegetarianism, combătând toate excesele unor rigorişti sectanți de tipul bogomililor de mai târziu. La acest lucru se referă canoanele 51, 53 şi 66 Apost.; 14 Ancira; 2, 21 Gangra. Redăm în continuare conținutul Canonului 2 Gangra: *„Dacă cineva ar osândi pe cel ce cu evlavie şi credință mănâncă carne, afară de sânge şi jertfă idolească şi de sugrumat, ca şi cum acela nu ar avea nădejde din cauză că se împărtăşeşte cu carne, să fie anatema."* Comentariile în această privință au devenit de acum de prisos.

Dar, desigur etica de tip new age nu se mărgineşte la vegetarianism. Sursele de inspirație pentru etică sunt ca şi în cazul precedent de inspirație hinduistă, asiatică sau nativ americană. Concepția panteistă determină o abordare potrivit căreia granițele dintre indivizi, dintre euri se evaporează într-un mare eu, (Brahman), ce este în acelaşi timp şi una cu

universul. Monismul panteist determină şi aici anularea persoanei. Aproapele tău eşti tu însuţi, doar că într-o altă formă. Mândria luciferică new age moştenită din hinduism, socoteşte această etică superioară tuturor celorlalte etici, inclusiv moralei creştine. Dar, precum am văzut mai înainte panteismul monist nu are cum să fie o religie, din moment ce totul este una.

Mişcările neopăgâne îşi extrag principiile morale din diferite tradiţii şi texte păgâne, cum ar fi Eddele nordice, şi tind să accentueze valorile comunitare, insistând că fără societate individul nu poate funcţiona efectiv sau să crească spiritual şi emoţional.

Pe lângă aceasta adepţii new age încearcă să-şi elaboreze un cod moral-etic specific insistând asupra ecologiei şi feminismului. Aleister Crowley a stabilit în *The Book of Law* legea „morală" a satanismului: „Singura lege este ca să faci tot ceea ce ai chef". În 1966 Anton Szandor la Vey[78] întemeietorul bisericii sataniste din San Francisco a formulat în *The Satanic Bible* şi cea de-a doua regulă: „Fă-le celorlalţi ceea ce-ţi fac ei ţie."

Cercetătorul Bruno Würtz a sesizat cu pertinenţă în privinţa moralei new age că:

> *„Avem în continuare şi o etică, dar absolut antinormativă. Nu există bine şi rău ontologic; nu există păcat şi culpă; nu există autoritate divină care să instituie porunci; nu există nici o instanţă heteronomă."*[79]

Vegetarianismul este o componentă fixaţiei new agerilor pentru sănătate şi terapii. Marilyn Ferguson vorbeşte despre „boli provocate de medic". Într-un capitol de sine stătător vom analiza mai detaliat aceste „terapii complementare" ce-şi trag sursa din viziunea de sănătate holistică new age. Corpul este văzut ca întreg iar corpul şi sufletul ca o unitate. Întreg omul bolnav trebuie îngrijit, pentru nevoile trupeşti, spirituale şi emoţionale. Gândurile şi sentimentele influenţează corpul. Dacă sufletul se simte bine există şansa ca şi corpul să facă la fel. De aceea unul din termenii de bază întâlniţi în new age este vindecarea (*healing*).

O altă caracteristică a mişcării este prezenţa dominantă a femeilor. Deşi mişcarea feministă la început, nu a avut propriu-zis de a face cu new age-ul, acestea s-au întâlnit în cele din urmă, datorită unor trăsături comune, cea mai importantă fiind protestul împotriva instituţiilor sociale bine stabilite deja, împotriva ordinii tradiţionale. Este demnă de reţinut remarca potrivit căreia *feminismul* apare în mediile protestante unde au fost neglijate *feminitatea*, sensibilitatea, afectivitatea familială etc.

S-a constatat faptul că new age-ul este dominat de femei dezaxate, dereglate, divorţate, lesbiene ş.a., dar poate mai puţin evident este că se urmăreşte chiar *promovarea* femeilor, acestea fiind de obicei vehiculul ideal de răspândire a subculturii religioase ignorante şi superstiţioase. În S.U.A. sau în alte ţări din Europa, interesul pentru fenomene limită, pentru paranormal, pentru ghicit, transă, zodiac, senzaţional, este crescut în rândul femeilor. O reprezentantă interesantă a feminismului în new-age este feminista Clarissa Pinkola Estès, stabilită în Suedia, autoarea cărţii *Kvinnor som slår följe med vargar* (Femei care se alătură lupilor).

Orientările feministe din new age au monopolul unor domenii exclusive cum ar fi tarotul, astrologia, terapia cu cristale. În general, în mişcarea feministă există *două curente* deosebite şi principale care se menţin şi în cadrul new age-ului: primul prezintă *femeia ca pe un bărbat*, ca pe o fiinţă asexuată care nu prezintă vreo deosebire naturală faţă de acesta, care concurează cu bărbatul în aceleaşi condiţii impuse de bărbaţi şi care câştigă întotdeauna. Al doilea curent prezintă *femeia ca pe un dat natural*, mult superioară bărbatului şi care nu doreşte să devină bărbat pentru a-şi demonstra superioritatea.

Cu tot respectul datorat femeilor, trebuie constatat că la baza atât teoretică, cât şi cea practică a new-age-ului, se află rătăcirile duhovniceşti tipice strămoaşei Eva: mândria, curiozitatea (în cazul de faţă ghicit în tarot, astrologie, i-qing etc.) şi neascultarea

[78] Anagramă pentru Levy a mozaicului maghiaro-american.
[79] Bruno Würtz, *New Age*, p. 28.

(feminismul). Astfel se explică resuscitarea ocultismului, spiritismului, vrăjitoriei,[80] neo-păgânismului wicca şi al cultelor naturiste politeiste şi panteiste, a terapiilor „complementare" sprijinite pe concepţii orientale sau în cel mai bun caz sincretiste, paralele cu învăţătura Bisericii. La eventuala obiecţie ce ar susţine prezenţa masivă a bărbaţilor la vârful mişcării, răspunsul este următorul:

1) Este întrutotul adevărat că bărbaţii domină în eşaloanele superioare. Dar asta se datorează capacităţii acestora de organizare şi conducere, uneori ei sunt acei „lideri carismatici" din fruntea sectelor sau unor noi curente şi terapii, maeştrii şi învăţători spirituali (guru), lideri de opinie, etc. Acestea sunt date şi realităţi pe care nu le pot contesta nici cele mai înfocate feministe „prigonite de societatea patriarhală".

2) Pe de altă parte aceşti bărbaţi au ajuns ceea ce au ajuns într-o mare măsură datorită femeilor de care au fost educaţi: mame, bunice, mătuşi, învăţătoare, soţii, amante. Aceasta nu îi absolvă desigur în totalitate, fenomenul rămâne în picioare. Dovadă de nezdruncinat sunt cazurile Adam-Eva, Samson-Dalila, Răzvan-Vidra, Lady Macbeth, Chopin-G. Sand, J. Lennon-Yoko Ono, ca să nu cităm decât exemple arhi-cunoscute.

Dar tot atât de adevărat este şi faptul că „aşa cum printr-o femeie (Eva) a venit moartea, printr-alta (Fecioara Maria) a venit mântuirea". În natura gingaşe a sufletului feminin există suficiente disponibilităţi de a redresa erorile de mai sus, exemple fiindu-ne alături de Maica Domnului sfinte mame ca: Antuza, Emilia, Nona, Monica, Macrina şi celelalte, mame de Sfinţi Părinţi, ce i-au crescut de mici în duhul şi evlavia creştină. Deci precum acelea, se poate aştepta şi astăzi ca să existe femei capabile de a îndrepta această situaţie îngrijorătoare.

Să nu se creadă cumva că întrebările legate de „religia" new age aparţin numai teologilor. Pe numeroasele site-uri internet legate de new age există şi rubrica intitulată *FAQ* (*Frequent Asked Questions* = Întrebări puse frecvent). Iar una din întrebările de bază ce apar frecvent este tocmai aceasta: *Este New-Age-ul o religie?* De aici răspunsurile se despart desigur în funcţie de cei ce le dau care fie sunt apologeţi new age, fie sunt apologeţi creştini (anti new age), fie antropologi, sociologi, psihologi şi istorici ai religiilor de tip „neutral". Unul din aceste răspunsuri de pe reţeaua internet este furnizat de către *Andrew Lutts Salem New Age Center*, deci vine din partea unor reprezentanţi avizaţi ai mişcării:

„Cu toate că ar putea fi considerat ca spiritual, new age este departe de a fi o religie formală. De fapt, adepţii new age prezintă tendinţa de a fugi de structuri şi de cadrul practicilor religioase tradiţionale. Dar în acelaşi timp, new age poate fi intens spiritual. Un adept al new age preferă întotdeauna o experienţa spirituală directă uneia a unei religii organizate.

Toate religiile sunt de fapt instituţii culturale care reflectă culturile ce le-au dat naştere. Astfel, creşterea numărului persoanelor care explorează new age ar sugera că noi, atât ca indivizi cât şi ca societate am fi interesaţi de explicaţiile alternative date la întrebarea «cine suntem»?

...New age este pur şi simplu un drum de creştere spirituală. Nu contează cum se denumeşte drumul, deoarece până la urmă toate drumurile duc în acelaşi punct. Toată lumea caută adevărul etern ca răspuns la cele mai aţâţătoare întrebări ale vieţii, doar că pur şi simplu, diferenţa constă în drumul pe care respectivii îl aleg în timpul acestei căutări. Chiar în aceasta constă explicaţia de ce new age a devenit aşa de popular: faptul ca New Age pune mai mult bază pe rezultate, decât pe procesul prin care ajungi acolo, adică la adevărurile ultime."

Având am putea spune o „alergie" la noţiunea de religie, teoreticienii (în realitate ideologii) new age recurg la domeniul mai convenabil al metafizicii:

„New age este puternic legat de conceptele pe care le numim în filozofia obişnuită ca fiind ale metafizicii. Cu toate că ramura academică a metafizicii se referă mai mult la natura unei realităţi ultime, subiectele de metafizică mai cunoscute de marea majoritate a auditoriului, includ discuţii şi analize ale unor subiecte care nu ajung până la dimensiunea a treia a fizicii. Astfel de exemple ar fi:

---

[80] Resimţite din plin şi la noi prin activitatea prodigioasă a etniei romilor, încurajată iresponsabil pe canalele mass-media: presă, Tv (vezi Tv Prima cu *Dosarele Y*, Pro Tv emisiuni ale lui Cristian Tabără şi Teo, şi chiar *Credo* de pe canalul 2 TVR).

energia descătuşată, (free energy), ieşirea din corp, fenomenul psihic OZN, tămăduirea prin magie, precum şi alte subiecte pe care ştiinţa convenţională nu le poate explica.”

Dar întrucât new age-ul are un caracter mult mai practic decât teoretic (ceea ce este în fond o calitate), new agerii şi cei interesaţi vor să ştie la modul concret cum se pot atinge aceste principii şi idei: Care sunt diferitele instrumente specifice new age? La această întrebare aceiaşi autori răspund următoarele:

„Cineva poate folosi cristale, lumânări, aromate (santal, smirnă, tămâie chiar), tarot, rune, pendul, gimnastică de mai multe feluri, meditaţie, cânturi şi intonaţii, tobe, etc. Aceste instrumente pot ajuta persoana respectivă să atingă diferite stadii de conştienţă, şi în ultimă instanţă să ajute la privirea şi înţelegerea introspectivă.

Una din raţiunile pentru care sunt atât de multe instrumente de care se foloseşte new agerul este aceea că oameni diferiţi găsesc valori diferite cu fiecare unealtă... De fapt nu contează prin ce mijloace se atinge stadiul superior de înţelegere şi înţelepciune. Ceea ce este cel mai important este efortul făcut pentru transcenderea limitărilor noastre şi căutarea unui bine superior.”

Aceste afirmaţii ce par a degaja o stabilă încredere în sine sunt însă întâmpinate neaşteptat şi dintr-o zonă jurnalistică de bun simţ. Astfel a fost cazul articolului *Bienvenue au Congrès de la Société Américaine des Sourciers,* realizat de Brigitte Bédard.[81] Autoarea a participat personal la acest congres new age (al 37-lea) al radiesteziei sau vrăjitoriei[82] din S.U.A., localitatea Vermont, cu 1200 de participanţi. În subcapitolul intitulat „Indispensable Pendule” ea observă privitor la instrumentarul new age: „Printre atelierele şi magazinele în care mişună de roci energetice, uleiuri esenţiale, bijuterii şi pendule, părea evident de la bun început că instrumentele sunt de o importanţă capitală. Şi totuşi, nu se predă faptul că adevăratul răspuns vine din cap? Că un adevărat vrăjitor, dacă crede, posedă în el toate puterile necesare? Pendulul şi ansa ar fi atunci facultative? Punând această întrebare unor persoane am primit răspunsul: «Da, e-adevărat».

Atunci ar fi vorba de o superstiţie? Se afirmă că nu: instrumentul ajută la întărirea încrederii. Am continuat: «Deci, n-aveţi suficientă încredere în voi înşivă sau în mica voastră voce interioară?» Răspuns: «Da, într-adevăr».

Numeroşi cercetători au subliniat caracterul eclectic al mişcării, acel *disembedding* respectiv libera conectare a noţiunilor care de fapt nu au nimic în comun, dar care farmecă minţile autodidacţilor semidocţi. Astfel, un concept dintr-o cultură este desprins din aceasta şi se cuplează la cu totul altceva din altă cultură, un exemplu remarcant fiind conceptul de „yoga universală” (pan yoginism) avansat de Osho şi adoptat la noi de Mario Vasilescu şi Gregorian Bivolaru: „Yoga nu este o religie. Yoga nu este hindusă sau musulmană. Yoga este o ştiinţă universală, la fel ca matematica, fizica sau chimia. Cum fizica nu este creştină chiar dacă aproape toate legile fizicii au fost descoperite de creştini, la fel Yoga nu este hindusă, susţin aceştia, chiar dacă ea a fost descoperită de hinduşi[83].Yoga este o ştiinţă pură a transformării fiinţei umane astfel că un mahomedan poate fi yoghin, un budist poate fi yoghin, un creştin poate fi yoghin.”[84].

---

[81] În ziarul *Métro/Courier* din 17.04.1998, p.11.

[82] A se remarca similitudinea termenilor. La noi în ţară radiesteziştii se dezic hotărât de această apropiere. De altfel tipic new agerilor români este sincretismul ce include totdeauna şi ortodoxia, spre deosebire de confraţii lor din vest ce s-au lepădat de mult de biserica creştină.

[83] Acestă argumentaţie de sofism neo-hinduist tipică lui Osho (Bagwan Rajneesh) este o capcană în care pică însuşi autorul ei. Cele arătate demonstrează de fapt tocmai contrariul. Fizicienii au descoperit legile datorită *tocmai* formaţiei lor creştine (scolastic experimentale de tip Cartesius-Bacon), asemenea şi hinduşii au ajuns la yoga datorită unei filosofii specifice.

[84] *Yoga Magazin* nr. 7 coperta 4.

4. În fața Bisericii, new age-ul nu poate fi decât cel mult o pseudo-religie.

Dacă înțelegem prin religie sensul extins de relație a omului cu „sacrul”, atunci tot rămân descoperite următoarele elemente esențiale ale religiei: sacrificiul, sacerdoțiul, rugăciunea, cultul, aspectul comunitar (instituția) şi cel moral-etic. Aceste elemente de bază sunt rezolvate mai mult sau mai puțin în cadrul cultelor neopăgâne (inclusiv sataniste) menționate mai sus.

Să reținem şi faptul că unele dintre ele au contestat în repetate rânduri apartenența lor la mişcare. În această privință părerile pot fi împărțite, însă în ceea ce ne priveşte ne menținem părerea exprimată în titlu şi anume aceea că new age-ul nu poate fi decât - cel mult - o pseudo-religie. Biserica Ortodoxă nu poate aplica în acest caz nici cea mai îngăduitoare iconomie, sau pogorăminte irenice ecumeniste. Confuzia dintre „religios” şi „spiritual” poate fi acceptată cel mult în mediile culturale extra-ecleziale. Mişcarea new age se prezintă ca fiind mai degrabă o pan-psihologie transpersonală, în cadrul căreia putem detecta în hățişul acestui „ghiveci spiritual” sincretist urmele unei religiozități de tip neo-păgân.

În finalul acestui studiu observăm totuşi că, deşi new age-ul nu întruneşte condițiile necesare încadrării în categoria „religie”, nu este mai puțin adevărat că se manifestă ca un fenomen spiritual în aprigă concurență cu orice religie, afirmând clar că ele sunt depăşite, cu un rol încheiat.

La rândul nostru, am putea spune, în calitate de teologi creştini că, rostul religiei apare după căderea în păcatul originar, şi ține până la venirea Mântuitorului. E drept că şi în cazul creştinilor se manifestă trăiri „religioase” sau „spirituale”. Acest lucru se explică prin oscilația duhovnicească permanentă la care suntem supuşi chiar şi după unirea cu Hristos de la Sfântul Botez. Acest lucru nu anulează afirmația de mai sus, aceea că creştinismul nu este „o religie”.

Din punct de vedere misionar, atunci când se constată alunecarea credincioşilor (sau, şi mai grav, a clerului) spre trăirea religioasă a căutării de Dumnezeu, este un semnal neîndoielnic al slăbirii duhovniceşti. Remediul este o viață liturgică intensă şi constantă: post, rugăciune, Sfintele Taine, euharistia, adică **re-unirea** cu permanentă cu Hristos.

Bibliografie:

Bădulescu Dan *Împărăția răului NEW AGE*, Christiana, Bucureşti, 2001
Rose, Serafim *Ortodoxia şi religia viitorului*, Chişinău, 1995
Scaptsiouni, Dimitriou *Profeții despre Antihrist*, Atena, 1991
Schmemann, Alexander *For the Life of the World*, New York, 1988
Schmemann, Alexander *Historical Road of Eastern Orthodoxy*, New York 1977
Corbin, Henry *Paradoxul monoteismului*, Apostrof, 1997
Danneels, Gotfried *Cristos sau Vărsătorul?*, Bucureşti, 1992
Dem, Mark, *Anticrist 666*, Domino, 1997
Fersling, P. *Naturligt Ővernaturligt*, Politikens Forlag, Kőpenhamn, 1986
Guénon, René *Domnia cantității şi semnele vremurilor*, Humanitas, 1995
Hammar, Olav, *På spaning efter helheten*, W&W, 1997
King, F.X. *Häxkonst och Trolldom*, Hamlyn-Lettura, 1987
Lovinescu, Vasile *Dacia hiperboreeană*, Rosmarin 1994
McDonald, Ian, *The Beatles - Inspelningar och 60-talet - A Revolution in the Head*, Bo Eneby forlag, 1995
Nilsson, Holger, *New age banar väg för antikrist*, Evangelipress, 1992
Pfeiffer, Samuel *Vindecarea cu orice preț?*, Ariel, 1996
Priestley, J. B., Literature and Western Man, 1990
Ressi, Michèle: *Dictionnaire des citations de l'histoire de France*, editions du Rocher, 1990
Schuon, Frithjof *Despre unitatea transcendentă a religiilor*, Humanitas, 1994

Vernette, Jean, *Il New age*, Pauline, 1992
Vlad, Mircea *Apocalipsa 13; Sfârşitul libertăţii umane*, Axioma Edit, Bucureşti, 1999
Würtz, Bruno *New Age*, Timişoara, 1992
Zeit, Otto, *The Coming World Religion*, SCP, Berkley CA

Eliade, Culianu *Dicţionar al religiilor*, Humanitas, 1992

Expressen, Nr. din 11.01.1997
Gazeta de vest, nr. 30 (94) feb., Gordian, 1994
La Croix, aug. 11, 1970
Métro/Courier din 17.04.1998
Telegraful român, nr. 29-32/1997; 7-10 şi 11-12, 15-20, 29-32, 1998
Transformations, Ladumann, Malmő 1992
Vestitorul Ortodoxiei 1 august 2000
Yoga Magazin nr. 7

Encarta Encyclopedia 98 CD Rom

internet: http://usa.nedstat.net/cgibin/viewstat?name=Countermason
www.aznewage.com

VIAȚA DUHOVNICEASCĂ A PREOTULUI DUPĂ TRATATUL „DESPRE PREOȚIE" AL SF. IOAN GURĂ DE AUR[85]

Hirotonia, una din tainele Bisericii,[86] este un act eclezial comunitar, ce privește în egală măsură clerul și laicatul. Tratatul „Despre Preoție" al Sf. Ioan Gură de Aur este o podoabă de mare preț a literaturii patristice, o lucrare ce se adresează în primul rând clerului sacramental, însemnătatea sa pentru laici decurgând din faptul că și ei la rândul lor „preoție împărătească" prin credință au dobândit.

După cum prea bine se cunoaște, Sfântul Ioan Gură de Aur s-a născut în Antiohia Siriei în anul 354 (344) din tatăl Secundus și mama Antuza. Rămas de timpuriu orfan este crescut de evlavioasa sa mamă într-o atmosferă duhovnicească. Studiază retorica în Nicomidia, exegeza și teologia în Antiohia. După moartea mamei sale se retrage patru ani în munți, trăind în asceză și rugăciune, apoi doi ani într-o peșteră. În 381 se întoarce în Antiohia și este hirotonit diacon, compunând în această perioadă tratatul „Despre preoție". În 386 Ioan este hirotonit preot și primește datorită elocinței sale supranumele de „Gură de Aur". După câțiva ani, fiind vacant scaunul arhiepiscopal din Constantinopol, împăratul Arcadie și eunucul Eutropie (primul ministru) îl instalează în 398 în această înaltă treaptă arhierească. Cu timpul Ioan Gură de Aur a intrat în conflict cu împărăteasa Eudoxia și cu Teofil al Alexandriei, ceea ce i-a atras depunerea din treaptă, exilul și moartea în 407 la Comana.

După Sf. Ioan Gură de Aur, punctul de plecare spre slujirea preoției este vocația iubirii față de Dumnezeu și de cei păstoriți: „Petre, Mă iubești?… dacă Mă iubești paște oile Mele." Viitorul preot trebuie să răspundă odată cu Sf. Petru: „Tu știi Doamne că Te iubesc". Dar nu numai atât, ci el trebuie să poată răspunde „eu" și la cealaltă întrebare a Domnului: „Cine este sluga cea credincioasă și înțeleaptă?". După acest răspuns Hristos „îl va pune pe dânsul peste toate oile câte sunt ale sale." În această ipostază, preotul, bunul păstor, trebuie să fie gata a-și da viața pentru turma sa (Ioan XV, 12-13).

În ierarhia nevoințelor duhovnicești, slujba preoției întrece și nevoințele aspre ca: postul, dormitul pe jos, privegherea, apărarea celor nedreptățiți, ocrotirea orfanilor și văduvelor. Este mai mare. Este considerată mai grea, mai anevoioasă, tocmai pentru ca noi să ne întrebăm de ce. În felul în care preotul este chemat să-și o îndeplinească, slujirea trebuie făcută la nivel maxim, ideal, cu jertfire, dar oare fără pată și reproș? Cavalerii lumii catolice dintr-un ev mediu cu adevărat întunecat au preluat literele acestei chemări, în afara bisericii. Această chemare, această funcție, slujba preoțească, are formă asimptotică. Dăruirea totală trebuie să fie adevărată, dar reproșul la rându-i, însoțește veșnic condiția umană, atunci când avem în fața noastră pe Dumnezeu. Preotul în special se află mereu în această poziție privilegiată și înfricoșătoare.

Această slujire este selectivă și exclude total femeile și cea mai mare parte din bărbați. Desigur, se cunoaște azi poziția protestantă și anglicană, care, sub presiunea vremurilor, a feminismului de tip new age, a purces la „ordinarea" (căci acolo nu poate fi vorba de hirotonie) femeilor, sfidând și prin această măsură iresponsabilă tradiția și învățătura Bisericii.

---

[85] Apărut în „Scara" anul IV treapta a VII-a, decembrie 2001.

[86] Ce nu sunt neapărat 7, această cifră fiind preluată în ortodoxie cândva după sec. al XIII-lea, după împărțirea scolastică a lui Petru Lombardul. Manualele noastre de dogmatică și morală așteaptă încă oarece „curățire" de astfel de influențe eterodoxe nefaste.

Ba chiar şi din punctul (controversat) de vedere al dialogului ecumenic interconfesional (?), se constată un mare regres în relaţia acelora cu ortodocşii, romano-catolicii şi monofiziţii.

Superioritatea sufletească a păstorului faţă de păstoriţii săi trebuie să fie asemănătoare cu cea a omului faţă de necuvântătoare (1 Timotei IV, 13). Să ne oprim o clipă cutremuraţi asupra acestei aserţiuni. Conotaţia acestor cuvinte este bineînţeles alta peste veacuri. Oare câţi din laici, credincioşi fiind, nu au un uşor zâmbet interior ştiindu-se comparaţi cu necuvântătoarele, majoritatea intelectualităţii noastre acumulând deja informaţia în spirit materialist-evoluţionist. Se cere de la noi acum o aprofundare în smerenie şi o depăşire a datum-ului socio-cultural, cu un efort în plus, „plusul" ce peste măsură va fi răsplătit de Domnul.

Oare zilele noastre ne mai oferă în mod „realist" această condiţie şi pentru cler? Sau şi ea rămâne un deziderat asimptotic? În cele ce se pot constata astăzi, clerul se prezintă ca nivel duhovnicesc şi moral foarte asemănător, până aproape de identificare cu nivelul credincioşilor săi! Diferenţa decisivă rămâne preoţia harică şi nivelul cunoştinţelor teologice de specialitate.[87] Aşa ajungem să ne pască pericolul protestant rezumat în sintagma: *sola gratia*, adică să-l respectăm pe cleric (episcop, preot sau diacon) numai pentru harul preoţiei sacramentale, ignorând trăsăturile sale de caracter, personalitatea sa, faptele sale. Înţelepciunea de obşte a renunţat la cerinţe şi a găsit o soluţie de om amărât: „să faci doar ce *zice* popa…" Dar pentru cei ce ridică pretenţii şi critici la adresa Bisericii şi ierarhiei sale există şi răspunsul scripturistic la fel de amar, la Osea IV, 5; 9: „Tu te poticneşti ziua, iar noaptea se poticneşte cu tine şi profetul şi voi face să piară poporul tău… Dar şi poporului i se va întâmpla ca şi preotului!". Nu ne rămâne decât să ne plângem umiliţi, slăbiciunile şi păcatele – cler şi credincioşi deopotrivă – purtându-ne sarcinile unii altora cu nădejde în mila şi harul lui Dumnezeu ce plinesc neputinţele noastre.

Responsabilitatea preotului are în vedere din totdeauna mai ales mulţimea sufletelor ce cu greu pot fi preţuite în lumea aceasta. Turma cuvântătoare este atacată de duşmani de natură morală cum ar fi: „adulterul, necurăţenia, neruşinarea, idolatria, înveninarea, vrăjmăşiile, certurile, mânia, gâlcevile, clevetirile, murmurele, îngâmfările, neînţelegerile şi altele, toate numite „faptele cărnii". Desigur marea deosebire dintre păstorul oilor şi cel al oamenilor a fost şi este faptul că oamenii nu pot fi nicidecum trataţi cu aceeaşi autoritate cu care sunt tratate animalele. Preotul nu poate folosi violenţa nici măcar în acel mod în care o fac judecătorii laici. Se pune problema aşadar a convingerii, nu a constrângerii. Trebuie păstrat şi echilibrul între acribie şi iconomie în funcţie de situaţia sufletească respectivă a credinciosului cu predispoziţiile sale. Aurul duhovnicesc pe care ni-l dăruieşte Sfântul Ioan în cuvintele sale ne deschide comparaţia cu recuperarea „oii pierdute": omul rătăcit este mult mai greu de adus înapoi fără forţă, cu numai sfaturi (2 Timotei II, 25; Tit I, 9; Timotei IV, 20). Dacă vom pune faţă în faţă primele dintre faptele milosteniei trupeşti şi sufleteşti, şi anume: a sătura pe cel flămând, respectiv a îndrepta pe cel ce greşeşte, Ioan Gură de Aur ne face să vedem de îndată superioritatea milosteniei sufleteşti (cap. X). Revenind la cele afirmate mai înainte cu privire la dragostea faţă de păstoriţi, se aminteşte că: „Prin aceasta vor cunoaşte oamenii că sunteţi ucenici ai Mei dacă vă veţi iubi unul pe altul" până la sacrificiul propriei vieţi: cea mai mare dovadă de iubire este de a muri pentru cel pe care-l iubeşte cineva."

Preoţia creştină a fost instituită de însuşi Duhul Sfânt. A compara aceasta cu preoţia lui Aaron, ne face să ne gândim şi la o altă diferenţă: jertfa adusă la altar de slujitor. Preotul creştin oficiază jertfa cea fără de sânge în care prin pogorârea Duhului Sfânt pâinea şi vinul se prefac în chip tainic în Trupul şi Sângele Mântuitorului. Comparaţia cu jertfa făcută de proorocul Ilie ne dă iarăşi dimensiunea înfricoşată a preoţiei creştine (cap. XIV). Desigur că sufletele omeneşti create nu pot să suporte vederea acestor minuni, drept care ele se petrec aşa cum am arătat sub forma văzută (pipăită şi gustată) a pâinii şi vinului. Să nu uităm deci că minunea prefacerii din momentul Sfintei Euharistii este cea mai mare de pe pământ!

---

[87] Editorialul *De ce este atacată Biserica?* din *Vestitorul Ortodoxiei* nr. 197 din februarie 1998 confirmă această observaţie.

Nu numai atât, dar preoților creştini li s-a dat o putere care covârşeşte toate făpturile create, văzute şi nevăzute: „Aceia ale căror păcate le veți ierta vor fi iertate; şi pe ale cărora le veți ținea vor fi ținute.” Înfricoşătorul adevăr petrecându-se atât pe pământ cât şi în ceruri, preoții devin con-lucrători în iconomia mântuirii cu însuşi Dumnezeu (1 Corinteni III, 6-9; XV, 10; 2 Corinteni VI, 1). Dacă adăugăm la aceste două taine (Spovedania şi Împărtăşania) şi taina Botezului, poarta de intrare în comuniunea cu Dumnezeu şi Biserica Sa, vedem că puterea şi răspunderea preoțească nu au asemănare nici în cer, nici pe pământ. Cât de copilăreşti se arată prin comparație „minunile” OZN-iste şi „puterile” paranormale cu care suntem inundați în mass media contemporană. Acestea prind la persoanele pentru care legătura cu Biserica, Tainele - deci harul – învățătura şi liturghia s-a diluat la extrem prin fenomenul secularizării. Doar astfel se poate explica şi dispariția acelei facultăți esențiale dobândită în chip haric prin taina Mirungerii: darul deosebirii duhurilor (*διακρισις*). Pierderea s-a petrecut desigur treptat pe parcursul ultimelor secole, şi s-a datorat în cea mai mare măsură percepției distorsionate de tip nestorian şi augustinian, după care cele cereşti rămâneau tot mai mult „acolo şi apoi”, oamenii gândind în sensul eshatonului iudaic de tip liniar-mesianic. Şi atunci pe locul contactului cu Împărăția şi Tainele ei, al eshatonului adevărat creştin, al veşnicului prezent divin, s-a instaurat treptat o percepție filosofică idealizantă şi abstractă, care taie legăturile harice, neagă posibilitățile nevoințelor, culminând cu necredința, agnosticismul şi chiar ateismul de care am amintit, fie el de tip marxist, sau de new age.

Revenind la comparația cu preoția Legii vechi, observăm că preoția levitică putea constata curăția de lepră (boală trupească), în vreme ce preoții creştini pot vindeca prin taina Sfântului Maslu atât trupeşte cât şi sufleteşte, un lucru cu mult mai presus. Preoții sunt numiți de creştini „părinte”, fiind părinți duhovniceşti, valoare superioară celei trupeşti (cap. XV).

Nivelul iubirii de semeni al preotului ar trebui să se ridice la înălțimea Sf. Apostol Pavel care prefera să fie anatemizat odată cu cei întru Hristos frați ai săi căzuți (cap. XVI). În capitolul XVII al Tratatului său, Sfântul Ioan dă avertismente puternice față de pericolele duhovniceşti ce-l pot paşte pe preot. În primul rând slava deşartă, disimulată adesea sub forma modestiei exterioare, totodată lipsind smerenia interioară. Cu toate că femeile au fost excluse de la oficiul preoției harice şi chiar de a predica în biserică, ele compensează uneori prin ceea ce numim azi „trafic de influență”. S-a ajuns pe vremea sfântului, şi se ajunge şi azi la zicala: „supuşii conduc pe regele lor!”

Sf. Ioan s-a nevoit neobosit atât în vorbele prinse în acest Tratat, cât şi mai ales în faptele sale, în a arăta virtuțile duhovniceşti ce trebuie să împodobească pe slujitorii altarelor. Prima se enunță printr-o afirmație negativă gramatical, dar pozitivă etic, - apofatică teologic: „a nu dori această cinste” (cap. XVIII). Odată ajuns totuşi în această lucrare, să-şi facă datoria chiar cu riscul de a intra în conflictul cu mai marii săi şi chiar de a fi depus din treaptă. De altfel aceasta i s-a şi întâmplat părintelui nostru sfânt după cuvântul: „Fericiți veți fi când vă vor ocărî pe voi şi vă vor prigoni, şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă şi vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri!” A doua virtute care se afirmă, negativă, se referă iarăşi la o distrugere, la o „descompunere” a unui „site” sufletesc modern, dăinuind în păcătoasa concupiscență: este virtutea de a nu avea ambiție. Aceasta este valabilă în toate domeniile, dar cu atât mai mult în slujba sacerdotală.

Sfântul insistă asupra tăriei sufleteşti de nezdruncinat, în stare să suporte insulta, persecuțiile, supărările, ironiile, plângerile nemotivate. Tăria se află în capacitatea de a nu se mânia. Vârtejul acestei patimi – şi totodată păcat de moarte – atrage după sine: aroganța, orgoliul, acuzațiile fără temei, ura şi răzbunările, insultele şi provocările obraznice ce aduc atât de mari tulburări sufleteşti celor în cauză cât şi celor din jur. Rugămintea, recomandarea şi totodată canonul pe care le înțelege cel ce lecturează cuvintele Hrisostomului sunt acelea de a înțelege şi conştientiza influența covârşitoare pe care o are preotul ca model pentru enoriaşii săi, pe care îi formează implicit, atât în bine cât şi în rău.

Totodată, preotul este expus şi atacurilor unui alt păcat de moarte: invidia, ce se abate asupra sa din partea celor din jur, colegi şi credincioşi. Întrucât este omeneşte a cădea, fie cât de puțin, adversarii vor specula imediat slăbiciunile inerente spre a-l defăima. Ca un adevărat pedagog, arată sfântul suprafața sub care se ascunde „mina", conducând cu grijă pasul în preoție. Iară şi iară, - sfântul revine mereu, ca şi la dumnezeiasca sa Liturghie - capitol după capitol, atrage atenția asupra cercetării cugetului pentru a asigura existența reală a premiselor interioare spre hirotonie, spre a vedea, spre a nu deveni orbul care îi trage şi pe ceilalți după el în groapă (cap. XXI).

Întrucât preotul are în grijă Trupul lui Hristos (Biserica), el poate fi comparat cu un medic, bolile cu care se confruntă fiind însă de natură spirituală, cu mult mai dificil de diagnosticat (cap. XXII). Singurul tratament de care dispune preotul în această privință este cuvântul, sfatul, predica, predania, predarea, darea, dăruirea leacului *în Duhul*. Pentru aceasta este atât de necesară arta elocinței, în care Sf. Ioan Gură de Aur a rămas neîntrecut, atât când era avocat laic, cât şi ca Arhiepiscop al Constantinopolelui. El compară plastic confruntările retorice cu adversarii, chiar şi cu lupta efectivă dusă pe câmpurile de bătălie militare, cu armele ostăşeşti.

Preotul de azi, confruntat, ca şi cel din vremea sfântului, cu ereziile vechi şi noi, în plus cu ateismul, cu sectele ce ne invadează şi cu fenomenul neognostic sincretist new age găseşte reazem de neclintit în dreptele sfaturi ale Hrisostomului. Noile erezii trebuiesc cunoscute cel puțin ca idee, pentru a putea fi aduse la adevărata lor stare lipsită de valoare. Drept armă folositoare şi temelie de granit în această luptă ne stă Sfânta Scriptură. „Toată scriptura fiind insuflată de Dumnezeu este folositoare pentru învățătura adevărului, pentru combaterea erorii, pentru îndreptarea abaterilor şi pentru formarea omului după dreptate ca el să se apropie de Dumnezeu şi să fie desăvârşit" citează la rândul său sfântul Ioan pe Sfântul Apostol Pavel. Tot de la Apostolul neamurilor ne-a rămas îndemnul dat preoților din Efes: „Vegheați şi aduceți-vă aminte că timp de trei ani n-am încetat nici ziua nici noaptea de a învăța pe fiecare din voi cu lacrimi." Preoților li se cere atât puritatea vieții cât şi puritatea credinței.

O altă piatră de poticnire astăzi ca şi ieri, devine apoi faptul că vin mulți în biserică pentru a urmări talentul oratoric al preotului ca la un recital, fiind mai puțin preocupați de valoarea mântuitoare a învățăturii. Predicatorul trebuie să contracareze această pornire defectuoasă necăutând a dobândi un succes „de galerie" şi slavă deşartă. Lui îi este necesar a uni două calități ce nu sunt tocmai consonante: modestia şi talentul, precum cealaltă pereche antinomică, indulgența şi severitatea. Este de dorit acel echilibru moral care să nu se clatine nici în fața laudelor, nici în fața criticilor nemeritate pe care le primeşte de la credincioşii săi (cap. XXVII). Scopul predicii nu este asemenea discursului electoral al politicianului populist, de a-şi atrage simpatia şi voturile ascultătorilor. Nu laudele lor trebuie urmărite ci trebuie urmărit a-I plăcea lui Dumnezeu (cap. XXVIII).

Toate faptele şi acțiunile unui slujitor al altarului au consecințe atât în viața aceasta cât şi mai ales în cea viitoare. Acesta nu poate ridica nicicum la judecată argumentul ignoranței care l-ar mai disculpa cumva pe simplul credincios (cap. XXVIII) Prin faptul că viețuieşte în lume, înconjurat de viforul ispitelor, preotului i se cere să aibă o grijă sufletească a sinelui mai mare chiar decât a monahului. (cap. XXX) Este necesară păstrarea cumpenei între cele două tendințe extreme: sărăcia şi bogăția, luxul şi lipsa. Sfântul Ioan Gură de Aur avertiza la timpul său, tot în termeni dialectici, asupra patimilor opuse ce pot stăpâni relația cler-credincioşi: linguşirea servilă şi neroada aroganță. În cunoştință de cauză, sfântul a trăit deopotrivă în starea monahicească şi în pustnicie, şi nu mai puțin şi în marea metropolă a vremii, megalopolisul Constantinopol. De aceea e îndreptățit a face comparația dintre sihastru şi preotul de mir ce are a se îngriji şi de sufletele celorlalți aflându-se în mijlocul ispitelor lumeşti (cap. XXXI). Preotul se găseşte în fața enoriaşilor în lumina în care nu-şi poate ascunde mânia, neglijența, vanitatea, şi toate cusururile pe care monahul sau pustnicul nu le conştientizează atât de uşor, nefiind confruntat cu societatea în diversitatea ei (cap. XXXIII).

Rugător pentru toți cei din biserică, preotul de mir, se presupune a fi mai presus de ei din punct de vedere moral. La rândul lor enoriaşii aparțin unor diverse categorii: bogați şi săraci, culți şi inculți, tineri şi bătrâni, bărbați şi femei, părinți şi copii, diversitate ce implică o mare mobilitate sufletească din partea păstorului „nici prefăcătorie, nici linguşire" (cap. XXXII). Unicitatea fiecărui enoriaş, plasarea sa personală pe drumul mântuirii, ne duce cu gândul la medicul pentru care nu există boli ci bolnavi, consecințele păcatului implicând un tratament personal. În privințele duhovniceşti ne aflăm astfel în fața unor cerințe uriaşe în detaliul lor, duhovnicul fiind chemat să trateze pe fiecare în parte după predispozițiile particulare.

În legea veche preoții erau datori să aducă jertfe animale deosebite pentru curățarea păcatelor lor (cap. XXXIV). Gravitatea greşelilor personale în cadrul preoției celei noi implică o însumare de coordonate. Acestea se adună atât vertical, personal, cât şi orizontal, social, obştesc, sobornicesc, în catolicitatea lor, pe seama preotului. Asumarea greşelilor în cadrul pastorației are o contribuție serioasă în luminarea conştiinței sacerdotale, şi nu în ultimul rând în conştiinciozitatea cu care se realizează slujba divină.

Sfântul părinte al dumnezeieştii Liturghii şi al acestei serioase lucrări, enunță capitol de capitol, de fiecare dată la un nivel superior, insistă şi repetă în analiză atât principiile cât şi detaliile ce privesc aspectele morale ale vieții preotului şi chiar ale episcopului. Astfel ne dovedeşte nouă că este posibil a împleti atât calitățile de slujitor în biserica de mir, cât şi cele de monah, preot şi episcop, cu cele de înalt teolog şi retor neîntrecut. Toate acestea plus vocația şi harul dumnezeiesc l-au făcut pe neîntrecutul predicator al bisericii să fie numit Gură de Aur. Cele câteva reflecții care s-ar mai putea face în ziua de azi pe seama acestei neprețuite lucrări, „rescrierea lecturii" după cum se exprima un lingvist contemporan, nu realizează nimic nou sub soare, de la Înviere încoace. Ne putem doar *re*-găsi, *re*-zidi, şi *re*-dărui Domnului.

Învățăturile consemnate în tratatul despre preoție rămân un îndreptar de neprețuit atât pentru cei ce urmează să intre în preoție cât şi pentru cei ce au căpătat dumnezeiasca slujire, până la sfârşitul veacurilor.

Bibliografie:

Sfânta Scriptură, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1988
Branişte, E. *Liturgica generală*, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1985
Bria, I., *Credința pe care o mărturisim*, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1987
Idem, *Dicționar de teologie ortodoxă*, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1994
Cleopa I., *Urcuş spre înviere*, Ed. Mitrop. Moldovei. şi Bucovinei, Iaşi 1992
David, P. I., *Călăuză creştină*, Ed. Episc. Aradului, Arad 1987
Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre preoție,* Tip. St. Mihăescu, Bucureşti,1882
Floca, I., *Drept canonic ortodox* vol.1, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1990
***, *The History of Christianity*, Lion Publishing, England 1980

ÎNCEPUTURILE RELIGIEI ŞI MAGIEI[88]

Religia şi Magiile. Abel şi Cain.

Definițiile mai noi ale religiilor au în vedere anumite trăsături care pot fi aplicate unui număr restrâns de credințe, crezuri şi concepții aşa numite religioase. Aceste definiții şi catalogări sunt rezultatul abordării ştiințifice (*religionwissenshaft*) începută la sfârşitul secolului XIX în mediile universitare occidentale.

În ce ne priveşte vom căuta să tratăm această temă din perspectiva credinței creştine ortodoxe, perspectivă care diferă în puncte esențiale de abordările ştiințifice, sociologice, filosofice, istorice sau psihologice. Nu interesează aici nici perspectiva culturală, mult răspândită de altfel în mediile intelectuale, ci doar revelația creştină ortodoxă.

Din multele definiții şi accepțiuni ale noțiunii de religie vom reține aspectul de *re-lație, re-legare, re-luarea* comuniunii omului cu Creatorul său. Biblia ebraică nu foloseşte desigur termenul de *religie*, dar avem pe acela de *legământ, alianță, (b'nai) testament*, şi anume legământul lui Dumnezeu cu oamenii.

Omul creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, era de la început în legătură cu Dumnezeu, cu creația şi cu semenul (Adam-Eva). Cu Dumnezeu era în relație de fiu (după asemănare[89], dar **nu** după fire, ființă, natură, substanță, esență); cu creația era în relația de împărat[90], preot şi prooroc; cu semenul era de o ființă[91] (*homoousios)*.

Relația cu Dumnezeu şi cu cosmosul a fost zdruncinată din temelii în urma căderii protopărinților în păcatului strămoşesc şi alungării din rai. (Facere III, 23). Cu puțin înainte de această situație, Adam şi Eva au trăit primul sentiment de natură *religioasă* al oamenilor căzuți din harul comuniunii cu Dumnezeu, şi anume **teama**: „Am auzit glasul Tău în rai şi m-am temut, căci sunt gol şi m-am ascuns." (Facere III, 10). Reacția primilor oameni în urma călcării poruncii este exact aceea a copiilor care, rămaşi câteva momente singuri, au călcat prin neascultare porunca părinților au făcut o poznă, o prostie, au spart ceva, sau chiar au mâncat ce nu trebuia: „Şi femeia a văzut[92] că pomul e bun de mâncat şi că plăcut le este ochilor la vedere şi că e de dorit spre câştigarea priceperii.[93] Şi a luat din roada lui şi a mâncat; şi a dat şi bărbatului său care era cu ea, şi el a mâncat… Şi au auzit glasul Domnului Dumnezeu purtându-se prin rai, în boarea amurgului; şi de la fața Domnului Dumnezeu s-au ascuns Adam şi femeia sa printre pomii raiului." (Facere III, 6-7)

Urmează un act de necuprinsă şi mai presus de minte iubire: Dumnezeu, vine în căutarea copiilor pierduți, întinde o mână de ajutor, dă o şansă cum se spune acum: „Şi

[88] Apărut în „Credința ortodoxă", Anul VI, nr. 12 (70), decembrie 2002.
[89] Facere I, 26
[90] Facere I, 28: „… şi stăpâniți peste peştii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mişcă pe pământ şi peste tot pământul!". Este adevărat că nu se face referire explicită şi la **restul** creației, dar întrucât perspectiva cosmologiei biblice este *geocentrică* şi *antropocentrică*, Dumnezeu fiind prin natură absolut **diferit** de creație, rezultă implicit că omului i s-a dat în stăpânire **întreaga** creație văzută. Lucrul acesta este foarte important de reținut, deoarece a fost şi este în continuare contestat de ramuri ale mişcării neo-păgâne new age: ecologia şi ufolatria.
[91] Facere II, 23-24: „… ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul său. De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup."
[92] În sensul: a socotit, a chibzuit, dar numai prin faptul că a dat crezare şarpelui, fără vreo altă probă. *Biblia*, ediția jubiliară 2002, nota *c)*, p. 25
[93] Cuvântul **katanoéo** e foarte bogat în sensuri: a pricepe, a înțelege, a remarca, a-şi da seama, a observa, a medita, a reflecta, a discerne, a vedea cu claritate, a fi conştient de sine. De aici, şi marea putere de seducție a ispitei. *Idem*, nota *d)*, p. 25

Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam şi i-a zis: "Adame, unde eşti?"" (Facere III, 8) Cu adevărat aici *apare pentru prima dată religia,* şi anume la inițiativa lui Dumnezeu. *Dumnezeu întemeiază o religie,* omul urmează să răspundă *liber* acestei chemări la mântuire. Dar, încă odată vai, Adam şi Eva au trăit primul sentiment al oamenilor căzuți din harul comuniunii cu Dumnezeu, şi anume *teama***,** inspirată de cel rău: „Glasul Tău l-am auzit purtându-se prin rai şi m-am temut, pentru că sunt gol şi m-am ascuns." (Facerea III, 10). Ce vedem din această reacție? Omul are de atunci pornirea de a *fugi* de Dumnezeu, iar teama aceasta nu este acea „frică de Dumnezeu" binecuvântată, care este începutul înțelepciunii (Pilde I, 7): „Înțelepciunea-i frica de Domnul-Dumnezeu, şi-a te feri de rele, aceasta este Ştiința". (Iov, XXVIII, 28) Acea frică este exact opusul temerii, ea are efectul dorit de Dumnezeu. „Cu frică de Dumnezeu, cu credință, şi dragoste să vă apropiați!" este chemarea cea mult dorită a mântuirii, chemarea lui Dumnezeu prin gura preoților spre împărtăşirea cu Trupul şi Sângele lui Hristos.

Primii oameni aflați în acest stadiu, Adam şi Eva, căzuseră din „viața în rai cu Dumnezeu" la „viața religioasă în afara raiului şi fără Dumnezeu", adică pur şi simplu din viață la moarte, întâi cea duhovnicească („căci în ziua în care vei mânca vei muri!"), apoi şi cea naturală (fizică). Dar totodată ei Îl cunoşteau pe Dumnezeu, vorbiseră cu El, fuseseră în rai (paradis, Eden), care de acum încolo era închis pentru oameni şi păzit de heruvimi[94] cu sabia de foc, deci era lumea „de dincolo" fără a fi şi „de apoi", căci nu mai era accesibilă omului nici măcar după moarte.

Această trăsătură va merge mai departe pe tot parcursul istoriei până la Hristos şi va fi, ca şi celelalte elemente ale religiei, preluată şi împlinită în Hristos şi trăirea creştină. Căderea părinților n-a fost totală şi radicală (ca aceea a diavolilor), chipul lui Dumnezeu într-înşii fiind doar întunecat (rănit): „Iar măcar de au şi greşit strămoşii noştri Adam şi Eva înaintea Domnului Dumnezeu şi căzuse din darul cel dintâi, însă n-au căzut din *credința* cea către Dumnezeu, ci plini erau de frica Domnului[95] şi de *dragoste* şi aveau *nădejde* de izbăvirea lor, de care (…) li se descoperise lor."[96] (sublinierile ne aparțin) Pasajul redat anterior ne arată deja prezente în acest stadiu căzut religios, cele trei virtuți teologale, desăvârşite în Hristos şi Biserica Sa.

Cei doi frați Cain („câştigat", „dobândit") agricultorul şi Abel păstorul, au inaugurat preoția de tip *religios*, şi anume aducerea de jertfe pentru îmbunarea şi împăcarea cu Dumnezeu (Facere IV, 4-5): „După un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului. Şi a adus şi Abel din cele întâi-născute ale oilor sale şi din grăsimea lor".

Afirmația de mai sus, „preoția de tip religios", vrea să facă diferența clară între preoția fiilor Cain şi Abel, şi *preoția ontologică*, cea a protopărinților Adam şi Eva dinaintea căderii. Întreg cosmosul era o biserică iar Grădina Edenului o „Sfântă a Sfintelor" în care oficiau cei doi Mari Preoți. Creația întreagă, atât cea văzută cât şi cea nevăzută, aşa „bună foarte" cum a mărturisit-o Dumnezeu Însuşi a fi, era **o** Biserică, **sfântă, catolică şi ortodoxă**. Nu putem descrie în concret cum era acel cult, dar cu siguranță că se deosebea radical de cultul religios aşa cum îl cunoaştem după cădere. Şi unul din punctele esențiale de deosebire îl constituiau **jertfele**. Dacă s-ar putea vorbi de vreo jertfă în cazul protopreoției, absolut sigur este că era una *nesângeroasă*, după cum este binecunoscuta jertfă a Bisericii creştine. Dar iată, preoția religioasă necesită, prin mâinile bineplăcutului lui Dumnezeu Abel, *jertfa de sânge*, a celor „întâi-născuți ai oilor" şi anume mieii cei nevinovați! Atât Abel ce este jertfitor dar şi jertfă el însuşi, cât şi mieii jertfiți sunt prototipuri ale Jertfitorului şi Jertfei Supreme: Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii, Iisus Hristos.

Existența jertfelor reclamă existența unui altar, de obicei din piatră şi situat pe o înălțime sau într-un loc deosebit. Cu timpul jertfele şi rugăciunile, într-un cuvânt *cultul*, au

---

[94] Cuvântul *heruvim* este în limba ebraică un plural (*-im*). Singular ar fi „heruv", dar în româna cultică pe care o folosim tradițional se spune la plural „heruvimi".

[95] Facere III, 10

[96] *Hronograf*, Ed. „Pelerinul Român", Oradea, 1992, p. 51.

început să fie oficiate de anumiţi oameni special aleşi din rândurile obştei, alcătuindu-se astfel o clasă sacerdotală, preoţii, ce s-au ordonat mai târziu în chip ierarhic.

Dacă părinţii Adam şi Eva au fost solidari şi în cădere, urmând acelaşi drum, fiii lor vor marca o despărţire radicală: cel dintâi născut va continua căderea introducând în religie *magia* cu etosul ei, fiind la început *magico-religios*, ca treptat să decadă tot mai mult în magie, ca protopărinte al magiei, vrăjitoriei, ocultismului, ce va duce în generaţiile următoare la păgânismul magic, opus deja trăirii religioase. Spre totală deosebire de acesta, dreptul Abel „este… întâi începător al tuturor drepţilor, care prin sângele său a întemeiat întâia Biserică a drepţilor. Pentru că de la sfârşitul mucenicesc al acestuia a început a se zidi Biserica Legii vechi cu muceniceştile sângiuiri, ucişi fiind nevinovaţii drepţi şi sfinţii lui Dumnezeu prooroci."[97] Primind această învăţătură, vedem apariţia Bisericii Legii, adică a religiei, ce va fi desăvârşită la Rusalii prin pogorârea Duhului Sfânt prin întemeierea Bisericii Harului, cea una, sfântă, sobornicească (catolică, universală şi deplină), apostolească (adică misionară) şi desigur ortodoxă: drept (bine) slăvitoare (cinstitoare), drept (bine) credincioasă.

Drumurile omenirii se despart radical: partea"cea dreaptă" (şi ajungând astfel la dreapta Tatălui şi a Fiului) alege calea religiei, venerarea lui Dumnezeu în teama sfântă („începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu" Pildele lui Solomon I, 7); „cei de-a stânga" (iarăşi a Tatălui şi a Fiului) aleg calea magiei. De aceea trebuie făcută o distincţie clară între *magie* (vrăjitorie, ocultism) şi *religie*. Omul religios - preot şi credincios -, recunoaşte dependenţa sa totală de Dumnezeul atotputernic pe care Îl venerează şi Căruia Îi cere în rugăciune cu frică şi smerenie, mila şi ajutorul. Spre deosebire de acesta, omul magic are mentalitatea de tip „Aladdin şi lampa fermecată": socoteşte că duhurile (forţele) supranaturale (sau chiar supraomeneşti, cel puţin ca posibilităţi de acţiune) îi stau cumva la dispoziţie pentru a-i îndeplini toate dorinţele, planurile şi poftele sale lumeşti **imanente**. Pentru aceasta, este necesară iniţierea, cunoaşterea unor formule magice, unor ritualuri, chiar jertfe de tip religios, a unor superstiţii, tipicuri, reţete, care fiind aplicate corect şi de către o persoană competentă („preot", vraci, mag, şaman, vrăjitor, etc.) vor da rezultatele scontate în orice loc şi perioadă (o acoperire oarecum universal valabilă). La limită, chiar dacă este în continuare recunoscută existenţa unei Fiinţe atotputernice şi înfricoşătoare, I se cere Acesteia sprijinul de tip „contractual" (*do ut des*, dă şi ţi se va da), pentru aceleaşi dorinţe, planuri şi pofte lumeşti **imanente.** Categoriile filosofice *transcendent* şi *imanent* („lumea cealaltă" şi „lumea asta") ne ajută în acest stadiu să definim orientările diferite şi opuse ale magiei şi religiei precreştine.

Această deosebire este din ce în ce mai greu de făcut de către cei a căror inimă s-a împietrit, iar mintea a devenit opacă Duhului Sfânt. Pentru aceştia elementele comune magiei şi religiei se vor amesteca şi confunda, până la a le pune pe acelaşi plan şi apoi a nu le mai deosebi. Căci credinţă în Dumnezeu şi frică de El aveau şi Abel - religiosul şi Cain - magicul, amândoi erau preoţi şi slujeau. Frica lor însă se deosebea exact cum am amintit mai sus: cea a lui Abel, frica mântuitoare de a nu-L pierde pe Dumnezeu, iar a lui Cain, frica vinovată a celui ce fuge şi se ascunde fără a arăta curajul pocăinţei: „şi de la Faţa Ta voi fi ascuns." (Facere IV, 14) Dar fiindcă Abel - religiosul era bineplăcut lui Dumnezeu, Cain - magicul a trăit la îndemnul diavolului acelaşi sentiment ca şi „tatăl" său: pizma, făcând şi pasul extrem de eliminare a adversarului de neînvins în luptă dreaptă: uciderea mişelească de frate. Iar de atunci încoace magicii şi magia continuă acelaşi lucru, mai întâi împotriva Bisericii Legii, cea a lui Cel Ce Sunt, adică Dumnezeu Fiul *neîntrupat*, urmând prigonirea Bisericii Harului, a lui Hristos, Dumnezeu Omul. Afirmaţiile de mai sus pot fi întărite cu înlesnire cu multe locuri din Sfânta Scriptură, şi validate de istoria recentă şi trăită în zilele noastre.

Eliminarea fizică a lui Abel, nu a folosit la nimic magicilor. Pentru că în nebunia lor, aceştia fac abstracţie de faptul că bineplăcerea lui Dumnezeu nu poate lăsa lucrurile la cheremul lor, şi iată, Domnul alege continuarea religiei prin noul născut Set. Potrivit aceleiaşi surse, pe baza afirmaţiilor unor părinţi şi scriitori bisericeşti, Set a fost răpit la ceruri de către îngerul Domnului timp de 40 de zile, în care a fost iniţiat în tainele cosmosului şi i s-au

[97] *Idem,* p. 54

descoperit (revelat) evenimente viitoare,[98] observându-se astfel alte elemente ale religiei: *revelaţii făcute de Dumnezeu aleşilor Săi, proorocii.* Mai mult chiar se afirmă de către autori ca Tertulian, Sf. Clement al Alexandriei, Fer. Ieronim, Sf. Atanasie cel Mare şi faptul că odată cu Set se începe şi scrierea, în acest caz fiind vorba de o carte sfântă, cunoscută apoi ca „proorocia lui Enoh".[99] Această carte nu a ajuns suficient de nealterată până în zilele noastre, versiunea existentă fiind prin urmare inclusă de Biserică în categoria cărţilor apocrife ce trebuiesc consultate cu multă prudenţă, nefiind aşadar normativă pentru credinţă. Aici apare un nou element al religiei: *o structură mai mult sau mai puţin dogmatică a doctrinei, consemnată în cărţi sfinte, fiind prezentă totodată şi o tradiţie orală.*

Seminţia lui Cain nu va putea în continuare, fiind lipsită de harul lui Dumnezeu, decât să parodieze credinţa, cunoaşterea, cultul şi meşteşugurile religioşilor: „Încă s-a învăţat seminţia lui Cain şi vrăjitoriile, farmecele şi descântecele şi împărtăşirea cu dracii şi era potrivnică lui Dumnezeu şi urâtă de Dumnezeu, pentru aceea mai pe urmă cu potopul s-a prăpădit de tot."[100] Faptul că francmasoneria îl revendică pe Cain ca pe întemeietorul ei[101] ne lămureşte pe deplin despre caracterul potrivnic lui Dumnezeu şi creaţiei sale al acestei odioase instituţii, ce se prezintă la vedere ca „iubitoare de oameni şi binefăcătoare." Într-o altă redactare a „Hronografului",[102] citim despre apariţia credinţelor idolatre (magice, politeiste):

„Începură a crede unii în soare, alţii în lună, alţii «în stele şi în cele ci li umblă capul[103]»; alţâi într-apă ş-alţii în «petri, în focu» zicând că aceia sunt dumnezeii."

Câtă diferenţă între această învăţătură a adevărului revelat cu privire la originea religiei şi a credinţelor şi modelul evoluţionist propus (şi când a fost cu putinţă chiar *impus*!) de către „ştiinţa religiilor", potrivit căruia la început au fost credinţele animiste şi politeiste, ca mai apoi, în decursul unei evoluţii spirituale pe durata a nu se ştie exact câte …miliarde de ani (!?), să apară, ca stadiu intermediar, credinţa monoteistă. Deci o răsturnare completă a adevărului ce ne înfăţişează o involuţie duhovnicească, de la religia monoteistă, la credinţele magice politeiste.

Cele două seminţii însă trăiau pe aceleaşi meleaguri, erau rude, vorbeau aceeaşi limbă. Inevitabilul s-a produs: „Fiii lui Dumnezeu[104], văzând că fiicele oamenilor[105] sunt frumoase şi-au ales dintre ele soţii, care pe cine a voit." (Facere VI, 2). Seducţia erotică este de la început una din armele cele mai de temut - dacă nu chiar **cea mai importantă** - ale magiei. Unul din studiile de referinţă ale lui I.P. Culianu a fost intitulat pe bună dreptate „Eros şi Magie în Renaştere".[106] Melanjul religiei cu magia a dus la degradarea continuă a primei, până când s-a ajuns, la 2 200 de ani de la Facerea lumii, la măsura de curăţire radicală a lumii de către Dumnezeu: potopul. Singurii oameni scăpaţi din urgia apelor au fost dreptul Noe (din seminţia lui Set), cu cei trei fii Sem, (preotul) Ham (slujitorul) şi Iafet („întins", „lăţit", împăratul), împreună cu soţiile lor, în total **8 oameni**, din care se trag toate popoarele de astăzi. Aceşti drepţi trebuiau să continue pe calea binecuvântată a religiei, acum când, aşa cum s-a afirmat mai sus, seminţia magică blestemată a lui Cain a fost nimicită cu desăvârşire. Dar n-a fost să fie aşa, ci mijlociul, Ham, şi urmaşul său Canaan, au căzut în starea de magie, fiind blestemaţi de către Noe a fi robi lui Sem şi Iafet (Facere IX, 25-26) în urma nelegiuirii

98 *Idem*, p. 57
99 *Ibidem*, p. 58
100 *Ibid.*, p. 60
101 Engl. *free-mason* = zidar liber. Facere IV, 17: „Apoi a zidit Cain o cetate şi a numit-o după numele fiului său, Enoh." A nu se confunda cu celălalt Enoh, din seminţia lui Set, bineplăcut lui Dumnezeu, ce a fost ridicat la ceruri (Facere V, 24) şi se va întoarce împreună cu Sf. Prooroc Ilie (Apocalipsa XI, 3) ca înainte-mergător al celei de-a doua veniri a Domnului (parusia).
102 *Cronograf – tradus din greceşte de Pătraşco Danovici*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1998, p. 13.
103 Probabil se referă la comete (n. Apologeticum).
104 Seminţia lui Set.
105 Seminţia lui Cain.
106 Nemira, 1994.

de a-l batjocori pe bătrânul doborât vremelnic (pentru prima oară în istorie) de tăria ameţitoare a vinului. Semnul acesta era avertisment pentru puterea alcoolului şi a drogurilor de tot felul de mai târziu, capabile de a subjuga voinţa omenească până la degradare completă.

*

Dacă francmasonii, ocultiştii şi cei asemenea lor îl revendică şi îl cinstesc pe Cain ca pe strămoşul lor, vom fi şi noi de acord cu ei, afirmând că de atunci şi până la sfârşitul lumii cele două etosuri şi duhuri, cel al lui Abel, - de aceeaşi factură cu cel al lui Set - şi cel al lui Cain, se vor înfrunta şi confrunta permanent, fie explicit şi direct, fie implicit şi indirect. Deşi au dispărut *fizic*, urmaşii lui Cain continuă să existe după duhul cainit, etosul magic, - idolatria- putând fi oricând echivalat cu etosul *masonic*.

*

Aşa cum se cuvenea, Noe ca un arhi-iereu (întâiul-preot, mai-marele preot) aduce lui Dumnezeu jertfa religioasă cea bineplăcută: „Şi Noe I-a zidit Domnului un jertfelnic;[107] şi a luat din toate animalele cele curate şi din toate păsările cele curate şi le-a adus ardere-de-tot[108] pe jertfelnic” (Facerea VIII, 20).

*

Peste câteva sute de ani întâlnim, asemănător perechii antinomice Abel-Cain, alţi doi reprezentanţi ai religiei şi magiei: Eber (în traducere: „trecător” sau „trecere”, a se vedea şi *pesah, pascha*) din seminţia lui Sem şi uriaşul vânător Nimrod din seminţia lui Ham (Facerea X). „Vestiţi – căci Ever a fost începătură neamului evreiesc, iar Nimrod întâi între oameni împărat s-a făcut.”[109] Echilibrul balanţei demografice se înclină drastic în favoarea magicului Nimrod: popoarele nou-născute i se supun rând pe rând, iar religioşii rămân, până la venirea Mântuitorului, o minoritate restrânsă în special la poporul ales (cu notabile excepţii din celelalte neamuri, ca Melchisedec şi alţii, aşa cum se va arăta în Sfânta Scriptură). Culmea răutăţii lui Nimrod şi a celor 71 de seminţii supuse lui a fost înălţarea turnului Babel (Facerea XI), la care, potrivit *Hronografului*, Ever şi familia sa nu au luat parte. A urmat pedeapsa lui Dumnezeu prin amestecarea limbilor şi răspândirea neamurilor pe tot pământul începând din regiunea Babilonului.

*

În ţinuturile Asiriei şi Egiptului, neamurile magice decad în idolatria păgână politeistă, pierzând astfel contactul cu religia revelată a adevăratului Dumnezeu unic. „Preoţii” acestor culte întemeiate de către oameni după raţiunea lor opacă revelaţiei şi intuiţiei: „…se îndeletniceau de-a pururea (precum Herimon stoicul povesteşte) întru învăţăturile numărării de stele şi vrăjitoriei şi la înţelegerea firilor făpturii celei văzute.”[110] Ei vor fi numiţi de-acum înainte în limbajul scripturistic „popi idoleşti”, iar „religiile” lor magice, „idololatrii” (idolatrii), păgânism, zeii lor sunt pur şi simplu idoli.

---

[107] Altar făcut din pietre aşezate unele peste altele. *Biblia*, nota *d)*, p. 30

[108] Ardere-de-tot (holocaust): jertfă în care animalul sacrificat era în întregime mistuit de focul de pe altar. Ofrandă totală, din care jertfitorul nu-şi reţine nici o parte. *Idem*, nota *e)*, p. 30. A se observa întrebuinţarea abuzivă şi chiar **blasfemia** termenului de „holocaust” legat de masacrarea evreilor în cel de-al doilea război mondial. Înţelesul **duhovnicesc** scripturistic revelat derapează în scopuri politice voit manipulatoare, vădind căderea fostului „popor ales”, ucigaş de Hristos, ce pierde mântuirea pentru slava deşartă a stăpânirii lumii acesteia căzute, călcând astfel şi porunca a treia din Decalog, luând cele sfinte în deşert…

[109] *Hronograf*, p. 116

[110] *Idem*, p. 127

Căderea neamurilor în magie (idolatrie, politeism) fiind generală de acuma, în jurul anilor 3300-3400 de la facerea lumii, chiar şi seminţia semită a lui Eber, din care se pomeneşte de Tarah, tatăl lui Avraam, trăitor în Urul Caldeeii, nu se mai deosebea de celelalte seminţii. Dar prin pronia divină ce neîncetat veghează la mântuirea oamenilor şi a lumii, o nouă pereche, curată, Avraam şi Sara, vine să refacă trăirea religioasă cea adevărată: „Căci pe când toate popoarele la slujirea idolilor abătându-se, nedumnezeieşte petreceau, negrăite răutăţi şi necurate fărădelegi făcând, ei ştiau pe Unul Împăratul Dumnezeu Adevărat şi credeau în El şi-I slujeau Aceluia cu credinţă, plăcându-I Lui prin lucruri bune, şi propovăduia Sfânt Numele Lui la ceilalţi, la care putea povăţuindu-i spre Dumnezeiasca cunoştinţă.”[111] De acum apare „poporul ales” de Dumnezeu, cele 12 seminţii ale lui Israel, cu care se face şi un legământ pecetluit prin tăierea împrejur. Vieţile patriarhilor sunt destul de bine cunoscute, ca şi decăderea treptată a poporului ales, ce ajunge în robia vecinilor idolatri (politeişti): asirieni, babilonieni, egipteni. Pronia divină a trimis în ajutor poporului ce pierea în întuneric *Legea şi proorocii*. Apare *Decalogul*, şi se cristalizează elementele cultice: cortul, chivotul, ierarhia preoţească, morala, jertfele, praznicele, şi celelalte. Împăratul Solomon ridică templul din Ierusalim, ca centru al cultului, al religiei pe care o putem numi mozaism, iudaism sau Vechiul Testament.

Încheiem micul nostru studiu, prin ceea ce decurge din cele afirmate şi descrise mai sus: până la venirea Mântuitorului, omenirea a cunoscut religia revelată de Dumnezeu – Vechiul Testament – şi o serie de credinţe idolatre de factură magică, rod al încercărilor înţelepciunii mărginite şi căzute omeneşti (filosofii, ideologii, etc.). Religia este întemeiată de către Dumnezeu Care reface legătura cu omul care a întrerupt-o. De la bun început, dintotdeauna, răsună Adevărul: nu a fost decât **Un (singur) Domn (Dumnezeu) şi o (singură) credinţă (religie)**, în contra pluralismului mincinos.

Bibliografie:

Biblia
Cronograf – tradus din greceşte de Pătraşco Danovici, Ed. Minerva, Bucureşti, 1998
Hronograf, Ed. „Pelerinul Român”, Oradea, 1992
Uscă Ioan Sorin, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinţilor Părinţi: Facerea*, Christiana, Bucureşti, 2002

[111] *Ibidem*, p. 136

MIŞCAREA DE INTEGRARE SPIRITUALĂ ÎN ABSOLUT (M.I.S.A.)

O manifestare a magiei erotice în perioada contemporană[112]

În perioada anilor 1970, mişcarea new age, printr-un fenomen de rezonanţă sincronică, a pătruns pe canale văzute şi nevăzute şi în ţara noastră. Modalitatea de pătrundere a fost desigur foarte discretă, dat fiind faptul că în acea perioadă cenzura de partid era cât se poate de vigilentă cu aceste mişcări suspecte ce veneau de dincolo de „cortina de fier", din spaţiul euro-atlantic.

După cum se ştie, în acea perioadă în cadrul mişcării new age de o mare cinste se bucurau curentele spiritualităţii orientale, dintre care se remarca desigur yoga. Spaţiul euro-atlantic, în special cel nord american a fost împânzit de numeroşi „guru" indieni ce au făcut o propagandă extrem de eficientă învăţăturilor hinduiste, dintre care yoga avea un rol important.

În aceeaşi perioadă (anii 1970) a noi în ţară acest fenomen s-a manifestat la o scară mult atenuată. În Bucureşti şi provincie găseau câteva centre de practică yoga animate de câţiva „instructori" ca Gregorian Bivolaru, Nineta Crainici, Tufoi, Mario-Sorin Vasilescu, Vulcănescu, Chiaburu (pentru Meditaţia Transcendentală.)[113] Anul 1982 a marcat „scandalul meditaţiei transcendentale", declanşat de stoparea activităţii lui Ion Stoian (român rezident în Elveţia) de către autorităţile de stat. În urma măsurilor severe luate în acel moment, au fost desfiinţate nu numai cursurile – legale – de yoga, ci şi Institutul de psihologie, cluburile de arte marţiale: judo, karate, etc.

„Prigoana" a luat sfârşit o dată cu revoluţia din 1989. O dată cu libertatea binecuvântată ce a încununat jertfa tinerilor martiri, aceste manifestări de tip **new age**, la care s-au adăugat astrologia, ocultismul, radiestezie, paranormalul, parapsihologia, divinaţia, yoga, medicina alternativă, etc., au înflorit într-un „boom" impresionant. Cei 40 de ani de comunism au instaurat în special în marile oraşe un climat de ateism programat, în care generaţii întregi născute după cel de-al doilea război mondial au rămas la stadiul unui creştinism nominal şi minimal, având un contact extrem de diluat cu Biserica, iar ca nivel catehetic nu cu mult peste 0. O parte din aceste suflete uscate de materialismul satanic înseta după Dumnezeu şi cel sfinte, dar, lipsiţi fiind de orice discernământ duhovnicesc, s-au adăpat la primele izvoare ce le-au ieşit în cale.

Dintre aceste mişcări „alternative", ne vom opri asupra aşa-numitei M.I.S.A. (Mişcarea de Integrare Spirituală în Absolut), condusă de către Gregorian Bivolaru. Acesta s-a născut la 12 martie 1953 în Tărtăşeşti, un sat mic, aproape de Bucureşti. El a început să predea yoga practică în Bucureşti în anul 1978. Ca şi marea majoritate a instructorilor de yoga români, G. Bivolaru a fost un diletant autodidact, care, în afara carenţelor elementare de stăpânire competentă a domeniului, s-a remarcat prin faptul de a fi stăpânit de patima desfrânării, ajungând până la a fi arestat de mai multe ori şi condamnat pentru răspândirea de materiale pornografice. S-a ajuns şi până acolo ca împricinatul să fie supus unui consult psihiatric de specialitate, care a ajuns la concluzia că „pacientul prezintă, în momentul examinării, dezvoltare paranoică a personalităţii cu elemente obsesivo-fobice pe fond psihopat schizoid".[114] Medicii legişti au făcut şi o propunere către instanţă: „Considerăm că numitul

[112] Apărut în „Credinţa ortodoxă", Anul VII, nr. 3 (72), martie 2003

[113] Octavian Sărbătoare, *Despre MISA şi Dl. Gregorian Bivolaru*, preluat după internet http://www.yogaesoteric.net/tablepage.asp?Chapter=7&Page=23&lang=ro

[114] *Ziua* pe Internet, www.ziua.ro/archive/2002/10/08/docs/33122.html, marţi 8 octombrie 2002, Laszlo Kallai

prezintă un grad mare de periculozitate socială şi proliferarea unor practici aberante cu caracter sexual, fapt pentru care apreciem că discernământul este pierdut în raport cu fapta pentru care este cercetat şi recomandăm aplicarea măsurilor de siguranţă medicală prevăzută de art. 114 CP…

„Idei interpretative de persecuţie, idei dominante cu caracter mistic, idei obsesivo-fobice cu caracter mistico-religios şi erotic, preocupări erotice exagerate nemotivate afectiv. Instabil în timpul discuţiei (...) capacitate de sinteză şi abstractizare diminuată. Afectivitate - instabil, irascibil, revendicativ.” La categoria examenul personalităţii Grig a dat rezultate absolut spectaculoase, astfel „tendinţele psihonevrotice releva în sfera personalităţii manifestă valori patologice pentru tendinţele obsesive (321 puncte faţă de normalul de 120 de puncte), schizoide (340 de puncte în loc de 120 de puncte pentru cazuri normale). Cu valoare accentuată apar tendinţe paranoide (280 de puncte faţă de normalul de 120 de puncte). (...) în sfera personalităţii profunde apare o sexualitate ambivalentă, dominată de necesitatea erotică, agresiunea lipseşte, fiind refulată. În sfera afectivă, refularea dorinţei de afirmare, caritate, religiozitate, fiind caracteristic nevrozelor şi la psihoze dintre care schizofrenici. Caracter limbaj afectat, care încearcă să-şi seducă auditoriul, doreşte să se arate dur, dar este de fapt slab. Masochism moral; înclinare neautentică spre etică, religie, artă, profesii spirituale.”[115]

În ciuda acestor diagnostice „Grig a petrecut aproape 2 ani în închisoare, doar pentru că era profesor de yoga. El a reuşit să evadeze spectaculos din închisoarea cea mai cumplită (Penitenciarul Rahova), ca o formă de protest, dând astfel naştere unor istorii despre neobişnuitele lui capacităţi yoghine paranormale, pe care el le-a şi confirmat după aceea prin acţiunile sale.”[116]

La ora actuală, (2002) M.I.S.A. numără peste 30.000 de membri, având filiale în oraşele din provincie (Cluj, Craiova, Iaşi, Braşov, Timişoara, Bacău, Contanţa, ş.a.) şi în câteva ţări: Italia, Franţa, S.U.A., Ungaria, Germania, Danemarca, Australia.

Caracterizarea învăţăturilor MISA

Oferta practicilor de „integrarea în absolut” este destul variată. Ea cuprinde preocupări legate de:

- yoga propriu-zisă: tantra yoga, karma yoga, laya yoga, hatha yoga, etc.;
- baze filosofice hinduiste: shivaism, bhagavat gita, upanishade, etc.;
- terapii alternative: ayur-veda, etc.;
- apologetică naţionalistă anti francmasonică (!);
- astrologie karmică şi reîncarnare;
- „învăţături creştine”: apocrife, Sadu Sindar Singh, yoga creştină, isihasm yoghin.

Adepţii, în copleşitoarea lor majoritate tineri cu probleme psiho-somatice şi cu mari neclarităţi duhovniceşti capătă în cadrul cursurilor de yoga M.I.S.A. răspunsuri la întrebările existenţiale: „cine sunt eu?”, „ce sunt eu?”, „unde sunt în univers?”, „în ce relaţie sunt eu cu Dumnezeu?”[117]

Cursurile durează 7 ani şi sunt anunţate în fiecare an prin împânzirea oraşului cu mii de afişe. Prima şedinţă de prezentare şi introducere, gratuită, are loc de obicei în săli de teatru închiriate („Teatrul C. Tănase”, „Teatrul C. Nottara”). Apoi cursanţii sunt convocaţi la una din sălile de meditaţii, amenajată la mansarda unui cămin de nefamilişti de pe platforma industrială Pipera.[118]

„Grig locuieşte acum (2003) în Bucureşti, conducând 12 'ashramuri' plus centre de cercetare, învăţământ şi vindecare potrivit principiilor yoghine. El însuşi predă yoga la clasele mari care au ajuns în al 12-lea şi al 13-lea an de studiu, la celelalte predând mai mult de 200 instructori răspândiţi în toată România.”[119]

---

[115] *Idem*
[116] http://www.yogaesoteric.net/tablepage.asp?Chapter=7&Page=23&lang=ro
[117] Diac. Prof. Dr. Petre I David, *Invazia sectelor*, vol. 2, „Europolis”, Constanţa, 1999, p. 54
[118] *Ziua* pe Internet marţi www.ziua.ro/archive/2002/10/15/docs/33774. 25 octombrie 2002
[119] bivolaru misa: Gregorian Bivolaru - Biography ...

Învăţăturile legate de karma yoga de exemplu, urmează în linii mari pe acelea ale experţilor (guru) neo hinduşi ca Sri Aurobindo, Swami Shivananda, Swami Vivekananda, Mahatma Gandhi, ş.a. Potrivit lui Sri Aurobindo „eficienţa acţiunii care a fost consacrată şi care este efectuată prin şi pentru divinitate este direct proporţională cu gradul jertfei divine. Acţiunea manuală efectuată intenţionat numai pentru divinitate este superioară activităţii mentale efectuată intenţionat doar în scopul evoluţiei noastre egotiste, pentru slavă personală, sau pentru o satisfacţie mentală trecătoare. Potrivit tradiţiei hinduse privind karma yoga, alegerea acţiunilor „care trebuie să fie efectuate" de către cineva este determinată de ceea ce se numeşte în India *svadharma* (legea cea potrivită). În timp ce în Occident religia, morala şi legea sunt alcătuite din drepturi şi restricţii date în termeni absoluţi, rezervându-şi dreptul pentru excepţii multiple, hinduismul dă diferite drepturi şi îndatoriri, uneori contradictorii, pentru diferite grupuri de oameni din societate.[120]

În ciuda faptului că G. Bivolaru şi instructorii săi se delimitează hotărât şi deschis de mişcarea new age, socotind-o – pe bună dreptate – un fenomen dirijat din umbră de masoneria globalistă – totuşi caracterul eclectic-sincretist al învăţăturilor cursului arată exact contrariul, şi anume apartenenţa în duh din mişcarea Vărsătorului. Elementele neo-hinduse şi orientale se împletesc cu apocrife şi cu practica isihastă într-un mod ce le desfigurează în cel mai post-modernist chip.

Să luăm de exemplu un material ce alătură „Meditaţia isihastă - Rugăciunea inimii – o formă ezoterică a practicii creştine" de meditaţia yoghină.

„Practica de bază a isihasmului este ceea ce călugării numesc rugăciunea inimii, o formă de rugăciune care atinge în etapele sale cele mai înalte, profunzimile meditaţiei."[121]

„Rugăciunea inimii este, de fapt, o formă de meditaţie, specifică sistemului yoga (sic!), prin faptul că ea nu are un obiect anume spre care să se orienteze şi pentru că nu mai foloseşte nici un cuvânt.

Meditaţia isihastă implică trei faze:

- În prima fază se rosteşte simplu rugăciunea: la început de trei mii de ori pe zi, apoi de şase mii de ori, pe urmă de douăsprezece mii de ori pe zi şi apoi tot timpul. Această primă fază este similară anumitor procedee specifice din Japa Yoga.
- Practicantul urmăreşte să găsească cu imaginaţia locul inimii şi să sincronizeze cuvintele rugăciunii cu bătăile inimii şi cu ritmul respiraţiei. Acestea sunt aspecte specifice tehnicilor de pranayama.
- În această fază are loc cu adevărat rugăciunea inimii. Acum mintea fuzionează perfect cu rugăciunea fără să mai aibă nevoie de cuvinte. Această etapă este asemănătoare cu tehnicile de Laya yoga.

Condiţii preliminare pentru realizarea rugăciunii inimii:

- Mintea practicantului trebuie să se orienteze către interior, spre „inima" sa, abandonând orice exteriorizare către un obiect anume. Inima reprezintă, de fapt, centrul fiinţei, locul în care tradiţia spirituală yoghină localizează sediul spiritului divin nemuritor Atman. Mintea, întorcându-se în inimă, se întoarce, de fapt, „acasă".

Efecte:

- Are loc o deschidere din ce în ce mai mare a inimii spirituale, prin concentrarea neîntreruptă asupra ei, deci practic o dinamizare intensă a centrului subtil de forţă Anahata chakra, şi în etapele ultime, chiar accesul la Sinele Divin individual.

Toate etapele necesare pentru aprofundarea acestei tehnici nu fac decât să reveleze unitatea în esenţă a acestor două căi spirituale, yoga şi creştinismul, diferite doar în aparenţă."[122]

---

www.sivasakti.com/yoga_tantra_meditation/ bivolaru_misa.html - 4k - Cached - Similar pages
[More results from www.sivasakti.com]

[120] *Karma yoga,* http://www.yogaesoteric.net

[121] http//www.yogaesoteric.net/tablepage.asp?Chapter=1&Page=23&lang=ro

[122] *Idem*

Am citat dinadins integral aceste paralele făcute între creştinism şi yoga, deoarece ele reflectă modul de atragere al tinerilor români ce mai au unele trăsături ortodoxe, primite de la naşterea cea de-a doua şi din mirungere, şi sunt astfel receptivi la acest melanj specific new age-ului în spaţiul răsăritean ortodox.

Desigur alăturarea este forţată, iar asceza şi mistica ortodoxă şi cea de tip yoghin hinduist nu au în comun decât aspectele exterioare. Pur şi simplu Dumnezeul creştinilor nu este nici Brahmanul nici Atmanul hinduşilor. Unirea isihastului şi cea a yoghinului se realizează cu fiinţe divine diferite, şi chiar în chip diferit.

G. Bivolaru s-a aventurat în „exegeze" teologice de tot felul, având totala libertate a unui sectant ce poate fi oricât de „creativ", fără a se conforma unei tradiţii bisericeşti anumite. Astfel el ajunge să lanseze pe internet o variantă proprie a rugăciunii „Tatăl nostru" ce conţine următoarele contribuţii creatoare:

„Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne nouă astăzi. Şi nedespărţită(!)…
Şi ne izbăveşte de cel rău şi viclean…
Că a Ta este slava şi mărirea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin"

Cursurile se desfăşoară pe fondul hipnotic al unei muzici ambientale electronice, metodă folosită la rândul lui şi de către Mario Sorin Vasilescu. Această muzică a fost multiplicată şi răspândită sub forma casetelor şi discurilor CD mp3. Unele dintre aceste casete se declară a conţine mesaje subliminale, adică acel de tip de mesaje ce se adresează direct pragului subconştient, nefiind prin urmare supuse controlului trezviei. Acest procedeu de magie şi hipnoză este cu atât mai periculos cu cât efectele nu pot fi sesizate din timp.

Trebuie recunoscut însă că punctul forte al lui Grig Bivolaru, punct ce-l distinge îndeosebi în România de alţi „maeştri yoghini" este tantra yoga. Tradiţiile hindusă şi buddhistă socotesc că aceasta este veche cel puţin ca şi tradiţia vedică, socotită veche de aprox. 5000 de ani.

„Buddhismul pe de altă parte are o ramură tipică tantrică cunoscută sub numele de Vajrayana. Acest buddhism tantric este practicat încă în Tibet, dar şi în Nepal şi India. Considerând spaţiul spiritual-cultural românesc, ideea de a considera sexualitatea ca o cale spirituală pare natural de a se înfiripa şi în România. Temperamentul devoţional al românilor îi plasează natural în a se apropia cu sinceritate de un fenomen care în istorie este clar documentat şi în unele părţi ale lumii practicat extensiv. Se pune întrebarea de ce până acum Tantra nu a fost pe agenda de lucru a românilor? Se poate răspunde simplu, pentru că Tantra ca expresie necesită libertate, iar românii din păcate în istorie au fost dominaţi de alte popoare şi asupriţi interior de dictatori. Cu alte cuvinte istoria a împiedicat dezvoltarea unei spiritualităţi care foloseşte sexualitatea ca metodă de iluminare. Privind cu onestitate felul de comportare al românilor, îi găsim pe unii cu mult suflet, pasionaţi, cu căldură şi dorinţa de a trăi viaţa din plin. Aceste caracteristici sunt esenţiale când analizam calităţile unui aspirant pe calea spirituală tantrică."[123]

Erotismul este arma nr. 1 a magiei, lucru descris magistral de către I. P. Culianu în lucrarea sa „Eros şi magie în Renaştere."[124] Meritul cercetătorul român constă, pe lângă documentaţia de excepţie, şi în demontarea mitului „martirului" Giordano Bruno, aşezat în mentalul comun alături de Galileo Galilei şi alţii, în galeria celor prigoniţi de „biserică" pentru ştiinţă şi liberă cugetare. Se poate consideră că la noi această lucrare dezvăluie publicului pentru prima dată adevărul legat de personalitatea lui Bruno şi a activităţii sale condamnabile. Potrivit lui Culianu, Bruno a dus până la consecinţele ei extreme doctrina numai schiţată, a identităţii dintre iubire şi magie, a lui Ficino: *„magia este o metoda de control a individului şi a maselor bazată pe o cunoaştere profundă a pulsiunilor erotice personale şi colective."* În fapt, magia *„…nu este decât eros aplicat, dirijat, provocat de operator"; „întreaga forţă a Magiei se întemeiază pe Eros."*[125] Magia erotică reprezintă gradul zero al oricărei magii:

[123] Octavian Sarbatoare.
[124] Ed. Nemira, 1994.
[125] Ioan Petru Culianu - *Eros şi magie în Renaştere*, ed. cit., p. 16.

îndrăgostitul face acelaşi lucru ca magicianul: construieşte prin mijloace de persuasiune în jurul iubitului o rețea pentru a controla aparatul pneumatic al celui iubit.[126] Pe scurt, magia: *„este o operațiune fantasmatică ce trage folosință din continuitatea dintre pneuma individuală şi pneuma universală."*[127]

Relațiile dintre indivizi sunt reglate după criterii "erotice", fiecare ființă este inserată într-un releu intersubiectiv. Operatorul observă relațiile intersubiective şi trage un profit din cunoaşterea lor. Se petrece ceva similar ca în „procesul de transfer". Practicianul magiei erotice îşi poate folosi talentele contra voinței unui individ şi contra societății înseşi, pentru că dictează el însuşi regulile societății. *„Se vede că magia erotică bruniană îşi propune ca scop să-i permită unui manipulator să controleze indivizi izolați şi mase. Supoziția-i fundamentală este că există un mare instrument de manipulare şi acesta este Erosul în sensul cel mai general: ceea ce iubim, de la plăcere fizică, până la lucruri nebănuite, trecând, desigur, prin bogăție, putere etc."*[128] chiar şi repulsia şi ura, care sunt partea negativă a aceleiaşi atracții universale: „legătura legăturilor este iubirea."[129] [130]

Această armă a fost folosită printre alții, de către maestrul lui G. Bivolaru, Bagwan Rajneesh, supranumit „Osho", cel care la un moment dat ajunsese să posede 99 de limuzine de lux Rolls Royce, şi avea o adevărată gardă de corp personală. Aspecte cutremurătoare ale activităților din ashramul lui Osho au fost surprinse şi dezvăluite în documentarul apologetic „Invazia păgână" din anii 1990, reluat acum şi de postul de televiziune *Tele 7 abc.* Efectele asupra tinerilor şi tinerelor prinşi în această capcană a demonului desfrânării pot fi devastatoare. Ele pot fi urmărite mai pe larg în lucrarea lui Danion Vasile *Jurnalul convertirii*,[131] sau în diverse mărturii, chiar dacă sunt, din motive lesne de înțeles, anonime. Iată declarația unui tânăr care a practicat „yoga lui Bivolaru" timp de trei ani:

> „Din primele şedințe ni s-a spus că vom învăța multe lucruri care constituie secrete ale practicii yoga, deci va trebui să nu le discutăm chiar cu oricine, că la şedințe va trebui să nu lipsim, deoarece pierdem ritmul, că sunt nişte reguli care trebuiesc respectate şi anume, în timpul şedințelor toată lumea ascultă şi face ce i se cere; ca materialele primite nu pot fi arătate la nimeni şi mai ales nu pot fi multiplicate, transmise altora. Unele tehnici erau secrete, de exemplu mantrele. Toate acestea au apărut treptat, în aşa fel încât de la totala libertate pe care o aveam la început am ajuns să nu mai pot vorbi despre ceea ce făceam decât cu cei care participau la cursuri. (...) În fiecare vacanță de vară, yoghinii se întâlneau la Costineşti, într-un fel de tabără. Ajungând acolo, e greu de spus ce am simțit. Dacă la sală unele asane erau comice, aici, unde aproape toți yoghinii, în frunte cu instructorii şi chiar Bivolaru, erau dezbrăcați, exercițiile deveneau de-a dreptul vulgare."[132]

Fenomenul a căpătat o asemenea amploare încât nu mai poate fi ignorat de către Biserică. Ceea ce stârneşte uimirea este faptul că *în toate* procesele intentate de Gregorian Bivolaru diferiților ziarişti din presa scrisă şi audio-vizuală ce l-au demascat în diferite momente, acesta a ieşit învingător! Ceea ce duce la concluzia firească, şi aceea că „prigonitul iudeo-masoneriei", aşa cum se prezintă fanilor săi Bivolaru, este în realitate mai mult decât protejat de către forțe oculte, văzute şi nevăzute.

Dacă Biserica ortodoxă nu are la îndemână mijloace coercitive, iar în cele duhovniceşti foloseşte cu mare scumpătate afurisania şi blestemul, totuşi rămân cel puțin de folosit mijloacele harice misionare de combatere şi încercarea de a recupera, acolo unde mai este încă posibil, oile pierdute. Căci rugăciunea şi mila lui Dumnezeu pot face adevărate

---

[126] *Ibidem*, p. 132.
[127] *Ibid.*, p. 133.
[128] *Ibid.*, p. 136.
[129] *Ibid.*, p. 144.
[130] Preluat după Aurel Codoban *Ioan Petru Culianu, sau filosoful (religiilor) ca "magician"* în *Cotidianul*, Suplimentul cultural, literar şi artistic, 18.05.1992, p.7
[131] Ed. Bunavestire, Galați, 2002
[132] *Ziua* pe Internet marți www.ziua.ro/archive/2002/10/15/docs/33774. 25 octombrie 2002

minuni şi întoarce din pierzanie cazuri aparent pierdute, aşa cum demonstrează convingător lucrarea citată a lui Danion Vasile, şi nu numai, ci şi o seamă de colegi de an la teologie cu dânsul, ce s-au întors la lumina adevărului.

Bibliografie:

Publicații

Autor BIVOLARU Gregorian:
- Fericirea pentru fiecare (Editura Ram)
- Căi şi tehnici de evoluție spirituală (Gregorian Bivolaru şi Viorel Roşu) (Ed. Ananta)
- Karma yoga - Yoga instantanee a vieții cotidiene (broşură)
- Fericirea şi misterul subconştientului (broşură)
- Misterele spiralei yoghine yang (broşură)
- Arta iubirii în Orient (Ed. Anandakali)
- Minienciclopedie de medicină naturistă românească (Ed. Ram)
- Secretul terapiilor extraordinare cu ozon şi oxigen (Ed. Shambala) (broşură)
- Cromoterapia (Ed. Shambala)
- YIN-YANG - Secrete şi rețete (Ed. Shambala)
- Ghidul efectelor aditivilor alimentari uzuali (Ed. Shambala)
- Alimentația şi terapia naturistă cu cereale (Ed. Dakini)
- Cartea misterelor - O antologie a faptelor stranii (Ed. Shambala)
- Dialogul tainic al omului cu Dumnezeu Tatăl (Herculane, 2000)

Traduceri şi adaptări:
- Paramahansa Yogananda - Autobiografia unui yoghin (Ed. Ram)
- Francmasoneria - Misterele dezvăluite ale unei gigantice conspirații satanice planetare (Ed. Shakti)
- Kali yuga - epoca decăderii spirituale reflectată în cele mai faimoase profeții orientale şi occidentale (broşură)
- Susunaga Weeraperuma - Omagiu unui yoghin extraordinar: Yoga Swami (broşură)
- Khalil Gibran - Vocea Maestrului (Ed. Shambala)
- Jakob Lorber - Taina dezvăluită a celor trei zile care au fost petrecute de Iisus la templu (Ed. Deceneu)
- Jakob Lorber - Marea evanghelie a lui Ioan (vol. 1 şi 2) (Ed. Shambala)
- Misterele fascinante ale helioterapiei - Sănătate şi energie divină captate prin expunerea la lumina soarelui

Prefață, postfață şi/sau glosar:
- Mircea Eliade - Spiritualitatea şi limbajele secrete (glosar + postfață) (Ed. Shambala)
- Prof. Scarlat Demetrescu - Misterele vieții de dincolo de moarte (postfață) (broşură)
- Dezvăluiri senzaționale referitoare la acțiunile şi planurile satanice ale Francmasoneriei mondiale (postfață) (broşură)
- Richard Gleen - Operațiunea ultrasecretă „Calul troian” (Pământul pe cale de a ajunge în mâinile extratereştrilor malefici „micii cenuşii”) (prefață) (Ed. Shambala)
- Swami Shivananda - Puterea gândului (prefață) (Ed. Deceneu)
- Swami Shivananda - Practica Meditației (prefață) (Ed. Kubera)
- Yram - Secretele lumilor astrale (prefață) (Ed. Shambala)
- Pierre Cornillier - Supraviețuirea sufletului şi evoluția sa după trecerea în lumea de dincolo (glosar + postfață) (Ed. Shambala)

Bădulescu, D., *New age – Împărăția răului*, Christiana, Bucureşti, 2001

Carrel Al., *Puterea extraordinară a aspirației către absolut prin apel trăit cu toată ființa*, Paris, 1944, versiune românească G. Bivolaru
Cuciuc C., *Religii noi în România*, Gnosis, 1996
David, P. I., *Invazia sectelor*, vol. 2, „Europolis”, Constanța, 1999
Danion, V., *Jurnalul convertirii*, Ed. Bunavestire, Galați, 2002
Sundar Singh, *Viziuni din lumea spirituală*, (broşură, nu are editura şi anul apariției)

Link-uri internet:
Gregorian Bivolaru - Biography ...
www.sivasakti.com/yoga_tantra_meditation/ bivolaru_misa.html
[More results from www.sivasakti.com]

Despre MISA şi Dl Gregorian Bivolaru.
www.geocities.com/Athens/Olympus/3588/misa.htm
Gregorian Bivolaru and MISA; Dinu Roman and NATHA; Author Nik Douglas on MISA. Gregorian Bivolaru and MISA. Gregorian Bivolaru (Grieg ...
www.umaatantra.com/who3.html

Informații despre şcoala de yoga MISA
... Contact. Mentorul spiritual al MISA - Gregorian Bivolaru. Conferințe (audio) susținute de dl. Bivolaru în perioada anilor 1990-1993 - 30.10.2002. ...
www.yoga.go.ro/index_misa.htm
Conferințe (audio) susținute de dl… www.yoga.go.ro/index_cd.htm
Ziua pe Internet
... Liderul grupării Mişcarea de Integrare Spirituala in Absolut (MISA), Gregorian Bivolaru, www.ziua.ro/archive/2002/10/15/docs/33774.html
... Instructorul de yoga Gregorian Bivolaru
www.ziua.ro/archive/2002/10/08/docs/33122.html
[More results from www.ziua.ro]
Yoga Esoteric - a Complete Spiritual Journey
... 1, Despre Gregorian Bivolaru. ... Optimizat pentru Internet Explorer 4+, MISA@yogaesoteric.net,
Copyright 2000-2002 - YogaEsoteric Astro Calc - Swiss Ephmeris.
www.yoga.ro/
The Founder of our School
... Gregorian Bivolaru (Grieg) - the founder of MISA - Romania www.natha.dk/Founder.htm

Titluri muzicale (mp 3)
8 martie 2000 – Aspecte ale iubirii
Arta binecuvântării – muzică specială
Brahmarandra 30 X 1999
Cei 7 centri de forță – subliminale
Exemplificări spirituale pentru bărbați - decembrie 1999
Marile Puteri Cosmice – subliminal
Prosperitate
Shakti 98 – Exemplificări pentru femei
Vira 1998 - Exemplificări pentru bărbați
Ziua lui Grieg 1998 – Preafericirile stării de îndumnezeire
Ziua lui Grieg 1999 – Exemplificări spirituale
Shivaism

RAELIENII, SECTĂ CU PRETENȚII ȘTIINȚIFICE

O evaluare ortodoxă

Introducere

Noțiunea de sectă

Potrivit specialistului Jean François Mayer: ,,În limba engleză există o diferență între cuvintele *sectă* şi *cult*. Termenul *sect* desemnează un grup schismatic, înfiinţat de credincioşii ce au părăsit Biserica lor de origine, pentru a crea noua mişcare, în care se vor strădui să vadă o întoarcere la mesajul adevărat şi nealterat al tradiţiei din care provin. Unii sociologi recurg totuşi la conceptul de *cult*, într-un sens nedoctrinar, pentru a desemna un grup recent creat (o nouă religie în stadiu incipient), redus, slab organizat, strâns în jurul unui conducător charismatic."[133] ,,Termenul de *sectă* (ce aminteşte ideea de ruptură, despărţire, excludere) a fost întrebuinţat adeseori în decursul istoriei Bisericii şi întotdeauna cu înţeles defavorabil. A fost atribuit, pe bună dreptate, unor grupuri ce se îndepărtaseră de credinţele Bisericii universale…"[134]

Preluăm aceste definiţii apărute în spaţiul euro-atlantic, ca fiind potrivite pentru a desemna fenomene religioase tipice acestui spaţiu în ultima mie de ani: sectarismul şi secularizarea.

Sectă scientistă

Sectele apărute în a doua jumătate a secolului trecut au fost denumite în sociologia religiilor „noi mişcări religioase" (*new religious movements* NME). Spre deosebire de „vechile mişcări religioase", sectele neoprotestante „clasice", noile mişcări nu se mai desprind acum dintr-o biserică, ci constituie apariţii total din afara bisericii. Ele nu mai au acea „întoarcere la mesajul adevărat şi nealterat al tradiţiei din care provin", ci au un caracter de separare de organismul social secularizat, de cultura, ştiinţa şi morala curent acceptată de către societatea occidentală, fiind în acest sens nişte dizidenţe culturale şi sociale.

În cadrul acestor noi mişcări de la sfârşitul secolului trecut, se poate distinge un grup de *secte scientiste*, printre care se remarcă *scientologia* şi *raelienii*.

Miturile OZN (ufolatria)

Aceştia din urmă se încadrează în limitele sectelor scientiste la subdiviziunea *secte ufolatre*, adică acele grupări ce se centrează într-un fel sau altul pe cultul extratereştrilor şi al OZN-urilor (engl. *Unidentyfied Flying Objects* UFO), fiind la ora actuală cea mai reprezentativă în domeniu.

Secta Rael – istoricul, fondatorul, doctrina, Clonaid, aserţiuni

Scurt istoric

Potrivit site-lui web oficial al sectei:[135] „La data de 13 decembrie 1973 viaţa pilotului de curse Claude Vorilhon, în vârstă de 27 de ani (n. 1946) a luat o întorsătură radicală. Într-un

[133] J. F. Mayer, *Sectele*, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 1998, p. 8
[134] Cf. Armand de Mestral, citat în J. F. Mayer, *Sectele*, p. 9
[135] Accesat la adresa: http://www.rael.org/int/english/index.html

vulcan de lângă Clermont-Ferrand, Franța, el a văzut un OZN de 7 metri în diametru, făcut dintr-o folie subțire de metal argintiu şi care se mişca în totală tăcere. O ființă radiantă a ieşit de acolo şi i-a înmânat lui Rael un mesaj ce revela adevărata origine a omenirii. Extraterestrul, care s-a numit pe sine Yahwe Elohim[136] a dictat un a mesaj adresat întregii omeniri şi a făgăduit să se întoarcă public, aducând cu sine pe toți profeții din trecut, aşa cum a fost propovăduit în diferitele religii. El a explicat cum a fost când extratereştrii Elohim au inițiat toate religiile ca pe o cale de educare progresivă a nivelului de dragoste şi conştiință al omenirii, deşi oamenii au sfârşit inevitabil prin a distorsiona mesajul lor şi a folosi religia pentru avantaje politice. Acest mesaj este capitolul final al tuturor religiilor, este cheia care permite fiecăruia să înțeleagă că ceea ce consideram a fi Dumnezeu sunt de fapt nişte oameni ca şi noi, numai că mai avansați, care ne iubesc foarte mult şi au aşteptat ca noi să atingem un nivel în care putem în sfârşit să-i înțelegem. Vehicolul pentru acest nou mesaj s-a numit „Mişcarea Raeliană". De la înființarea în anul 1973, aceasta s-a răspândit rapid în țările francofone din Europa, Africa şi America şi este astăzi în rapidă expansiune în Asia. Mesajele au fost traduse în engleză şi în alte limbi – până acum în total 25 – mişcarea există în 84 de țări ale lumii, şi are peste 55.000 de membri. În toată lumea există aproximativ 130 de ghizi, sau preoți raelieni şi 24 de episcopi."[137]

Potrivit lui Rael, toată viața pământească, incluzând ființele umane, a fost la început creată ştiințific în laboratoare de către Elohim, un popor avansat din spațiu, folosindu-şi măiestria lor desăvârşită a ingineriei genetice şi a sintezei ADN. Urmele lucrării lor pot fi întâlnite şi în Biblie, care este cea mai veche carte ateistă din lume, întrucât cuvântul „Elohim", care apare în versiunea originală ebraică înseamnă „cei ce au coborât din cer".

Cu toate că valorile predate de către religiile tradiționale nu mai corespund vieții actuale, oamenii au în continuare nevoi spirituale fundamentale.

Religia raeliană răspunde acestei nevoi oferind valori care se acordează perfect cu secolul XXI: acceptarea divorțului, contracepției, avortului, eutanasiei (sinucidere asistată), şi căsătoria preoților şi preoteselor.[138] Ca şi budismul, religia raeliană este o religie ateistă.

Fondatorul

În prima sa carte, Rael descrie cum, la vârsta de 27 de ani în calitate de ziarist de sporturi auto şi pilot de curse în devenire, a luat contact cu o farfurie zburătoare în Auvergne, în sudul Franței, în decembrie 1973. Timp de şase zile, un mic om verde i-a explicat în franceză curgătoare originea pământenilor. El i-a mai tâlcuit de asemenea toate tainele din Scriptură. Minunea hrănirii mulțimilor cu pâine de către Isus, de pildă, a fost de fapt o "mâncare sintetică deshidratată - care, prin adaosul de apă, a crescut de cinci ori în volum." Străinul spațial l-a informat pe Claude că adevăratul său tată era un extraterestru care a impregnat-o pe mama sa. Străinul i-a cerut lui Claude să răspândească cuvântul şi să-şi schimbe numele în „Rael", care înseamnă "mesager" în limba spațială, o combinație inedită dintre Ra – „soare" şi –el, „Dumnezeu".[139] Mama sa era catolică iar tatăl lui evreu – aşa a crezut până când a aflat că era jumătate extraterestru. Rael nu şi-a testat niciodată ADN-ul cu al tatălui său. "Nu este nimic de găsit," spune el. "Codul genetic al Elohim-ilor s-a amestecat cu oamenii şi a creat poporul evreu. El va arăta că sunt evreu şi nimic mai mult."

În acest sens, pe rețeaua internet se pot întâlni speculații neoprotestante fundamentaliste legate de interpretarea textelor de la Facerea, VI, 2, 4**:**

„Fiii lui Dumnezeu, văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase, şi-au ales dintre ele soții, care pe cine a voit… În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriaşi, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu

[136] Sic! Dar *Elohim* este în ebraică un plural!
[137] Postfața autorului Rael din cartea *The True Face of God*
[138] În mediul catolic „preoteasă" nu desemnează pe soția preotului ci, funcțiunea sacerdotală deținută de către o femeie.
[139] Parodie evidentă a schimbării numelor din Vechiul şi Noul Testament: Avram-Avraam, Iacob-Israel, Simon-Petru, Saul-Pavel

începuseră a intra la fiicele oamenilor şi acestea începuseră a le naşte fii: aceştia sunt vestiţii viteji din vechime."

Interpretarea ufologistă socoteşte că „fiii lui Dumnezeu" sunt aceşti îngeri căzuţi (*Nephilim*), **„**extratereştri" desigur ce au creat această rasă hibridă a uriaşilor prin cuplarea cu frumoasele pământence.[140] Această eroare trădează ignorarea interpretării patristice ortodoxe ce a socotit că aceştia erau urmaşii lui Set, deci *oameni.* „Identificarea «fiilor lui Dumneze» cu îngerii sau fiinţele cereşti se întemeia în parte pe cartea apocrifă a lui Enoch. Această interpretare rabinică destul de răspândită în veacul întâi şi al doilea de după Hristos poate fi găsită la scriitorii evrei Iosif Flavius (*Antichităţi iudaice* 1, 3) şi Filon din Alexandria (*Uriaşii*), ca şi în unele scrieri gnostice (de ex. învăţătura lui Valentinian). Unii dintre primii scriitori creştini au primit şi ei din greşeală această interpretare."[141]

Organizaţia şi scopurile ei

Potrivit site-ului oficial: „Urmând instrucţiunile extraterestrului, Rael a înfiinţat „Mişcarea Raeliană", o organizaţie internaţională. Este o organizaţie ateistă, spirituală şi non-profit; "ateistă" deoarece demistifică vechiul concept de dumnezeu, "spirituală" deoarece ne leagă de creatorii noştri şi de infinitate, şi "non-profit" din cauză că nici un membru nu este salarizat, nici măcar Rael însuşi.

Scopurile mişcării sunt:
– De a informa fără să convingă.
– De a întemeia o ambasadă pentru extratereştri.
– De a cataliza o societate adaptată viitorului.

Această nouă filosofie, unde se întâlnesc spiritualitatea cu ştiinţa, este predată la seminarii internaţionale pe fiecare continent.

Mişcarea publică de asemenea magazinul trimestrial *Apocalypse*.

Clonaid

Instituţia *Clonaid*, care îşi are sediul în Las Vegas, Nevada, a fost întemeiată de către raelieni în februarie 1997, imediat după anunţarea clonării oii „Dolly". În anii 1990, Quebecul a garantat statutul de religie mişcării raeliene. Raelienii au distribuit prezervative tinerilor prin programe destinate adolescenţilor canadieni. Ei au încercat de asemenea să convingă pe romano-catolici să renunţe la credinţa lor. „Braţul" ştiinţific al mişcării este *Clonaid*, destinată ajutorului cuplurilor sterile şi homosexuale de a avea copii.

Chimista Brigitte Boisselier a anunţat la data de 27 noiembrie 2002, naşterea în jurul datei Crăciunului a primului copil clonat ce va fi gemen identic al mamei sale cel puţin o lungă perioadă de timp.

Acest eveniment va marca începutul unei noi ere în reproducerea umană - prima naştere asexuală, prima dată când un copil conceput nu a fost produsul amestecului genetic al mamei şi al tatălui, ci reproducerea identică a unuia din părinţi. Apoi ea a spus că un cuplu american aştepta prima naştere prin clonare, o fetiţă, spre sfârşitul anului 2002.

Clonarea produce un duplicat genetic al unei creaturi. Metoda predominantă în lume constă în extragerea nucleului, sau miezului, dintr-un ovul şi înlocuirea sa cu ADN de la un donator. Acest ADN „reprogramează" ovulul, transferându-i întregul cod genetic al donatorului.

---

[140]*COME SAIL AWAY* UFO PHENOMENON and THE BIBLE © 1997 - 2001 Guy Malone *seekye1@earthlink.net*

[141] Serafim Rose, *Cartea Facerii, crearea lumii şi omul începuturilor*, *Σοφία*, Bucureşti, 2001, nota 274

Dr. Brigitte Boisselier este o raeliană – şi chiar „episcop”. La conferinţa de presă ea a apărut purtând medalionul de argint raelian ce combină Steaua lui David şi un fulg de zăpadă, simbolizând spaţiul şi timpul infinit.

Clonarea umană este în inima teologiei raeliene a "creaţiei ştiinţifice," pe care raelienii o descriu ca pe o alternativă atât la evoluţionismul darwinist cât şi la dogmele marilor religii. "Clonarea este cheia vieţii veşnice," spune Rael. Grupul posedă propriul parc tematic, *UFOland*, lângă Montreal.

Aserţiuni raeliene

Mesaj extraterestru: Savanţi de pe altă planetă au creat întreaga viaţă pe pământ folosind ADN. „Extratereştrii erau înalţi de aprox. 1,30 m, aveau păr lung negru, ochi migdalaţi, piele măslinie şi degajau armonie şi umor. Unul din ei i-a spus lui Rael că "noi suntem cei ce am creat toată viaţa pământească, voi ne-aţi considerat zei, noi am fost la originea marilor voastre religii. Acum că sunteţi destul de mari ca să înţelegeţi aceasta, am dori să stabilim contacte oficiale printr-o ambasadă.”

Mesajele dictate lui Rael explică faptul că viaţa pe pământ nu este rezultatul evoluţiei întâmplătoare, şi nici lucrarea vreunui Dumnezeu supranatural. Este o creaţie deliberată, folosind ADN-ul, a unor indivizi superiori din punct de vedere ştiinţific, care au creat oamenii efectiv după chipul lor, lucru care ar putea fi numit „creaţionism ştiinţific”[142]. Informaţii asupra acestor oameni de ştiinţă şi a lucrărilor lor cât şi asupra simbolurilor perene ale acestora pot fi regăsite în scrierile vechi ale diferitelor popoare. Lăsând umanitatea să evolueze singură, Elohimii au menţinut totuşi legăturile cu noi, prin intermediul profeţilor, ca Buddha, Moise, Isus şi Mohamed, aceştia toţi fiind aleşi şi formaţi de ei. Rolul profeţilor a fost acela de a educa omenirea progresiv, prin mesajele pe care le-au transmis, de fiecare dată adaptate la nivelul cultural şi de comprehensiune al vremii. Aceştia au avut şi obligaţia de a lăsa „urme” ale Elohimilor pentru ca noi să fim în stare să-i recunoaştem drept creatori şi părtaşi la viaţa noastră, atunci când vom fi avansat destul pentru a putea înţelege.

„Există un număr infinit de universuri ca al nostru care sunt veşnice[143]. Aceasta este esenţa mesajului recent al savanţilor de la Universitatea din Barcelona şi Tufts University din Boston. Teoria lor, care va fi publicată în toamna viitoare în *Gravitation and Quantum Cosmology Journal*, este de fapt total confirmată de cercetările făcute de către Alan Guth de la Massachusetts Institute of Technology. Teoria universului infinit a fost anunţată acum 28 de ani de către Rael, întemeietorul mişcării raeliene,[144] alături de alte previziuni cum ar fi posibilitatea clonării unei fiinţe umane şi depăşirea vitezei luminii.”

Pentru raelieni, evoluţia este de bază. Elohim-ii şi-au clonat propriul ADN ca să creeze rasa umană într-un laborator acum 25.000 de ani.

Rael susţine că este fratele vitreg al lui Hristos şi că poate să străbată o distanţă de doi ani lumină în 25 de minute fără navă spaţială.

Raelienii iubesc ierarhia. Ei se grupează în şase niveluri, începând de la novice la Rael însuşi, care ocupă singur cel de-al 6-lea nivel.

"Suntem denumiţi „cult”. Dar noi nu suntem o religie. Dumnezeul nostru este ştiinţa."[145]

„Primul templu al religiei evreieşti a fost de fapt o ambasadă în jurul căreia s-a construit vechiul oraş. Elohim-ii aşteaptă acum ca Statul Israel să acorde un statut extra-

[142] În acest context, termenul înseamnă cu totul altceva decât aşa cum a fost el lansat de către savanţii fundamentalişti americani.
[143] Afirmaţia susţine exact contrariul a ceea ce învaţă Sf. Scriptură şi Sf. Părinţi ai Bisericii. (n. Apologeticum)
[144] O mare exagerare şi revendicare mincinoasă: această „învăţătură” mincinoasă a fost predată ca „dogmă” materialist ştiinţifică în toate ţările comuniste timp de cel puţin 40 de ani după cel de-al doilea război mondial.
[145] Cf. *PR Newswire*, Miami, April 9, 2001.

teritorial pentru noua ambasadă, "al treilea templu", dar până acum nu s-a primit nici un răspuns pozitiv din Israel.”[146]

„Noi suntem oamenii de astăzi care folosesc tehnologia de mâine cu religiile şi gândirea de ieri. Datorită Elohim-ilor vom fi capabili să atingem noi niveluri spirituale prin adoptarea propriei lor religii, «una ateistă», cea a infinităţii reprezentată de simbolul lor. Ghizii mişcării raeliene vor deveni preoţii acestei noi religii, permiţând fiinţelor omeneşti să simtă armonia cu micro- şi macro-infinitul, şi să realizeze că noi suntem pulbere de stele şi energie veşnică.

Spiritualitatea şi ştiinţa vor conlucra în sfârşit eliberate de spaimele medievale care au bântuit trecutul nostru. Aceasta ne va permite să devenim noi înşine "dumnezei" aşa cum s-a scris de demult în vechile scripturi.”[147]

Noul mit scientist: Extratereştrii[148]

Fenomenul OZN a devenit în deceniile actuale cea mai populară religie din America. Această afirmaţie a fost făcută printre alţii de către cercetătorul John Whitmore în studiul *Religious Dimensions of the UFO Abductee Experience.*[149]

În paralel cu aceste aspecte ce ţin de domeniul fenomenului sectant, domeniul OZN a fost abordat şi de către cercetători ai organizaţiilor secrete de tip franc-masonic, aşa cum a fost cel ce semnează sub pseudonimul Jan van Helsing.[150] După un expozeu documentat şi pertinent asupra conspiraţiilor pe scară mondială orchestrate de diferite organizaţii secrete, autorul (autorii?) abordează tema OZN-urilor de pe poziţia acreditării vieţii extraterestre. Potrivit lucrării, recunoaşterea oficială a fenomenului ar putea duce printre altele la faptul că:

„Toate religiile ar fi nevoite să-şi schimbe dogmele. Nimeni nu doreşte acest lucru.”[151]

O apologetică anti OZN este prezentată şi de autorul francez Marc Dem în lucrarea sa *Anticrist 666,* în Cap. 20 intitulat „Timpul blasfemiei şi misionarii extratereştrilor.”[152] La întrebarea dacă fenomenul OZN are vre-o legătură cu satanismul, cercetătorul J. M. Lesage răspunde afirmativ în studiul său intitulat *Secretul diabolic al OZN-urilor*, în care afirmă printre altele că martorul acestor evenimente: „pierde brusc legătura cu realitatea prezentă pentru a se pomeni instantaneu în altă «realitate» care nu există, ţinând de domeniul iluziei magice.”[153]

O analiză ortodoxă pertinentă a fenomenului a fost făcută de către Ieromonahul Serafim Rose.[154] Astfel, potrivit Părintelui Serafim, filosofia SF ar putea fi rezumată astfel:

„1. Religia în sens tradiţional este fie cu totul absentă, fie prezentă în mod accidental sau artificial… «Dumnezeu», atunci când este menţionat, este prezentat ca o putere vagă şi lipsită de contur, iar nu ca o fiinţă personală (de ex. «Forţa» din *Războiul Stelelor*, o energie cosmică care are atât un aspect pozitiv, cât şi unul negativ).

2. În centrul universului SF nu se mai situează Dumnezeu, ci *omul*, dar nu omul aşa cum îl cunoaştem noi astăzi, ci aşa cum va «deveni» el în viitor, conform mitologiei evoluţioniste moderne. Cercetători ca Erich von Dänniken, au căutat să explice o serie de

---

[146] Această afirmaţie care le aparţine ne face să înţelegem mai uşor că „extratereştrii” sunt de fapt demoni, care pregătesc instaurarea lui Antihrist în templul de la Ierusalim. (n. Apologeticum)

[147] Cf. Rael, Quebec, Canada, Summer 1997. În Sf. Scriptură, Cartea Facerii înfăţişează mesajul şarpelui din Eden, mesaj reluat în prezent de către aceşti falşi învăţători şi prooroci mincinoşi de tipul lui Rael.

[148] Pr. Dan Bădulescu, *Împărăţia răului: New age*, Christiana, 2001, p. 260 şi urm.

[149] În *The Gods have landed – new religions from other worlds*, editată de James R. Lewis, New York 1995, p. 74.

[150] În lucrarea *Organizaţiile secrete şi puterea lor în secolul XX*, Editura ANTET, nu are anul publicaţiei, p. 77 şi urm.

[151] Op. cit. p. 78.

[152] Op. cit. p. 158.

[153] *Idem*.

[154] În *Ortodoxia şi religia viitorului*, Cap. VI. *Semne din cer*.

pasaje biblice prin ipotezele farfuriilor zburătoare, ajungând la interpretări de-a dreptul aberante.

3. Capacităţile şi performanţele excepţionale ale fiinţelor extraterestre şi propovăduirea unei filosofii «spirituale» care se plasează «dincolo de orice religie».

4. «Fiinţele avansate» din spaţiul cosmic sunt adesea înzestrate cu calităţi «mântuitoare», iar aterizările navelor spaţiale sunt semnul unor evenimente «apocaliptice» – de obicei sosirea unor fiinţe binevoitoare care să conducă «oamenii în progresul lor evolutiv».[155]

Concluziile trase de Ieromonahul Serafim Rose plasează tot spectrul OZN şi SF sub semnul rătăcirilor duhovniceşti accelerate în vremea noastră. Apariţiile şi întâlnirile de gradul III se pot datora acţiunilor directe ale diavolilor, ce îşi iau înfăţişarea potrivită aşteptărilor culturale ale epocii şi locului respectiv.

Potrivit lui J. Mayer: „Mişcarea *raeliană*, citează din belşug Biblia pentru a extrage argumente în favoarea mişcării «farfuriilor zburătoare», însă universul său nu mai este deloc creştin. Împingând până la capăt logica unei creaţii a extratereştrilor, Mişcarea raeliană Îl elimină hotărât pe Dumnezeu şi se prezintă drept o „religie atee" („religie" în sensul etimologic de „ceea ce leagă" - de extratereştri în cazul de faţă).

Să profităm de acest exemplu pentru a preciza că nu trebuie să ne imaginăm o ceată de vizionari nebuni şi extravaganţi. Acesta poate fi portretul adepţilor câtorva mici grupuri, dar nu al raelienilor, atraşi din contra de caracterul foarte „raţional" al mesajului lui Claude Vorilhon: nici vorbă de supranatural, totul se explică „ştiinţific". Atât în privinţa raţionamentului, cât şi în cea a integrării socio-profesionale, raelienii sunt desigur, în medie, la fel de „normali" ca şi credincioşii obişnuiţi al unei parohii catolice sau protestante. Această observaţie este valabilă şi pentru alte mişcări ale căror credinţe ne uimesc...

Cu invazia OZN-urilor, cerul a fost „reabilitat", subliniază Kurt Hutten. „Considerat odinioară drept locaşul lui Dumnezeu şi al lumii îngerilor", el fusese demitizat. „Cei ce cred în OZN-uri l-au remitizat, însă în spiritul lumii moderne, laicizate. Nu mai este locuit de entităţi divine, ci de fiinţe de tip uman, foarte evoluate. Iar acestea vin să aducă o soluţie problemelor contemporane, în ceasul în care viitorul omenirii ne îngrijorează; dezvoltarea mitului farfuriilor zburătoare în anii ce au urmat Hiroşimei nu este o simplă coincidenţă de cronologie, cu atât mai mult cu cât s-au înmulţit foarte repede interpretările ce asociază invazia extraterestră cu un avertisment asupra pericolelor autodistrugerii speciei umane.

Mişcarea farfuriilor zburătoare este oare un demers ştiinţific? Este discutabil. O credinţă neoreligioasă? Fără nici o îndoială.

Scientologia şi grupurile adepţilor „farfuriilor zburătoare" nu sunt (nici pe departe!) singurele noi mişcări religioase occidentale „din afara creştinismului".[156]

Mitul OZN este o manifestare a neo-evoluţionismului post-darwinist. Întrucât problema originii vieţii şi a evoluţiei speciilor aşa cum a fost expusă de către evoluţioniştii darwinişti a ridicat probleme insurmontabile, ducând în actualul impas, s-a ajuns în anii 1950-1960 la deplasarea problemei prin introducerea în ecuaţie a fiinţelor extraterestre. Acest model ateu nu rezolvă câtuşi de puţin conflictul cu revelaţia, ci am putea spune că îl adânceşte. Întrucât ştiinţa contemporană manifestă vădite tendinţe de a se converti prin fuziunea cu SF-ul, rezultă că prin astfel de ipoteze şi ştiinţa se îndepărtează tot mai mult de revelaţia creştină, în loc să se apropie, aşa cum consideră entuziaştii grăbiţi ai ambelor tabere.

În ce priveşte ADN-ul, pe internet se putea întâlni o viziune interesantă asupra acestui subiect, intitulată *Ipoteza spectrului vital: o explicaţie posibilă pentru natura, creaţia şi evoluţiei moleculei ADN şi a vieţii*[157] Motivul pentru care am reţinut acest articol este faptul că autorul său caută o corelare între diferitele ramuri ale ştiinţei cu vechile texte teologice.

---

[155] Op. cit. pp. 117-121
[156] J. F. Mayer, *Sectele*, Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 1998, pp. 101-102
[157] copyright© by greg h. hatton, asct, mcasi – 24 iunie 1995

Punctul de plecare teologic al acestei ipoteze este luat din Noul Testament, şi anume 1 Ioan I, 5: „Şi aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El şi v-o vestim: că *Dumnezeu este lumină* şi nici un întuneric nu este întru El.” Această afirmaţie poate fi pentru început luată în sens literal. Versetul 7 continuă „Iar dacă umblăm întru lumină, precum El este în lumină, atunci avem împărtăşire unul cu altul şi sângele lui Iisus, Fiul Lui, ne curăţeşte pe noi de orice păcat.” Ipoteza spectrului vital susţine că ADN-ul ar putea fi manifestarea fizică a luminii. De aici decurge posibilitatea convertirii energiei luminoase în materie. Dacă acest lucru este real, atunci avem de-a face cu latura opusă a legii de echivalenţă masă-energie a lui Einstein: $E=mc^2$. Afirmaţia că Dumnezeu este lumină apare în Sf. Scriptură de cel puţin zece ori. Reţinem părţile bune ale intuiţiilor lui Greg Hatton urmând ca cercetări ulterioare aprofundate în lumina revelaţiei ortodoxe să dea un răspuns satisfăcător acestei problematici.

Poziţia Bisericii

În cazul sectei raeliene şi al clonării Biserica ortodoxă nu s-a pronunţat până acum la nivel oficial şi unanim. Se lucrează pe plan local în comisii de studiu al problemelor de bioetică. Ultima luare de poziţie oarecum oficială a Bisericii Ortodoxe Române a fost expusă în ziarul *România Liberă*[158] sub titlul „Clonele nu vor putea fi primite în Biserică, pentru că nu vor fi decât nişte monştri de laborator - Nu vor avea slujbe nici de botez, nici de înmormântare”. Potrivit acestuia: „Ca iniţiator al Comisiei de Bioetică a Bisericii Ortodoxe Române, Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, consideră că *"Biserica nu poate decât să ia poziţie împotriva acestor experimente şi să condamne joaca aceasta nebună a unor oameni de ştiinţă. Dacă se vor naşte vreodată astfel de fiinţe, acestea nu vor fi primite în biserică, pentru că nu vor fi altceva decât nişte monştri de laborator. Lipsite de harul divin, ele nu vor putea avea parte nici de slujbe religioase, precum slujba de botez sau cea de înmormântare"*. Temeiul biblic al acestei poziţii, a precizat Î.P.S. Bartolomeu Anania se află în Profetul Isaia, II, 22: "Lăsaţi-vă deci de un astfel de om, care nu-i altceva decât o suflare în nări. Ce preţ poate fi în el?”

În revista Episcopiei Romanului[159] Iulian Scripcă înfăţişează Povestea neagră a clonării: „În ultimele decenii, genetica a făcut paşi importanţi în clonare: 1953 - descoperirea structurii ADN; 1968 - descifrarea codului ADN; 1978 – prima fertilizare in vitro; 1988 - lansarea proiectului «genomul uman»; 1997 - primul mamifer clonat (oaia Dolly); 2001 - primii embrioni umani clonaţi; 2002 - prima pisică clonată. De curând s-au produs cinci porcuşori clonaţi ale căror organe vor putea fi transplantate la om… Astfel, controversatul doctor italian Severino Antinori a anunţat recent, că, în ianuarie 2003, se va naşte primul copil clonat. Adversarii clonării umane consideră iresponsabilă această procedură, deoarece, chiar în cazul unui succes s-ar putea naşte cu defecte majore. La aceste acuzaţii doctorul Antinori răspunde însă că această metodă ar putea fi de un real folos cuplurilor care nu pot avea copii. După toate probabilităţile, procreaţia generaţiilor mileniului trei va deriva din ceea ce se numeşte deja procreaţie asistată medical.”

Până când se va ajunge la un consens ortodox, se pot emite păreri personale, ce trebuie desigur să fie sănătos ancorate în tradiţia şi învăţătura Bisericii. Punctul de vedere ortodox trebuie să se ridice deasupra perspectivei occidentale secularizate (bioetica), perspectivă în care credem că Duhul Sfânt nu va fi prezent şi nu va descoperi răspunsul ce este căutat potrivit înţelepciunii lumeşti ale acestui veac căzut. Darul deosebirii duhurilor trebuie să lucreze cu precădere în recunoaşterea imediată a lucrării satanice ce se ascunde în spatele acestor vorbe meşteşugite. Căci parodia naşterii din Fecioară (asexuale), ce se întâmplă chiar în jurul Crăciunului, numele fetiţei născute „Eva”, locul unde s-ar afla – Israel - împreună cu afirmaţiile de blasfemie şi hulă deschisă ale raelienilor îi vădesc fără tăgadă ca având o sorginte satanică. Iar în această privinţă poziţia Bisericii ortodoxe nu poate fi alta decât

[158] I. Zubaşcu, *România liberă*, marţi 4 febr. 2003, p.10
[159] *Credinţa ortodoxă*, decembrie 2002, p. 14

osândirea pe faţă a învăţăturilor şi practicilor antidumnezeieşti şi antiomeneşti ale acestei mişcări, sub toate aspectele ei.

Clonarea umană, pe lângă aspectul ei satanic de răzvrătire împotriva voii lui Dumnezeu, suferă şi de *imposibilitatea ducerii ei la îndeplinire*. Fără a intra în amănunte şi detalii tehnice, oamenii nu pot crea aceste duplicate nici măcar la nivelele inferioare biologice (plante, animale). Dacă un duplicat identic, chiar dacă nu absolut, dar să zicem 99,9% s-ar putea realiza material, problema sursei de energie vitală rămâne nerezolvată. Nu mai vorbim de clonarea oii „Dolly” ce nu a fost niciodată dovedită în chip ştiinţific public unei comisii imparţiale de savanţi. De aceea o putem fără grijă alătura vestitei disecţii a umanoidului de la Roswell: un bluff menit să tulbure conştiinţa, şi aşa mult slăbită duhovniceşte a omului contemporan, orbit de falsele „miracole ale lui Antihrist”.[160] La aceste fraude vădite se adaugă din ce în ce mai multe voci competente ce au dezvăluit falsitatea „alunizării” astronauţilor americani.[161] Desigur că această fraudă ar întrece în amploare dacă va fi recunoscută, cea cu aşa-zisele fosile „omul de Piltdown” şi „Lucy”. Lumea va fi şocată de proporţiile incredibilei farse, ce va avea implicaţii ştiinţifice şi politice deopotrivă.

În ceea ce priveşte cuplurile sterile, soluţiile medicale clasice şi rugăciunile sunt suficiente. Dacă Dumnezeu vrea atunci sterpiciunea se biruieşte şi la vârste înaintate aşa cum a fost cazul drepţilor Avraam, Sara, Ioachim, Ana, Zaharia şi Elizabeta (şi desigur a altora ştiuţi şi neştiuţi). Dacă însă El nu vrea dintr-un oarece binecuvântat motiv, atunci nu trebuie forţată voia Sa prin aceste metode genetice menţionate: clonare, fecundare in vitro, mamă surogat ş.a. Cei doritori de copii pot înfia eventual, deşi aceasta deschide o serie de alte probleme, cum ar fi probitatea cuplului în eventualitatea folosirii acestor copii înfiaţi din ţări sărace (cum este şi ţara noastră!) pentru scopuri ne-binecuvântate (pedofilie, bancă de organe de transplant).

La noi în ţară fenomenul OZN a fost propagat încă din perioada comunistă în special prin literatura SF, şi prin eforturile unora ca scriitorul I. Hobana[162].

După revoluţie la televiziune au apărut o serie de emisiuni (redactor Bădescu) de propagandă a fenomenelor farfuriilor zburătoare.

În privinţa sectei raeliene, aceasta nu a arătat o activitate oficială deosebită în România. Deşi formal nu s-au exprimat astfel de poziţii, totuşi duhul acestor doctrine neo-evoluţionist-elitiste poate fi recunoscut din plin la C. Negureanu, Pavel Coruţ şi Alexandru Mironov. Acest duh poate fi oricând dovedit din afirmaţiile şi lucrările lor, şi, chiar dacă ei nu aparţin formal mişcării raeliene, este cel mai important de a fi vădit şi combătut.

„Într-o cadrul mişcării new age se manifestă interesul pentru fenomenele paranormale, parapsihologie şi OZN. Dacă înainte de 1990 acestea erau practic excluse din cadrul oficial ştiinţific serios, fiind împiedicată propagarea lor şi expediindu-se în sectorul „misticism, obscurantism, superstiţii”, astăzi lucrurile s-au schimbat dramatic. Această schimbare constatată la noi este urmarea schimbării produse în centrele de putere: Moscova a cedat, cel puţin temporar, teren Statelor Unite. Dacă până în 1990 ştiinţa pozitivistă şi materialistă ignora şi nu accepta domeniul „supranatural”, suprasenzorial, astăzi, prin aşa numita ramură a paranormalului, aceste fenomene cad sub incidenţa cercetării şi a descripţiei discursului de tip ştiinţific. Mărturie în acest stă printre altele canalul Satelit Tv Discovery, un canal de prestigiu şi autoritate în domeniu. În ultimii ani acest canal ce se recepţionează relativ uşor şi în oraşele noastre datorită televiziunii prin cablu, prezintă de 2-3 ori pe săptămână programe cu pretenţii de ţinută ştiinţifică legate de OZN, mistere neexplicate, paranormal, astrologie, poltergeist, viaţă după viaţă, etc. Aceste enigme nu mai sunt pur şi simplu ignorate ca în trecut, ci sunt abordate de pe poziţii scientiste.

Astfel în anii '90 în domeniul controversat al OZN-urilor s-a produs pe nesimţite

---

[160] Titlu al unui roman al scriitoarei suedeze Selma Lagerlöf

[161] www. *A Faked Moon Landing Conspiracy,* William L. Brian II, *Moongate: Suppressed Findings of the U.S. Space Program*

[162] Cele mai renumite la noi sunt cărţile lui Ion Hobana şi Florin Gheorghiţă. (N. Apologeticum)

tranziţia de la SF la cercetarea ştiinţifică serioasă. Rapoartele se înmulţesc, martorii se numără printre oficialităţi militare sau de poliţie, dovezile par a deveni tot mai convingătoare. Spre deosebire însă de posturile Tv româneşti, la Discovery nu apar practic niciodată teologi sau preoţi ortodocşi ce ar putea combate aceste ipoteze. În fond, fie că este vorba despre OZN, extratereştri, reîncarnare sau spiritism, în toate aceste cazuri aşa cum a observat pe bună dreptate Cardinalul olandez G. Danneels, nu se oferă explicaţii obiective şi absolute[163], ci interpretări relative şi subiective ce au pretenţia de explicaţii. Acelaşi lucru s-a petrecut de altfel şi în alte cazuri, cum a fost de exemplu darwinismul.

Plasându-se deliberat în afara revelaţiei dumnezeieşti păstrate şi transmise de Biserică, oamenii de ştiinţă rătăcesc precum saducheii „neştiind nici Scripturile nici cuvântul lui Dumnezeu” (Matei XXII, 29), rătăcind după ei mulţimi credule şi neavizate. Este desigur foarte adevărat şi faptul că aceste rătăciri au soarta descrisă de rabinul Gamaliel: *„dacă această hotărâre sau lucrul acesta este de la oameni, se va nimici.”* (Fapte Ap. V, 38), însă din punct de vedere misionar nu se poate adopta aici această atitudine pasiv-comodă ce lasă lucrurile să se rezolve de la sine. Până când nivelul duhovnicesc al familiei va reveni la cote cât de cât normale, este necesar ca Biserica (preoţii) şi şcoala (profesorii de religie) să pună baze solide de cosmologie şi antropologie creştină, ca astfel toate aceste devieri de la adevăr să se piardă fără urmări serioase.

Trebuie insistat, în ciuda speculaţiilor ştiinţei moderne, pe caracterul unic al cosmosului văzut (fizic, tridimensional): *uni-vers*, nu *multi-vers*. „În anul 1227, în apogeul scolasticii, papa Ioan al XXI-lea a condamnat un număr de 219 propoziţii, în majoritatea lor emise de Aristotel şi urmaşul acestuia, *doctor ecclesiae*, Toma d'Aquino.[164] Printre aceste propoziţii se afla şi aceea precum că „prima cauză (Dumnezeu) n-a putut face mai multe lumi”. Primul articol al Crezului afirmă: „…Făcătorul cerului şi al pământului, al *tuturor celor văzute şi nevăzute*.” La ce se referă propoziţia incriminată? Dacă se are în vedere lumea fizică (cele văzute), ne raliem poziţiei ce susţine unicitatea. Astăzi se vorbeşte despre universuri paralele, anti-materie şi găuri negre prin care s-ar putea trece dintr-un univers într-altul, universuri multidimensionale, simple speculaţii nefundamentate suficient nici măcar ştiinţific, ca să nu mai vorbim teologic.

Extrapolând, bineînţeles că nimic nu ne îndreptăţeşte scripturistic să presupunem existenţa altor lumi fizice, eventual locuite de alte fiinţe cu inteligenţă superioară nouă. De aici şi până la noua mitologie OZN nu e decât un pas, pe care teologic nu-l putem accepta în nici un caz, nici măcar ca ipoteză de lucru. Această metodă de investigaţie ştiinţifică este foarte periculoasă în teologie, putând duce la grave erezii, aşa cum a fost cazul eruditului Origen, condamnat definitiv la două sinoade ecumenice, în ciuda unor încercări recente de „reabilitare” a sa, unele venite, surprinzător, chiar din spaţiul teologic ortodox.”[165]

Creaţia văzută e unitară şi are ca centru Pământul.[166] Cinstea şi întâietatea acestei planete e dată tocmai de existenţa unică a vieţii aici. Iar valoarea vieţii este dată de om - cununa creaţiei văzute, creat după chipul şi spre asemănarea cu Dumnezeu. În sfârşit, trebuie subliniată valoarea omului ce îl ridică pe acesta chiar mai presus de îngerii - lucru realizat de către Iisus Hristos şi Maica Domnului. Ca Om, Mântuitorul Hristos a binevoit a Se întrupa pe acest Pământ, nu pe o altă planetă sau într-un alt sistem solar, aducând prin jertfa unică de pe

[163] „Reîncarnarea este o interpretare, nu o constatare” citat din G. Danneels, *Dincolo de moarte – Reîncarnare şi Înviere*, Bucureşti, 1994

[164] Cf. Encyclopaedia Britannica 1996

[165] Pr. Dan Bădulescu *Împărăţia răului: New age*, p. 238-239

[166] De obicei se afirmă că pământul este centru în sens duhovnicesc. Acest lucru este făcut cu prudenţă pentru a nu se cădea în acuzaţia de geocentrism ptolemeic. Dar, până la urmă, pământul poate fi în centrul universului *până şi spaţial*! Avem curajul acestei afirmaţii bazate pe cuvântul Duhului Sfânt din Scriptură. Să nu ne mai temem de eventuala acuzaţie de „fundamentalism” venită din părţi scientiste. Oricum ştiinţa nu a demonstrat la modul absolut – dogmatic faptul că nu ar fi aşa. Sistemul cosmologic heliocentric copernican este căzut în desuetudine şi nici cele moderne nu au o stabilitate impresionantă, durând îndeobşte 20-30 de ani, atât cât îi este cu putinţă minţii omeneşti lipsite de revelaţie divină…

Golgota mântuirea întregii creaţii. Căci prin El s-a îndeplinit rostul omului, aşa cum a fost voit de la bun început de către Dumnezeu: împărat, preot şi prooroc al creaţiei (văzute). În faţa nedumeririlor trezite de dimensiunile relativ neînsemnate ale pământului în cosmos, poziţia sa, mişcarea în jurul soarelui, vom arăta tinerilor că la rândul Său Mântuitorul S-a născut ca Om în iesle sărăcăcioasă, în sânul poporului iudeu în provincia Galileea, în casa tâmplarului Iosif. Cu adevărat, toate aceste elemente exterioare sunt cu totul departe la prima vedere de orice slavă şi prestigiu. Atât poporul - iudeii, la acea dată un popor mic, dezbinat, lipsit de orice valenţe dominante, cât şi ţara mică aflată sub drastică ocupaţie romană (vezi Luca XIII 1-2), lipsită de pondere economică, politică, culturală şi chiar religioasă. E uşor de făcut comparaţia Galileii şi iudeilor cu Imperiul Roman, ca să vedem disproporţia vădită.

Valoarea omului, ca verigă de legătură între Creator şi creaţie, trebuie susţinută în faţa mitului scientist al unor „civilizaţii extraterestre mult superioare omului”. Omul rămâne „cununa creaţiei”, nu numai în planul terestru, sau chiar al creaţiei văzute (universul fizic), ci întrece chiar şi fiinţele nevăzute, duhovniceşti. Temeiul acestei afirmaţii îndrăzneţe este axionul „Cuvine-se cu adevărat” în care Maica Domnului, Fecioara Maria este numită „mai cinstită decât heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât serafimii”. Am insistat asupra acestor aspecte, deoarece nu poate fi neglijat pericolul inoculării subversive prin canalele mass media, a noii variante scientiste a cosmologiei şi antropologiei. Precedentul a existat în perioada materialistă, când generaţii întregi erau îndoctrinate cu evoluţionismul darwinist, ale cărui urme nu s-au stins nici până astăzi.

Dar pentru aceia care nu au chemare şi răbdare ca să urmărească programele ştiinţifice, există şi o abundentă literatură, chiar autohtonă, cum au fost romanele lui Pavel Coruţ din seria „Octogonului”, ce au cunoscut un succes notabil la începutul anilor ’90. Din nou, nu se face direct o menţiune explicită a apartenenţei autorului la mişcarea new age. În schimb abundă referirile la reîncarnare şi viaţa extraterestră,[167] păgânism geto-dac naţionalist.

Desigur că aceste idei au o circulaţie mult mai eficientă când sunt prezentate sub forma atractivă a ficţiunii literare de succes, aşa cum a fost şi cazul romanului *Şapte ani apocaliptici*[168] al autorului Ion Ţugui ce conţine printre alte fabulaţii capitolul „Contele identifică obiectele spaţiale neidentificate”: *„Fiind vorba de lumi mult mai evoluate, din Galaxia noastră...*”[169] Alături de Ion Ţugui şi Pavel Coruţ, Dr. Cristian Negureanu şi-a prezentat literatura fantezistă ca pe o certitudine incontestabilă, combătând revelaţia creştină cu argumentele scientiste de tip OZN în lucrări ca *Lumi paralele – Supranaturalul de la mit la ştiinţă*, [170] *Civilizaţiile extraterestre şi a treia conflagraţie mondială*,[171] (1993) *Biblia şi OZN-urile*[172] (febr. 1991).”[173]

Trebuie ţinut cont şi de faptul că, modalitatea de organizare a mişcării, gradele, iniţierea, doctrina trădează inspiraţia duhului neo-masonic de tip new age. Centrarea pe interpretări apocrife scripturistice (ambasada ca cel de-al treilea Templu din Ierusalim) şi originea etnică a lui Rael, ne fac să întrezărim ce interese umane se găsesc în umbra acestei organizaţii malefice. De asemenea propaganda şi fondurile acestei aşa numite organizaţii non-profit implică, fără nici o îndoială, activităţi susţinute şi conspiraţii ale unor organizaţii secrete, ce vor ieşi probabil la vedere la timpul cuvenit.

Dacă la acestea adăugăm şi lucrarea nevăzută a „duhurilor văzduhului”[174] atunci devine limpede că este vorba de un adevărat atac duhovnicesc ce periclitează mântuirea.

[167] Pavel Coruţ, *Arta succesului la români*, Miracol, 1993, p. 14 şi urm.
[168] Ion Ţugui, *Şapte ani apocaliptici*, Gnosis, 1992.
[169] Op. cit. p. 101.
[170] Cristian Negureanu, *Lumi paralele – Supranaturalul de la mit la ştiinţă*, F.E.D., nu are anul apariţiei
[171] Ed. Datina, 1993
[172] Ed. SITI, 1991
[173] Pr. Dan Bădulescu *Împărăţia răului: New age*, pp. 285-288.
[174] „Căci lupta noastră nu este împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutăţii, care sunt în văzduh.” Efeseni VI, 12.

Biserica are mijlocele necesare de combatere a acestui atac, şi ele trebuiesc puse degrabă în aplicare: cateheza credincioşilor, propovăduirea adevăratelor învăţături şi sfintele taine.

Bibliografie:

Biblia, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1991
Maxim Mărturisitorul *Scrieri, partea a doua*, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1990
Nicodim Aghioritul *Războiul nevăzut*, Arta grafică, 1991
Achimescu, Nicolae *Noile mişcări religioase*, Limes, 2002
Bădulescu, Dan *Împărăţia răului: New age*, Christiana, 2001
David, Petre *Sectologie*, Constanţa, 1999
Rose, Serafim *Ortodoxia şi religia viitorului*, Chişinău, 1995
Rose, Serafim *Cartea Facerii, crearea lumii şi omul începuturilor*, *Σοφία*, Bucureşti, 2001
Vlăducă Ion *Ortodoxia şi eroarea evoluţionistă*, Scara, 2002

<u>*Lucrări de specialitate*</u>
Bentov, Isaac, *A cosmic book*, Vermont, 1988
Bucke, Richard, *Cosmic Counsciousness*, Olimpia Press, 1901
Catoe, Linn, *UFOs and Related Subjects: An Annotated Bibliography*, Washington, 1969
Coruţ, Pavel, *Arta succesului la români*, Miracol, 1993
Coruţ, Pavel, *Cântecul nemuririi*, Varanha, 1993
Cuciuc, Constantin, *Religii noi în România*, Gnosis, 1996
Dem, Marc, *Anticrist 666*, Domino, 1997
van Helsig, Jan, *Organizaţiile secrete şi puterea lor în secolul XX*, ALMA, 1997
Hunt, Dave, *Seducerea creştinătăţii*, Agape
Hynek, A. J., *The UFO Experience: A Scientific Inquiry*, Ballantine Books, 1977
Klass, Ph., *UFOs Explained*, Random House, 1974
Le Bar, J. J., *Cults, Sects and the New Age*, Huntington, 1989
Malko, G. *Scientology: The Now Religion*, The Polygraph, 1967
Meyer, J. F. *Sectele*, Ed. enciclopedică, 1998
Morris, Henry, *Creaţionismul ştiinţific*, Soc. Misionară Română, 1992
Morris, Henry, *Introducere în ştiinţa creaţionistă*, Anastasia, 2000
Needleman, J., *The new religions*, 1984
Negureanu, Cristian, *Supranaturalul de la mit la ştiinţă (1)*, F.E.D.
Portelli, C., *Unificarea religiilor şi integrarea lor cu ştiinţa*, Genunine, 1999
Ruppelt, *Report on Unidntified Flying Objects*, Ace Books, 1956
Sagan, Carl, *Cosmic Connection ou l'Appel des Étoiles*, Paris, 1975
Sandqvist, Erik, *Spökflygarna – 46 dagens UFO-fenomen – forntidens änglabesök* Stockholm, 1987
Scholes R, Rabkin E., *Science Fiction: History, Science, Vision*, Oxford University Press, 1977
Urzică, Mihai, *Minuni şi false minuni*, Anastasia, 1993
Vernette, Jean, *Sectele*, Meridiane, 1996
Würtz, Bruno, *New Age*, Ed. De Vest, 1994

Reviste
UFO's in Space: Anatomy of a Phenomenon, Ballantine Books, 1965
PR Newswire, April 9, 2001

Articole
Bowen, Ch., „Den närmaste kontakten” în *Märkliga UFO-fall*, Höganäs, 1987
Traubman, T, *Attack of the Clones*, în "Ha'Aretz Daily," September 11, 2002
Whitmore, J., „Religious Dimensions of the UFO Abductee Experience” în *The Gods Have Landed: New Religions From Other Worlds*, Albany, 1995

Bibliografie Raeliană
Alan S Alford, *Gods of the New Millennium* Discovery Institute's Critique of Pbs's Evolution.
M. Baigent, R. Leigh & H. Lincoln, *The Messianic Legacy*, Arrow Books
Rael, *The True Face of God*
Rael, *Let's Welcome Our Fathers From Space*, 1979
Rael, *Sensual Meditation*, 1980
Rael, *The book Which Tells The Truth*, 1974
Rael, *Extra-terrestrials Took Me To Their Planet*, 1976.
Sir Laurence Gardner, *Genesis of the Grail Kings*, Bantam Books lmtd.

Video
Mysteries Of The Dead Sea Scrolls Exposed Vol.1- UFO Central Home
The Triumph Of Design
Evolution - Fact or Belief?

Linkuri internet
www.rael.com
The Bible UFO Connection
UFOs and the Bible - Tom Slemen
Theory of Evolution
Restored King James Bible Online
COME SAIL AWAY
UFO PHENOMENON and THE BIBLE © *1997 - 2001 Guy Malone* seekye1@earthlink.net

POZIȚIA EDITURII „EONUL DOGMATIC” FAȚĂ DE CREŞTINISMUL ORTODOX

> *„Eonul dogmatic la ale cărui porți batem, îl închipuim înzestrat cu toate virtuțile ineditului. Nu vedem cum ar putea să intre în ele elemente de dogme specific creştine, după noi perimate ca conținut. Deocamdată, pe planul intelectual nu vedem desenându-se, între eonul creştin şi noul eon, altă formă comună decât formele, stilul intelectului extatic. Acest disponibil intelect extatic îşi va lua materialul ce urmează să fie transfigurat în noi dogme, din conştiința frământată a timpului, şi nu din muzee de antichități."* (L. Blaga *Eonul dogmatic*)[175]

Din fruntea pe care stă semnul „eonului dogmatic”, un drept măritor creştin nu poate presupune că se vor zămisli altceva decât gânduri de obturare a viitorului, de refuz al comuniunii. Iată din păcate, temelia unei suprastructuri intelectuale la care un preot ortodox este chemat ca lupta cea bună să lupte, să se oştească împotrivă-i, şi nu altminteri.

Prezentarea editurii şi programul ei

În ultimii ani cercurile culturale şi chiar teologice au fost provocate de către o nouă disciplină universitară numită „Ştiință şi Religie”, ale cărei surse de inspirație şi finanțare se declară a fi *Fundația John Templeton* şi *Universitatea Interdisciplinară din Paris.*

La noi în țară sarcina implementării acestei discipline a fost asumată de către o grupare ce s-a coagulat sub numele de *XXI: Eonul dogmatic.* Prin accesarea paginii web de pe internet http.www.geocities.com/xxi_eonul dogmatic, se ajunge la butonul „filosofia” mişcării. Reproducem parțial acest material nesemnat, însă desigur asumat de către corifeii editurii: Magda Stavinschi şi Pr. Doru Costache, text ce se află şi în magazinul *Noua reprezentare a lumii – studii interdisciplinare ,1*:

„**XXI: Eonul dogmatic** este o editură tânără, fondată la sfârşitul anului 2000, cu ambiții editoriale motivate de *un anumit crez şi vizând o finalitate precisă*. Mai precis, cu ambiții motivate de credința în vocația pan-umană a unității şi vizând realizarea unui cadru al dialogului, necesar oricărui demers conciliator.[176]

...Pentru societatea umană - sfâşiată în diverse chipuri -, care trăieşte cu obişnuința divizării de sute şi mii de ani, contemporana căutare a unității e un scop mai mult decât nobil... Simptomele procesului sunt diverse, de la *piața comună la unitatea europeană*, de la *sincretismele religioase* la interculturalitate, de la căutarea - în ordine ştiințifică şi filosofică - a unei cunoaşteri unificate la *mişcarea ecologistă*, de la *ONU* la *ecumenism* şi la *dialogul interreligios...*

XXI: Eonul dogmatic propune societății şi culturii româneşti exercițiul unei *mentalități deschise, integrative...*

XXI: Eonul dogmatic îşi desfăşoară demersul în *jurul bunei teorii a întrupării Cuvântului*, utilizând instrumentele puse la dispoziție de tradiția atât de bogată, atât de elastică şi expresivă a creştinismului răsăritean (ortodox). Numele său, trimițând la *celebra profeție* a

[175] L. Blaga *Eonul dogmatic*, Ed. Minerva, Bucureşti 1983, p. 303.
[176] Intruchipează idealul franc-masonic promovat sub forma religioasă a ecumenismului interconfesional şi inter-religios. (n. Apologeticum)

lui Blaga, privind un veac al adunării, al asocierii, nu vrea decât să exprime vocaţia tradiţiei ortodoxe de a concilia.

XXI: Eonul dogmatic se doreşte, aşadar, un spirit care să anime, într-o anumită manieră de gândire şi viaţă, aspecte diverse ale culturii contemporane. De aceea se propune drept mediator între zone privite deseori ca *ireductibil separate*, constituindu-se în *placa turnantă* a întâlnirii între mentalităţi, tradiţii religioase şi culturale diferite, între diverse domenii ale cunoaşterii şi ale expresiei creativităţii umane, fără anularea particularităţilor de dragul sintezei şi fără a renunţa la elementele comune pentru promovarea specificităţilor.

XXI: Eonul dogmatic reprezintă *o stare de spirit*, promovând întâlnirea. Privirea dinafară, *ataşamentul faţă de aspecte superficiale, de amănunte mai mult sau mai puţin relevante*, produce separaţii.

XXI: Eonul dogmatic vrea să recupereze sufletul lucrurilor, coerenţa lor interioară, din unghiul căreia tot ceea ce, pentru o privire neatentă, pare a fi temei al divizării se poate în cele din urma revela ca punte a întâlnirii. De aici, programul său - axat pe *cercetarea interdisciplinară* - propune conturarea unei *mentalităţi înnoite*, în stare să intuiască esenţa lucrurilor, deschisă, pentru ca în cele din urmă să conducă *la un mod de viaţă, potrivit unui standard*, trebuie spus, al comuniunii şi al divino-umanităţii.

XXI: Eonul dogmatic este, în primul rând, o voce a *tinerei generaţii de intelectuali creştini*, care caută - pe urmele iluştrilor săi dascăli - atât *înrădăcinarea în tradiţia Părinţilor* (altfel zis, într-un mod de a gândi şi de a fi propriu vieţii ecclesiale) cât şi asumarea valorilor, a exigenţelor timpului de acum; o voce proaspătă şi în acelaşi timp verificată...

Tocmai acest spirit permite, în al treilea rând, construcţia - acolo unde se deconstruieşte, noi încercăm adunarea, întâlnirea, căutarea noimei.” (sublinierile cursive ne aparţin).

Pe parcurs noţiunea de *XXI: Eonul dogmatic* a căpătat un adaos lămuritor, fiind precedată de: *Noua reprezentare a lumii.*

Acţiunea programului XXI: Eonul dogmatic în mediile universitare teologice româneşti

Acest demers venit din zona culturală a mediului universitar occidental a pătruns fără nici un obstacol în mediul universitar românesc, unde prin publicaţii, studii şi dezbateri se străduieşte intens de a „reeduca” mentalul românesc postcomunist în sensul mentalului globalist al *noului eon*, al *noii ordini mondiale.* Traducând din greceşte în engleză, corespondentul actual al elinei din perioada culturală invocată mai sus, obţinem *new age.* Acest din urmă termen ar fi produs desigur o reacţie alarmantă în acea zonă universitară pe care o vizează preponderent adepţii noului eon dogmatic: *facultăţile de teologie;* drept pentru care s-a optat pentru limbajul filosofic al lui Blaga, ce sună mult mai potrivit în contextul cultural românesc ortodox.

În cadrul acestui dialog „Ştiinţă – Religie” sau chiar „Ştiinţă – Teologie”, din partea Facultăţii de Teologie Ortodoxă din Bucureşti s-a format un colectiv sub coordonarea Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, fost decan al facultăţii şi titularul catedrei de teologie dogmatică ortodoxă, şi câţiva teologi în rândul cărora de departe cel mai râvnitor şi mai angajat cu devotament „nobilelor idealuri umaniste” se arată a fi Pr. Dr. Doru Costache, în prezent (2003) asistent la catedra de teologie dogmatică ortodoxă şi ucenic al părintelui D. Popescu. Iată cum problema de faţă încetează de a mai fi de domeniul strict cultural şi devine o problemă de natură teologică, eclezială, cu repercusiuni în rândul clerului şi credincioşilor.

Întrucât iniţiatorii *Eonului* au declanşat şi au provocat procesul şi dialogul, ne asumăm invitaţia indirectă la acest „dialog” în calitate afirmată de preot ortodox şi reprezentând *o voce a Bisericii*, iar nu una a Universităţii. Considerăm iarăşi că poziţia noastră nu este a unei anume „discipline de studiu cum ar fi „Teologia”, sau „Îndrumări Misionare” sau altceva de genul acesta, care să poarte vreun dialog transdisciplinar cu vreo ştiinţă, oricare ar fi aceea:

biologie, geologie, astronomie, fizică, etc. În această calitate, nu ne însuşim câtuşi de puţin crezul filosofic **new age** enunţat mai sus, ci ne delimităm hotărât şi chiar de la bun început de această viziune ce în opinia noastră este contrară învăţăturii şi tradiţiei Bisericii Ortodoxe, fiind cu alte cuvinte o sumă de *erezii.*

Sursa de inspiraţie a mişcării: Lucian Blaga

Indiferent de unde provine ideea denumirii de „Eonul Dogmatic", este clară sorgintea blagiană a acestui demers cultural. Sfânta Scriptură ne porunceşte să cercetăm duhurile, şi, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al sfinţilor ce au apărat ortodoxia, vom căuta şi noi acest lucru, începând cu sursa de inspiraţie a mişcării, pentru că aşa cum va fi pomul aşa vor fi şi roadele, şi întrucât rădăcinile acestui pom ne duc la „celebra profeţie" a lui Blaga, cu ea vom şi începe. Nu vom zăbovi însă prea mult asupra ei, deoarece lesne se va vedea că aceasta nu este nici „celebră" şi nici „profeţie", ci o biată încercare a ştiinţei şi filosofiei omeneşti găsită nebună în ochii lui Dumnezeu, fiind în acest sens chiar mai măruntă şi decât acea cu mult prea citată „profeţie" a lui A. Malraux şi care în treacăt fie spus nici măcar nu suna aşa cum este cunoscută: „Secolul XXI va fi religios sau nu va fi" ci: *„Secolul XXI va fi spiritual sau nu va fi"*[177]ceea ce este altceva, dacă stai şi cercetezi mai adânc lucrurile şi preiei citatul cu acribia cercetătorului onest.

Lucian Blaga, fiu de preot ortodox, a mai fost certat în epocă de către cel care este revendicat de către Pr. D. Popescu şi Pr. D. Costache a fi maestrul lor în ale teologhisirii, în lucrarea *Poziţia domnului Lucian Blaga faţă de Creştinism şi Ortodoxie* apărută la Sibiu în anul 1942. Este jenant faptul că nici măcar autoritatea celui socotit drept cel mai mare teolog român al sec. XX nu a fost suficientă, de vreme ce peste 60 de ani este necesară o repunere în discuţie, de data aceasta nu atât a lui L. Blaga însuşi cât a urmaşilor săi în duh.

Mulţi ne-am mirat cum a fost cu putinţă ca fiul de preot să ajungă la o filosofie religioasă anticreştină. Răspunsul ni-l furnizează însuşi Blaga în *Hronicul şi cântecul vârstelor* în descrierea ce o face părinţilor săi. Astfel despre mama sa aflăm că: „...suferea de o religiozitate cu adiacenţe folclorice şi *superstiţioase, ce n-o îndemna spre naos şi spre altar*. Chiar în graiul ei de toate zilele se amesteca, plină de aluzii, şoapte, exclamaţii şi formule arhaice*, o magie* de aspecte pitoreşti..."[178] (subl. ns.) Iar despre părintele Blaga: „Mai aflam că era un *liber-cugetător*, deşi preot... Îşi îndeplinea sarcinile preoţiei, pe care în cea mai mare parte le *socotea emanate din credinţi deşarte*, ca un conştiincios drept al pravilei, dar oricum aşa cum se putea *fără de elanul unei adevărate convingeri*... După alte cinci pahare *nu-şi mai stăpânea* adâncurile temperamentale, după zece cânta sau aluneca pe povârnişul *disputelor ce nu mai luau sfârşit*... la Bălgrad îşi încerca la jocul de cărţi o anume linie scrisă în palmă, pe care realitatea o desminţea... căci în el presimţeam tipul *areligios*... Remarcasem pesemne că Tata nu se îndemna acasă, printre ai săi, *niciodată la vreo rugăciune, necum la semnul crucii*."[179] (subl. ns.) Amarnice relatări ale unei catastrofale lipse de vocaţie preoţească, ce nu au rămas după cum vedem fără urmări, atât în fiul său trupesc, cât şi în fiii „în duh". Înfricoşat avertisment pentru noi, purtătorii hainei preoţeşti!

La Blaga „dogma" are un cu totul alt înţeles decât în Biserică, şi chiar unul opus. El afirmă printre altele în culegerea târzie de aforisme *Din duhul eresului*: „Cei care cred în dogmă îşi pierd criteriile de justă apreciere a ideilor... Oamenii se hrănesc cu dogme şi dogmele cu oameni... Spiritul n-are nici un interes să prefacă o idee în dogmă. În procesul de dogmatizare a unei idei intervin totdeauna interese exterioare spiritului."[180] „Pe de altă parte,

---

[177] Vezi mai sus nota 24.

[178] L. Blaga, *Hronicul şi cântecul vârstelor*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1997, pp. 29, 30, 33

[179] *Ibidem*, p. 34

[180] Cf. Gh. Vlăduţescu „Ideaţie dogmatică, Intelect, Raţiune" în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creaţie. Culegere de studii*, notă subsol, p. 61

în tentativa formulării principiilor metodei dogmatice, opusă oricărui conţinut creştin, mistic etc. al dogmei, Blaga intră în polemica deschisă cu o serie de curente filosofice.”[181] „Rezultă cu claritate din critica făcută lui Berdiaev atitudinea *areligioasă* a lui Blaga – *dominantă indiscutabilă a întregii sale vieţi* – încât nu înţelegem cum a putut fi etichetat drept mistic...”[182] (subl. ns.)

Citatele de mai sus confirmă, din nefericire, fără nici o putinţă de tăgadă cele arătate de către Părintele Stăniloae, şi anume *apostazia şi erezia* lui Lucian Blaga, de care acesta nu s-a ruşinat şi nici nu ştim să se fi căit sau s-o fi retractat public. „Teoreticianul "Marelui Anonim" al "cenzurii transcendente" şi al "misterului" potenţat, profet al "eonului dogmatic", în vecinătate cu concepţiile teologice, a reuşit performanţa *de a-i înfuria pe teologi şi teişti, fiind acuzat de apostazie*. Blaga însuşi *a ţinut să se delimiteze de ortodoxia religioasă*. Dar *şi de naturalismul scientist*. Singularizându-se, Blaga devenea, ipso facto, mai greu comprehensibil.”[183] (subl. ns.) Este exact ceea ce în mod foarte periculos reuşeşte şi părintele Costache prin afirmaţiile sale făcute în cadrul diverselor întâlniri şi conferinţe la care participă făcând propagandă acestor idei, unde *sminteşte* pe tinerii teologi în curs de formare, mulţi dintre ei viitori preoţi sau poate chiar arhierei! Cunoscând negreşit prea bine ce înseamnă „a sminti pe unul din aceştia mici”, D. Costache se pune implicit sub semnul rediscutării. Dar, slavă lui Dumnezeu, părintele este tânăr şi are încă tot timpul de a reflecta asupra reîntoarcerii la învăţătura dreaptă a Bisericii şi de a lepăda ispitele culturale care l-au prăbuşit pe Lucian Blaga. Rugăciunile „pentru fraţii noştri preoţi...” îl includ şi pe dânsul şi nădăjduim din suflet că vor lucra mântuitor.

Reiterarea discursului asupra „ortodoxiei” lui Lucian nu-şi mai are rostul în iconomia tezei, cu toate că există nenumărate alte citate şi dovezi.

După cum s-ar fi cuvenit unor ucenici ai Pr. Stăniloae ca doar să urmeze pe linia mentorului lor, ar fi trebuit fie să-l ignore total pe Blaga, ca pe o *nulitate* din punctul de vedere al *dumnezeieştilor dogme*, fie să continue pe aceeaşi linie şi să risipească eresurile sale de suflet pierzătoare. Or, este din păcate evident că persoanele în cauză nu numai că nu au făcut acestea, ci dimpotrivă îl reabilitează şi îl aduc în prim plan ca pe un nou „profet al noului eon”: „Lucian Blaga voia un nou "eon", adică o nouă lume spirituală de lungă durată”[184]. Iată încă o erezie, şi anume *milenarismul*, de tip new age.

Pentru L. Blaga ce filosofează autonom în cadrele dialecticii hegeliene evoluţioniste, „ideile teologiei creştine sunt *creaţiuni* ale spiritului omenesc; în această calitate ele au o evoluţie, o creştere; *evoluţia* nu e însă accidentală, ci stăpânită de un fir conducător” care a făcut ca totdeauna „să răzbată *ideile cele mai absurde*.”[185] (subl. ns.)

În privinţa unui eventual dialog între filosofie şi teologie, Blaga era mai mult decât sceptic: „*Căutarea unui acord de natură sistematică* între filosofie şi teologie a fost pentru mulţi gânditori, şi nu dintre cei mai neînsemnaţi, o problemă. Pe noi aceste limanuri cu sirene răguşite nu ne pot ispiti în nici un fel. Nu putem crede că rezultatele obţinute în cele două *domenii învrăjbite* ar fi atât de stabile, încât ţinta nobilă de a le împăca să merite atâta repetată trudă... Cercetările noastre se vor mişca însă prin aceleaşi *tărâmuri adverse*, dintre care unul aparţine filosofiei şi celălalt teologiei.”[186] (subl. ns.) Şi dacă aceasta era opinia filosofului, cum pot fi calificate vocile din Biserica ortodoxă ce au considerat că un dialog al teologiei cu ştiinţa nu numai că este roditor, ci chiar unul „indispensabil”?

---

[181] Cf. Gh. Cazan „Raţionalismul ecstatic – forma specifică a raţionalismului” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creaţie. Culegere de studii*, Cartea Românească, 1987, p. 51

[182] Cf. T. Dima „Posibile semnificaţii ale „Eonului dogmatic” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creaţie...*, p. 67

[183] Cf. D. Ghişe, „Valorificarea – dimensiune necesară a construcţiei culturale” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creaţie...*, p. 17

[184] Cf. T. Dima „Posibile semnificaţii... p. 71

[185] L. Blaga, *Eonul dogmatic,* în *Trilogia* cunoaşterii, Fundaţia regală pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1943, p. 22

[186] L. Blaga, *Trilogia cunoaşterii, Eonul dogmatic*, p. 7

Viziunea eretică a Pr. Doru Costache

Furat de elanul împăcării celor diferite, Pr. D. Costache ne introduce în studiul său „Logos, evoluţie şi finalitate în cercetarea antropologică. Spre o soluţie transdisciplinară”[187] printr-un motto semnificativ: *Întru amintirea lui Herakleit din Efes şi a Sfântului Maxim, teoreticieni ai mişcării ca manifestare a Logosului.* Aceşti doi teoreticieni au în comun noţiunea de Logos, dar lamentabil este faptul că, deosebirea duhurilor este un demers ortodox inexistent în cadrul gândirii citatului părinte asistent. Dacă nu avem acest dar deosebit, atunci măcar cel al inteligenţei native peste medie şi al erudiţiei şefului de promoţie al Seminarului teologic şi al briliantului profesor şi publicist din persoana aceluiaşi, ar fi trebuit să-l fi ajutat la executarea acestei distincţii nete între filosoful păgân şi sfântul creştin, stâlp al ortodoxiei pe care îl necinstim printr-o alăturare necuvioasă, după cum i s-a întâmplat Sfintei Prea Cuvioase Parascheva lângă hoitul cel nevrednic. Cum să se asemene nebuna înţelepciune omenească infirmată de veacuri, cu sfântul cel insuflat de dumnezeieşti dogme? Din modul inept de a focaliza asupra similitudinilor, în maniera: „Heraclit a admis, după cum se ştie existenţa unei substanţe primare care s-a diferenţiat, o parte a ei prefăcându-se în "lume". Şi după părerea stoicilor, substanţa primară se transformă în întregime şi devine "lume".”[188], s-ar cuveni în consecinţă alinierea citatului filosof antic alături de gnosticii iudei de factura lui Philon Iudeul, deoarece: „Philon avea la bază, după cum susţine Lucian Blaga, "concepţia monismului iudaic, pentru care... în cadrul divinităţii, nu se putea admite dispariţie şi degradare, deşi era posibilă emanaţia din divinitate a unor existenţe secundare (de ex., *a Logosului*) ".”[189], sau altor eretici de mai târziu şi nicidecum Sfântului Maxim, cel ce nu numai că a filosofat dumnezeieşte, ci este numit în Biserică *Mărturisitorul*.

Intenţiile publice ale Pr. Costache după cum însuşi mărturiseşte, ar fi următoarele:

„(1) să rezume unele aspecte importante ale controverselor dintre teologi şi oamenii de ştiinţă privind originea şi natura omului, descifrând câteva dintre cauzele conflictului;

(2) să distingă între rezultatele cercetării şi ideologiile la care se apelează pentru interpretarea datelor cercetării, punând în discuţie legitimitatea controversei creaţionism-evoluţionism;

(3) să expună câteva dintre problemele antropologiei ştiinţifice de astăzi, cum apar din perspectiva noii cosmologii;

(4) să prezinte câteva repere ale antropologiei ortodoxe;

(5) să propună o cale de soluţionare a conflictului amintit.”[190]

Dacă Pr. Costache a încercat o mediere a conflictului creaţionism-evoluţionism de pe poziţia nepărtinitoare a teologiei ortodoxe, aceasta nu presupunea neapărat şi o poziţie *echidistantă,* deoarece între, să zicem, afirmaţia că: 2 + 2 = 4,04 şi 2 + 2 = 404 adevărul nu se va putea afla la mijloc. Întrucât părintele nu ne-a furnizat din partea creaţionistă decât afirmaţii generale şi personale, socotim cuvenit, spre dovedire a afirmaţiei anterioare, să dăm cuvântul cărţii de referinţă ce se intitulează chiar *Creaţionismul ştiinţific*, în care este descris:

„*B. Modelul creaţionist.* Diametral opus modelului evoluţionist, modelul creaţionist implică un proces de creaţie specială care este:

1) supranaturală;
2) direcţionată din exterior;
3) teleologică (cu scopuri precise); şi
4) încheiată.

---

[187] În B. Nicolescu şi M. Stavinschi *Ştiinţă şi Religie – antagonism sau complementaritate?*, XXI: Eonul dogmatic, Bucureşti, 2002, p.278 şi urm.

[188] Cf. T. Dima „Posibile semnificaţii... p. 72

[189] *Ibidem,* p. 73

[190] Pr. D. Costache „Logos, evoluţie şi finalitate... p. 278

Ca şi evoluţia, modelul creaţionist se aplică universal... Creaţia originară a fost perfectă când a fost încheiată şi de atunci încoace ea este într-un proces de deteriorare."[191]

Am păstrat dinadins ultima frază ca să nu fim bănuiţi că am citat trunchiat de pe poziţii pro-fundamentaliste. Reluând cele patru puncte (nefiorentine!) din perspectiva apologeticii ortodoxe nu am reuşit să surprindem erezia. Cât despre ultima propoziţie, deteriorarea „de atunci" înseamnă desigur de la căderea în păcat. Deoarece nici aici nu găsim vreo poticnire, decât aceea că răstoarnă cu totul cele predate în manualele evoluţioniste, putem recomanda fără tăgadă corectitudinea acestor afirmaţii.

Reafirmarea celor de mai sus o întărim cu încă un citat:

> „Modelul creaţionist postulează astfel o perioadă de creaţie specială la început, în timpul căreia toate legile şi categoriile fundamentale ale naturii, inclusiv speciile majore ale plantelor şi ale animalelor, şi omul, au fost aduse în fiinţă prin procese speciale *creatoare* şi de integrare care nu mai operează acum. Odată creaţia terminată, aceste procese de creaţie au fost înlocuite de procese de *conservare*, care au fost concepute de Creator pentru a întreţine şi a menţine sistemele de bază pe care le-a creat El."[192]

Argumentele evoluţioniste au intoxicat şi intoxică încă generaţii întregi, fiind de departe „ideologia" dominantă pe plan mondial în ultimii 70 de ani. Este de prisos a le relua, continuăm – zadarnic – încercând a afla în cele de mai sus cum de reuşeşte „*creaţionism*(-ul), ca ideologie care ignoră dinamica vieţii (proiectată chiar de Logosul divin!), încercând, în schimb, să propună o mitologică tehnologie dumnezeiască."[193] Ce fel de dogmatică ne-a fost predată nouă, ortodocşilor? Ce nu este adevărat şi *ortodox* în cele afirmate, - atenţie - de savanţi, nu de teologi? Oare nu a fost o creaţie *specială şi desăvârşită*? καὶ εἶδεν ὁ Θεός τά πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωί ἡμέρα ἕκτη[194]; şi ziua a şaptea ce a însemnat dacă nu terminarea creaţiei?: „S-a odihnit Dumnezeu de lucruri, ca de acum zidiri nouă să nu mai facă mai multe decât făpturile cele zidite, căci nu era trebuinţă de mai multe, ci destule s-a făcut, şi s-au săvârşit toate făpturile cele de sus şi cele de jos, însă nu S-a odihnit nici nu Se odihneşte, nici nu se va odihni Cel ce ţine şi ocârmuieşte toate făpturile..."[195] Procesele de *conservare* sunt cele *proniatoare*, şi se putea eventual, adăuga – ca o „complementaritate nu antagonism" – că aici Dumnezeu era prezent în creaţie prin energiile Sale necreate, lucru ignorat de creaţionişti.

Hotărârea Sinodului VI Ecumenic (Constantinopol 680-681): condamnarea monergismului

În sprijinul argumentării sale Pr. D. Costache aduce şi acuza de monergism teologic: „Pentru că problema era poziţia teologiei ortodoxe faţă de creaţionism şi evoluţionism (...) este vorba de a extinde paradigma hotărârii Sinodului VI Ecumenic la orice discuţie privind Biserica şi teologia ei. Sinodul VI Ecumenic a condamnat o erezie numită "monergism". În observaţiile pe care le-a făcut, creaţionismul ştiinţific sau nu, este o formă de monergism, pentru că afirmă că lumea este pur şi simplu înghiontită de Dumnezeu; salturile respective – pentru că există salturi şi în creaţionism, nu doar în evoluţionism – sunt explicabile printr-un pressing de sus, supranatural."[196] ...Şi parcă spuneau anticii: *si tacuisses*...

Să începem prin a cerceta mai întâi hotărârea sinodală privitoare la monergism:

---

[191] Dr. H. Morris, *Creaţionismul ştiinţific*, Societatea Misionară Română, 1992, p. 10
[192] *Ibidem*
[193] Pr. D. Costache „Logos, evoluţie şi finalitate... p.288
[194] Facerea I, 31: „Şi a privit Dumnezeu toate câte a făcut şi iată erau bune foarte. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a şasea."
[195] *Hronograf*, „Pelerinul român", Oradea, 1992, p, 22
[196] Cf. „Controversa creaţionism-evoluţionism în dezbatere" în *Vestitorul Ortodoxiei*, 31 martie 2002, p. 9

„...fiindcă începătorul răutății nu a încetat de la început să găsească un colaborator în şarpe şi prin el să introducă în firea omenească otrava, tot aşa şi acum n-a încetat să născocească unelte potrivite propriei voințe, ne referim la Teodor, fost episcop de Faran, la Serghie, Pyr, Pavel şi Petru, care au ocupat scaunul întâistătătorilor oraşului imperial, şi mai ales Honorie, fost papă al vechii Rome, Chir, fost episcop al Alexandriei, Macarie, de curând ajuns pe scaunul Antiohiei, şi Ştefan, ucenicul său, prin aceştia el n-a încetat să stârnească rătăciri scandaloase în întreaga Biserică semănând în poporul ortodox, prin expresii noi, erezia unei singure voințe şi a unei *singure lucrări* (monergism) în cele două firi ale Unuia din Sfânta Treime, Hristos adevăratul nostru Dumnezeu; în consonanță cu smintita rătăcire (*kakodoxia*) a rău-credincioşilor Apollinarie, Sever şi Temistie râvnind cu cuget viclean să nimicească şi desăvârşirea înnomenirii aceluiaşi unic Domn Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, introducând blasfemiator lipsa de voință şi nelucrarea în trupul său însuflețit în mod înțelegător (*noetikos*) şi Ştefan ucenicul acestuia; nu s-a lenevit prin aceia să stârnească în întreaga Biserică smintelile rătăcirii că ale unei singure voințe şi ale unei *singure lucrări* în cele două firi ale Unuia din Sfânta Treime Hristos Adevăratul nostru Dumnezeu, poporului drept credincios semănând prin noi expresii erezia în consens cu secta nesănătoasă şi rău credincioasă a rău credincioşilor Apollinarie, Sever şi Temistie şi desăvârşirea înnomenirii a însuşi Unuia Domnului nostru Iisus Hristos Dumnezeul nostru după ce au încercat nimicind printr-o cugetare vicleană, introducând nebuneşte prin aceasta că trupul Său însuflețit noetic era fără de voință şi fără de lucrare...

Prezentul Sfânt Sinod ecumenic a primit cu credință şi cu brațele deschise propunerea (*anafora*) făcută de Prea Sfântul şi Preafericitul papă al vechii Rome, Agaton, împăratului nostru drept măritor şi prea credincios, Constantin, prin care a respins nominal pe cei care au predicat şi învățat după cum s-a zis mai sus o singură voință şi o singură lucrare în iconomia lui Hristos Cel întrupat, adevăratul nostru Dumnezeu.

În acelaşi fel a primit şi propunerea sinodală a sfântului Sinod al celor 125 de episcopi iubitori de Dumnezeu (adunați) de către acelaşi Prea Sfințit papă, Măriei sale de Dumnezeu înțeleptit."

Sinergia şi „logica terțului inclus"

Pr. Costache susține în continuare că în actul creației lui Dumnezeu a fost vorba despre *sinergie.* La întrebarea pe care Pr. C. Coman, prodecan al Facultății de teologie ortodoxă şi moderator al discuției o pune delicat şi timid în numele nostru al celor foarte nedumeriți, şi anume: „Sinergia între cine şi cine?" urmează răspunsul prompt: „Între Dumnezeu şi creația Sa, care este fundamentată în Logos (...)"[197] Şi ... puncte-puncte, rămânem şi noi, cei ce n-am fost personal de față la această dezbatere. Ce legătură poate fi între aceste panseuri şi horosul sinodal? Dacă Dumnezeu a creat lumea *din nimic*, ce fel de sinergie a putut avea El cu Creația Sa? Părintele are o altă definiție a *energiei* decât cea teologică? În cazul acesta, nu se fac referiri la energiile naturale: fizică, chimică, electrică, bio- etc., ci e vorba de o lucrare a unei ființe raționale (logice). Are creația o lucrare (energie) în sens teologic? Aşa spune Sinodul VI despre cele două lucrări ale Mântuitorului cea *divină* şi cea *umană* potrivit celor două naturi? Cum este posibil să se afirme în mod consecvent şi *în mai multe locuri şi articole* (nu sunt citate de față în întregime, fiind disponibile la cerere), că în momentul zilelor creației – despre care este vorba în zisa controversă – a putut fi vorba despre sinergia lui Dumnezeu cu Creația ce tocmai era în curs de apariție? Cum a putut chiar omul, creat după chipul şi asemănarea cu Dumnezeu să co-laboreze cu Dumnezeu (sinergie) la propria sa creație, chiar dacă nu una *ex nihilo* ci din pământ (țărână)? Sau poate că e invers, creația colaborează cu Dumnezeu la crearea omului prin vreo sinergie? Aici nu e ortodoxie, ci erezia *evoluționismului teist.* Acest scurt-circuit dogmatic şi logic nu are nici un efect asupra Pr. Costache, deoarece în încheierea discuției dânsul afirmă: „Deci, lumea este făcută din

[197] *Ibidem*

nimic, dar organizarea ei se realizează după principiul sinergiei, pentru că Tatăl creează lumea privind Chipul lui Hristos."[198]

Mergând în continuare pe linia pe care s-a angajat, Pr. Costache poate fi total descalificat de către orice credincios ortodox, şi chiar şi de către învăţăceii săi ce vor constata în curând erorile sale „cu mai mare durere" decât a constatat părintele aşa-numita „rătăcire" a îmbunătăţitului Ieromonah Serafim Rose, cel situat după opinia părintelui asistent „pe o poziţie paralelă (la infinit, euclidiană) cu tradiţia sfinţilor." Am încercat să identificăm acest citat din cuprinsul articolului „Logos, evoluţie şi finalitate..." de la p. 288, dar deşi este cules cu un font (corp literă) mai mic, ceea ce indică citatul, nu ni s-a făcut onoarea de a se indica sursa, lucru repetat de altfel pe parcursul lucrării. (Chiar dacă citatele aparţin aceluiaşi autor, ar trebui indicată sursa pentru conformitate.)

Dar nu acest amănunt este grav, el poate fi datorat unor scăpări de culegere sau tipărire, ci acea aşa-zisă „logică a terţului inclus" preluată de la cripto new-agerul Basarab Nicolescu: „şi care este o logică antinomică pe care o vedem în toate dogmele Bisericii. Când ereticul spune: ",Dumnezeu este Unul", celălalt eretic spune: "Dumnezeu este Trei". Ortodoxia spune: "Dumnezeu este Unul şi Trei". Când ereticul spune "Hristos este Dumnezeu", celălalt eretic spune: "Nu, Hristos e om", Ortodoxia spune: "Hristos este Dumnezeu şi Om". Aceasta este logica terţului inclus."[199] Ortodoxia este nevoită a spune că, tot luptând să apere „cauza dreaptă" a noilor organizaţii ale noii ordini mondiale ale noului (n)eon (anti)dogmatic cu noile sale reprezentări ale lumii, Pr. Costache a ajuns să confunde - ceea ce este foarte grav - *firea* cu *ipostasul.* Dumnezeu este *Unul – în fire* (ουσια) şi în *Trei ipostasuri* (persoane). Hristos este *un ipostas* şi *două naturi* (firi): divino-uman, *Θεαντροπος.*

Aşadar ilogica aşa numitului terţ declarat „inclus" este clară şi pentru un elev de liceu. Este vorba de fapt chiar despre cel clasic exclus! Acestea reprezintă două categorii logice *distincte care nu se contrazic şi nu se pot exclude!*

Cât priveşte logica folosită, cu smerenie remarcăm la „eonişti" doar pe cea clasică a dialecticii hegeliene preluată de Marx, şi anume:

teză: *evoluţionism naturalist;*

antiteză: *creaţionism ştiinţific* (teologie fundamentalistă);

sinteză: *noua reprezentare a lumii* (eonul dogmatic), paradigmă cosmologico-teologică superioară. Identitatea gândirii în cauză, cu evoluţionismul teist este demonstrată încă odată fără tăgadă.

Poziţia inconsecventă a doctorului Alexandros Kalomiros

Invocarea autorităţii doctorului Alexandros Kalomiros (1931-1990) merită la rândul ei o observaţie. Cu adevărat acesta a fost o personalitate deosebită, fiind contemporan cu Ierom. Serafim Rose. La noi a fost publicat la editura *Deisis* un volum intitulat „Sfinţii Părinţi despre originile şi destinul omului şi cosmosului" în traducerea Pr. Prof. Ioan Ică de la Sibiu. În postfaţă părintele profesor se declară un admirator entuziast al evoluţionistului teist care a fost A. Kalomiros:

> „Doresc să relev în principal efortul salutar în direcţia necesarei deconstrucţii a rezistentelor filosofeme scolastice ce parazitează încă discursul teologic contemporan cu *crispări angoasate în faţa evoluţiei*, cu refuzul spiritualist al realităţilor devenirii lumii materiale... Gradul în care vom fi „şocaţi" de lectura acestor eseuri teologice va constitui un barometru fidel al *disponibilităţii noastre mentale şi psihologice* de a recepta *interpretarea provocatoare şi benefică* a acestei revelaţii la adresa schemelor dualiste sau moniste inadecvate... Eseurile doctorului se pot constitui – nu în ultimul rând pentru preoţi şi profesorii de religie – într-o

[198] *Ibid.*, p. 13
[199] *Ibid.,* p. 13

binevenită terapie purificatoare a discursului catehetic şi a pedagogiei religioase a Bisericii" (subl. ns.)

Mărturisim „şocurile" survenite în urma constatării prezenței ereziei evoluționismului teist pe o scară atât de răspândită la înalte nivele ale învățământului teologic românesc, care pot da rezultate de acest gen:

> „Trecerea de la evul mediu la modernitate a găsit însă *Biserica nepregătită*, cu o *conştiinţă relaxată*... şi cu o *amintire ştearsă a modului* de lucru al Părinților... Mai mult, din cauza *înfrângerii suferite în fața ştiințelor*, în sec. XVII-XIX, *teologii* consideră că nici nu mai trebuie purtată vreo discuție cu lumea ştiinței, şi că ceea ce au ei acum de făcut este numai să redescopere şi să conserve cu pietate realizările generațiilor creştine din trecut. Acest blocaj, cu totul străin de spiritul apostolic al misiunii Bisericii, determină cea mai mare parte a teologilor să rămână insensibili față de importantele mutații din cosmologia contemporană. *Într-o profundă criză a conştiinței sale profetice, Biserica pare să fi pierdut puterea de discerne şi de a spera în semnele unei noi "pliniri a vremii".* Or, pronia dumnezeiască pare să fi condus lumea ştiinței – *dincolo de percepția Bisericii* – către momentul unei întâlniri cu viziunea teologică tradițională despre lume."[200] (subl. ns.)

În calitate de teolog al Bisericii, cu biata putere de discernere a duhurilor ce a mai rămas din harul Mirungerii, plus cel preoțesc transmis la hirotonie, completat cu oarece studii teologice, nu putem spune decât că această „vreme nouă" şi „lume nouă" de care se tot face vorbire, este *new age-ul masonic* al noii ordini mondiale şi nimic altceva, vreme cu care Biserica nu vrea să aibă de a face, fiind „plănuită" de către cel rău şi uneltele sale omeneşti.

Întorcându-ne la Al. Kalomiros, ne întrebăm cum de i-a scăpat Părintelui Ică din vedere cartea acestuia de referință care i-a adus celebritatea în lumea ortodoxă: *Against false union* (Împotriva mincinoasei uniri) apărută în 1964? Întrucât ea nu a fost încă tradusă în româneşte (cel puțin după cunoştința noastră la data scrierii acestui articol) am recurs la lecturarea ei în limba engleză, cartea fiind disponibilă pe internet, şi ne-am oprit asupra unor pasaje edificatoare pentru problema ce ne interesează:

> „De la protestantism la ateism şi materialism nu a fost o distanță prea mare. Multe felurite filosofii au început să pretindă poziția pe care o avea credința în mentalitatea creştinului, şi, până la urmă, *scientismul a cucerit lumea*. Acesta a avut o putere deosebit de mare în a cuceri masele din cauză că realizările din domeniul tehnologiei aminteau de minuni, şi îi făceau pe oameni să se extazieze în fața lor, oameni care, din lipsă de criterii spirituale, au căzut pradă uşoară materialismului. *Ştiința a dat apoi lumii un sentiment de falsă cunoaştere. Chiar dacă tot timpul şi-a schimbat părerile şi teoriile, acestea au avut de fiecare dată o aură a cunoaşterii certificate; şi acest lucru a influențat mințile oamenilor într-un mod magic.*"[201] (subl. ns.)

Să recurgem în continuare la lecturarea opiniilor lui Kalomiros în legătură cu oportunitatea unor „dialoguri" de felul celui propagat de reprezentanții „eonului dogmatic":

> „O discuție (dialog) între ateism şi catolicism este cu putință. Ei vorbesc de pe acelaşi nivel filosofic, cu argumente de acelaşi ordin. Dar *o discuție între ateism şi ortodoxie este imposibilă*, deoarece ortodoxia vorbeşte o limbă complet incomprehensibilă ateismului. *Ea înțelege uimitor de bine limbajul ateismului dar, în clipa în care va vorbi acelaşi limbaj, încetează a mai fi ortodoxie*.

[200] Pr. D. Costache „Perspectivele Teologiei Patristice în contextul cosmologiei contemporane" în *Noua reprezentare a lumii,* XXI Eonul dogmatic, Bucureşti, 2002, pp. 57-58
[201] Al. Kalomiros *Against false union,* Cap. VI. "The Mystery Of Iniquity (Taina Fărădelegii)

Să luăm de pildă discuţia privitoare la natura omului. Catolicismul crede că omul e alcătuit dintr-un trup şi un suflet. Ateismul nu acceptă existenţa sufletului şi învaţă că omul constă doar din trup. Această negare a constituit un răspuns viziunii catolice despre om... În acest fel, taina existenţei omului a decăzut la nivelul naiv al unei definiţii filosofice. Aici a găsit-o ateismul şi a început să brodeze pe aceasta, deoarece ateismul şi el se situează la nivelul definiţiilor filosofice. Astfel a început un schimb de *nesfârşite argumente filosofico-ştiinţifice*, care vor continua până la sfârşitul lumii *fără a dovedi nimic,* deoarece dovada este căutată în sfera raţiunii pure şi nu în cea care se află dincolo, în transcendenţă. Raţiunea nu are decât o valoare auxiliară; singură, nu duce nici la cunoaştere nici la certitudini.

Cum a putut ortodoxia aşadar să ia parte la o asemenea copilărească discuţie naivă fără să se înjosească la acest nivel al naivităţii? Ortodoxia refuză să dea o definiţie filosofică a omului, a trupului, a sufletului. Ea ştie că omul este mai mult decât ceea ce se vede dar ştie la fel de bine că nu poate nici să descrie şi nici să definească sufletul, şi nici să privească trupul materiei ca pe ceva comprehensibil minţii omeneşti. Atâta vreme ce mintea omenească poate să analizeze lucrurile, poate doar să înţeleagă nişte simboluri pe care le-a creat ea însăşi, nu să ajungă şi la esenţa lucrurilor.

...Ortodoxia este o experienţă spirituală, o viaţă în Domnul, o serie de contacte ontologice, şi nu un sistem de silogisme omeneşti. Silogismele sale există, şi sunt în cea mai mare parte logice, dar sunt pur auxiliare. Fundamentele ei nu sunt formate din silogisme sau din speculaţii filosofice, ci experienţe vii, ale lucrării divine în inimile curate ale Sfinţilor, *cum va putea aşadar ateismul să ducă o discuţie cu ortodoxia*?”[202] (subl. ns.)

Poziţia lui Kalomiros în această privinţă apare cum nu se poate mai clar: ortodoxia nu are cum să dialogheze, nici cu ştiinţa atee sau deistă clasică (Newton, Galilei, etc.), şi nici cu cea panteistă de tip new age (Capra, Bohm, etc.)

Istoricul ştiinţei Al. Koyré

Pe parcursul dialogului este invocată autoritatea istoricului ştiinţei Al. Koyré. Să cercetăm şi noi care sunt opiniile acestuia în privinţa influenţei ştiinţei asupra mentalului şi sufletelor oamenilor: „Revelatoare, mai ales, fiindcă Koyré, ca şi Blaga, a fost convins în studiile sale istorice de ideea "unităţii gândirii, îndeosebi în formele ei cele mai înalte", în speţă de ideea unităţii gândirii ştiinţifice şi filosofice... Încercând să caracterizeze unghiul de vedere în care a întreprins cercetarea revoluţiei ştiinţifice din secolul al XVII-lea în clasicele sale "Studii galileene" Koyré va scrie că el a analizat această revoluţie drept rezultat "al unei profunde transformări spirituale care a zdruncinat din temelii nu numai conţinutul dar *şi cadrele însele ale gândirii noastre*; substituirea unui univers infinit şi omogen cosmosului finit şi ierarhic organizat al gândirii antice şi medievale implică şi necesită prefacerea totală a primelor principii ale raţiunii ştiinţifice şi filosofic. Prefacerea totală de asemenea a noţiunilor fundamentale ale mişcării, ale spaţiului, ale cunoaşterii şi fiinţei. "”[203] (subl. ns.) „Puţin mai târziu, în prefaţa lucrării pe care o pregătea atunci când a redactat acest curriculum vitae, Koyré preciza că el vede în revoluţia ştiinţifică a secolului XVII-lea expresia şi consecinţa *"unui proces mai profund şi mai grav datorită căruia omul... şi-a pierdut locul în lume sau poate, mai exact, a pierdut lumea însăşi, care constituia cadrul existenţei sale şi obiectul cunoaşterii sale, şi a trebuit să transforme şi să schimbe nu numai concepţiile sale fundamentale, ci chiar structurile gândirii sale."* (subl. ns.) (Vezi Al. Koyré, "Du monde clos a l’univers infini", Paris, "Gallimard", 1973, pp. 10-11.)”[204]

---

[202] *Ibidem,* Cap. XX ”*Fearful Mysteries*” (Înfricoşătoarele Taine)

[203] Cf. M. Flonta „Istoria ştiinţei şi analiza culturală a cunoaşterii pozitive” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creaţie...*, pp. 193-194

[204] *Ibidem,* nota 23, p. 197

Aceasta s-a întâmplat deoarece acel om apusean l-a pierdut mai întâi pe Dumnezeu prin căderea întregii bisericii apusene în jurul anului 1000. După această dată filosofii şi savanții apuseni au continuat vertiginos prăbuşirea cunoaşterii omeneşti: „Cusanus face trecerea între cele două evuri afirmând *că lumea n-ar avea margini sau început şi centru. Maşina lumii e astfel întocmită încât pare a avea pretutindeni un centru şi nicăieri o limită.*”[205] (subl. ns.) „Profunzimea revoluției înfăptuite de Galilei şi Newton în ştiința naturii a fost subliniată de Al. Koyré astfel: „Ceea ce aveau de făcut fondatorii ştiinței moderne, printre ei fiind şi Galilei, nu era o critică şi o combatere a unor anumite *teorii eronate şi deci corectarea şi înlocuirea lor prin altele mai bune.* Ei trebuiau să facă ceva cu totul deosebit. *Trebuiau să reformeze structura intelectului nostru însuşi, să reformuleze şi să reformeze conceptele lui, să dezvolte o nouă abordare a existenței, un nou concept al cunoaşterii, un nou concept al ştiinței, şi chiar să înlocuiască un punct de vedere atât de natural, acela al simțului comun, cu un altul care nu este de loc natural.*”[206] (subl. ns.)

Afirmațiile acestea adevărate venite din partea unuia ce nu a fost nici teolog şi nici ortodox susțin teza contrară opiniilor „eonului dogmatic”.

Texte şi idei comparate

Pentru a fi mai sistematici, oferim mai jos câteva mostre de texte şi idei comparate:

Pr. Doru Costache <u>*XXI: Eonul dogmatic*</u>	*Lucian Blaga* <u>*Filosofia*</u>	*Teologie ortodoxă* <u>*Sfinții Părinți*</u>	<u>*Creaționism Ştiințific*</u>
„Din punctul meu, nu este un conflict între antropologia ştiințifică şi cea teologică, ci între două interpretări reducționiste ale datului antropologic: *supranaturalismul*, în cazul creaționismului, şi *naturalismul*, în cazul evoluționismului.”[207] (subl. ns.)	„Transnaturalismul meu metafizic se află la egală depărtare de *supranaturalismul* teologic şi de *naturalismul* scientist.”[213] (subl. ns.)		

[205] A. Botez „O teorie originală despre spațio-temporalitate, câmp stilistic şi creație ştiințifică” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creație...*, p. 208
[206] Al. Koyré, *Galilei şi Platon*, în I. Pârvu, *Istoria ştiinței şi reconstrucția ei conceptuală. Antologie*, Editura ştiințifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1981, p. 168
[207] Pr. D. Costache „Logos, evoluție şi finalitate... p.284
[208] *Ibidem,* p. 304
[209] *Ibid....*, p. 280
[210] Pr. D. Costache „Apologetic, moral şi mistic: trei moduri ale viziunii ecleziale asupra Creației – elemente de cosmologie tradițională” în *Noua reprezentare a lumii,* XXI Eonul dogmatic, Bucureşti, 2002, p. 45
[211] Basarab Nicolescu şi Magda Stavinschi *Ştiință şi religie – antagonism sau complementaritate*? p. 8
[212] Pr. D. Costache „Apologetic, moral şi mistic..., p. 58
[213] Cf. D. Ghişe, „Valorificarea – dimensiune necesară a construcției culturale” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creație. Culegere de studii*, Cartea Românească, 1987, p. 17

	„Doctrină filosofică, decizie, decret, opinie, dogma avea la greci sensuri diferite de cele ce aveau să-i fie date mai târziu, pozitive sau negative.”[214] „Trebuie să izolăm dogma... de toate subînțelesurile cu care credința o înzestrează.”[215]	„**Dogmă**: [gr. dogma - dogmata = opinie, hotărâre]: doctrină de credință formulată în mod sinodal, în care Biserica recunoaşte conținutul deplin şi dezvoltarea ortodoxă a învățăturii apostolice...”[221]	
„...atât oamenii de ştiință cât şi teologii se înşeală, fiecare considerând că se află în posesia *întregului adevăr*.”[208] (subl. ns.)	„pentru teologi, sugestionați... de existența statică a unui *adevăr* presupus *absolut*... adică o singură revelație cu constelații fixe.”[216] (subl. ns.)		„*A. Creația nu poate fi dovedită.* Este imposibil să pui la cale un experiment ştiințific prin care să descrii procesul creației, sau chiar numai să evaluezi dacă un astfel de proces poate avea loc. Creatorul nu creează după principiul unui savant.”[225]

[214] Cf. Gh. Vlăduțescu „Ideație dogmatică, Intelect, Rațiune” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creație. Culegere de studii*, p. 58
[215] *Ibidem*, p. 57
[216] L. Blaga, *Trilogia cunoaşterii, Eonul dogmatic*, Ed. Fundației pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1943, p. 8, 9
[217] Cf. Gh. Vlăduțescu „Ideație dogmatică, Intelect, Rațiune” în *Lucian Blaga – cunoaştere şi creație. Culegere de studii*, notă subsol, p. 61
[218] Cf. T. Dima „Posibile semnificații... p. 71
[219] L. Blaga, *Trilogia cunoaşterii, Eonul dogmatic*, p. 7
[220] L. Blaga, *Eonul dogmatic*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1993, p. 188
[221] Pr. Prof. I. Bria, *Dicționar de teologie ortodoxă A-Z*, Ed. IBM al BOR, Bucureşti, 1994, p. 127
[222] Sf. Vasile cel Mare *Hexaimeron* 9, 1
[223] Sf. Ignatie Briancianinov „Despre creştinism Predică la Duminica Tomei” în *Predici la Triod şi Penticostar*, Ed. Σοφια, Bucureşti, 2003, p. 200
[224] Sf. Grigorie Palama, citat în D. Stăniloae, *Viața şi învățătura Sf. Grigorie Palama*, Ed. *Scripta*, Bucureşti 1993, p. 32
[225] Dr. H. Morris, *Creaționismul ştiințific*, Societatea Misionară Română, 1992, p. 5

„Privit şi de această dată *în afara istoriei* universului şi a vieții, omul e prezentat (de către teologi) drept ființă superioară,...”[209] (subl. ns.)

„Numele său, (al asociației Eonul ...) trimițând la *celebra profeție* a lui Blaga, privind un veac al adunării, al asocierii, nu vrea decât să exprime vocația tradiției ortodoxe de a concilia.” (subl. ns.)

„Adâncul, marea, întunericul, noaptea – toate acestea reprezintă *metafore* pentru un rezervor minunat de posibilități privind ființele ce vor veni;”[210] (subl. ns.)

„Credința într-o dogmă implică credința că *istoria poate fi suspendată*.”[217] (subl. ns.)

„Lucian Blaga voia un nou „eon”, adică o nouă lume spirituală de lungă durată”[218]

„Cei care *nu interpretează cuvintele Scripturii în sensul lor propriu* spun că apa de care vorbeşte Scriptura nu e apă, ci altceva, de altă natură, şi interpretează cuvintele plantă şi peşte cum li se pare lor... *Eu când aud că Scriptura zice iarbă, înțeleg iarbă*; când aud plantă, peşte, fiară, dobitoc, pe toate le înțeleg aşa cum sunt spuse... Mi se pare însă că cei care nu înțeleg lucrul acesta, adică cei care folosesc interpretarea *alegorică*, au încercat să dea Scripturii o vrednicie închipuită, *punând pe seama ei propriile idei*, schimbând sensul cuvintelor Scripturii cu folosirea unui limbaj figurat. Înseamnă însă să te faci mai înțelept decât cuvintele Duhului când, în chip de interpretare a

„**XXI: Eonul dogmatic** se doreşte, aşadar, un spirit care să anime, într-o anumită manieră de gândire şi viaţă, *aspecte diverse* ale culturii contemporane. De aceea se propune drept *mediator* între zone privite deseori ca *ireductibil separate*, constituindu-se în *placa turnantă* a întâlnirii *între mentalităţi, tradiţii religioase şi culturale diferite, între diverse domenii ale cunoaşterii şi ale expresiei creativităţii umane,* fără anularea particularităţilor de dragul sintezei şi fără a renunţa la elementele comune

„*Căutarea unui acord de natură sistematică* între filosofie şi teologie a fost pentru mulţi gânditori, şi nu dintre cei mai neînsemnaţi, o problemă. Pe noi aceste limanuri cu sirene răguşite nu ne pot ispiti în nici un fel. Nu putem crede că rezultatele obţinute în cele două *domenii învrăjbite* ar fi atât de stabile, încât ţinta nobilă de a le împăca să

Scripturii, introduci în Scriptură ideile tale. Deci să fie înţeleasă Scriptura aşa cum a fost scrisă!”[222] (subl. ns.)

„Aceste gânduri sau cunoştinţe privesc *numai cele vremelnice şi deşarte*, îl duc pe cel care le are la slavă deşartă, la trufie, la amăgire de sine, la irosirea vieţii numai în griji pentru ceea ce este *stricăcios şi trecător*, la viaţa păcătoasă, la lepădarea şi uitarea lui Dumnezeu şi a veşniciei. Iar când omul neluminat cu lumina lui Hristos cutează să facă *judecăţi cu privire la lucrurile duhovniceşti*, mintea lui rătăceşte ca într-o pustie întunecată, fără hotare, şi în locul adevăratelor cunoştinţe – de a căror dobândire nu este nicidecum în stare – *alcătuieşte păreri şi închipuiri, le îmbracă în cuvinte întunecoase şi viclean alcătuite, amăgind pe sine şi aproapele, văzând înţelepciune acolo unde cu toată dreptatea trebuie văzută numai vătămare de minte şi aiurare.*”[223]

elementele comune pentru promovarea specificităților." (subl. ns.)

„Fără un *nou umanism*, reuşind să dea o finalitate spirituală tehnoştiinței dezlănțuite dar oarbe, este greu de văzut cum specia noastră umană ar putea supraviețui. În acest context contribuția dialogului între ştiința contemporană şi religia şi teologia ortodoxă poate fi crucială."[211] (subl. ns.)

„*nu avem nevoie astăzi de ceea ce au spus Părinții*, decât pentru a

merite atâta repetată trudă... Cercetările noastre se vor mişca însă prin aceleaşi *tărâmuri adverse*, dintre care unul aparține filosofiei şi celălalt teologiei."[219] (subl. ns.)

„Ivirea unei *noi religiozități*, care ar pune personalitatea omenească în slujba dogmei de mâine, ni se pare mai mult decât firească."[220] (subl. ns.)

„Purificarea de neştiință *nu o aduce ştiința, ci Sfânta Scriptură şi adevărul creştin. Necesar şi mântuitor este a cugeta în toate la fel cu Părinții*, Apostolii, Profeții, cu toți prin care a grăit Duhul Sfânt atât despre Dumnezeu *cât şi despre făpturi*. Descoperirile altora, chiar de ar fi adevărate, nu contribuie la mântuire. Să fim siguri că nimic din ce e necesar şi folositor la mântuire nu lipseşte în învățătura Duhului Sfânt."[224] (subl. ns.)

cunoaşte şi asuma caracterul eclezial al manierei lor de lucru.”[212] (subl. ns.)

Concluzii

Pentru cei care vor cu adevărat să se lumineze asupra subiectului „Creaţionism şi evoluţionism”, şi să se întemeieze pe solida temelie a Sfintei Scripturi şi a Sfinţilor Părinţi nu putem la ora actuală recomanda ceva mai bun decât cartea de referinţă a Ierom. Serafim Rose *Cartea Facerii, Crearea lumii şi omul începuturilor*, unde se vor găsi toate argumentele necesare şi o bogată bibliografie întregitoare.

În încheiere vom da cuvântul unuia din cei ce au grăit cu „putere multă”: Sfântul Ignatie Briancianinov, unul dintre Sfinţii Părinţi ai sec. XIX.

Legat de antropologie: „Omul este o taină pentru sine însuşi. Oare această taină va rămâne pecetluită şi nu există nici un mijloc pentru a fi descoperită? Da! A pecetluit-o pentru om păcatul şi căderea... Înţelepţii acestei lumi bântuie prin bezna iluziilor şi rătăcirilor, atribuind învăţăturii despre om un caracter plin de libertinism şi deşertăciune, *schimbând astfel adevărul prin tot felul de ipoteze şi supoziţii.* În aceeaşi prăpastie a iluziilor şi rătăcirilor nimeresc orbii conduşi de alţi orbi... Toate câte s-au spus de către raţiunea umană căzută, diavolească şi mândră, dar care se consideră lucidă şi bine cultivată, nu merită atenţie şi vor rămâne necomentate.”[226] (subl. ns.)

Despre ştiinţele omeneşti (cu care chipurile ar trebui ca Biserica să poarte oarece dialog): „Foarte mulţi oameni au fost aduşi la cunoaşterea Adevărului prin această lumină (dumnezeiască) şi n-au fost lăsaţi să se piardă în comodităţile posibile ale acestei vieţi pământeşti, pe care vrăjmaşul omenirii le-a inventat, *prin tot felul de ştiinţe* şi arte care au contribuit la marea sporire a păcatului, spre întărirea căderii şi înfrumuseţării ei cu idolii bunăstării şi ai veseliei. *Ştiinţele omeneşti,* aducându-i satisfacţie omului şi prezentând harul dumnezeiesc şi pe însuşi Creatorul ca ceva netrebuincios, hulind, respingând şi umilind Duhul Sfânt, *s-au făcut arme puternice şi mijloace ale păcatului şi diavolului*. Lumina oamenilor s-a contopit cu "lumina" demonilor, formând deşteptăciunea (înţelepciunea) omenească, străină de Dumnezeu, distrugându-l astfel pe om cu mândria cea asemenea diavolului. (I Cor. III, 17-18)[227] Înconjurat de boala învăţăturii, omul înţelept al acestui veac le supune pe toate raţiunii sale, slujindu-şi lui însuşi, devenind astfel propriu-i idol, întruchipând propunerea oferită de Satana: "Veţi fi ca Dumnezeu, cunoscând binele şi răul." Înţelepciunea oferită sie însuşi este o înşelare de sine, o minciună drăcească, o cunoaştere falsă care îl pune pe om într-o stare de amăgire faţă de propria-i persoană şi faţă de cele ce-l înconjoară. Toată această înţelepciune este spurcăciune şi o nebunie în faţa lui Dumnezeu, o îndrăcire. Orbirea sa o proclamă ca fiind o viziune şi de o competenţă corespunzătoare, făcând astfel ca să fie de nevindecat, căderea fiindu-i asemenea cu cea a nenorociţilor de farisei şi cărturari (Ioan IX, 41)[228]... *Filosofii* şi pictorii au fost cei mai mari susţinători ai închinării la idoli, precum şi *duşmani ai adevăratei cunoaşteri a lui Dumnezeu*. Din momentul în care credinţa creştină a cuprins lumea, *ştiinţa a născut nenumărate erezii* şi cu ele s-a străduit să răstoarne temelia creştinismului... (Dacă iscodirea a fost cea care i-a făcut pe primii oameni părtaşi căderii, ştiinţa i-a luat locul – n. trad. în volumul citat) Acum oamenii creştini proveniţi din vechii închinători la idoli, revin la starea de dinainte pentru *că nu pot să respingă progresul ştiinţei*. Acea ştiinţă îi face pe

---

[226] Sf. Ignatie Briancianinov *Cuvânt despre om*, Bunavestire Bacău, 2001, pp. 13-14

[227] „De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteţi voi. Nimeni să nu se amăgească. Dacă i se pare cuiva, între voi, că este înţelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înţelept.”

[228] „Iisus le-a zis: Dacă aţi fi orbi n-aţi avea păcat. Dar acum ziceţi: Noi vedem. De aceea păcatul rămâne asupra voastră.

oameni să se închine din nou la idoli şi să-i slujească Satanei, dar printr-o altă formă de înşelare, mai lesnicioasă."[229] (subl. ns.)

Vom încheia cu un buchet de stihuri din Prohod, în chip de rezumat şi mărturisire de credinţă a tuturor celor care trăiesc în duhul dreptei credinţe:

Înaintea regilor voi spune învăţătura Ta şi nu mă voi ruşina (Prohodul, Starea I-a, 46)

Ruşinaţi să fie trufaşii ce fără vină mă apasă, căci învăţăturile Tale le cercetez (Starea II-a, 6)

Născocirile omeneşti le urăsc, iar legea Ta o iubesc (41)

Tu eşti adăpostul şi scutul meu şi în cuvântul Tău nădăjduiesc (42)

Dispreţuit-ai pe toţi cei ce se depărtează de legea Ta, că născocirile lor sunt mincinoase. (46)

Cuvântul Tău e lămurit şi curat şi robul Tău l-a iubit şi l-a preţuit (Starea a III-a, 9)[230]

Postul Sfintelor Paşti,
2003

Bibliografie:

Biblia, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1977
Hronograf, Ed. „Pelerinul român", Oradea, 1992
Prohodul Domnului, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1942

Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1992
Sf. Ignatie Briancianinov, *Cuvânt despre om*, Ed. Bunavestire, Bacău, 2001
Sf. Ignatie Briancianinov, *Predici la Triod şi Penticostar*, Ed. Σοφια, Bucureşti, 2003
Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Ed Scripta, Bucureşti, 1993
Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1989
Sf. Vasile cel Mare, *Omilii la Hexaemeron*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1986
Bădulescu Dan, *Împărăţia răului NEW AGE*, Christiana, Bucureşti, 2001
Rose Serafim, *Cartea Facerii, Crearea lumii şi omul începuturilor*, Ed. Σοφια, Bucureşti, 2001
Stăniloae Dumitru, *Poziţia domnului Lucian Blaga faţă de Creştinism şi Ortodoxie,* Paideia, 1993
Stăniloae Dumitru, *Viaţa şi învăţătura Sf. Grigorie Palama*, Ed. *Scripta*, Bucureşti 1993
Uscă Ioan Sorin, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinţilor Părinţi: Facerea*, Christiana, Bucureşti, 2002

Aviezer Nathan, *La începuturi... Creaţia biblică şi ştiinţa*, Ed. Doina, 1998
Blaga Lucian, *Eonul dogmatic*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1993
Blaga Lucian, *Opere filosofice*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1988
Blaga Lucian, *Hronicul şi cântecul vârstelor*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1997
Ham Ken, *Evoluţia: adevăr sau minciună?* Master Books, 1996
Kalomiros Alexandros, *Sfinţii Părinţi despre originile şi destinul omului şi cosmosului*, Ed. *Deisis*, Sibiu, 1998
Morris Henry, *Creaţionismul ştiinţific*, Societatea Misionară Română, 1992
Morris Henry, *Introducere în Ştiinţa creaţionistă*, Anastasia, 2000

[229] *Ibidem*, pp. 76-78
[230] *Prohodul Domnului*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1942

Nicolescu B. şi Stavinschi M., *Ştiinţă şi religie – antagonism sau complementaritate?* XXI: Eonul dogmatic, Bucureşti, 2002
Portelli Constantin, *Unificarea religiilor şi integrarea lor cu ştiinţa*, Genuine, Bucureşti, 1999
Popescu Dumitru, *Ştiinţă şi teologie*, XXI: Eonul dogmatic, Bucureşti, 2001
Popescu Dumitru *Teologie şi cultură*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1993
Vlăducă I., Firmilian G. *Ortodoxia şi eroarea evoluţionistă,* Scara, Bucureşti, 2002

Bria Ion, *Dicţionar de teologie ortodoxă, A-Z*, Ed. I.B.M. al B.O.R., Bucureşti, 1994

Lucian Blaga – cunoaştere şi creaţie, Cartea românească, Bucureşti, 1987
Noua reprezentare a lumii. Studii interdisciplinare, 1, XXI: Eonul dogmatic, Bucureşti, 2002
Ortodoxia, Anul LI, Nr. 3-4, iulie-decembrie, 2000, Bucureşti
Vestitorul Ortodoxiei, 31 martie, 2002

Internet: http.www.geocities.com/xxi_eonul dogmatic